

СВЕТОВНИ БЕСТСЕЛЪРИ

НИКИ ПЕЛЕГРИНО

Рецепта за
живот

Лято на страст и
споделени тайни под
италианско небе

за жената
Журнал

НИКИ ПЕЛЕГРИНО РЕЦЕПТА ЗА ЖИВОТ

Превод: Теодора Давидова

chitanka.info

Лято на страсти и споделени тайни под италианско небе.

Алис иска да постигне всичко в живота. Научила колко несигурен може да бъде, тя знае, че се чувства истински жива единствено когато готви. Баbeta е прекарала живота си в грижи за градината на малката си къща на италианския бряг и отглеждане на храна за семейство, отдавна напуснало родния дом.

Едно лято двете жени се срещат в стара средиземноморска вила, за да преоткрият общия език на храната и земята, на която я отглеждат. Там, под лъчите на италианското слънце или в сянката на нарово дърво, ще бъдат доверени тайни и споделени съкровени страхове и надежди. Но уроците на живота не се научават толкова лесно.

ПРОЛОГ

Сякаш забравило възрастта си, кучето като невръстно кутре гонеше с лай някаква птица между стръкове артишок в градината на „Вила Роза“. Претича по обраслата с бугенвилия тераса, запровира се между лимоновите дървета, докато накрая се стрелна през слънчевите морави. Щом най-сетне замлъкна, остана единствено шушненето на листата на наровите дървета и шумът на разбиващите се долу при скалите морски вълни.

Къщата беше празна и заключена. Здравно залостена беше и високата външна порта. Само дребното куче и зелените гущери знаеха как да се промъкват през дупката в стената, почти изцяло скрита зад бурените.

Мястото изглеждаше пусто и изоставено. Лехите отдавна не бяха прекопавани и глицинията беше подивяла. Все пак някой бе минал отгук — беше прибрал плодовете от дърветата в края на лятото, нападалите есенни листа бяха почистени.

Безмилостната ръка на времето бе оставила следите си и върху сградата. Соленият вятър и силното слънце бяха олющили лака от капациите, а розовата боя на стените бе съвсем избеляла. Само тежките камъни върху покрива пречеха на бурните ветрове да вдигнат керемидите, иначе отдавна дъждът щеше да влиза безпрепятствено вътре. Прахта, покрила вещите, не помръдваше, чашите стояха обърнати върху плота, а леглото бе оставено неоправено. На мястото на свалените от стените картини се виждаха единствено очертанията им. Паяжини се гушеха в ъглите под тавана.

От месеци, а може би от години никой не бе стъпвал тук.

ЧАСТ I

„Вашето време е ограничено. Не го прахосвайте да живеете нечий чужд живот!“

Стив Джобс (1955–
2011), бивш изпълнителен
директор на „Епъл“

АЛИС

Първо усетих тежестта му — непозната и някак необичайна — по протежение на цялото си тяло. Отворих очи, но в тъмното успях да различа само очертанието на косата му — дълга и къдрава. Предполагам, че съм крещяла и той ми е наредил да млъкна, но нямам ясен спомен. В паметта ми се бе загнездило само усещането за острия връх на кухненски нож или може би ножици и мислите, които препускаха в онзи миг. За белега, който щеше да остане от порязването. Доста глупава мисъл в момент, когато те изнасилват.

Всичкото това бутане и суетене не трая дълго. Когато свърши, лежах известно време неподвижно, заслушана в бързите му стъпки надолу по стълбите. Уверила се най-сетне, че е изчезнал, се надигнах от леглото и тръгнах към стаята на Чарли на приземния етаж.

— Изнасилиха ме — изкрещях аз и толкова широко бях отворила устата си, че дълго след това челюстите ме боляха.

Не мисля, че някой друг, освен Чарли ми повярва, не и докато не намериха на пътеката отпред откраднатите пари, които онзи бе изпуснал по време на бягството си. От полицията дори предположиха, че съм сънувала. Но всичко това се случи много преди да бъдат въведени ония специални обучения. Сигурна съм, че сега вече нещата стоят по-различно.

Чувах ги как говорят за мен по радиостанциите си като за „жертвата“. Ненавиждам тази дума. Още по-неприятно беше, когато съблякох върху кафявата хартия дрехите си пред лекаря, а той ги прибра в чиста найлонова торба и ги отнесе някъде. С огромно отвращение изтърпях и прегледа му, след който ме оставиха да седя с часове в силно осветеното помещение с чаша слаб блудкав чай. Да не говорим колко гадно се почувствах, когато на следващия ден във вестниците се появи заглавието „Изнасилена студентка“, знаейки, че става дума за мен. И тъй като взеха отпечатъци от всички, които някога са били в тясната ми стая, нямаше начин случката да се запази в тайна, да се спася от погледите, все едно къде се намирах в кампуса. Да не говорим за подхвърлянията:

— Виж, ето изнасилената.

С две думи, всичко се промени. Отидох ли в кръчма, не спирах да си мисля: „Може би той също е тук“. Останалите слушаха музика, бърбеха или играеха дартс, а аз се оглеждах за мъжа с къдрава коса.

Нощем у дома се заслушах дали не идва по стълбите. Не можех да спя. А и не се опитвах.

Чарли стоеше при мен много повече, отколкото очаквах. Предполагам, че изпитваше вина. Ако тогава все още бе мое гадже, щеше да е в леглото до мен, когато непознатият се вмъкна в стаята.

Квартирата ми беше чудесна — високи тавани, дебели килими, централно отопление. Нищо чудно, че никой от нас не искаше да се изнесе, след като скъсахме. Трудно се намираше такова жилище. Ето защо решихме Чарли да остане в едната стая, а аз — в другата. Всеки чакаше другият да се изнесе, без да си даваме сметка колко нелепа е ситуацията.

Всъщност спалното бельо стана причина да си тръгна. Бяха прибрали завивките от леглото ми, за да ги изследват, но се наложи да си ги поискам обратно, защото бях останала без пукната пара и не можех да си позволя да купувам нови. Криминалистите доста се изненадаха, но все пак ми върнаха всичко. Разопаковах ги и видях, че петната си стоят. Някои бяха оградени със синя креда, а други направо бяха изрязани. Събрах ги и ги хвърлих в боклука.

Изведнъж осъзнах, че не мога да остана повече тук и да се чудя какво да правя с парчетата от моя живот. Трябваше да се махна. Все едно къде.

Прибрах нещата, на които държах, в няколко чанти и взех влак в южна посока. Само Чарли знаеше, че заминавам. Докато се полюшвах в купето, направих план за своето ново начало. Мислех за онова, което ми предстои, като за подарено време, за живот след осемнайсети ноември хиляда деветстотин петдесет и осма година, датата, на която непознатият опря нож в лицето ми. Наблюдавах през прозореца английския пейзаж, опитвах се да забравя миналото и реших да гледам на всеки следващ ден като на подарен. Щях да оползотворя времето както трябва и да изцеда всичко от този живот.

БАБЕТА

Бабета гледаше към морето и се опитваше да разбере какво съзерцава съпругът ѝ от толкова време. Беше измъкнал на терасата стар стол от раката и седеше в него, без да мърда, въпреки студа. Човек би помислил, че очаква посещение, но този ден никой нямаше да идва. Обикновено тук рядко се отбиваше човек.

Тази сутрин ги чакаше работа. Бабета бе решила да насади лук — от онзи, крехкия розов лук, който така подхожда на лятната салата. Нунцио винаги излизаше пръв в градината — леко прегърбен забиваше лопатата в пръстта и подготвяше със силните си ръце почвата и оформяше лехите. Сега обаче седеше неподвижен, с поглед, впит в хоризонта.

Лицето и очите му бяха застинали, изобщо не поглеждаше към нея, докато тя се опитваше да насочи вниманието му към себе си, като стържеше с метлата по теракотените плочи на терасата. С ниско нахлупена кафява шапка, той стискаше дръжките на стола, сякаш се боеше, че тя ще се опита да го вдигне оттам.

— *Буонджорно*, Нунцио — високо рече тя. Бе започнал леко да оглушава.

Съпругът ѝ извърна най-сетне лице към нея — безизразно и с празен поглед.

— *Буонджорно* е мъртъв, Бабета — промълви той. — *Буонджорно* е мъртъв. — Сетне отново се извърна към далечината, сякаш нищо не бе казал.

Никога досега не е произнасял нещо толкова странно, помисли си Бабета, докато взимаше лопатата и после, докато обръщаше пръстта в лехата. От време на време вдигаше очи към него, но само колкото да се увери, че стои все така неподвижен, напълно безразличен към онова, с което тя се занимава.

Щом дойде време за обяд, той зае обичайното си място на масата в кухнята и зачака да му сипе. Натопи хляба в димящата гъста супа от фасул и паста, изчака да омекне и бързо и шумно я изсърба. След

последната хапка бутна купата, за да бъде прибрана, и се върна на стола от раката.

С настъпването на нощта влезе вътре, все така безмълвен. Бабета се зави с вълнения си шал и излезе да донесе дърва за огъня. Вечерта бе тиха, лунният сърп сребрееше. Докато вдигаше кошницата с цепеници, тя погледна към планинския склон, където както винаги се белееше статуята на Исус.

Двамата с Нунцио живееха тук от много години — от времето, когато предишният пазач, Умберто Санторо, почина — и всяка нощ тя се изпълваше със спокойствие при вида на фигурата, сякаш бе страж в мрака.

Мястото наистина беше самотно. Нямаха съседни, с които да си поговорят, нито кола, с която да превалят хълма и да отидат в града. Като момиче Бабета живееше недалеч от тук и всяка седмица отиваше със сестрите си в Тривенто, за да продават на пазара кошниците, които бе изработил баща им. Сега обаче по пътя, който се виеше покрай брега, минаваха толкова много коли, че тя никога не би дръзнала да тръгне по него, дори да бе сигурна, че краката ѝ ще издържат разстоянието. Ето защо предпочиташе да си седи тук в компанията на Нунцио и статуята на Исус Спасител.

Естествено, от време на време имаха и посетители. Всеки вторник човекът за зеленчуците минаваше със своя пикап и Бабета му продаваше част от произведеното в градината. В сряда идваше касапина с хладилното камионче и ако имаха нужда от допълнителни пари, Бабета му продаваше няколко пилета или парче прошуто, от онези, които висяха в мазето, след като заколиха последното прасе. През седмица в четвъртък се появяваше рибарят и им предлагаше малки сепии или пакет миди. Тя никога не купуваше по много, а само толкова, колкото да сложи в пастата за вечеря.

Живеейки така икономично, Бабета много рядко посягаше към парите, които двамата с Нунцио получаваха всеки месец за това, че се грижеха за градината на празната съседска къща. „Вила Роза“ бе изолирана от околния свят, сгушена зад високите стени на оградата си. По времето, когато дойдоха тук за първи път, собствениците идваха всяко лято, за да поплуват в морето или да се возят в лодките си. Бабета добре помнеше как всичко наоколо оживяваше. Но от много години насам никой не си правеше труда да идва и къщата имаше

занемарен вид. Розовата боя на стените се лющеше и Бабета подозираше, че и покривът е започнал да тече.

Все пак те двамата с Нунцио нямаха грижа за постройката. Плащаха им, за да поддържат терасираната градина, която се спускаше към брега и в която имаше само лимониви и нарови дървета. След като се увериха, че никой не идва с години, бяха си позволили да насадят тук-там в пръстта артишок и малко зелен фасул от най-крехкия сорт.

Бабета с изненада установи, че парите продължаваха да пристигат всеки месец в банковата им сметка. Защо собствениците ги пращаха, след като градината пустееше и нищо не можеше да спре бурените? Така постепенно сумата бе станала внушителна. Винаги когато дъщеря ѝ София идваше от Салерно, Бабета искаше да посетят банката, за да се увери, че парите са все още там.

София не можеше да разбере защо майка ѝ отказва да ги харчи.

— Купи си някаква дреха, мамо, или поне смени пердетата, за да развеселиш къщата си. Достави си някакво удоволствие.

Ала Бабета всеки път поклащаше упорито глава. Тя си имаше всичко необходимо. А и наличието на парите, които се трупаха месец след месец, ѝ създаваше усещане за сигурност.

Подгонена от студения вятър, задухал откъм морето, Бабета внесе дървата и завари Нунцио на същия онзи стол с впит в пламъците на огъня поглед. Какво му ставаше на този човек, недоумяваше тя. Познаваше пристъпите му на лошо настроение. Сестрите ѝ открай време повтаряха, че не е трябвало да се омъжва за мъж от Калабрия — известно бе, че кръвта на тези хора е подгрята от прекалената употреба на чили и в нея текат черни потоци. „Трябваше да избереш някое от местните момчета“, повтаряха те винаги когато тя понечеше да се оплаче от Нунцио.

Дори когато застанаха пред свещеника, тя за миг се бе усъмнила в избора си. Той беше десет години по-голям от нея и съвсем не бе онзи мъж, когото си бе представяла за свой съпруг. Само че вече бе твърде късно. Бе избрала посоката, в която животът ѝ щеше да поеме, и връщане назад нямаше.

С течение на времето двамата с Нунцио свикнаха един с друг. Когато изпаднаше в някое от неговите настроения, тя се затваряше в мазето, докато той не дойдеше пред вратата и плачейки, обещаваеше, че няма да се повтори. Случваше се такова мрачно настроение да трае

седмици, та дори и месеци и Бабета знаеше, че единственото, което трябва да прави, е да си мълчи, докато нещо в него прещрака и той отново се върне към нея.

Това, което обаче се случваше сега, бе нещо съвсем различно. Не помнеше той да не похване работа през целия ден, все едно колко тъжен или ядосан е, винаги успяваше да вземе лопатата и да излезе в градината. Задачите му бяха да подреже лозовите пръчки през зимата, да подготви земята, за да може тя да насади семената и разсада през пролетта. Обикновено работеше здраво, докато станеше прекалено горещо или настъпеше нощта.

Не се бе случвало да седи на стол от сутринта до вечерта с поглед, вперен в пространството. Не помнеше да е виждала и това изражение — празно и застинало, все едно той бавно и постепенно се затваряше.

Бабета искрено се разтревожи, че мъжът ѝ започва да губи разсъдъка си.

АЛИС

Лейла бе човекът, при когото избягах след изнасилването. Вярвах, че ще ми помогне да подредя отново живота си. През първата година в университета живеехме на един етаж и помня колко зашеметена бях от нейната личност, когато ме черпеше с червено вино и говореше с мен за неща, за които не се бях сещала да помисля дори — например гладната стачка на Боби Сандс или положението в Иран.

Не можех по никакъв начин да устоя на магията, която се излъчваше от нея. Тя бе като рокля, която знаех, че не е за мен, но въпреки това копнея за нея. В живота си на момиче от покрайнините не бях срещала толкова цветен човек.

Тя пиеше бира в кръчмите и твърдеше, че е вегетарианка, въпреки че случайно я бях видяла скрита зад една колона недалеч от магазин, в който се продаваха печива, да поглъща лакомо пържола и пай с бърбери. Обличаше се в дрехи втора употреба — рокля с мъниста и пайети, мъжко сако, което още миришеше на пури, и вълнено палто.

Почти не я видях през следващата година, защото се бе преместила в къща в града при някакви хора, които се обличаха само в оранжево и бяха като обсебени от индийски гуру със странното име Бхагван. Отбих се веднъж да я видя и тя ме почерпи със странен на вкус чай, след което седна на канапето и започна да рисува една и съща рисунка на поредица от листове.

Не се изненадах, когато научих, че Лейла се е отказала от следването, макар да не го одобрявах. А ето че сега правех същото и следвах нейните стъпки към Южен Лондон.

Тя живееше в апартамента на майка си в жилищен блок в Майда Вейл. Вътре беше толкова чисто и бяло, че приличаше по-скоро на операционна.

— Не пипай стените, не пипай стените — непрестанно напомняше Лейла.

Бяха боядисани с боя, по която личеше всяко докосване.

— Защо майка ти не е избрала боя, която може да се чисти?

— Не е същото — отговаряше тя, очевидно повтаряйки нечии чужди слова.

И така придобих навика да минавам през стаите със скръстени на гърдите ръце. Все пак обитавах мястото безплатно и не исках да направя нещо, което да разстрои майката на Лейла при някое от редките ѝ посещения в Лондон. През останалото време тя живееше в къщата си в Южна Франция.

Всеки следобед си купувах „Ивнинг Стандарт“ и преглеждах обявите за работа, докато Лейла пушеше до мен френските си цигари. Явих се на няколко интервюта, посетих и агенции за набиране на работна ръка, дори отидох в един ресторант в Ковънт Гардън, но намирането на работа се оказа по-трудно, отколкото си представях. Или аз нямах достатъчно опит, или хората си мислеха, че след като съм по средата на следването си, може много бързо да се отегча.

Майка ми вероятно би могла да ми прати някакви пари, но тя беше твърде разгневена от това, че няма да се дипломирам навреме, а аз не можех да ѝ разкрия причината. Баща ми беше починал отдавна, тя остана сама и основното ѝ занимание беше да се притеснява. Обикновено искаше да си говорим с часове, все за нещо се разстройваше и разплакваше и дълбаеше въпроси, за които предпочитам да не мисля. Предчувствах, че ако ѝ разкажа какво се е случило, ще се почувствам, сякаш отново ме насилват.

— Не успя ли да си намеря скоро работа, не знам какво ще правя — казах една сутрин на Лейла, докато пиех димящия си чай и отварях поредните писма, които отхвърляха кандидатурата ми за работа, а тя пълнеше пепелника с фасове.

— Защо не ме заместиш на моята? — попита тя. Лейла работеше като сервитьорка в малко бистро в квартала.

— А ти какво ще правиш?

Приятелката ми захапа кичур от косата си и само сви рамене.

— Най-вероятно ще живея като Холи Голайтли от „Закуска в Тифани“.

Само тя можеше да каже нещо толкова смешно.

— И как по-точно — засмях се аз.

— Ще се храня само ако някой мъж ми купи нещо за ядене и ще пия, ако ми поръча шампанско. — Запали нова цигара и се усмихна.

С гарваново черната си коса, очертани с черен молив очи и сочни устни, върху които обичаше да слага яркочервено червило, Лейла бе разкошна красавица. Можех да си представя, че ще успее да живее с онова, което мъжете ѝ купуват.

— В бистрото няма ли да възразят?

— Че на кого му пука?

И така същата вечер се явих в началото на нейната смяна и макар на Роби, салонния управител, да не му стана много приятно, той ми връчи престилката на Лейла и ми позволи да върша нейната работа. Цялата вечер премина в разнасяне на касуле^[1] и салати с козе сирене. Не можех да балансирам чиниите като по-опитната келнерка и се опитвах да запомня поне две поръчки. Към полунощ краката ме боляха и коленете ми трепереха.

— Ти поне си млада и силна — избоботи готвачът, когато му признах, че съм като разбита. — Представяш ли си как се чувствам аз?

Наля ми чаша червено вино, но забелязах, че не наля на себе си.

— Казвам се Гийон между другото — продължи той. — Грубичко бе от страна на Роби, че не ни представи.

— Аз пък съм Алис — представих се на свой ред. — Приятелка съм на Лейла и, в интерес на истината, тя ми отстъпи работата си.

— Сега разбирам. Роби е бесен на прекрасната Лейла. Според него тя привлича клиенти и може и да е прав. Не че ти не си красива — побърза да добави той.

Засмях се, за да не си помисли, че съм се засегнала. За мен не беше нещо ново, че не мога да се сравнявам с Лейла на външен вид. Винаги съм била дребно безлично създание — твърде ниска и безцветна. Не грозна, но и не отличаваща се с нищо особено.

— Как мислиш, Роби ще ми разреши ли да остана?

— Не виждам защо не. В крайна сметка по-лесно е да приеме теб, отколкото да търси нов човек. Само гледай да не изпускаш чиниите — посъветва ме той. — И още нещо, ела утре по-рано. В четири и половина предлагаме храна за персонала. Държа всички да са опитали онова, което е включено в менюто, за да можете да го описвате на клиентите.

— Лейла не ми е споменавала.

— Тя май не се храни много — сухо отбеляза Гийон.

Бистротото беше сравнително скромно място с боядисани в бяло маси от ковано желязо, които можеха да бъдат изнесени във на тротоара в слънчеви дни. Стените вътре бяха светли и украсени тук-там с картини на някакъв местен художник, но истински впечатляващата украса бе една висока ваза на бара с екстравагантна аранжировка на цветя. Мястото бе от онези типични заведения във всеки квартал, където хората отиват вечер, ако не им се занимава с готвене, но Гийон държеше да се спазват порядките, възприети в ресторантите от висока класа.

Беше особено придирчив към подредбата на храната и често ни караше да чакаме, докато той обърше старателно и с ловко движение ръбовете на чинията от случайно паднала капка сос от месото или малиново пюре. Това бе повод за много разпавии, защото за Роби бързината бе от първостепенно значение. „Вкарай ги вътре, нахрани ги и — навън“ — обичаше да казва той. Само за да го подразни, Гийон обичаше да пренарежда иначе идеално аранжирана чиния.

— Проклет пияница — мърмореше Роби, щом се отдалечеше достатъчно, та готвачът да не чуе. — Вместо да е благодарен, че изобщо му се предлага работа след онова, което се случи.

Личеше си, че Гийон е бил алкохолик. Лицето му наистина бе цялото червено заради множеството пукнати капиляри и носът му бе едър и месест. Веднъж Роби ми пошушна, че навремето Гийон толкова много пиел, че губел контрол и бил изритан от известен ресторант на Майфеър, където бил главен готвач. Хладилниците му били пълни с развалена храна, кухнята — мръсна и бъкаща от зарази. В крайна сметка няколко клиенти се натровили и станал такъв скандал, че заведението никога не успяло да стъпи отново на крака. Никой не искал да общува след това с Гийон, нищо че бил изключителен майстор. Известно време не можел да си намери никъде работа, освен в един закъсал старчески дом. Ето го сега — възстановяващ се от алкохолизма готвач, който приготвя стекове с пържени картофи в малко бистро.

— Пък и с претенции — често мърмореше Роби, докато изписваше с тебешир специалитетите за деня на черната дъска. — „Пуле о олив верт“, сякаш не може да каже „Пилешка яхния с маслини“.

На мен също ми беше любопитно, ето защо една вечер, когато обстановката бе спокойна и Роби не беше наблизно, помолих Гийон да ми обясни.

— Трябва да знаеш, Алис, че хората не ходят на ресторант само за да ядат. Търсят преживяване. Дори на място като това те идват, за да се почувстват, макар и за няколко часа по-специални, след което да се върнат към обичайното си всекидневие. — Докато говореше, той лъскаше тиганите си и ги нареждаше по големината на стената.

Питах се колко ли му е трудно да бъде в постоянна близост с толкова много кашони с вино, но така и не посмях да попитам.

Случи се така, че в един неделен ден по обяд беше много натоварено и Роби вдигна огромен скандал, след което с гръм и трясък напусна. Следващата седмица собствениците ме повикаха на разговор и ми предложиха неговото място.

— Нямах голям опит — казаха те, — но Гийон сподели, че си умна, държиш се добре с клиентите и не е зле да ти се даде шанс.

Когато отидох да благодаря на Гийон, той само се засмя.

— Не забравяй, че ти дават една трета от заплатата на Роби, защото нямаш опит. Освен това смятат да те скъсат от работа.

Нямах нищо против да прекарвам допълнителни часове в заведението. Това бе добре дошло и по друга причина — плановете на Лейла да живее като Холи Голайтли не дадоха очаквания резултат. Край нея винаги се въртяха много мъже, но повечето бяха музиканти, художници или скулптори и никой от тях не можеше да се похвали с големи доходи.

Когато се приберях къщи, никога не знаех кой е в леглото при нея, но ги чувах, защото къщата бе с тънки стени. Една нощ Лейла викаше толкова силно, че не издържах и се втурнах в стаята ѝ. Заварих един от приятелите ѝ — мисля, че беше художник — кацнал гол отгоре на гардероба. Направо откачих.

— Съжалявам за снощи — извини се Лейла на другата сутрин, когато той вече си беше отишъл, — но и двамата бяхме пияни.

— Всяка вечер ли спиш с различни мъже? Не ти ли омръзва?

— Не — усмихна се тя. — Много съм добра в секса, Алис. Наистина съм добра. Няма ли да е жалко да не извлека максимума от това?

Нямах нищо против ненаситното удоволствие, което Лейла изпитваше от секса. Това ми напомняше, че случилото се с мен е нещо различно: насилие и омраза, а не страст. Не възприемах мъжете на Лейла като заплаха; привлечени от нея, те не ме забелязваха. На сутринта ги заварвах да пият чай в кухнята и те се държаха много мило, но не проявяваха никакъв интерес към мен.

Често се чувствах самотна и си мислех за Чарли. Близостта му продължаваше да ми липсва. Не ми беше писал от известно време, но знаех, че е все още със Сара Уайт, момичето, което го открядна от мен.

Странно, но винаги съм си мислила, че ще успея да задържа Чарли завинаги. Той съвсем не беше хубав — с белезникава кожа, червеникава коса и почти никакви мигли. Когато след пиянско парти в първи курс го заварих в леглото си, нямах търпение да се отърва от него. Дори тялото му не беше кой знае какво: беше слаб, но тъй като очевидно не си падаше по физическо натоварване, бе някак отпуснат.

Не мога да отрека, че беше умен и много забавен. Разсмиваше ме и след време влезе в живота ми — тясната ми студентска квартира се изпълни с разхвърляните му обувки, дрехи и плочи. Постепенно сложи своя отпечатък върху мен. Започнах да слушам съставите от севера, които харесваше — „Смитс“ и „Бит Кънтри“. Прекарвах с него часове в магазините за грамофонни плочи и гледах филми с чужди субтитри. Напуснах квартирата си и се пренесох в неговата, където имах своя стая и той всяка вечер идваше в моето легло.

Ако по онова време имах истински приятели, те щяха да ме предупредят да не бъда такава тъпачка. Но тогава животът, който водех, бе съвсем нов и всичко в него бе половинчато, особено приятелствата. Чарли беше студент втора година. Представи ме на приятелите си и, като изключим Лейла, те бяха хората, с които се движех. Направо не можех да си представя живота без него.

Точно тогава се появи Сара Уайт. Първият път, когато се сблъсках с нея, бе в религиозния център на кампуса. Посещавахме го, защото сервираха печен фасул или спагети. Естествено, тяхната цел бе след това да те въвлекат в разговори за Бог; Чарли обичаше да спори с тях, а аз — да се нахраня с безплатната храна.

Направи ми впечатление, че Сара му обръща особено внимание, но и през ум не ми минаваше, че тя може да е заплаха. Едва сега си давам сметка, че вероятно се е чувствал поласкан. Това, че не беше

хубавец, не значеше, че не е суетен. И Сара се възползва тъкмо от тази негова черта.

Един уикенд отидох да видя майка ми и Сара го бе посетила в нашата квартира. Още щом се върнах, усетих промяната у Чарли. Стори ми се затворен и намусен. Един — два пъти посегна да ме прегърне, след което ме отблъсваше с необяснимо раздражение. Не мина много и една нощ той не се прибра. Събудих се на другата сутрин сама и осъзнах, че най-вероятно е бил при нея.

Съсипана и унижена, имах чувството, че ще загубя разсъдъка си. Поне се държах по този начин. Лейла с детинска радост ме слушаше, докато ѝ разказвах какви глупости върша. Как нахълтах в дома на Сара, когато Чарли беше там, и избухнах в плач и ридания. Как нощи наред връхлитах в стаята им, правех сцени и всичко възможно да нямам и минута спокойствие.

— Разкажи ми пак как ги намери да обядват в една кръчма и изля халба с бира върху главата ѝ — обичаше да ме провокира Лейла.

След това ме уверяваше, че би отишла и по-далеч, като натрие храната в лицето ѝ или я прободете с вилица. Често ме размиваше с описания на всички действия, които съм можела да предприема за отмъщение. Истината е, че се срамувах от постъпките си. Преследвах Чарли и Сара Уайт и се държах като истинска глупачка.

И тъкмо когато си мислех, че няма начин нещата да станат по-лоши, някакъв къдрокос непознат се вмъкна в жилището ми и като видял, че съм сама в леглото, се възползва от шанса си. Показах се не само изоставена, но и изнасилена, и то само в рамките на няколко седмици. Ако не беше Лейла, която настояваше да отида в Лондон и да поживея в празния апартамент на майка ѝ, не знам какво щеше да стане с мен.

С течение на времето всекидневието ми се завъртя около бистрото и хората, които работеха там. Все повече ми харесваше да се храня с персонала, да си говорим глупости, сврени около масата в кухнята, докато опитваме специалитета за деня. Допълнителните отговорности с изготвяне на дежурствата и смените, както и преброяването на прихода късно вечер, ангажираха съзнанието ми и запълваха деня. Трудно ми бе единствено в понеделник, защото тогава

не работехме. Мисълта, че ме чака цял един празен ден, ме плашеше, ето защо започнах да се срещам с Гийон. Когато бе слънчево, обикаляхме с часове Лондон, а ако валеше, ходехме на кино или в някой музей. Той също като мен отчаяно търсеше с какво да запълни свободните си часове.

— Никак не си забавна — оплака се една сутрин Лейла и се хвърли върху леглото ми. — Събуди се, за да си поговорим. Какъв е смисълът да си тук, след като не ми говориш.

— Моля те, махни се — опитвах се да я умилостивя аз. — Не мога да спя до два на обед, но имам нужда от поне още един час сън.

Тя се просна с цялото си тяло върху мен и завря лице в моето. Усещах дъха ѝ с аромат на кафе и цигари.

— Или си на работа, или с онзи грозен педеруга Гийон — оплака се тя. — Защо никога не идваш да си играеш с мен?

— Ще дойда — отворих аз очи, — но не сега.

Лейла се повъргаля игриво върху мен.

— Обичам те, Алис — въздъхна тя.

— Знам.

— Скучно ми е — не млъкваше тя. — А ти вече никак не си забавна.

Видях, че няма надежда да се отърва от нея.

— Добре, какво искаш да направя?

— Обличай се бързо. — Тя скочи пъргаво на земята. — Искам да ти покажа най-красивата гледка от Лондон.

Лейла облече жълта копринена рокля и чифт „Док Мартенс“, пъкна кутия от френските си цигари в малка чантичка с мъниста и ме поведе към Сейнт Джеймс Парк. Застанахме на моста по средата на езерото.

— Нетипично за Лондон, нали? По-скоро имаш чувството, че си в приказка — победоносно обяви тя.

След като се успокои, че съм оценила по достойнство най-красивото място в града, тръгнахме към Чайнатаун и седнахме в ресторант на „Уордур стрийт“ да хапнем дим сум. След това се отбихме в кръчма на гърба на театър в Сохо и прекарахме остатъка от следобедна чашка. По едно време трябва да сме изглеждали вече леко подпийнали, защото възрастният мъж, който до този момент ни поръчваше вино, настоя да ни заведе в съседния ресторант. Той дори

твърдеше, че е собственикът му. Вероятно казваше истината, защото макар да бяхме вече много пияни и прекалено шумни, ни донесоха шампанско и дори пица.

Безметежният и безгрижен живот, който водеше Лейла, ми се струваше опасен и направо упадъчен. Но когато се качихме в последния влак на метрото, зачервени и вонящи на вино, а Лейла на висок глас се подиграваше с мераците на онзи богаташ, си дадох сметка, че почти през целия ден не съм се сещала за тревогите си.

Прекарах така близо цяла година: живеех в апартамента в Майда Вейл и внимавах да не докосвам стените. Имаше дни, в които работех много, в други — пиех много. Един ден, докато помагах при поддръждането на масите, хвърлих случаен поглед към прозореца и го видях — червенокос мъж, който държеше току-що свита цигара и крачеше по посока на бистрото. Чарли, разбира се, който вървеше право срещу мен и се връщаше в моя живот.

[1] Френско касуле — месно блюдо, напомнящо българската капама. — Б.пр. ↑

БАБЕТА

Известно време никой друг, освен Бабета не забелязваше какво се случва с Нунцио. Минаха месеци, откакто не беше продумвал и не беше работил в градината. Сложи повече възглавници върху стола и му даваше завивка, за да му е по-удобно. Бореше се сама с цялата работа, без да го изпуска от поглед, за да открие и най-малката промяна.

В крайна сметка дъщеря им София усети, че нещо не е наред.

— Всеки път, когато идвам, папа седи на този стол неподвижен като статуя. Какво му става?

Бабета не знаеше какво да отговори.

— Мислиш ли, че е потиснат? — настояваше София. — Да го заведем на лекар, може да му даде някакви лекарства.

— Няма смисъл. Добре си е така. Мога да се грижа за него. — Бабета се боеше, че може да загубят работата си във „Вила Роза“.

Дъщеря ѝ само въздъхна и поде любимата си тирада.

— Толкова си изолирана тук. Никакъв телефон, нямаш и кола. Може да идвам по-често от Салерно, но въпреки това... — София не сваляше поглед от баща си. — Ще е по-добре, ако се преместите горе, на върха на хълма, в Тривенто. Ако наоколо има повече живот, папа може би ще се оживи. А и няма да се налага да работиш толкова много. Ще си купуваш зеленчуците от пазара, вместо да ги отглеждаш.

В съзнанието на Бабета веднага изникна картината на някой мрачен апартамент в тесните улици на Тривенто.

— Добре ни е тук — побърза тя да прекъсне дъщеря си. — Нунцио не иска да живее в град. Обича да гледа морето. Така е свикнал.

— Рано или късно ще се наложи да се преместиш — поклати глава София. — Мястото тук е твърде голямо за теб. Ами ако паднеш? Помисли за бъдещето, мамо.

Бабета не искаше да мисли за толкова далечно бъдеще. Там имаше само неприятни неща — немощ, болести, загуби. По-лесно беше да работи до изнемога и да не мисли за тях.

— Не сме готови още — настояваше тя. — Нямаме желание да се местим. Ще се справим.

Не спомена пред дъщеря си, че съвсем са занемарили парчето земя в градината на „Вила Роза“, в което бяха засадили зеленчуци. Че бурените всеки миг ще задушат цветята в собствената им градина и не е имала време да подреже бугенвилията, която все повече завземаше терасата.

— Няма смисъл да се тревожиш за нас — опита се да успокои тя София. — Добре сме.

Три месеца по-късно Бабета забеляза, че парите вече не пристигат в банковата ѝ сметка. Продължи да се грижи за градината на „Вила Роза“ колкото ѝ стигаха силите и чакаше да види какво ще стане. От собствениците, които живееха някъде на север, не пристигна каквото и да било съобщение. Много ѝ се искаше да може да поговори с Нунцио, но той си оставаше все така затворен в мълчанието си, впил невиждащ поглед в пространството, и се преместваше от стола си само привечер, за да се нахрани.

— *Буонджорно* е мъртъв — промълви Бабета с горчивина, докато съзерцаваше статуята на Исус на върха на хълма.

Едва когато колата се появи, Нунцио показва някакъв признак на интерес. Отиде до края на пътеката, за да има по-добра видимост, и огледа лъскавия черен фиат, паркиран пред портата на „Вила Роза“.

Малко преди това Бабета бе видяла млада жена в червен вълнен костюм и високи токове да излиза от колата. Държеше ключ и си отвори. В момента най-вероятно оглеждаше буренясалите цветни лехи — оплетени от плевелите, те наистина приличаха на чорлава глава. Сигурно подритваше нападалите по плочите на алеята цветове бугенвилия, които отдавна трябваше да бъдат пометени. Официално градината не би трябвало вече да е грижа на Бабета. И въпреки това ѝ стана неприятно, че някой външен се появява, а тя не може да се представи в по-добра светлина.

Също като Нунцио продължи да наблюдава отворените крила на портата близо половин час, но жената така и не се появи. По едно време Бабета не издържа и влезе в двора, за да вижда по-добре, и смелостта ѝ бе възнаградена, защото забеляза жената до едно от наровите дървета да си записва нещо в голяма кожена папка.

Непознатата вдигна очи.

— Буонджорно — поздрави тя приятелски.

Бабета пристъпи напред.

— Буонджорно — отговори тя малко колебливо. — Аз съм нещо като градинар тук. Мога ли да ви помогна с нещо, синьора?

— Не, не мисля. — Жената направи неопределен жест към градината. — Тук от известно време май никой нищо не е правил.

— Парите спряха да идват — с известно неудобство отбеляза Бабета. — Въпреки това продължих да поработвам малко, но съпругът ми се разболя и всичко това ми дойде...

— Не се тревожете — прекъсна я жената. — Така или иначе, ще се наложи да повикаме група градинари. Тук има доста работа.

— Ще се върнат ли семейство Барбиери? — попита Бабета.

— Не, продават имота. Поне съпругата. Мъжът ѝ почина преди няколко месеца. Доколкото разбирам, той е доста популярен тук.

— Вярно е — кимна Бабета, която много искаше да сподели онова, което знае. — Беше американец. Построй и тази голяма статуя на Исус на хълма. Починал е значи. Остана статуята, с която хората ще го помнят.

— Така е — сви рамене жената. — Съпругата му няма никакво желание да идва. Поръчали са ми час по-скоро да намеря купувач.

Бабета изви поглед към старата вила с избелелите розови стени, лакираните капаци на прозорците и просторната тераса с цветни теракотени плочки.

— Тъжно е да гледаш къщата толкова време празна.

— Като я постегнем, ще изглежда по-привлекателна. Има път към брега, нали?

— Да, но стъпалата вече не са така стабилни. Рушат се. Жената сбърчи леко чело и записа още нещо в папката.

— Групата градинари, за които споменахте — колебливо подхвана Бабета, — сигурно ще искат много пари. Мъжът ми скоро ще се оправи и двамата с него вероятно ще можем да се грижим отново за градината. Ще свършим работата за по-добра цена.

Жената погледна нерешително.

— Ще видим — замислено заключи тя.

— Да ви предложи поне нещо за пиене. Какво бихте искали? Кафе? Или сок от нашите портокали?

— С удоволствие ще изпия едно еспreso.

Докато правеше кафето, Баbeta разказа всичко на Нунцио, макар че по нищо не личеше, че я слуша.

— Представяш ли си, продават „Вила Роза“?! Семейство Барбиери притежават къщата повече от петдесет години. Сега най-накрая някой ще стегне къщата. Очаквам разни хора да започнат да идват и да си отиват. Така гледката от този твой стол ще стане по-интересна, нали?

Тя постави каничката с кафе върху подноса заедно с чашките и захарницата.

— Хайде, стегни се — процеди тя и понесе подноса към вилата. — Ще трябва да подредим градината, иначе ще загубим работата.

Двете със синьората пиха кафето си край наровото дърво в центъра на двора. Баbeta често спираше в подножието му, присядаше на ниската стена, с която бе оградено, за да си почине и да се наслади на топлото следобедно слънце.

— Чудя се кой ли ще купи целия този имот — разсъждаваше тя на глас с поглед, отправен към редиците плодни дървета и синия отрязък от морето в далечината.

— Чужденци, най-вероятно — отвърна жената. — Или някой, който ще я дава под наем във ваканционните периоди.

Баbeta се надяваше да е семейство италианци с деца, така че да може да ги чува как тичат и играят в двора.

— Толкова красиво място — въздъхна тя с копнеж. — Сигурна съм, че някой наистина ще се влюби в него.

АЛИС

Застанал на бара в бистрото, Чарли изглеждаше съвсем не на място с кафявата си платнена чанта, от която се подаваха брой на „Ню Мюзик Експрес“, на „Гардиън“ и няколко оранжеви копия от класическата поредица на издателство „Пенгуин“. Всичко в него беше толкова познато и в същото време необичайно.

— Липсваше ми лицето ти — рече той.

Това съвсем не бяха думите, които очаквах, и в първия миг бях обезоръжена. Сетне гневът отново ме завладя.

— Какво стана със Сара Уайт? — попитах аз.

— Беше грешка. Всичко свърши.

— Грешка ли? — Ресторантът не беше място за разпавии, ето защо гледах да говоря тихо.

— Още сме приятели, нали? Радваш се да ме видиш.

— Да... Не. Всъщност не знам. Защо дойде?

— Искаше ми се да те видя. Мина близо година. Косата ти е по-дълга, отслабнала си.

Прокарах пръсти през косата си.

— Шест дни в седмицата тичам напред-назад цяла вечер — естествено, че съм отслабнала — отвърнах аз и в същия миг се ядосах, че се държа твърде дружелюбно. — Не мога да говоря сега, Чарли. Всеки миг ще започнат да идват клиенти, а имам още работа.

— А по-късно?

— Ще съм изморена.

— Тогава да се видим на кафе сутринта?

— Добре. Да се видим в кафенето до спирката на метрото, ако искаш. Само да не е много рано.

Проследих го с поглед, докато се отдалечаваше. Походката му не бе така уверена, а главата му беше наведена. Само преди година не можех да си представя, че при появата му няма да подскачам от радост.

— Това беше старо гадже, нали? — попита Гийон, който ни бе наблюдавал през малкото прозорче към кухнята.

— Защо реши така?

— По изражението ти, Алис. Изглеждаш стъписана.

— Стъписана ли? — малко криво се усмигнах аз. — Звучи малко драматично. Но истината е, че вече свикнах да живея без Чарли.

— Разкарай го тогава. Кажу ми, че не искаш да го виждаш.

— Не е толкова просто.

Цялата вечер, докато посрещах редовните клиенти, обръщах се към тях по име и поемах палтата, докато ги отвеждах до масите им, не спирах да мисля за Чарли и че е тук някъде наблизо. Липсвало му лицето ми. Сара била грешка. От толкова време мечтаех да чуя тези думи от него.

Щом изпратих и последния посетител, оставих Гийон да ми налее чаша вино и да ме засипе с въпросите си.

— Защо скъса с него?

— Той избяга с една от моите приятелки.

— Мило момче — въздъхна Гийон и остави бутилката настрана.

— Мисля, че връзката им е приключила. Поне той така каза.

— Значи го е изритала и сега той идва да те търси — взмути се Гийон. — Надявам се, че ще му кажеш къде да отиде.

— Не знам — отпих аз от виното си. Както обикновено се чувствах неудобно да пия пред Гийон. — Направо откачих, когато ме напусна. Мислех, че съм готова да убия човек само да си го върна...

— Кажу ми, че е твърде късно и излизаш с друг.

— Но аз не излизам с друг.

— Няма защо да се тревожиш за истината. — Гийон придърпа отново бутилката и доля още вино в чашата ми. — Мисли като Глория Гейнър, мила.

Докато разчистваше кухнята, той запя „Ще оцелея“ на Гейнър и ми се стори, че малко преиграва. В първия миг ме досмеша, но когато стигнах до касата, за да преброя приходите от вечерта, усетих, че ми се доплаква.

Ако Чарли поискаше отново да сме заедно, дали щях да приема? В продължение на две години бяхме толкова близки. Спяхме в едно легло и с изключение на времето, когато бяхме на лекции или упражнения, вършехме всичко заедно. Сякаш част от мен непрестанно докосваше част от него.

Знаех, че не се разбира с майка ми, но бях убедена, че вината е нейна. Тя живееше в един съвсем ограничен свят, обсебена от списъка си за покупки и новата си пералня. Никога не се бе срещала с хора като Чарли и неговото семейство. Не знаеше как да се държи с такива хора.

В самото начало аз също бях смутена от семейството му. Баща му беше лекар, двамата по-големи братя на Чарли бяха тръгнали по стъпките на баща си. Живееха в много голяма къща, пълна с книги и други стари предмети, говореха все за професионалната квалификация на хората около тях.

— Срещал ли си скоро Джейн? Защити докторска степен по биохимия. — Обикновено така започваше всеки разговор у тях. Обичаха да седят близо един до друг, за да се чуват по-добре, докато си говорят. Нещо, което винаги ме размиваше.

Никой от тях нямаше много високо мнение за мен. Това бе повече от ясно, защото не пропускаха да споменат по някоя от бившите приятелки на Чарли и да го информират за поредното й постижение. Веднъж дори поканиха на чай една от тях, докато аз също бях там. Момичето се настани на един от дървените столове в техния кръг, докато аз останах на канапето и разлиствах някакво списание, което носех със себе си. Майката на Чарли ми бе казала, че не си струва да харча пари за този вид издания и че бих могла за същите пари да си купя книга.

Мина време и те в крайна сметка приеха факта, че съм част от живота на сина им. Вероятно не можеха повече да игнорират факта, че той непрестанно посяга към ръката ми или си играе с косите ми, и така осъзнаха, че връзката ни е сериозна. Възможно е да са ме добавили в списъка си с другите му провали. Научна степен по история на изкуството вместо по медицина, някакво дребно кестеняво същество със северняшки акцент вместо познато момиче. Още нещо, заради което трябваше да стиснат зъби и да приемат с усмивка.

Странно е понякога как силите се разместват в една връзка. В началото Чарли се стараеше да ми доставя всякакви удоволствия. Организираще кратки пътувания. Ходехме до крайбрежието и се излежавихме на шезлонги на плажа или пък изучавахме историческите забележителности и ме водеше да ги разгледаме — някоя църква или гробища, скитахме се по стари пътища, после хапвахме чипс и риба в някоя местна кръчма.

В Шотландия обаче силите се разместиха. Бяхме взели влака дотам, след което обикаляхме на автостоп, спяхме, където заварим, защото нямахме пари дори за най-обикновен пансион. Не бяхме много добре екипирани. Липсваше ни дори фенерче, така че съзерцавахме залезите и после си светехме със запалката на Чарли. Първата нощ лежахме в спалните си чували в автобусно депо, а аз се мъчех да не мисля за плъховете. Втората вечер, докато намерим църквата, към която се бяхме запътили, вече се бе стъмнило. Вратата ѝ беше отключена и ние се настанихме да спим между пейките, където беше и твърдо, и студено.

— Помисли си само за всички хора, които живеят в къщите наоколо — промълвих аз с копнеж. — Лежат в удобните си легла, покрити с топли завивки и включено отопление.

— Скучни хора — отбеляза Чарли. — Нямаат представа от нашето приключение. Можем да отидем, където си поискаме и да правим каквото ни хрумне.

На другата сутрин пуснахме няколко монети в кутията за дарения и излязохме навън, където ни посрещна пролетната утрин. Оказа се, че църквата е построена наред нищото, на брега на някакво езеро, и наоколо имаше единствено нивя и широколистни дървета.

— Прекрасно е, нали? — възторжено възкликнах аз. — Нямах представа снощи в тъмното какво ни заобикаля.

— Това му е хубаво на приключението — притисна ме Чарли до себе си. — Случват се и неочаквани неща.

Изпитах един от онези мигове на чисто щастие, когато всичко, включително и самите ние, изглежда съвършено. Усещането е много подобно на аромата на печен бекон, когато си гладен, или на вкуса на първата хапка шоколад.

Чарли сякаш усети, че съм се предала на дългата му обсада, и през следващите няколко седмици се отдръпна едва забележимо. Не ме докосваше толкова често, дразнеше ме повече от обикновено, невинаги ми казваше къде отива. И така ме задържаше при себе си. А ето че сега ме бе последвал до Лондон и не разбирах какво точно иска.

Помогнах на Гийон да затвори бистрото и се прибрах пеша, мечтаейки за сън и да забравя всичко до следващата сутрин. Заварих

Лейла все още будна и съвсем сама. Седеше пред кухненската маса и пишеше нещо на разчертани листа.

— Здравсти — поздрави ме тя, без да вдига очи.

— Лека нощ — промълвих аз, благодарна, че мога да се спася от разговора.

Сънят обаче бягаше от очите ми. Мислите ми бяха неспокойни и не можех да ги заглуша. От време на време чувах как Лейла се движи напред-назад в кухнята, приготвя си чай или пали цигара с газовата горелка. Нищо чудно сънят да бягаше и от нея.

Трябва да съм задрямала, защото пред очите ми реалност и фантазии се сляха в едно и Чарли неизменно присъстваше. Носеше своята кафява платнена чанта и ме водеше на някакво приключение, но така и не стигнахме до определено място.

На сутринта се чувствах ужасно, нещо много по-лошо от махмурлук, очите ми бяха подпухнали, кожата ми бе направо жълта. Лейла седеше там, където я оставих, все така изпълваше листата пред себе си с неравния си паяжинообразен почерк, а пепелникът до ръката ѝ бе пълен.

— Какво правиш?

— Ами... пиша книга — отговори тя с прегракнал от прекаленото пушене глас.

— Наистина? За какво се разправя? Може ли да я прочета?

Тя остави писалката и посегна за следваща цигара.

— Може би... когато я завърша. За кучета е...

— Как се дресират или... — малко объркана започнах аз.

— Не, не. Англичаните са манияци на тази тема, нали? Няма начин история за кучета да не стане бестселър.

— Ще трябва първо да я издадеш. А не мисля, че това е лесно.

Лейла не беше човек, който се притеснява от препятствията в живота.

— Един човек в „Коуч енд Хорсес“, с когото пия от време на време, твърди, че е литературен агент. Предполагам, ще ми помогне да я издам.

Опитах се да надникна и да прочета нещо.

— А, не! — засмя се тя и покри с ръка написаното.

— Хайде, моля те.

— Имам още много работа, преди да позволя на някого да чете. Но пък можеш да ми направиш една услуга.

— Казвай!

— Дай ми няколко смени в бистрото, защото ми трябва пари.

Много дълго време Лейла се справяше с месечните суми, които майка ѝ отпускаше. Тя нямаше кой знае какви разходи. Зареждането на хладилника бе мой ангажимент — предимно тарама салата и хляб със сусам от близкия гръцки магазин и тъй като не се налагаше да плаща наем, пари ѝ трябваха само за цигари, които често задигаше от масите.

— Не искам да работя повече от две-три вечери на седмица, защото имам нужда от време, за да пиша.

— Довечера ще погледна графика и ще видя къде мога да те вмъкна — обещах аз. — Но нали не забравяш, че ще трябва да идваш да се храниш с персонала в четири, когато всички опитват специалитета на деня.

— Искам единствено да работя — сбърчи тя чело, — а не да се храня там. Роби нямаше нищо против да пропускам този ритуал.

— Да, но Роби вече не е там. Нали не си забравила, че аз съм салонен управител?

Тя се засмя и смени темата.

— Какво ти става днес? Защо си станала толкова рано, пък и си толкова крива?

Знаех, че няма да ѝ се понрави, ако ѝ призная, че имам среща с Чарли.

— Ще закузвам със стар приятел навън.

— Така ли? И кой е той?

— После ще ти кажа. Трябва да взема бърз душ.

Закъснях и Чарли вече ме чакаше. Кафявата му чанта лежеше на съседния стол, а на масата пред него бяха разгърнати вестниците му. Видя ме, бързо ги събра и се изправи да ме посрещне.

— Алис — наведе се той и ме прегърна. Долових аромата на тютюн и влажна вълнена дреха, което, колкото и странно да бе, ми подейства успокояващо.

— Чарли — отдръпнах се аз.

— Толкова ми е приятно да те видя отново — въздъхна той, когато седнахме един срещу друг. — Изглеждаш фантастично, знаеш ли?

— Мислиш ли? Благодаря ти.

— Погледни менюто. Да си направим една яка закуска, както едно време в неделя. Предлагат онова яйце с любимия ти лепкав сос.

— Сос холандез — уточних аз и се зачетох в менюто. — Не съм много гладна, честно казано.

— Вземи си нещо — настоя той. — Поканил съм те.

Беше толкова официален и благоприличен, все едно бяхме на първа среща.

— Чарли, не знам какво искаш от мен и не мога да ям, защото направо откачам от недоумение — изтърсих на един дъх аз.

— В интерес на истината и аз съм адски нервен.

— Така ли? И защо?

Той бръкна в чантата си и извади от там малка кутийка, облечена в зелено кадифе. Много се надявах вътре да не е онова, което подозирах.

— Какво е това?

— Пръстен.

В този момент към масата ни приближи келнерката и започна дълго и подробно да записва съвсем простата ми поръчка за кафе и кроасан.

— Защо ми носиш пръстен? — попитах аз, когато тя най-сетне се отдалечи.

— Мисля, че знаеш защо. — Протегна ръка и стисна пръстите ми. — Защото ми липсваш и си дадох сметка, че прецаках нещата. Искан ми се да ти покажа, че имаме бъдеще.

— Моля те... — опитах се да го прекъсна аз, но не дръпнах ръката си.

— Алис, ще се ожениш ли за мен? — Не падна на едно коляно, но думите му прозвучаха доста драматично.

— Не сега. Не е редно.

— Но все още ме обичаш, нали?

— Да ти кажа правото, не знам.

— Погледни поне пръстена. Със смарагд е. Ще ти отива.

Стори ми се, че видях сълзи в очите му.

— Прибери го, моля те. Не искам да го виждам.

— Сигурна ли си? Красив е. Избирах го много дълго. — Не се лъжех, наистина имаше сълзи в очите му. Една-две дори се търколиха

надолу.

— Ти ме напусна, Чарли — меко подхванах аз. — Дори не знам дали съм ти простила още. Какво ще кажеш за ония простотии, които направих пред теб и Сара? Да ви крада напитките в баровете, да нахълтвам обляна в сълзи в дома ѝ посред нощ?

Той се опита да се усмихне.

— Сара доста се разстрои и дори искаше да повика полиция. Но сега, като се връщам назад, някои неща ми изглеждат забавни.

— Така ли?

— Никога не знаехме кога ще се появиш — дребна малка фурия, която, не знам защо, толкова я плашеше. Та тя е два пъти по-едра от теб. Все пак си мисля, че го заслужаваше. Тя направо ни съсипа, и теб, и мен.

— Вината е само наполовина нейна — напомних му аз.

Келнерката донесе поръчката ни и се заседя около масата, за да избърше разсипаната захар. Дали бе забелязала, че Чарли плаче?

— Естествено, че и аз имам вина. — Погледът му не слизаше от кутийката с пръстена, която стоеше все още на масата. — Но това беше грешка. Огромна грешка. И дори да не искаш да се омъжиш за мен, мисля, че трябва да се съберем отново.

— Не мисля, че е възможно.

— Разбира се, че е възможно. Ако искаш, ще дойда в Лондон. Ще си намерим квартира. Моля те, Алис.

— Не съм сигурна — промълвих аз. — Трябва да помисля.

— Срецаш ли се с някого?

— Не.

— А имало ли е някой, откакто... От онази нощ? — доста смутено попита Чарли.

— Искаш да знаеш дали съм спала с някой? Не.

— От психологическа гледна точка — поклати той глава, — това не е добре за теб. Трябва да го преодолееш и да започнеш да се възстановяваш.

— Добре съм — настоявах аз.

— Говорила ли си изобщо с някого?

— Не. — Не бях се консултирала със специалист, нито имах желание да разговарям с други жени, които са били изнасилени. Добре ми беше така, да се правя, че не се е случило и да изтикам случката

дълбоко в съзнанието си, докато разбере как да се справя. Чарли вероятно имаше право. Беше минала повече от година и може би беше добре да видя как ще се почувствам, ако съм с някого.

— Отседнал съм при брат ми в Камдън — съобщи Чарли. Пусна най-сетне ръката ми и бавно прибра кутийката в предния джоб на чантата си. — Ако искаш, може да дойдеш с мен там. Само ще се погушкаме.

— Идеята не ми се струва много добра — скръстих аз ръце.

— Само веднъж, Алис — усмихна се Чарли, сякаш бе сигурен колко утешително би ми подействало да се сгуша в прегръдката му под прикритието на чаршафите и одеялата. — Ти решаваш, Алис. — Той сгъна вестниците и ги прибра заедно с книгата.

— Само ще се гушкаме — предадох се аз. — И за не повече от половин час.

— Можеш да разчиташ — ухили се той, все едно това беше единственото, което бе искал.

Напускайки кафенето, той улови ръката ми, а с другата махна на минаващо такси. Щом се настанихме на задната седалка, той притисна крак до моя и по целия път до жилището на брат му в Камдън се докосвахме.

БАБЕТА

Дори когато небето бе покрито с облаци и валеше като из ведро или мразовит вятър вееше от морето, Бабета покриваше главата си със стар вълнен шал и излизаше да работи в градината на „Вила Роза“. Събираше плодовете, нападали от лимоновите дървета край къщата, плевеше цветните лехи, подреждаше саксии с мушката покрай грубия зид на каменната ограда. Не се вълнуваше от това, че собствената ѝ градина има нужда от внимание или че огънят у дома може да изгасне и съпругът ѝ да остане на студено. Той можеше да седи пред кухненската маса цял следобед, без някой да сложи пред него купа със супа или филия хляб с парченце пармезан. Сега Бабета се интересуваше единствено от „Вила Роза“.

Въпреки болките в лявото бедро и скованите колене, тя работеше с вълнение. От много време тук не се бе случвало нищо, а ето че предстояха промени. Докато работеше неуморно през деня, си представяше семейството, което би могло да заживее в старата къща: съпругата, която ще е облечена по последна мода, децата ще играят под нара, съпругът ще идва с колата в края на седмицата. Ще се радват да има в съседство човек като нея, който да наглежда имота им, докато са заети с останалите си ангажменти. Може би ще събират приятели през лятото, с окачени по клоните гирлянди от цветни крушки и музика до късно през нощта. Тогава тя ще си намери още един стол като този на Нунцио и двамата ще седят и ще наблюдават с часове как гостите им идват и си отиват.

Тъкмо бе решила, че вече се е справила с градината, когато се появиха онези трима мъже. Вкараха белия си пикап на заден ход през портата на „Вила Роза“.

— Внимавайте, ей — провикна се тя и се загледа в инструментите, привързани в каросерията — гребла, лопати и нещо, което според нея бе верижен трион, и още някакви сечива, с които само яки и силни мъже можеха да боравят.

— Кой сте вие? — попита Бабета. — За какво сте дошли?

— Градинарите — обясни най-възрастният. — Ще пооправим градината.

— Няма нужда. Аз се грижа за нея.

— Нали това е „Вила Роза“? — поиска да знае леко объркан мъжът.

— Да, така е, но сигурно има някакво недоразумение. Вече няма нужда от вас тук.

— Синьора, имаме нареждания. — Човекът извади смачкан лист хартия от джоба си и очите му пробягаха по написаното. — Да се подкастри пълзящата растителност, да се засади зеленчуковата градина с трева, да се напръскат бурените, да се измият пътеките, да се окоси тревата. Виждате, че ни чака много работа. Най-добре да се залавяме.

Цяла сутрин стомахът на Бабета се свиваше при всеки звук откъм съседите, от трополенето и буботенето на машините, от пукота на падащите клони. Опита се да се залиса с изостаналата къщна работа и буренясалата си градина, но все я влечеше към терасата, където се изправяше зад стола на Нунцио и се чудеше какво ли става зад високата стена, скриваща от очите ѝ „Вила Роза“.

Към обяд не се сдържа и изстиска няколко лимона в голяма стъклена кана, поръси течността с малко мента, сипа много лед и понесе внимателно съда към „Вила Роза“.

— *Рагаци* — провикна се тя. — Сигурно ще обядвате вече. Донесох ви нещо, с което да се ободрите.

Мъжете приеха с благодарност освежаващата, леко нагарчаща напитка. Едва когато приключиха, Бабета посмя да се огледа. Всичко бе окастрено, дори преплетените клони на глицинията на горната тераса, градината ѝ се стори оголена и някак засрамена. Забеляза, че тук-там бяха останали да стърчат бурени, докато всички издънки бяха изрязани до корен. Тя поклати глава цъкайки, но успя да се въздържа от коментар.

АЛИС

Чарли беше в апартамента на брат си едва от няколко дни, но бе успял да осее стаята им за гости с купчинки монети, извадени от джобовете, захвърлени обувки и изпуснати вещи. Лежах на широкото легло, припомняйки си колко ме дразнеше фактът, че живея с толкова разхвърлян човек. Само няколко минути по-рано, независимо от уговорката ни само да се погушкаме, пружините вече скърцаха под нас. По онзи добре познат начин. И двамата знаехме кое след кое следва и какво действие предизвиква удоволствие в отсрещния. Сега, когато всичко свърши, изпитвах по-скоро облекчение. Изглежда успяхме да изтичаме събитията от нощта на изнасилването ми малко по-назад в миналото.

Две неща ме изненадаха, докато лежах и оглеждах бъркотията, която неизменно съпътстваше Чарли. Първото бе, че без никакъв проблем ще се върна към отношенията си с него, към наемането на малко жилище и прекарването на дните в края на седмицата в дълги разходки и ходене на кино. Изглеждаше ми далеч по-привлекателно от това да живея сама, дори ако това означаваше, че непрестанно трябва да вървя след него и да събирам нещата му. Второто бе, че предпочитам себе си такава, каквата съм с Чарли. С него се чувствах и по-умна, и по-интересна.

Личеше си, че е щастлив. Тялото му бе преплетено с моето и той ту се унасяше в сън, ту се събуждаше. От време на време леко похъркваше, а в следващия миг отваряше очи и се усмихваше. Чувствах се в пълен комфорт. Можех да остана така с него цял следобед и дори може би да накараме пружините да заскърцат още един-два пъти.

Точно тогава се сетих за Лейла. Когато се разделихме сутринта, ѝ казах, че излизам само да закуся, а ето че вече бе следобед. Преместих ръката на Чарли от рамото си и се измъкнах от леглото. Той промърмори нещо, обърна се и продължи да спи. Стори ми се нечестно точно сега да го будя, ето защо изрових от бъркотията нещо за писане и в бялото поле на вестника му написах бележка: „Ела да се видим в

бистрото. Ще те черпя вечеря и бутилка вино“. Думите се извиха по полето.

Оставих вестника до тютюна му, облякох се набързо и се измъкнах навън. По целия път обратно до Майда Вейл бях в приповдигнато настроение. Може да не бях готова да погледна смарагда, но започвах да си мисля, че може да се опитаме да бъдем заедно. Сигурно остатъците от любов, които бях пропиляла, след като той ме напусна, скоро щяха да се върнат. Щеше да е нещо подобно на това да наддадеш няколко килограма. Ако бъдех отново с Чарли, поне бъдещето нямаше да ми се вижда така мъгляво. Можех все така да работя в бистрото, той щеше да си намери някаква работа, а нещата между нас да се върнат в предишното русло. Сигурно и удобно. Мисълта за подобна перспектива ми харесваше.

Но не бях предвидила реакцията на Лейла. Споделих с нея плановете си и тя направо побесня.

— Така ще разрушиш онзи живот, който успя да си изградиш — възмутено загаси тя цигарата в пепелника. — Ще направиш обратен завой и ще се превърнеш за пореден път в сянката на Чарли.

— Не разбирам защо си толкова против него — недоумявах аз.

— Защото той не е за теб. Унищожава напълно личността ти.

— Това са глупости.

— Убедена съм, че е така. Без него си много повече ти самата.

— Нима? — Това наистина бе неочаквано. Живеех в дома на Лейла, вършех нейната работа, ходех в кръчмите, които тя предпочиташе. Как така съм самата аз? Може би просто съм мекушава и се поддавам на влиянието на хората около мен. Подобна възможност беше потискаща.

— Не се връщай при него — настоя Лейла. — Обещай, че няма да го направиш.

— Не мога да остана тук завинаги — изтъкнах й аз. — А и не искам да живея сама с непознати.

— Можеш да останеш тук колкото искаш.

— И смяташ, че майка ти няма да възрази? Какво ще стане, когато тя реши да се прибере и да остане в жилището си?

— Майка ми ли? — изсмя се Лейла. — Тя е прекалено заета със собствените си драми, за да мисли дали ти си тук, или не. Последния път, когато се чухме, беше решила да напусне Франция и се готвеше да

замине за Италия. Твърди, че тази страна я вдъхновява повече, но подозирам, че има връзка с някакъв французин, от когото се опитва да избяга.

Майката на Лейла беше художничка. Някои от ранните ѝ работи още висяха по стените в апартамента. Големи платна с наредени една до друга едри геометрични фигури в най-различни нюанси на синьото. Не разбирам много от изкуство, но ми се струваше, че това е една и съща картина, в различни варианти. Така или иначе, те струваха малко състояние, продаваха се и името ѝ се появяваше в почти всички неделни издания.

— Рано или късно ще се наложи да се преместя — настоявах аз. — Все някога майка ти ще се върне да живее в Лондон.

— Вероятно, но точно сега няма защо да го мислиш. — Лейла пое шумно въздух. — Виж какво, Алис, срещай се с него, като толкова много искаш, но не отивай да живееш при него. Остани тук при мен, продължи да работиш в бистрото и запази живота, който успя да изградиш, след като той те изрита.

— Щом наистина нямаш нищо против да остана...

Тя се приближи и ме прегърна. Дългата ѝ коса покри лицето ми.

— Харесва ми, че си тук, Алис. Ще бъда много самотна без теб. Почувствах се съблазнена точно толкова, колкото и мъжете, които тя водеше.

— Добре, обещавам. Но дали Чарли ще може да идва тук от време на време? Нали няма да имаш нищо против?

— Мисля, че няма.

— Значи се уговорихме. — Решението беше взето и изведнъж се почувствах по-спокойна.

Но се оказа, че не всичко е толкова наред. Когато отидох на работа същия ден следобед, Гийон хвърли истинска бомба. Още щом ме видя, ми кимна да отидем в един ъгъл на кухнята.

— Напускам — процеди той едва чуто. — Имам нова работа. Мястото е страхотно.

— Какво? — не повярвах на ушите си аз.

— Нов ресторант, казва се „Театро“. Отворил го е някакъв много талантлив млад главен готвач. — Лицето му гореше от възбуда. Ще имам грижа за сутрешната кухня, за всички заготовки, бульони, супи, транжирането на месото и рибата, такива неща.

— Но защo си готов да приемеш? Няма ли да е стъпка назад за теб? Тук имаш на разположение цялата кухня.

— И тук, и там става дума за храна, Алис. Но менюто там ще е много по-интересно, ще приготвям блюда, за които ме бива, и ще мога да се разгърна. Ще бъде крачка към онова, което бях, преди да се объркат нещата. — Гийон никога не беше споменавал пред мен за падението си, ето защо леко се поколеба, преди да добави: — Искам да бъда там.

— Тук ще бъде ужасно без теб — не се стърпях аз. — Какво ще правя без теб?

— Ела с мен — ухили се той. — Мога да те препоръчам за някаква работа. Естествено, няма да е салонен управител. Ти също ще направиш крачка назад в занаята.

— Не знам. Нека да помисля.

Цяла вечер новината не ми излизаше от ума. Какво бе онова, което караше този човек да изпитва такава страст към работата си? Струваше ми се, че тя е тежка: заобиколен си от задушливи изпарения, да не говорим за напрежението. И всичко това в името на клиенти, които човъркат с вилици порциите си и търсят от какво да се оплачат. Какво толкова привлекателно имаше в храната, което го караше да се вълнува повече от обикновено?

Докато минавах покрай Гийон тази вечер в кухнята, хвърлях погледи към действията му. Движеше се бързо в някакъв особен ритъм. Парчета месо цвърчаха в мазнина, високи пламъци обгръщаха тиганите и, плувнал в пот, Гийон ги следеше с разсеяно изражение.

За моя изненада ме жегна завист. Искаше ми се да изпитвам същата страст, да бъда завладяна като Гийон от онова, което правя. Със сигурност знаех, че това няма как да стане, докато обслужвам масите.

— Ще дойда с теб на това ново място, в „Театро“ — заявих аз спонтанно в края на вечерта.

— Страхотно! Ще говоря с шефа. — Съдейки по гласа му, той наистина се радваше.

— Но има още нещо — спрях го аз. — Не искам да съм сервитьорка. Ще дойда там само ако работя в кухнята заедно с теб.

— Та ти нямаш никаква подготовка.

— Какво значение има? Ще започна от най-ниското стъпало. Ще режа, ще кълцам. Нещо като роб в кухнята.

— Но то значи рано ставане всеки ден, дълго работно време, тежък труд и малко пари — предупреди ме той. — Защо искаш да се подложиш на всичко това?

— По същата причина, поради която и ти отиваш там. Искам да опитам, това е.

Той взе ръката ми в своята и я вдигна към очите ми.

— Погледни колко гладка е кожата ти — няма никакви белези.

Кимнах и погледнах неговата ръка, която вече бе вдигната до моята. Беше осеяна с белези от порязвания и изгаряния.

— Разбрах те, Гийон. Знам, че ще е трудно, но въпреки това мисля, че си заслужава да опитам. Не мога да остана келнерка цял живот, нали? Крайно време е да се заловя с нещо смислено.

— Добре, ще видя дали ще успея да направя нещо за теб. Но да не кажеш, че не съм те предупредил.

Докато се прибирах същата вечер към дома, бях развълнувана така, както отдавна не ми се беше случвало. Преди година си бях обещала да използвам времето разумно и да изцедея всичко, което мога, от живота. До този момент не бях направила нищо по този въпрос. Може би това бе моят шанс.

БАБЕТА

Все по-често Бабета се улавяше, че отправя поглед към отворените порти на „Вила Роза“. Сякаш къщата най-сетне се бе събудила от дълбок сън. Капаците на прозорците бяха широко разтворени, дворът гъмжеше от стълби и кофи с боя. От сутрин до вечер влизаха и излизаха хора. Много от тях почти не забелязваха Бабета, а онези, които ѝ хвърляха по някой поглед, подмятаха по едно „бонджорно“ и продължаваха забързани по пътя си. Имаха много работа — да боядисат стените, да наместят и заменят керемиди, да изсекат нови стъпала в скалите към морето. Бабета вече не беше част от всичко това. Въпреки всичко продължаваше да стои край портата и да наблюдава.

Дори Нунцио се надигна от стола си и застана до нея един-два пъти. Бе вдигнал ръка към работниците, кимайки. Тя се опита да го заговори, но той се завъртя на пета и се върна на стола си.

Човекът, когото Бабета най-много чакаше да срещне, бе жената с папката. Искаше да ѝ напомни за уговорката им Бабета да поеме отново грижата за градината. Повече от очевидно е какво направиха онези идиоти от градинарската фирма. По-добре да възложат на нея тази грижа и само от време на време да пращат човек за по-тежката работа. Когато обаче синьората се появи с лъскавия си фиат, тя изглеждаше притеснена. Кимна рязко на поздрава на Бабета и побърза да влезе в двора, без да се спира. Беше видимо ядосана, развика се на работниците, че действат много бавно. Бабета можеше да ѝ каже, че някои поправки може да се направят по друг начин, но предпочете да стои и само да гледа.

— Синьора, имате ли една минута? — пристраши се тя, когато жената се върна при колата си. — Става дума за градината.

— Нямам никакво време сега — прекъсна я жената и понечи да се качи във фиата.

Бабета видя, че изпуска възможността да говори. Изведнъж синьората се спря и извърна лице.

— Всъщност, може би ще можеш да ми помогнеш. Имаш ли нещо против да ми направиш една услуга?

— Не, разбира се — с готовност отговори Бабета.

— Официално къщата не е обявена на пазара, но имам клиентка, която иска да я погледне въпреки всичко. Ще дойде днес следобед, а аз няма да успея да я придружа. Ако ти оставя ключа, ще можеш ли да я разведеш? Знам, че искам много, но...

— Няма проблем. Ще се радвам да помогна. — Бабета протегна ръка, взе ключа и бързо го пусна в джоба си, сякаш се страхуваше, че синьората ще размисли. — Как се казва жената?

— Аврора Грей. Англичанка е, но говори малко италиански. Доста разбира, стига да говориш по-бавно. Покажи ѝ и къщата, и градината. Искаше ми се да съм тук, но...

Тя натисна газта и пое мощно нагоре по хълма, вдигайки облак прах след себе си. Бабета сложи длан върху джоба с ключа, все едно бе получила висока награда. Никога не бе влизала в къщата. Не беше и мислила, че някога това ще се случи.

През остатъка от деня страшно ѝ се искаше да сподели с някого новината, но наоколо нямаше никой, който да се интересува от нея, най-малкото пък Нунцио, който вече се бе качил в стаята и си беше легнал. Ето защо продължи с всекидневните си задължения, като внимаваше за появата на англичанката. Питаше се как ли изглежда, дали е богата и защо ще иска да купи „Вила Роза“.

Денят преваляше и тъкмо Бабета взе да се безпокои, че никой няма да дойде, когато забеляза някаква кола да се спуска надолу по хълма. Изтича до портата с ключ в ръка, за да е готова.

— Бонасера — провикна се тя към жената, която вече заключваше колата.

Жената се усмихна. Беше висока, с медночервена коса и все още хубаво лице.

— Бонасера — отвърна новодошлата. — Хубава вечер, нали? Страхувах се, че ще завали и няма да видя мястото както трябва.

— Вие ли сте Аврора Грей? Казвам се Бабета. Синьората помоли да ви покажа „Вила Роза“, тъй като е заета тази вечер. Ако дойдете с мен, ще ви заведе веднага.

— Не, не. Предпочитам да видя първо градините и после ще отида до брега. Къщата може да почака.

Искрено разочарована, Бабета поведе англичанката през градината, като ѝ показа различните овощни дървета и няколко пъти внимателно изтъкна, че доскоро тя се е грижила за тях, за да дават плодове.

Тръгнаха по пътеката към морския бряг и Бабета видя, че стъпалата все още не бяха поправени.

— Опасно е да продължаваме нататък, синьора. Но през лятото тук е много красиво. Метална стълба се закрепва за скалите и тогава може да слезете долу и да плувате, когато морето е спокойно.

— Звучи добре. — Жената оглеждаше стъпалата. — Сигурна съм, че ще успея да слеза долу. Само трябва да внимавам.

Преди Бабета да успее да я спре, посетителката пое надолу по ронещите се стъпала. Не беше първа младост, но бе пъргава и скоро се озова върху скалите и се загледа към синевата на небето, която се отразяваше във водата.

— Май това е всичко — промърмори жената.

Самата сграда очевидно не я интересуваше особено. Бабета показваше всяка стая, бърчейки нос при вида на пластовете прах по белите теракотени плочи, по прокъсаните пердета, мислейки как би изглеждало тук всичко, ако ѝ бяха позволили да влезе вътре. Аврора Грей се интересуваше далеч повече от гледката, която се разкриваше. Спираше пред всеки прозорец и дълго и замечтано гледаше, докато слънцето започна да залязва и сините слоеве на хоризонта постепенно порозовяха.

— Видях достатъчно — обърна се жената към Бабета.

Посетителката се отдалечаваше с колата си, когато Бабета вдигна очи към статуята на Исус. Стоя така известно време, след което сви рамене и влезе у дома, за да приготви някаква вечеря за горкия Нунцио.

АЛИС

Сякаш бях попаднала в истински ад — метална кутия от неръждаема стомана, пренаселена с човешки тела. Нищо друго не можех да правя тук, освен да работя, все по-бързо и по-неуморно, защото спра ли дори за миг, изхвърчам. А това не беше изход за мен.

Кухнята в „Театро“ бе разположена в предната част на ресторанта, със стъклена стена към улицата, за да могат минувачите да виждат как, облечени в белите си униформи, кълцаме, наведени над дъските, или се мъчим да преместим някоя тенджерка с пилета. За да стигнат до салона, клиентите минаваха през тесен коридор покрай кухнята, така че усещаха топлината на печките и пламъците и доловяха аромата на блюдата. Дори докато се хранеха, можеха да следят процеса на готвене през друга стъклена стена.

В „Театро“ не бяха предвидили изба за вината. Вместо това бутилките бяха наредени на рафтове по останалите стени. Сомелиерите имаха на разположение стълби и спускаха с въже избраната бутилка в специални кошници.

— Не само храним клиентите — обясняваше ми Гийон, — ние им даваме възможност, като на театър, да следят процесите.

Естествено, докато бяхме там, салонът беше празен, тъй като „Театро“ отваряше само вечер. Нашата задача бе да приготвим колкото се може повече заготовки предварително, та когато вечерта готвачите пристигнат, само да довършат блюдата и да оформят порциите.

Главният готвач Тонино Ричи бе известен специалист по модерна италианска кухня, ето защо ресторантът предлагаше множество леки сосове и бульони, риба на тънки филетата и обезкостено месо. В началото не ми разрешаваха да правя нищо друго, освен да кълцам зеленчуци. Това бе задачата ми седмици наред.

В първия ден Гийон ми връчи торба моркови и поиска да ги нарежа на правилни кубчета. Това ми отне цели два часа, като от време на време хвърлях по един поглед, за да се уверя, че не бъркам.

— Какво ще направиш, ако не са свършени? — попитах аз.

Той погледна към казана с отпадъци.

— Ще ги хвърля.

— Шегуваш се, нали?

Той поклати глава сериозно.

— Тук залогът е много голям, Алис. Страшно много пари са вложени и не можем да си позволим някой да се издъни. Дори кухненският роб.

Никога не го бях чувала да говори по този начин — като строг учител. За огромна изненада усетих, че всеки миг ще се разплача, ето защо наведох глава и хванах ножа.

Щом започнах да режа зеленчуците както трябва, ми позволиха да режа месото за рагу или да настъргвам кората на цитрусови плодове. Едва когато Гийон обяви, че най-сетне съм се научила да боравя с ножа както трябва, т.е. не го вдигам от дъската, а го движа като люлка напред-назад, ми разрешиха да върша и друго: да разрязвам патица или пиле, да подготвям зелени подправки за салатите, да филетирам месо за инволтини^[1]. След време ми показаха и как се прави тесто за паста.

Следобед готвачите идваха и започваха да подготвят местата си за работа. В този момент в кухнята ставаше доста тясно, помещението се изпълваше с аромата на пържено месо, врящи бульони и сосове. Колкото и странно да е, иначе бе невероятно тихо — чуваше се най-вече звукът на ножовете върху дъските и подрънкването на съдове.

Работата бе ужасно тежка. Към края на деня ръцете и раменете ме боляха, кожата и косата ми миришеха на готвено и бях толкова изморена, че мислех само как да си легна. Въпреки всичко си тръгнах с неохота, защото точно тогава започваше интересното.

— Мислиш ли, че някога ще стана достатъчно добра, за да остана и за вечерната смяна? — попитах една сутрин Гийон, докато режах целина.

— Заразила си се — усмихна се той и ме посочи с ножа си, но така и не ми отговори.

Вечер салонът се изпълваше, защото заведението бе ново, а Тонино Ричи се бе прочул като талантлив готвач.

— Тези хора там не се интересуват много от храната — обясняваше ми Гийон. — Появи ли се друго модерно заведение, ще спрат да идват. За да можем да се похвалим с правилната публика, са ни нужни добри отзиви от сериозни хора от бранша.

Дори аз бързах в неделя сутрин за вестник с надеждата, че ще открия отзиви за „Театро“. Чувствах, че всички се интересуват как ще тръгне ресторантът. Единствен Тонино сякаш не се вълнуваше много. Не беше много разговорлив и приличаше по-скоро на маратонец, отколкото на главен готвач. Имаше тъмнокафяви очи и говореше толкова тихо, че се налагаше да напрегнеш слух, за да го чуеш. Нико, помощникът му, вдигаше много повече шум. Тонино просто се носеше из кухнята, говореше на хората на ухо или просто леко ги отместваше, за да им покаже как да работят. Беше съвсем млад, на не повече от двайсет и пет години, но Гийон ми каза, че работел в семейния ресторант в Южна Италия от момента, в който можел да държи ножа в ръка.

Най-сетне започнаха да се появяват отзиви и бяха добри, но все още бяхме напрегнати, защото Тонино искаше да спечели първата си звезда, давана от авторитетната класация на „Мишелин“. Добави нови специалитети в менюто и това означаваше, че Гийон трябва да идва още по-рано, за да направи списък с нещата, които трябва да подготвим за деня. Работният му ден започваше в шест сутринта и смяната му траеше дванайсет часа. Тревожих се за него.

Всички без изключение бяхме под сериозно напрежение и се чувствахме изтощени, но нещата вървяха добре, докато около година и нещо след откриването на ресторанта Тонино най-сетне получи звездата, на която толкова много държеше. Същия ден следобед той наля на всички по чаша шампанско, произнесе кратка благодарствена реч към персонала на „Театро“ и вдигна тост. Гийон вдигна своята чаша и отпи заедно с всички останали. След това я пресуши и прие да му долеят.

Не посмях да направя какъвто и да било коментар, защото се предполагах, че не знам нищо за проблема му. Всеки момент смяната му щеше да свърши, така че реших, че няколко чаши от газираната напитка няма да му навредят чак толкова.

В началото успяваше да се владее. Никой друг, освен мен не забелязваше промяната в дъха му или това, че в ранните следобедни часове често отива до хладилника. Аз бях тази, която откри полупразна бутилка бяло вино, скрита зад натрупани една върху друга тави с гъба мръчкула. Отново премълчах. Нямах представа как да подхвана разговор за това.

И тогава започнаха да стават грешките. Веднъж Гийон забрави на котлона месно блюдо толкова дълго, че сосът извря и месото вътре залепна. Друг път един от готвачите взе назаем ножа на Гийон и се оплака, че не е добре наострен — сигурен знак за проява на немарливост. След това забрави да приготви един специален сос и се наложи Тонино да свали едно блюдо от менюто. И така поредица от дребни провинения, никое, от които катастрофално. Гийон нямаше вид на пиян, не се олюляваше, нито грешеше в преките си задължения. Реших, че ще се справи с проблема.

Наистина, не настъпи никаква драма, клиент не беше отровен, нищо не беше счупено дори. Само че Тонино, по типичния си мълчалив начин следеше всичко, което става в кухнята. Щом аз забелязвах, че Гийон излиза от форма, то и Тонино не бе останал сляп. Една сутрин заварих на мястото на Гийон млада жена, която подготвяше списъка със задачите за деня.

— Къде е Гийон? — попитах аз.

— Замина — отвърна тя.

— В отпуск ли?

— Не, напусна — гласеше краткият ѝ отговор. — Казвам се Клоуи. Ще докладваш на мен сега.

Едва изчаках края на смяната и веднага се отправих към дома на Гийон с надеждата да науча нещо повече. От нетърпение дори взех такси до там. Не открих никакви признаци на живот, колкото и да чуках и да натисках звънеца. Ето защо отидох в бистрото, за да видя дали Лейла знае нещо.

— Отвратително е от страна на Тонино да постъпи така — споделих аз с нея, когато тя остави пред мен голяма чаша вино. — Гийон положи толкова много труд. И ако „Театро“ има такъв успех, голяма заслуга за това има и той.

— Може и да го вземат обратно тук — предположи тя и хвърли поглед към новия главен готвач, който не спираше да изпуска съдове. — Тук нещата не вървят много добре, но Гийон ще трябва да докаже, че е обърнал гръб на бутилката. Мислиш ли, че ще може?

— Нямам представа. Няма да се учудя, ако проблемът е по-сериозен, отколкото си мислех. Не си отваря вратата дори.

— А ти? Смяташ ли да напуснеш?

— Не, засега оставам.

— Но защо? — вдигна вежди Лейла.

— Какво друго да направя?

— Не знам. Мислех, че имаш план.

— Не бих казала — засмях се аз. — Работя колкото ми стигат силите и се уча. Толкова съм изморена в края на деня, че дори не мога да мисля както трябва. Така че не ми е и до плановете.

— Защото аз имам — с известна увереност заяви Лейла, докато взимаше поредната поръчка, забърсваше масите, настаняваше новите клиенти. Наложил се да изчакам десетина минути, за да чуя какво е замислила. — Скоро ще разбереш — подхвърли само тя, докато навиваше кичур около пръста си.

Тръгнах си пеша към вкъщи, приятно замаяна от изпитото вино, замислена ту за проекта на Лейла, ту за Гийон. На телефонния ни секретар Гийон бе оставил съобщение:

— Прецаках всичко, Алис. — Гласът му звучеше плътно й напомняше на един от любимите му кадифени френски сосове. — Наистина се провалих.

[1] Тънки резени месо, които се навиват като руладини и се пълнят с различни сирена. — Бел.пр. ↑

БАБЕТА

Тишината бе първото, което привлече вниманието на Бабета. Вече не се чуваше скърцането на спирачките на камионите с бетон, които се мъчат да преодолеят стръмните склонове на хълма, не се чуваха подвижванията на работниците, нямаше ги и хората с кофи и метли, които чистеха. Работата във „Вила Роза“ бе приключила и сега къщата чакаше зад затворените врати някой да я поиска.

Англичанката — Аврора Грей, не се върна, но затова пък започна да се точи истински поток от други. Понякога синьората им показваше къщата, но в повечето случаи, особено когато ставаше дума за местни хора, които искаха само да се полюбуват на мястото, жената оставяше ключа на Бабета, тя да свърши тази задача.

Някои лица дори ѝ бяха познати. Фабрицио Русо — забогатял от дейности, за които предпочиташе дори да не мисли — например заяви, че къщата е твърде семпла за неговия вкус. С брат му Стефано, собственик на магазин за платове в Тривенто, тя обиколи на спринт имота, следвана от алчната му жена. Не им посочи дори красивата гледка, нито ги посъветва да прокарат ръка по меката повърхност на новите завеси от кадифе.

Единствената, за която отдели много време, бе красивата Рафаела Ричи, признала от първия миг, че е дошла само защото някога е работила във „Вила Роза“ и искала да използва, възможността да погледне къщата отново.

— Толкова много спомени имам от това място — сподели Рафаела, докато отпиваше от кафето, което Бабета ѝ предложи. — Бях съвсем млада, когато готвех тук за онзи американо, дето издигна статуята на Исус. Помните ли го?

Бабета се усмихна. Винаги бе харесвала Рафаела и втория ѝ съпруг Чиро. Те бяха добри и щедри хора и много работливи.

— Помня, че го видях в деня, в който благословиха статуята — продължи тя. — Толкова хубав мъж. Жалко, че семейството му никога не дойде да живее тук за по-дълго. Мястото съвсем западна.

Рафаела се загледа към терасата и цветните теракотени плочи, после обърна очи към красивата гледка на морето.

— Открай време е така. Никой не се задържа тук по-дълго, нищо, че е така красиво.

— Защо не го купиш? — с надежда попита Бабета.

— Не е за мен такъв разкош. Добре съм си в старата къща на родителите ми на пристанището. Свързана е с толкова много спомени.

Преди години Рафаела беше най-красивото момиче в Тривенто. Овдовя съвсем млада и Бабета добре помнеше колко я мразеха хората за това. Колко ѝ завиждаха и колко клюкарстваха по неин адрес. Това бе една от причините Бабета да предпочита да живее скрита тук — никой не се интересуваше от нея.

Двете излязоха навън и поеха по пътеката към брега.

— Толкова отдавна не съм ходила на пристанището — подхвана разговор Бабета. — От години.

— Много са промените. Тълпи от туристи, десетки нови кафенета и ресторанти. Родителите ми изобщо не биха го познали, ако изведнъж се появят.

— Трябва да е добре за бизнеса — отбеляза Бабета, докато оглеждаше новите стъпала към скалистия бряг.

— Така е, ресторантът има работа през цялото лято. А пицарията на хълма върви добре и през останалото време от годината. Лучо, синът ми, я държи сега.

Двете жени стояха една до друга и съзерцаваха известно време разбиващите се под тях вълни.

— Семейството ви добре се справя — обади се Бабета по едно време. — Сигурно си горда. А какво стана с по-големия ти син? Чух, че заминал за Англия.

— Тонино отвори голям ресторант в Лондон, скъп и елегантен. Работи толкова много, че няма никакво време да мисли за жена и семейство. Единственото, което го вълнува, е готвенето. Да можеше да се върне поне за малко у дома. Много млад и амбициозен е още, така че, предполагам, моментът не е подходящ.

Тръгнаха обратно по пътеката и Рафаела се извини, че е отнела толкова време на Бабета. Качи се на очуканата си веспа и пое по хълма с развята коса, също както когато бе младо момиче.

Баbeta хвърли последен поглед към прясно боядисаната в розово „Вила Роза“ с широко отворените капаци на прозорците, след което заключи портата и се върна в своя дом. Много скоро дъщеря ѝ щеше да дойде да я закара до Тривенто, за да напълни кошницата си с най-необходимите продукти за малкото им домакинство. Парче пармезан, може би пакет брашно и малко мая, оцет, зехтин, сол и захар. Списъкът ѝ с покупки никога не беше дълъг, защото двамата с Нунцио живееха просто. Баbeta не виждаше причина да иска да промени този живот.

АЛИС

Без Гийон „Театро“ бе самотно място. Режех зеленчуци, точех паста и режех филе от риба в пълно мълчание; мисълта за него обаче не ме напускаше.

Всеки ден в продължение на цяла седмица се отбивах в апартамента му, но там нямаше никакви признаци на живот. Чуках и на съседните врати, но без почти никакъв резултат. Една жена си спомни, че го видяла да заминава, но не беше много сигурна; докато говорехме, от вътрешността на жилището ѝ се чуваха възбудени детски гласове, ето защо се съмнявах, че може да се разчита на информацията ѝ.

Колкото повече растеше тревогата ми, толкова повече обвинявах Тонино. За цялото време, през което бях работила в „Театро“, главният готвач бе разменил с мен само няколко думи. В кухнята му цареше строга йерархия, като той бе на върха, а аз — на най-ниското стъпало. Ако случайно се сблъскахме по време на работа, вината бе моя и аз се извинявах. Ако искаше да свърша нещо, той го съобщаваше на Гийон и той ми предаваше. Неслучайно, когато поисках да говоря с него, той ме погледна изненадано.

В хладилната стая, където отидохме, за да говорим на спокойствие, застанах до тава с говежди бузи и потрепвайки от студ, подадох оставката си.

— Може ли да попитам защо? — Както винаги гласът му беше спокоен и сдържан.

— Заради Гийон. — Справедливият гняв ми бе вдъхнал смелост. — Вие го уволнихте, нали?

— Да, така е — кимна той.

— Според мен това не е честно. Защо не му дадохте шанс да се справи?

— Защото щеше да стане още по-лошо — съвсем делово събщи той. — Виждал съм такива случаи. Гийон нямаше да може да работи на ниво. Има талант, но не и характер.

— А сега е изчезнал. Изглежда никой не знае какво се е случило с него.

— Той е в рехабилитационен център в Кент. Закарах го лично.

— О!

— Доволна ли си?

— Да... Не знаех...

— Не приемам оставката ти. — У Тонино имаше особено италианско високомерие. — Смятам също, че е време за промяна на поста ти. Искам да работиш вечер. Можеш да започнеш с пастата.

— Наистина ли? Мислите ли, че съм готова?

— Не знам — сви той рамене. — Време е да се разбере дали имаш талант, а и характер. Ако не се получи, ще приема оставката ти. Съгласна ли си?

— Разбира се... Аз...

Тонино не искаше да ме слуша повече. Завъртя се на пета и се върна към заниманията си, оставайки ме зъзнеца и объркана в хладилната стая.

Позицията при пастата в един ресторант като „Театро“ винаги е много натоварена, защото почти всеки поръчва, освен другото и паста, щом като е в италиански ресторант. И макар новата ми задача да не бе така тежка както на грила например, никак не бе лесна. Изискваше се бързина и издръжливост, всички твърдяха, че това е място само за млад човек.

Вечерно време кухнята коренно се променяше. Тонино или Нико, помощник-готвачът, съобщаваха от входа на кухнята поръчките и всички ние, като добре обучени хрътки, се спускахме да изпълняваме.

Много неща ме затрудняваха. Горещината, например: почти всяка вечер в продължение на близо пет часа се потях над високата тенджерата за паста. Трудно ми беше и да запомням поръчките, да внимавам да не объркам соса към съответния вид паста, да оформям красиво всяка порция...

Над главата ми висеше лист с подробности за съдържанието на всяко ястие. Парата от тенджерата много скоро разми мастилото и текстът едва се четеше. Дори когато не бях на работа, повтарях наум рецептите на всяко блюдо с паста: тортелините с пълнеж от козе сирене се поливаха с емулсия от масло и хрупкава пържена мащерка, папарделето се заливаше с гъст сос от патешко рагу, леко разреден с течността, в която е вряла пастата, и обогатен с масло, а накрая се

поръсваше с щипка пресни зелени подправки... След време рецитирах всяка рецепта като любимо стихотворение.

Първите няколко вечери направих милион грешки. Забравих да сложа чили в една порция, в друга — наситнените домати.

— Внимавай, Алис — изсъска Нико. — Отваряй си очите.

Държеше ме единствено адреналинът. Но това важеше за всички ни. Човекът на грила внимаваше месото да е добре и правилно опечено, момичето, което се занимаваше със зеленчуците — също, с две думи, всеки вършеше своя дял от работата, така че клиентите да получат поръчката си с вид и вкус, с каквито са я консумирали предишния път.

— Всичко е въпрос на съдържание и аромат — обичаше да повтаря Нико. — Така че отваряй си очите.

Само след седмица по ръцете ми се надигнаха болезнени мехури, резултат от пръснатата солена вода, докато вадох с шипките моята паста. Намерих си подходяща кърпа, с която увивах главата си, за да не капне някоя капка пот в храната, изобщо виждах колко много има да уча.

Имаше вечери, в които бях толкова непохватна, че съдовете падаха непрестанно от ръцете ми, сосовете се разливаха и се налагаше Нико да ме отстрани за малко от мястото ми, за да не виждат клиентите моята несръчност. В други случаи направо заставаше на моето място.

— Гледай как се прави, Алис. Хайде, Опитай сега ти и си отваряй очите.

Очаквах всеки момент Тонино да заяви, че ми липсват и талант, и характер, ето защо приема оставката ми. Но ден след ден пристигах следобед, обличах бялата униформа и започвах да подреждам необходимите принадлежности. Тръгнах си обикновено към един през нощта, след като съм измила и почистила огромната тенджерата. След време започнах да си давам сметка, че Нико отдавна не ми е правил забележка. Дребните оречияте^[1] бяха сварени както трябва, леко бланшираните италиански броколи в тях — подходящо смесени, не забравях и чилито. С две думи, започвах да се справям.

Някъде по това време се появиха пристъпите на плач. Никога не започвах в ресторанта или пред някой от колегите. Случваше се обикновено когато оставах сама. Сълзите започвах да се стичат по

лицето ми на събуждане сутрин или докато пиех силното си кафе, или под душа. Налагаше се понякога да сляза от метрото по-рано и да измина една-две спирки пеша през Грийн Парк с наведена глава, докато сълзите се стичат неудържимо. Плачех в почивните си дни или преди да заспя, покривайки лицето си с възглавницата, за да не чуе Лейла. Самата аз не разбирах какво става. Знаех само, че имам сили само за две неща — да готвя паста и да плача.

Чарли забеляза един-два пъти зачервените ми очи. Виждах се с него само в неделя, когато и двамата бяхме свободни. „Театро“ не работеше, а също и филмовата къща, където Чарли си беше намерил работа. Срецахме се към обяд за нещо средно между закуска и обяд в бистрото, след което прекарвахме остатъка от деня в стаята му. Единствено в прегръдките на Чарли не изпитвах желание да плача. Въпреки това той ме познаваше достатъчно, за да разбере, че нещо не е наред.

— Какво става? — не спираше да ме пита той. — Добре ли си?

— Да, добре съм — все повтарях аз. — Престани да ме питаш.

Не можех да му дам смислено обяснение, защото самата аз не знаех какво става. Всъщност, съжالياвах хора като Чарли, които работеха от девет до пет, които живееха без страхотното напрежение, на което бях подложена всяка вечер край тенджерата за паста, докато приготвях блюдо след блюдо.

Давах си сметка за високата цена, която плащах — както физическа, така и духовна, — но бях сигурна, че след „Театро“ всичко ще изглежда скучно. Ето защо се наслаждавах на тези кратки почивки в неделя следобед, съзнавайки, че на следващия ден, обзета от притеснение, отново ще облека бялата униформа.

Ако случайно настанеше затишие, обикалях с поглед кухнята и се стараех да запомням всичко, което виждах. И се чудех как се озовах тук. Как това място се превърна в моя живот...

Мислите ми обикновено биваха прекъснати от поредната поръчка и бързах да се върна към задълженията си, тръпнеща едновременно от тревога и радостно оживление.

[1] Вид макаронено изделие с формата на малко ухо, типично за района на Южна Италия. — Бел.пр. ↑

БАБЕТА

Много неща в Тривенто бяха останали непроменени. Търговците все така изваждаха сергиите си на главния площад, окичвайки ги със сушени люти чушки и дебели колбаси, трупаха отгоре кривите топки сирене *качокавало*^[1] и пресните плодове и зеленчуци. Кметството се извисяваше все така гордо зад фонтана с бронзовата русалка, също както в детството на Бабета.

Сега наистина имаше много повече туристи и Бабета чуваше различни езици, докато чакаше на опашката в *салумерията*^[2] или минаваше покрай някой бар. Срещаша се много повече коли и много повече полицаи, които надуваха свирките си, за да разчистят движението. Тривенто обаче не беше чак толкова пострададо от съвременния живот, за разлика от много други градове. Старите къщи и църкви бяха построени така близо една до друга, че нямаше място за нови сгради. Нито пък имаше място за супермаркети, бензиностанции, както и за заведения за американски хамбургери.

Животът тук течеше така, както бе текъл векове наред. Жените продължаваха да пазаруват със сламени кошници през рамо, спираха от време на време, за да поздравят някой приятел или да разменят някоя и друга клюка. Младият Фернандо седеше подпрян на прага на своята месарница в очакване на клиенти, също както баща му, а и дядо му преди него. Фини платове се вееха пред магазина на Русо. На терасата над него възрастни жени плетяха вълнени шалове, вдигайки поглед от време на време към върволицата местни жители, отпратили се към площада.

Винаги когато София водеше майка си в града, Бабета следваше една и съща програма. Първо посещаваха банката, за да се увери тя, че парите ѝ са налице и са в безопасност. Сетне София настояваше да пият някъде кафе и да хапнат някакъв сладкиш.

— Ако толкова ти се пие кафе, можеше да ми кажеш, преди да тръгнем, и щях да ти направя, без да плащаме. — Въпреки това, щом седнеха на масата, Бабета обичаше да гледа минувачите. От време на

време виждаше някой познат или възрастна жена, която познаваше от момиче.

После отиваха на пазар и София не спираше да бърби.

— Какво ще кажеш за крехки диви аспержи, мамо? Толкова са вкусни, запържени с няколко яйца. Може да купя малко за вечеря.

Съпругът на София работеше в железниците и Бабета се тревожеше колко бързо онова, което печелеше, отиваше за неща, от които нямаха належаща нужда.

Случваше се да спрат и в пекарната, откъдето си купуваха пресен хляб с карамелизиран лук и прошуто или посипан с розмарин. Старата Силвана седеше почти през целия ден на припек пред вратата, макар отдавна да бе продала магазина. Беше доста глуха и почти не виждаше, но умът ѝ все още бе непокътнат, така че ако нещо се случеше в града, нямаше начин тя да не го знае. Дори това не се бе променило.

Бабета не бързаше. Крачеше бавно между сергиите на пазара, подбираше внимателно и се пазареше.

— Не си мисли, че от мен можеш да вземеш парите, които искаш от туристите — предупреди тя, докато продавачът ѝ завиваше парче пекорино. — Нали виждам онзи по-жълт край. Никой не би ти го купил. Дай ми и него.

Търговците мърмореха и София се притесняваше от приказките на майка си, но тя пет пари не даваше — спестените дребни суми не бяха без значение за нея.

Вече се насочваха обратно към колата, когато Бабета видя англичанката, която се бе появила във „Вила Роза“ преди седмици. Седеше на масата пред едно от кафенетата, отпиваше от чашата си с просеко^[3] и помахаша за поздрав, когато ги видя.

Бабета кимна леко в отговор, но София вече беше забелязала движението на главата ѝ. Сега щеше да разпитва коя е тази жена.

— Коя е жената, която поздрави? — последва неизбежният въпрос. — Откъде се познавате? — Дъщеря ѝ вече беше извила глава назад, обзета от любопитство.

— Не е важно. Гледай къде стъпваш — скастри я майка ѝ и ускори крачка.

— Страхотна е. Защо ти помахаша?

Бабета зацъка нетърпеливо с език.

— Някаква клиентка, която дойде да види „Вила Роза“ преди няколко седмици. Не ми досаждай, София. Какво те засяга, че някаква жена маха с ръка.

— Щом отново е дошла в Тривенто — правеше се, че не е чула дъщеря ѝ, — може би иска да купи вилата. Сигурна съм, че има парите. Забеляза ли колко скъпи са дрехите ѝ и онази голяма кожена чанта, която бе на стола до нея?

Както можеше да се очаква, младата жена подхвана обичайната си тема.

— Какво мислиш да правиш, ако тя купи имота? Може да не иска да ви задържи като пазачи? Тогава ще загубите и къщата и къде ще отидете с татко? Мислила ли си за това?

Забила поглед в планинските склонове отпред, Бабета се стараеше да не слуша.

— Защо чакаш да ви изхвърлят? — неумолимо продължи София. — Особено след като папа очевидно не е добре с главата. Налага се да потърсиш някое малко жилище в Тривенто и не виждам защо отлагаш. Защо не искаш да ме чуеш и се инатиш. Ако се преместите в града, няма да се тревожа толкова за вас.

Бабета смръщи лице, отказвайки да участва в такъв разговор. Безмълвно продължи да върви към колата, като си даваше сметка колко ядосана вероятно е София. След години дъщеря ѝ щеше да я разбере. Само когато човек остарее, осъзнава, че не желае да прави никаква промяна в малкото останали му дни на тази земя.

[1] Сирене, подобно на българския кашкавал. — Бел.пр. ↑

[2] Магазин за колбаси. — Бел.пр. ↑

[3] Шампанизирано вино, което се прави от грозде просеко, отглеждано в Южна Италия. — Бел.пр. ↑

АЛИС

Всеки от нас бе зает с грижите и ежедневието си. Лейла успя да си купи пишеща машина на старо и я постави на кухненската маса. Винаги когато бе свободна от бистрото, човек можеше да я открие да чатка по клавишите с неподозирана енергия, като спираше само от време на време, за да поправи с белило някоя буква. Чарли също беше потънал в новата си работа, работеше и извънредно с надеждата да напредне по-бързо.

Сред познатите ми имаше само един човек, чиито дни минаваха бавно, но той бе настанен в някакъв център в Кент. Страшно ми се искаше да си поговоря с Гийон, но Тонино категорично отказа да ми даде адреса му.

— Има сериозна причина Гийон да е там — заяви той по типичния си категоричен начин. — Последното, от което има нужда сега, е да бъде безпокоен. Когато настъпи подходящият момент, сам ще се обади.

Накара ме да се чувствам виновна за това, че искам да споделя проблемите си с някой, който и без това си има достатъчно грижи. Ето защо се постарях да натикам дълбоко в съзнанието си мисълта за Гийон и продължих да превивам гръб в „Театро“, закотвена за пастата. В главата ми нямаше почти никаква друга мисъл, освен поредната поръчка.

Изумително е как се пристрастява човек към „въртележката“ на готвенето. Това бе и единствената причина, поради която се чувствах жива. Ето защо, когато разбрах, че им липсват хора за подготовката на вечерта, предложих да помогна, което означаваше да работя две смени. Сутрин месех и разточвах мекото тесто за равиоли и ситните тортелини, а вечер ги варях и оформях порциите. Обземаше ме странно чувство на удовлетворение. Вместо да се грижа само за част от процеса, сега приготвих ястието от началото докрай. Най-сетне наистина готвех и това ме караше да се чувствам чудесно.

Вече нямах никакво свободно време. Майка ми все по-често се оплакваше, че седмиците минават, а аз не намирам време да замина

поне за малко при нея на север. Двамата с Чарли продължавахме да прекарвахме мързеливо неделните следобеди, а успях и да изпия по чаша вино късно през нощта с Лейла. Светът ми съвсем се сви до рамките на ресторанта, апартамента в Майда Вейл и метрото, докато пътувах от едното място до другото.

Тонино беше човекът, който сложи край на този водовъртеж. Един следобед ме повика и ме накара да седнем на една от масите в салона на ресторанта. За първи път влизах в мястото, предназначено за клиентите. Така и не разбрах защо това ме извади от релси.

— Е, Алис? Как вървят нещата при теб? — попита Тонино, докато се настаняваше на стола срещу мен.

— Добре, шефе. Поне така си мисля.

— Справяш се с позицията си.

— Благодаря... Мисля, че свикнах.

— Доставя ли ти удоволствие?

Тонино търсеше погледа ми и това доста ме разсейваше. Изведнъж усетих, че сълзите напират, и за мой ужас те потекоха неудържимо по лицето ми.

— Само дето... напрежението е голямо — успях да промълвя.

Мъжът срещу мен се правеше, че не забелязва състоянието ми.

— Напълно естествено е да си напрегната — сви той рамене. — Нямахме никакъв опит, а работиш в един от най-известните ресторанти в града. Изненадан съм, че въпреки всичко успяваш да се справиш така добре.

Изтрих лицето си с ръкав.

— Уволнявате ли ме?

Той не отговори на въпроса ми.

— Проблемът е, че не знаеш да готвиш, Алис. Подготвяш блюдата така, както ти е казано, но не разбираш най-важното за храната. Знаеш ли например защо пълним гъската, а не я готвим празна?

— Не.

— А би ли искала да разбереш?

— Да, разбира се.

— Пълненето забавя сготвянето на птицата, така че мазнината прониква в пълнежа и ароматът на месото се разгръща. Едно от основните неща, за да станеш истински готвач, е да усвоиш уменията

да обработваш мазнината. Няма как да знаеш всичко това, Алис, защото никой не те е учил.

— Смятате, че трябва да се върна в колежа и да запиша такава специалност?

— Мисля, че трябва да намериш начин да се научиш да готвиш.

— Значи ли това, че съм уволнена?

— Не — усмихна се той. — Работиш здраво, а и не ти липсва талант, така че няма защо да те уволнявам. Но не искам да взимаш две смени. Трябва да избереш — подготовката или пастата?

— Пастата — заявих аз без колебание.

— Добре, така ще имаш време през деня, за да научиш повече за храната.

— Само че как да разбера, че това, което избира, ще е подходящо? Може би също като на Гийон и на мен ми липсва характер.

— Вече показва, че го притежаваш — сви рамене Тонино. — Но трябва да решиш дали искаш да се развиваш.

Нищо не му казах за пристъпите на плач и за сълзите, които леех сутрин в банята и с които напоявах нощем възглавницата. Нито пък си признах колко противна ми беше идеята да се затворя в някаква кухня на колеж, за да получа правилната квалификация. Вместо това кимнах с глава раболепно.

— Добре, ще се погрижа за някаква подготовка. — Само мисълта за това ме караше да се чувствам изтощена.

— А, и още нещо. Искам в свободното си време да посещавах ресторанти. Не скъпи. Евтини места, където предлагат азиатска или турска кухня в Северен Лондон, или малки бистра за спагети. Мисли за това, което ядеш, какво ти харесва и какво — не. Вземи си и няколко готварски книги. Започни да готвиш у дома. Превърни го в своя страст, Алис. Изпълни живота си с храна.

След тези думи той ме остави на празната маса, с поглед, вперен в стената с винени бутилки, и мисълта колко силно искам Гийон да е до мен точно в този момент, за да ме изслуша.

БАБЕТА

Бабета се бе опитала да разкраси къщата според силите си. Още преди години беше покрила стените с плетени на ръка кошници, различни по цвят и шарка. Почти никога не използваша дневната, но Бабета през ден почистваше пода със завързан за метла мокър парцал. Двамата с Нунцио предпочитаха кухнята, където имаха стар телевизор и радио, което работеше по цял ден. Чувстваха се удобно там и им беше по-лесно да забравят, че не са в свой собствен дом.

Ето че сега София я беше накарала да се замисли, че всичко може да се промени, все едно дали това ѝ харесва, или не. Всеки ден се събуждаше с мисълта, че този ден те може да пристигнат, и се улавяше, че щом долови шум от кола, наднича през прозореца. По нищо не личеше, че Нунцио се интересува от това, което става около него. Местеше се от стола си на леглото и извърщаше глава, когато минаваше покрай нея, което я вбесяваше.

— За всичко си виновен ти — крещеше му тя. — Ако не се беше отказал от живота, нищо от това нямаше да се случи.

Изпита едва ли не облекчение, когато колата на синьората спря пред входа на „Вила Роза“ и англичанката Аврора Грей излезе навън. Двете жени се отправиха към портата на „Вила Роза“. Мина близо половин час, преди да се появят отново. Когато се насочиха към нейната къща, сърцето на Бабета се сви. Синьората посочваше разни растения в градината ѝ.

— Виждате още колко земя има тук. В момента се обработва, но няма проблем да се превърне в тревна площ. В тази къща ще можете да настаните допълнителни гости или да я преустроите в жилище, което да давате под наем.

Аврора кимаше, но бе видимо притеснена, усещайки присъствието на Бабета.

— Искате да кажете, че е построена заедно с „Вила Роза“? — попита тя.

— Точно така. — Синьората притискаше кожената папка до гърдите си. — Открай време са я използвали за прислугата или

градинарите. Като нищо ще ви носи добър доход. Ако пък решите, на нейно място може да направите басейн.

Бабета излезе на терасата и зачака мълчаливо те да изкачат стълбите.

— Мис Грей би искала да разгледа вътре — рече синьората. — Удобно ли е? — грейна лицето ѝ в широка усмивка.

Бабета кимна, но продължаваше да мълчи. Повече двете жени в кухнята с гледжосаните плочки и остана там, докато те обикаляха дома ѝ от слънчевата стая, където спеше София, та чак до пристройката, където Нунцио се затваряше, когато не искаше да я вижда. В един момент чу как англичанката възкликна възторжено при вида на кошниците, онези, които сестра ѝ бе направила преди много години. Може би си мислеше, че може да купи и тях заедно с всичко останало. Едва когато жените най-сетне се върнаха при нея, Бабета успя да проговори.

— Да ви предложи кафе или нещо разхладително? — попита тя.

— Не, не е необходимо — побърза да откаже синьората.

— Всъщност умирам от жажда — някак извинително се намеси Аврора. — Няма да се бавя, но с удоволствие ще пийна нещо.

Докато наливаше изстудената лимонада в две високи чаши, Бабета успя да подхвърли:

— Значи искате да купите „Вила Роза“, така ли?

— Не съм сигурна — пое чашата Аврора. — Когато бях тук първия път, не разбрах, че в имота са включени две сгради. Идват ми в повече.

— Все пак струва ми се, че ще я купите — доля чашата ѝ Бабета. — Ще ви хареса тук.

— Така мисля — съгласи се Аврора.

— Ние сме тук от много години. Мястото е добро — тихо и спокойно. Двамата с Нунцио бяхме щастливи.

Аврора кимна, след което настъпи миг на неловко мълчание. Аврора почука с показалец часовника си.

— Много съжалявам, но се налага да се връщам в града.

Двете излязоха на терасата и слязоха по стълбите. Нунцио сякаш не ги забеляза. Изражението му остана непроменено.

Бабета изпрати с поглед колата с двете жени и за пореден път я връхлетя гняв към мъжа ѝ.

— За всичко си виновен ти — повтори тя за кой ли път. — Ако бяхме останали градинари, нямаше да имаме проблеми сега.

АЛИС

Обикновено Лейла много внимаваше за реда и чистотата в апартамента, за да не би майка ѝ внезапно да пристигне, но тази сутрин, докато отивах да включа чайника, заварих върху кухненската маса разпръснати множество снимки. Докато чаках водата да заври, се наведох да ги разгледам. На повечето от тях се виждаше къща с боядисани в бледорозово стени и балкони, опасани с парапети от ковано желязо, по които бяха наредени саксии с мушката. На няколко бе сниман само изглед към море, а на други — само небе, тук-там осеяно с облаци.

— Какво е това? — попитах аз.

— Къща, която майка ми ще купува в Италия. Някъде на юг. Твърди, че небето било точно толкова синьо, колкото ѝ трябвало.

— Но небето не е ли еднакво из целия свят? — изумих се аз.

— Очевидно — не. — Лейла запали първата си цигара за деня от решетката на газовата печка. — Все едно, държи да отида и да поседя с нея там известно време. И ти трябва да дойдеш.

— Не мога — механично отговорих аз. — Имам работа.

— Не ти ли се полага отпуск, като на всички останали?

Залових се да приготвям чая си с надеждата, че ще отменим темата.

— Кажи де! — не се отказваше Лейла.

— Вероятно, да.

— Тогава вземи си отпуск.

— Точно сега не е възможно. Тонино настоява да получа някакво образование и сега търся курсове по готварство. Може би някой друг път. — Оставих пълния чайник до нея и се наведох над снимките. — Мястото изглежда красиво.

Преди да успее да се скрия в стаята си, Лейла ме спря.

— Не си мисли, че не знам какво става.

— Какво имаш предвид?

— Ами тази история с твоя плач... и състоянието, в което си през повечето време. Не знам какво да те правя. Не споделяш с мен, не

разбирам какво не е наред.

Тя наля чай в две чаши и ми подаде едната.

— Самата аз не знам какво ми е. — Взех чашата, но останах права. — Чувствам се някак... смазана.

— От работата ли?

— Отчасти...

— Тогава напусни. Върни се към сервирането за известно време. Щади се малко повече, Алис. Мина през ужасно тежък период.

Нямаше как, седнах до нея.

— Но аз харесвам работата си — опитах се да обясня. — Истината е, че никога не съм правила нещо, което да ми е толкова интересно. Чувствам се зле само когато не съм на работа. Не знам какво става с мен. Може би трябва да се лекувам. Но не мога да изляза в отпуск. Просто не мога да спра точно сега.

— Дори за две седмици?

— Спра ли сега, нищо чудно да не мога да започна отново.

— Толкова лошо ли ще бъде това? Искам да кажа, че има още милион неща, с които би могла да се занимаваш.

Дори аз не можех да обясня с какво толкова ме влечеше готвенето. Но при идеята да се излежавам на слънце две седмици в Италия сърцето ми се сви. Бях сигурна, че след това нямаше да имам сили да се върна към сегашния си ритъм.

— Ето какво ще направим — продължаваше Лейла. — Ще ти купя самолетен билет, а ти, ако искаш, ела. Не забравяй, че става думи за Италия, Алис. Италианците са луди по храната. Ако наистина искаш да научиш нещо за това как се приготвя храна, това би било много по-добро място от някакъв си колеж.

— Не мога просто така...

— Напротив, можеш. — Тя бутна към мен снимка на къщата с розови стени. — Идваш в Тривенто и ще останеш във „Вила Роза“ поне две седмици. Ела с мен. Ела да видиш небето.

— Но, Лейла...

— Не си прави труда да спориш. Просто кажи на Тонино, че си взимаш отпуск — ухили се тя насреща ми. — Все ще намери кой да вари пастата за няколко седмици.

— Взема ли си почивни дни, ще трябва да отида при мама. Не сме се виждали от години.

— Тя ще разбере, че имаш нужда от истинска почивка. Обзалагам се, че се тревожи за теб.

Когато Лейла бе обзета от някаква идея, беше направо изтощително да се опитваш да ѝ се противопоставиш. Споменаваше Италия при всяка възможност, въвличаше ме в плановете си и в крайна сметка най-лесно бе да направя онова, което беше решила.

— Печелиш — заявих аз.

Тя се засмя.

— Знаех си.

Най-изненадваща за мен бе реакцията на Тонино, който бе обзет от необяснимо оживление. За първи път го виждах толкова сърдечен, още от момента, в който подхвърлих идеята.

— Италия ли? Ами да, разбира се — не спираше да повтаря той. — Най-добре да останеш там повече от две седмици. Сега е сезонът на пролетните зеленчуци, на крехкия фасул, дивите аспержи, малките пъпки артишок. Замини и остани там цяло лято. Направи така, че да готвиш през целия сезон.

В края на деня, когато чистех приборите си, той дойде при мен, за да поприказваме.

— Къде точно в Италия е купила къща майката на приятелката ти?

— Не знам точно — признах аз. — Мисля, че беше градче в Южна Италия, Тривенто. Но нищо повече не знам.

— Тривенто? — възкликна той изумен. — Да не се шегуваш?

— Това е името, което Лейла спомена.

— Роден съм в Тривенто.

Вестниците публикуваха обстойни репортажи за италианския произход на Тонино. Не бях запомнила името на родния му град, защото то наистина нищо не ми говореше.

— Странно е. Съпадението е изумително — подхвърлих аз.

— Много по-добре от съпадение. Това си е чист късмет — рече той. — Още утре сутринта ще се обадя на майка ми. Може да прекараш известно време при нея и баща ми в техния рибен ресторант. Това е твоят шанс да научиш за храната всичко, което аз знам. Истински се вълнувам за теб.

— А работата ми тук?

— Лесно ще намеря човек за пастата. А когато се върнеш, ще знаеш страшно много нови неща.

Ето как най-неочаквано се оказа, че ще прекарам едно лято в Италия. Щях да видя небето, което майката на Лейла толкова харесваше, и да се уча да готвя така, както Тонино се бе учил. Щях да оставя Чарли и работата си за известно време. Естествено, бях развълнувана, кой не би се вълнувал? В същото време се боях малко, дори повече от малко.

БАБЕТА

Бабета замисли плана си една вечер, докато стоеше вън и съзерцаваше осветената статуя на Исус високо на хълма. На следващата сутрин взе лопата и се запъти към „Вила Роза“. Спря на мястото, където, преди да се появят градинарите се намираха лехите със зеленчуци, в които двамата с Нунцио засаждаха сладкия червен лук и малките чери домати. Сега пред нея лежеше изравнената, с цвят на канела, пръст. Бабета бе очаквала някой да се появи и да запълни мястото с никому ненужни цветя, които много скоро щяха да повехнат, ако някой не се сетеше да ги полее. Ала никой не се появи и пръстта седеше гола и празна.

Тя очерта лехите с острието на лопатата и се замисли как да подреди разсада. Артишокът в дъното, където стръковете можеха да се разпрострат настрани и нависоко, два реда дървени колчета за домати, в сенчестия ъгъл щеше да хвърли семена на зелени растения и подправки, които не обичат пряка слънчева светлина.

Бавно и систематично започна да обръща пръстта. По-късно щеше да донесе торба компост от своята градина, богат прегорял тор от пилетата и прасетата. Едва след това щеше да насади разсада и да хвърли семената, които щеше после да полива старателно. Това щеше да е нейният подарък за англичанката Аврора Грей.

Вероятно животът ѝ тук бе към своя край. Наближаваше мигът, в който двамата с Нунцио щяха да се разделят с къщата, която тя така старателно чистеше и миеше всеки ден, и със земята, изхранвала ги години наред. Мисълта за това по-скоро я стъписваше, отколкото да я плаши. Дали пък и тя като Нунцио не започваше да се срина вътрешно, да се оттегля в някакво празно пространство в себе си, откъдето излизане нямаше? Дълго време беше страшно сърдита на мъжа си, но докато забиваше лопатата, се питаше дали последните ѝ години нямаше да минат по-лесно, ако възприемеше неговото държане. Може би той бе избрал по-разумния път.

Колкото и силно и здраво да бе тялото ѝ, тренирано от годините тежък физически труд, чувстваше, че остарява, а и онова, което искаше

от живота, не се бе променило много от времето, когато бе малко момиче.

Също както сестрите си, тя следваше пътя, който избираше баща им за тях. Сутрин му помагаша да плете кошниците, а следобед работеха с майка си да отглеждат храната за семейството в очакване на подходящия съпруг, за да създадат свои семейства.

В много отношения Нунцио беше добра възможност. Имаше постоянна работа в строителните бригади, които копаеха тунели в планината. Всяка сутрин го изпращаше с храна, която да поддържа силите му — хрупкав хляб, мортадела и покрита с фолио купичка ригатони с кюфтета, опечени същата сутрин. Целия ден тя се грижеше за градината, за прасетата и пилетата, плетеше кошници, докато след много години най-сетне се появи София.

Дъщеря ѝ вече беше голяма и не живееше с тях, правейки отчаяни усилия да роди свое дете, а те двамата с Нунцио вървяха неумолимо към края на дните си. Бабета не беше тъжна от този факт. Истината е, че не изпитваше нищо.

Щеше да направи градина за англичанката, а после щеше да изпълни онова, за което София настояваше отдавна. Да вземат малко жилище в Тривенто за тях двамата с Нунцио — малки стаи без изглед и със сигурност без земя, която да може да прекопава с лопатата си. Тялото ѝ щеше да се отпусне с годините, но това нямаше значение. Никой друг нямаше да го забележи, освен самата тя.

Бабета наведе глава и заби по-енергично острието на лопатата, като спираше от време на време, за да избути назад шапката, която я предпазваше от силното слънце. Нямаше много време. Всеки момент англичанката можеше да пристигне и Бабета искаше градината да е вече засадена и готова.

Внезапен звук от удар на друга лопата в каменистата пръст я накара да подскочи. Огледа се и видя, че съпругът ѝ стои в другия край на зеленчуковата леха. Привел гръб, той копаеше енергично. До него лежеше мотиката му и торба с компост.

Нунцио вдигна глава и погледите им се срещнаха, но не отрони и дума. Бабета също запази мълчание. Върна се към работата си, все едно това бе най-обикновен ден от предишния им живот.

АЛИС

Лейла упорито настояваше, че няма да е никакъв проблем да изменим разстоянието от Неапол до Тривенто с кола под наем. Имаше шофьорска книжка от години и макар да не бе шофирала напоследък, бе убедена, че седне ли веднъж зад волана, вече придобитите умения ще се върнат.

Дори тя се стъписа, когато, щом се настанихме в колата, моторът загасна няколко пъти, но в крайна сметка с няколко тласъка потеглихме и напуснахме паркинга. Щом стъпихме, на магистралата обаче, ситуацията стана доста напрегната. Пътят бе оживен и колите се движеха с огромна скорост. Грамадни камиони ни задминаваха на ръка разстояние, шофьорите натискаха клаксони и пет пари не даваха за правилата за движение.

Лейла се настани във вътрешната лента и не спря да ругае, докато аз държах картата и се опитвах да следя пътя. На няколко пъти изпуснахме отбивки, няколко пъти пицяхме от паника, но в крайна сметка намерихме пътя на юг.

Недалеч от Салерно спряхме при бензиностанция, за да може Лейла да изпие едно кафе и да успокои малко нервите си. Докато тя пушеше, влязох в магазина и с изумление разгледах изложените храни. Прясна говежда моцарела, прошуто, китки непознати зеленчуци, изобщо стоки, които човек можеше да намери само в най-скъпите магазини в Лондон, а тук се продаваха край пътя. Напълних кошницата си с неща, които нямах търпение да опитам.

Потеглихме отново, задната седалка вече бе зарита с торби, а купето се изпълни със съблазнителните аромати на сирена и пушено месо. Въздъхнахме с облекчение, когато напуснахме магистралата и поехме по страничните пътища, провиращи се през дефилета и тунели. Лейла не спираше да се възхищава от красивите гледки — терасирани склонове с лимонови гори или пък кацнал живописно на върха на планина малък град.

— Гледай пътя, Лейла — напомних няколко пъти. — Намали малко.

— Стига, Алис — отвърщаше тя, — не се ли наслаждаваш на това, което виждаш?

Най-сетне видяхме за първи път морето — син къс на хоризонта, а скоро след това и висока статуя на Исус.

— Трябва да сме вече близо — рече Лейла. — Майка ми каза, че от градината на „Вила Роза“ се вижда статуя на Исус.

Наближихме брега и стъпихме на опасно стръмен междуселски път, а щом стигнахме края му в подножието на възвишението, се озовахме пред висока порта.

Лейла натисна клаксона.

— Тук сме — провикна се тя. — Отваряй.

„Вила Роза“ ми се видя толкова красива, че се засмях при вида ѝ. Сградата бе съвсем обикновена, но терасираната градина стигаше чак до морския бряг. Задната част на къщата гледаше към възвишението, а отпред имаше малък двор с нарово дърво в средата.

Аврора, майката на Лейла, изнесе чаши и изстудено лимончело, след което седнахме и се загледахме в залеза.

— Мисля, че вече наистина мога да се отпусна и да се наслаждавам на живота — обърнах се към Лейла и се потопих в прохладната лимонова напитка.

Допълнихме чашите си и без много да говорим, се загледахме в синьото небе, което толкова много бе грабнало Аврора. По едно време се замислих за всичко онова, което бях оставила зад гърба си — измъчващото ме чувство за вина пред майка ми, половинчатите ми отношения с Чарли и горещата пара в кухнята на Тонино. Мястото бе толкова красиво, че всичко това вече не ми се струваше толкова важно.

Светлината постепенно угасна и някой предложи да отидем да хапнем пица някъде по пътя. Вместо това направих едно плато с продуктите, които бях купила от магазина край магистралата. На бърза ръка бланширах зелените листа на билките и подправките и ги залях с дресинг от лимон и зехтин, наредих парчета сирене, колбаси, консервиран артишок, зелени маслини и пикантен пастет от домати, аншоа и чили. Настанихме се около кухненската маса и Аврора наля червено вино от стъклена бутилка без етикет.

Това бе проста и набързо приготвена храна, но с толкова много аромати. Докато пълнех чинията си за втори път, се сетих колко претенциозен беше Тонино по отношение на съставките. Ако някой

доставчик не успееше да изпълни поръчката, Тонино предпочиташе да свали блюдото от менюто, вместо да потърси друг доставчик. Винаги бях смятала, че е просто претенциозен, но сега разбрах: качеството на суровия материал е толкова важно, колкото и онова, за което го използваш. Ако качеството не е добро, нищо не може да се направи.

Известно време се хранихме и разговаряхме за изкуството на Аврора и страстта ѝ към небето. Но се чувствах толкова изморена, че щом разчистих кухнята, грабнах куфара си и тръгнах да намеря стаята си на горния етаж и да се опитам да поспя.

Щом прекрачих прага, си дадох сметка, че имам проблем. Аврора ми бе дала малка стая в дъното на дълъг коридор от едната страна на къщата. Френски прозорец водеше към малка тераса, обвита в дива глициния и със стълби към двора. Вероятно беше мислела, че ще е идеална за мен — самостоятелна и толкова красива. Отпуснах се на леглото и паниката ме стисна за гърлото. Твърде много свободен достъп имаше до стаята. Ключалките ми се видях ненадеждни, а и къщата бе много изолирана. Нямахме начин да заспя в тази стая.

Не беше проблем да спя спокойно в Майда Вейл. Апартаментът бе на най-горния етаж и между стаята ми и външния свят имаше поне няколко яки ключалки. Там от Лейла ме, делеше една тънка стена. А на това самотно място цареше такава тишина. Изплаших се. Отново се почувствах като жертва на изнасилване.

Най-накрая избутах леглото пред френския прозорец, като се надявах Аврора да не чуе стърженето по плочките на пода. Спах неспокойно, събуждах се при всеки необичаен звук, мечтаейки стените да са каменни или поне Чарли да е до мен. Защо не помолих да ме преместят в друга стая? Знаех обаче, че признанието щеше да ме изплаши още повече.

Едва изчаках да съмне, облякох се и излязох навън. Струваше ми се, че ако видя какво има наоколо, ще съм по-спокойна.

Тръгнах първо по пътеката към брега и видях, че стъпалата са били укрепени наскоро. Неусетно стигнах до място с диви цветя и ситни камъчета, което постепенно преминаваше в скали. Вълните се пенеха под тях.

Вече малко по-спокойна се върнах през градината и излязох през портата на „Вила Роза“. Забелязах друга къща, опасана от добре поддържани лехи със зеленчуци. Долових писукане на пилета и се

запитах дали няма да усетя и миризмата на прасе. Който и да живееше тук, можеше да вижда „Вила Роза“ и кой влиза и излиза от портата. Беше рано и наоколо не се виждаше жива душа.

Върнах се, за да сложа кафе, и докато се въртях в кухнята, реших да престана да се страхувам. Бях напуснала университета и животът ми беше поел по съвсем различен път заради онова, което ми беше сторил някакъв непознат. Гневът ми към него не бе стихнал, както не бе стихнало и разочарованието ми от самата мен. Не можех да понеса мисълта, че страхът ще ме прогони и от това място.

Реших да остана във „Вила Роза“ през цялото лято.

БАБЕТА

Бабета наблюдаваше и чакаше. Проследи пристигането на камионите, които докараха вещите на Аврора Грей. Сетне Аврора изчезна зад стените на къщата. Само няколко седмици по-късно дойде още някой. Дребно момиче с кестеняви коси и измъчено лице застана на портата в оградата пред къщата на Бабета и се загледа в градините. След малко се завъртя и се прибра във „Вила Роза“, а Бабета остана да се чуди дали е настъпил моментът да ги поздрави подобаващо с добре дошли.

Взе една кошница и започна да обикаля градината. Напълни я с шушулки зелен фасул, съвсем крехък грах и стръкове пресен лук. Бабета обичаше миризмата на пръст рано сутрин, преди росата да се вдигне, ето защо постоя така сред виещите се около колчетата стръкове на доматиите и фасула, наслаждавайки се на докосването на първите лъчи на слънцето. Най-сетне вдигна пълната кошница и пое към „Вила Роза“.

Откъм кухнята се носеше аромат на силно кафе и Бабета видя кестенявото момиче да се суети около печката.

— *Буонджорно* — поздрави тя и подаде кошницата със зеленчуци.

— А, за нас ли е това? — сепнато се извърна момичето. — Много благодаря. *Грацие*.

Момичето надникна вътре.

— Прекрасно. Прясно набрани. — Вдигна лице и притисна с длан сърцето си. — Аз съм Алис. Много съжалявам, но не говоря италиански и вероятно не разбирате нито дума от това, което казвам.

Бабета се усмихна и сви рамене. Каза своето име и кимна на момичето да я последва навън.

— *Viene, viene qua* — настоя тя.

Поведе момичето по пътеката към брега. Посочи къде в едно празно пространство до стъпалата се е образувал естествен малък басейн. За да покаже какво има предвид, Бабета размаха ръце, все едно че плува, и момичето кимна в знак, че разбира.

— Ясно — усмихна се тя.

След това Бабета я насочи към зеленчуковата градина, където я заля с информация за вече издигналите снага млади домати, достатъчно високи, за да бъдат привързани за колчетата и докато говореше, се наведе, за да изскубне един-два плевела. Момичето се усмихваше смутено, сякаш не знаеше какво да прави. Така и не направи опит обаче да помогне на възрастната жена.

Някой я извика от вътрешността на къщата, момичето се извини и остави наведената над лехите Бабета. Беше жалко да позволи плевелите да задушат зеленчуците, след като във „Вила Роза“ нямаше кой да се погрижи за това и реши, че поне още известно време ще продължи да плеви.

Когато приключи, отиде да вземе метла, за да помете пътеките и да почисти нападалите цветове от наровото дърво. С изненада установи, че Нунцио минава от дърво на дърво в лимонената горичка и събира нападалите плодове, преди да са загнили. Той също я видя, но я отмина безмълвно и продължи заниманието си.

Бабета се усмихна вътрешно и продължи да мете.

АЛИС

Нямах желание да следвам жената към брега, но тя бе толкова настоятелна, а и аз не можех да ѝ обясня, че вече съм била там. Въпреки това тя ми показва едно чудесно място за къпане при спокойно море, а сетне ме заведе до зеленчукова градина в края на една от терасите, която не бях видяла преди. Подозирам, че очакваше да ѝ помогна с плевенето, но за щастие чух, че Аврора ме вика, и успях да се измъкна.

— Възрастната жена градинарката ви ли е? — попитах аз. — Вижда ми се много дружелюбна.

— Пак ли тя? — сбърчи чело Аврора и надникна през прозореца. — Непрестанно ходи в градината и полива нещо. Мъжът ѝ също все се мотае наоколо. Смущаващо е от време на време. Те двамата са се грижили за градината преди.

— Но вече не, така ли?

— Не и официално. Така или иначе, прекарват тук по няколко часа всеки ден, после безмълвно изчезват.

— Странно.

— Така е — замислено отбеляза Аврора и задъвка края на кичур от косата си, също като Лейла. — Предполагам, тревожат се, че ще поискам да напуснат къщата в съседство. Живели са тук без наем близо двацет години, но платих и за нея.

Не познавах Аврора, но не можех да допусна, че ще причини нещо толкова на двама възрастни.

— Мислиш ли да ги оставиш? — попитах аз.

— Честно казано, да, макар че имам известни резерви. — Тя улови за пореден път кичура и го завъртя между пръстите си. — Понадцених се с тази покупка. Започна ли да рисувам отново, нещата ще се подредят. Но дори да останат, няма да приема да превиват гръб като роби в градината ми. Защото виж колко са възрастни, а и имам чувството, че той е започнал леко да губи разсъдъка си.

Проследих погледа ѝ и видях стареца, който тътреше крака между лимоновите дървета, крепейки кошница с плодове на хълбока

си. Главата му бе покрита с мръсна кафява шапка, а долната му устна висеше. Много скоро той остави кошницата пред вратата на кухнята и си тръгна, без да си дава труда да кимне дори.

— Поне се грижат да не останем без храна — отбелязах аз. — Госпожата донесе кошница с домашно отгледани зеленчуци. Намира ли ти се някаква готварска книга? Мъча се да измисля какво да сготвя.

Бях решила вече да задуша фасула и граха с малко от пресния лук. Към тях щях да сваря паста в лек бульон, която да омекоти вкуса на зеленчуците. Тук-там по листата на зеленчуците забелязах дупчици, което означаваше, че бяха ги налазили някакви вредители, така че ги изплаках обилно. Но това бяха естествено отгледани продукти и нямаха нищо общо с пръсканите с пестициди омекнали зеленчуци, натрупани на купчини в магазините в Лондон. Нямах търпение да се заема с обработката им, за да усетя ароматите.

Докато се ровех в кашон със стари кулинарни книги, Лейла помагаше на майка си да разопакова вещите ѝ. Имаше толкова много работа — купища картини бяха вече наредени една до друга в дневната, кашони с книги, с четки и бои, със снимки. Умът ми не го побираше къде щеше да се намери място за всичко това.

Както предполагам, на Лейла много бързо ѝ омръзна да подрежда вещите на майка си. След около час се появи в кухнята по черен бански костюм и дълга кремава жилетка.

— Да вървим на плажа. Искам да поплувам.

— Не е ли малко студено? — попитах аз предпазливо. — Все пак в началото на лятото сме още. А и не съм решила какво точно ще сготвя за обяд.

Също като италианската ни съседка Лейла не приемаше „не“ за отговор. Подхвана раменете ми и ме изтика лекичко, навън от кухнята, така че много скоро крачехме по пътеките, които Аврора ни обясни, че водят към плажа, където през лятото имало съвсем приличен басейн с шезлонги и лодки, които могат да се вземат под наем, както и ресторантче, където можеш да получиш скромнен обяд, но всичко това започвало да работи най-рано след един месец, а сега всичко било затворено.

Ето защо се спуснахме по стълбите към скалите и тръгнахме предпазливо по кръглите камъчета.

— Нали няма да влезеш във водата? — попитах аз Лейла, когато видях с каква сила се разбиват вълните в скалите пред нас.

Тя сякаш изобщо не ме слушаше, набързо свали жилетката и нагази до колене във водата. Извила лице към слънцето, пое дълбоко въздух и с писък се хвърли напред.

— Господи, фантастично е — провикна се възторжено. — Направо замръзвам. Сега разбирам какво би било да плуваш в джин с тоник.

Седях на брега, правех малки кули от камъни и се наслаждавах на мисълта, че това е първият ден от почивката ми. Седмици наред щяха да изминат, преди да се върна към обичайния си живот.

Лейла не издържа дълго във водата. Излезе трепереща, с посинели устни и настръхнала от студ кожа. Помогнах ѝ да се изтрие с хавлиената кърпа. От косата ѝ по лицето ми капнаха няколко солени капки. Хубава снимка щеше да излезе от този момент — две момичета се смеят на плажа, едното далеч по-красиво от другото, но и двете искрено щастливи, че ги очакват дълги летни дни.

— Да се прибираме — подканих аз Лейла. — Искам да направя прясна паста.

— Няма ли да се отпуснеш най-сетне? Но щом толкова държиш, с радост ще я опитам.

Увита в хавлиените кърпи, с метната отгоре жилетка и искрящи по гърба ѝ мокри къдри, тя тръгна напред по стълбите. Едва бяхме стъпили на най-горната, когато чухме тихо хленчене откъм контейнер за смет в ъгъла на паркинга.

— Сигурно някое животинче се е заклезило — рече Лейла и вече тичаше по посока на звука. Пъхна глава в контейнера и гласът ѝ проехтя вътре: — Горкото бебе! Кой те пусна вътре? Има ли още като теб? Чакай да видя... Няма. Добре. А сега да не вземеш да ме ухапеш. Хайде, така. Добро момче... Или може би си момиче? Няма значение.

Лейла се показа с топка мърлява бяла козина, тук-там с рижи петна и с уплашени очи. Лейла уви животинчето в една от кърпите и го притисна до гърдите си.

— Що за човек ще изхвърли малко кученце в контейнер и ще го остави да умре вътре? — въздъхна тя с разтреперан глас. — Мога да се обзаложа, че по това време на годината никой не идва тук. Какъв късмет, че го открихме.

Приблжих лице до създаването.

— Може да има бълхи — предупредих аз.

— Ще отидем в града и ще купим някакъв препарат да ги изчистим. А също и храна за бебета кучета. Нека сега се приберем и да му дадем малко мляко.

По целия път Лейла го държеше в прегръдката си и на кученцето очевидно му харесваше да се сгуши на топло, защото скимтенето спря и очите му започнаха да се затварят.

— Със сигурност щеше да умре там — не спираше Лейла. — Как могат хората да са толкова жестоки?

По пътя срещнахме възрастния ни съсед, който очевидно много искаше да види какво носи Лейла.

— Кученце — рече тя. — Вижте! — Тя дръпна кърпата и му показа животинчето. — Беше хвърлено в контейнер до брега. Ще видя дали мога да намеря нещо, за да го нахраня.

Старецът гледеше втренчено, по лицето му не трепваше нито един мускул и бях сигурна, че мислите му се рееха някъде и нямаше да ни разбере, дори да говорехме на италиански.

За щастие Аврора бе луда за кучета, ето защо изобщо не се ядоса, че дъщеря ѝ се появи с нов обитател. Двете се засуетиха и стоплиха мляко, докато аз се въртях в кухнята.

— Ще отскоча до съседите да попитам могат ли да ми дадат продукти назаем. Как беше името на възрастната жена? Бабета?

— Ами... Да, точно така — разсеяно потвърди Аврора, чието внимание бе изцяло погълнато от лакомото лочене на кутрето.

Прозорците на съседната къща бяха широко отворени, отвътре се чуваше пуснато радио. Заварих стареца да седи в ракивов стол на терасата с поглед, вперен в пространството. За разлика от жена му, която бе страшно мила, той ми се виждаше малко откачен. Тя бе набита, като повечето възрастни жени, и си бе вързала шарена кърпа на цветя, като онези, които носеха циганките.

С жестове се опитах да покажа, че имам нужда от яйца и брашно за пастата, и тя ме заведе в кухнята си — всичко вътре бе просто, но невероятно чисто.

— Не се притеснявай, вземи каквото ти е нужно — вероятно каза тя, защото отвори всички шкафови и ми посочи какво съдържат.

Остави ме да огледам на спокойствие и отиде до мястото, където държеше кокошките, откъдето се върна с шест пресни яйца, по които още имаше залепнали пера и сламки. Бях наистина притеснена, че взимам толкова много продукти, ето защо, когато пъкна в кошницата ми и покрита с нещо чинийка, се опитах да откажа. Жената обаче настоя:

— *Per il cane* — рече тя. — *Capiscel*.

— За кученцето, така ли? — проумях аз най-сетне. — Съпругът ви сигурно ви е казал, че го намерихме.

Опитах се да ѝ благодаря, но Баbeta изглеждаше толкова доволна, че си тръгвам с кошница, пълна с подаръци.

— *La mia casa e sempre aperta* — повтори тя няколко пъти, докато ме изпращаше по пътеката.

Запомних думите и когато се върнах във вилата, ги повторих пред Аврора, която говореше свободно италиански.

— Домът ѝ е винаги отворен за теб — възкликна тя. — Колко мила жена.

— Ето какво още ми даде — добавих аз и извадих купичката с остатъци от месо. — Да сваря ли и малко ориз, да ги смесим и да го нахраним?

Нещастното създание вече спеше дълбоко до купичката с мляко върху постелката, която Лейла му бе приготвила.

— Ама наистина са чудесни! — зарадва се Аврора. — Слава богу, че добрите хора не са се свършили.

— Слава богу! — въздъхнах аз. Истинска утеха бе за мен, че до нас живееше тази възрастна, но безкрайно мила жена, чувствах я като страж пред портите на „Вила Роза“.

БАБЕТА

Бабета направо не можеше да повярва, че Нунцио е проговорил отново. Когато влезе в кухнята, бе промълвил с подрезгавял глас: — Има кученце.

Преди да успее да му отговори, той вече се бе измъкнал към терасата и се беше настани на любимия си стол, потънал отново в своето мълчание.

Тъкмо се чудеше как да откопчи от него още нещо и ето че дребничката кестенява Алис се появи на прага. Искаше да вземе назаем малко продукти, но Бабета успя да пъхне в кошницата и купичка с остатъци от месо, защото мразеше някой да гладува, пък било то и куче. Никога не беше гледала животно, с изключение на тези, които стават за храна, но знаеше, че Нунцио често оставяше остатъци от масата за бездомните котки, които живееха в храстите навън.

По-късно през деня Бабета разгледа снимките на съпруга си като млад, които пазеше. На една от тях той беше с колегите от строежа — всички бяха млади и голи до кръста, загорели и мускулести. Нунцио се открояваше с кръглото си лице и липсващите тук-там зъби. Никога не е бил красив, но когато лицето му се озареше от щастие като в деня, в който София се роди, или когато в неделя следобед ходеха на плажа заедно, тогава ставаше направо чаровен.

С годините, естествено, той се състари и кожата му се сбръчка, но Бабета знаеше, че някои от чертите на човека, когато познаваше от младини, все още бяха живи под маската на старческото лице. Сега, когато англичанката се появи, малка искра сякаш проблесна някъде дълбоко в съзнанието му. Първият признак бе фактът, че дойде да работи с нея в градините на „Вила Роза“, а ето че сега произнесе и няколко думи.

Бабета се стараяше да съдържи ентузиазма си, но въпреки това ѝ се искаше да види някакво положително развитие.

АЛИС

Лейла се изуми от бързината, с която приготвих пастата — ситни пухкави равиоли, пълни с пюре от пресен грах и зелен фасул, с малко от мекото козе сирене, което бях открила в магазина край магистралата. Сервирах ги полети с разтопено масло и с леко запържени листа от салвия.

Изнесохме кухненската маса на терасата на слънце, а Аврора извади бутилка розе.

— Това е божествено — въздъхна Аврора, след като опита едно от „пакетчета“ равиоли. — Как успяваш, Лейла, да си толкова слаба, след като се храниш по този начин?

— За първи път Алис готви паста за мен. Най-сериозната храна, която сме имали у дома, бе тост с лук и сирене.

Това бе самата истина. Пазех цялата си енергия за работното си място. Самата мисъл, че трябва да сготвя нещо у дома, ме караше да се чувствам изморена. Гледах да спретна само нещо съвсем набързо: тарама салата от гръцкия магазин в съседство или сирене фета с домати. Лейла никога не ме беше виждала да готвя.

— Някой ден ще отидем до града за продукти и ще ви приготвя нещо по-сериозно — обещах аз.

— Не се налага само ти да готвиш — побърза да се намеси Аврора. — Може да се редуваме.

Чувствах кухнята на „Вила Роза“ като собствена територия. Бях прегледала скромната колекция от очукани тенджери и назъбени дървени лъжици на Аврора и си записах от какво още ще имам нужда. Не беше проблем да разточвам пастата със старата точилка, но подходящите уреди правеха всичко далеч по-лесно.

— Нямам нищо против аз да се занимавам с приготвянето на храната и да експериментирам с различни съставки — намесих се аз. — А и Тонино ми каза, че точно така трябва. Да отделям време, за да се уча да правя прости блюда от местни продукти.

— Струва ми се, че тук едва ли ще намериш нещо, освен зеленчуците от градината на съседката — обади се Лейла, докато

облизваше пюрето, полепнало по ножа. — Кога мислиш да се отбиеш при семейството на Тонино? Не трябваше ли да работиш при тях?

— Ще им се обадя — отговорих аз без особен ентузиазъм. — Скоро. — Онова, което ми се бе сторило страхотна идея в Лондон, сега вече не ме привличаше, особено при перспективата да мързелувам цяло лято.

— Пастата беше превъзходна — въздъхна Аврора и бутна празната си чиния. — Алис, ако така се чувстваш щастлива, ще се радвам да продължиш с готвенето.

Докато те двете вдигаха масата и изнасяха чиниите, стъпвайки на пръсти покрай спящото кученце, занесох останалите равиоли на Бабета. Чувствах се неудобно да предлагам равиоли на една италианка, но те можеха да се развалят бързо, а бе жалко да ги изхвърляме.

Жената се изненада от подаръка ми, мъжът ѝ вдигна любопитен поглед, за да види какво има в подноса, но така и не си направи труда да стане от стола.

Пуснах отново в действие уменията си на мим, за да обясня, че тръгваме към Тривенто, така че, ако иска, можем да я закараме дотам. Не забелязах кола наблизко, така че не можех да си представя как пазарува.

Когато най-сетне жената разбра какво искам да ѝ кажа, тя се засмя широко и вдигна пръст, за да покаже, че ѝ трябва само минута. След малко се появи с друг, по-красив и по-нов шал и с праметната през ръката друга кошница, готова за пазар.

— *Pronto!* — подкани ме тя с толкова широка усмивка, че успях да видя дупките от липсващи зъбите в дъното на устата ѝ.

През целия път до Тривенто Бабета мълча, загледана през прозореца на колата към пейзажа, който познаваше до болка. Гледката наистина беше живописна: полуразрушени кули върху скални възвишения, поредица от девствени заливи и морска шир, която блестеше като скъпоценен камък, простряла се до самото небе на хоризонта, към което майката на Лейла така силно се бе привързала.

Градчето бе на самия склон на хълма, с преплетени тесни улици, строено много преди някой да предвиди, че колите ще бъдат изобретени. С протегнат пръст и множество „Si, si, no, no“ Бабета ни показва къде можем да паркираме, след което ни поведе по стръмните

стъпала на тесни проходи, докато се озовахме на живописен площад, осеян със сергии.

Бабета стоеше до мен, докато пазарувах, за да е сигурна, че избирам най-прясното и най-доброто. Поклати неодобрително глава, когато посегнах към едни домати, и настоя да напълня кошницата си с диви аспержи и крехки малки глави артишок. След това ме заведе до любимия си месар и *салумерия*, за да ми покаже най-качественото прошуто, най-вкусните сирена. Един-два пъти гласовете се повишаваха и предположих, че се пазари с продавачите, но в крайна сметка се разделяха със смях. Бабета трябва да познаваше отдавна тези хора, а очевидно и те бяха свикнали с нея.

Пазаруването на продукти бързо отегчи Лейла и тя се отдели, за да търси магазин, откъдето да купи разни неща за кученцето. Върна се скоро с пудра против бълхи, каишка за врата, повод и няколко пищящи играчки.

— Значи смяташ да го задържиш? — попитах аз.

Лейла само се усмихна в отговор.

Нямаше смисъл така натоварени с покупки да се опитваме да разглеждаме града, ето защо се върнахме при колата и оставихме всичко в багажника.

— Защо не се върнем по друг път и така да видим и другата част на града — предложи Лейла. — Не може да няма рибарски лодки и малки кафенета и бутици край пристанището. Ще седнем да изпием по едно питие на слънце.

И така поехме по обиколен път, който се виеше по склона и се спуснахме към брега. Съвсем скоро видяхме скупчени над залива белезникави къщи със зелени капаци на прозорците и балкони, отрупани с ярки цветя.

Тук до пристанището Бабета не се чувстваше много в свои води. Оглеждаше се, сякаш не бе идвала често насам, но и не възрази, когато се насочихме към едно от кафенетата на крайбрежната улица.

— Според мен тук някъде трябва да е ресторантът, който родителите на Тонино държат — споделих аз с Лейла, след като се настанихме и поръчахме напитки. — Ресторант за морски деликатеси „Тратория Ричи“.

Не след дълго келнерът донесе питиетата ни и чукнахме чаши. Признавам, че групата ни изглеждаше малко странна с компанията на

възрастна италианка, която трудно разговаряше с нас, но пък по изражението ѝ личеше, че е щастлива да оглежда минувачите, като от време на време кимаше за поздрав на тези, които познаваше.

— Бабета — разнесе се силен женски глас и към масата приближи най-привлекателната възрастна жена, която бях виждала някога. Приличаше ми малко на София Лорен — с права тъмна коса, мургав тен, пълни устни и съвършена костна структура.

— Рафаела, чао — възкликна Бабета, видимо приятно изненадана, изправи се и целуна жената.

Двете забъбриха оживено на италиански и по едно време непознатата се извърна към мен на доста колеблив английски:

— Значи вие сте Алис, така ли? Аз съм майката на Тонино — Рафаела Ричи. Той спомена, че ще идвате.

Притесних се, че жената ме откри, преди да съм си направила труда да се обадя в траторията и да се представя както трябва.

— Много ми е приятно да се запознаем. Възнамерявах да се отбия тази седмица при вас — побързах да я уверя аз. — Много съм благодарна за възможността.

Рафаела се усмихна и сви типично по италиански рамене.

— Не бързайте. Моят син Тонино само за работа мисли. Има предостатъчно време за това. Разгледайте, починете си първо. Ние сме на разположение, когато сте готова. — И тя посочи ниска сграда в края на пристанището с няколко маси отпред, над които леко се олюляваха сини чадъри. Никакъв знак не сочеше към заведението им, липсваше дори табела над вратата, доколкото можех да видя. Едва ли щях да го откроя сама.

— Изглежда прекрасно — реших да съм любезна аз.

Рафаела се засмя.

— Няма нищо общо със скъпия ресторант на Тонино, но мисля, че ще ви хареса. Заповядайте, когато сте готова.

След тези думи тя се отдалечи между масите с уверена стъпка и вдигната глава и не можех да не забележа — как мъжете я проследяват с поглед.

— Много е грациозна тази майка, нали? — отбеляза Лейла. — И синът ѝ ли е толкова красив? Защо не си ме запознала с него?

— Не е твой тип — лаконично съобщих аз.

— Така ли? И какъв е моят тип?

— Бедни художници, мърляви музиканти, вулгарни, добре облечени мъже, но без пукната пара... Да продължавам ли?

— Искам все пак да се запозная с този Тонино, когато се върнем в Лондон — засмя се малко тъжно Лейла. — Може да стане моя нов тип.

Поръчахме по още едно питие и продължихме да си бъбрим, а Бабета седеше до нас с притворени очи и очевидно задрямваше от време на време. От цялото ѝ съществуване се излъчваше доволство и спокойствие — потопена в бездействието и топлината на слънчевите лъчи. Дадох си сметка, че откакто пристигнах във „Вила Роза“, не ми се беше случвало да се разплаквам без причина. Запитах се само докога ще трае тази пауза.

БАБЕТА

Макар да знаеше, че англичанките ще си тръгнат така внезапно, както и се появиха, Бабета си позволи да се отпусне и да се наслади на промяната, която внесоха в живота ѝ. Всеки ден предлагаша да я заведат някъде — на обиколка по крайбрежието или на излет на юг чак до Калабрия. Сериозното момиче, Алис, обичаше да купува храни, където и да отиде, и Бабета се стараше да ѝ посочи най-доброто качество, най-прясната моцарела, най-крехкото говеждо. Често, след като се приберяха във „Вила Роза“, възрастната жена я следваше в кухнята и ѝ показваше как да ги сготви.

Момичето работеше сръчно и схващаше на мига. Умееше да върти пастата и режеше лук по-бързо дори от Бабета. Но имаше толкова много неща, за които не беше чувала — все блюда, на които всяка италианка би научила дъщеря си. Тя говореше неспирно над тенджерите с бълбукащи сосове и тавите с месо и чудно как момичето я разбираше, макар да не знаеше и дума италиански.

С всеки изминал ден слънцето ставаше все по-силно и се издигаше все по-високо на небосклона. Бабета престана да очаква предупреждението, че двамата с Нунцио трябва да напуснат къщата. Престана да преглежда вещите им, да пресмята какво да вземе ѝ с какво да се раздели. Тревогата щеше да я обсеби, ако допуснеше това да се случи, но тя ѝ бе обърнала гръб, правейки се, че не съществува, и продължаваше да мисли единствено за приготвянето на храната заедно с това необикновено момиче, с което я свързваше вече мълчаливо приятелство, чието начало бе поставено с градината, която бе насадила.

Често рано сутрин, докато още бе хладно, двете плевяха, садяха билки за подправки, връзваха стъблата на фасула и дребните люти чушки. В средата на сезона земята щеше богато да ги възнагради. Бабета се надяваше момичето още да е тук, за да опита плодовете на техния труд.

Приятелката ѝ, тъмнокосата красавица, никога не се присъединяваше. По цял ден пушеше с книга в ръка или чукаше на

пищещата машина, а кутрето, което бе спасила от онзи контейнер, ту дърпаше със зъби полата ѝ, ту направо висеше за подгъва и чакаше да започнат игра. Единствено майка ѝ, Аврора Грей, нахлупила широкополата си шапка, за да пази лицето си от силното слънце, стоеше на скалите, сякаш нямаше сериозно занимание. Прекарваше по-голяма част от сутрините на скалите и съзерцаваше небето. Към обяд се прибираше в къщата, отваряше бутилка вино и хапваше това, което другите са приготвили, но очевидно небето бе обсебило съзнанието ѝ. Баbeta не проумяваше какво толкова намира в безкрайната синева, но вече имаше опит с Нунцио, който не напускаше стола си и гледаше в една точка в очакване нещо да се случи.

АЛИС

Покрила устни с пръсти като пакостливо дете, Лейла се смееше.

— Онзи старец се опитва да съблазни кучето ми — кискаше се тя. — Погледни го само.

Потърсих мъжа с поглед и видях, че е права. Той периодично пъхваше ръка в джоба си и безмълвно подаваше нещо на кученцето.

— Не е ли странно, че той не обелва и дума? — подхвърлих аз.

— Може би вече няма какво да каже.

Лейла продължаваше да следи кученцето през кухненския прозорец. То тичаше весело около краката на Нунцио и тя отново се разсмя високо.

— Какво име смяташ да му дадеш?

— Ще ми се да го нарека Скай^[1]. Ако мама не се беше влюбила в небето над „Вила Роза“, нямаше да сме тук и нямаше да има кой да го спаси.

— Не е лошо — съгласих се аз.

Мислите ми се пренесоха към Аврора, както често се случваше през последните няколко дни. Беше станала раздражителна и разсеяна, погледът ѝ вечно бе устремен към хоризонта, а на лицето ѝ от време на време се изписваше негодувание.

— Майка ти не е започнала да рисува, нали?

— Не още — сбърчи чело Лейла. — Не можела да реши как да започне.

Мен ако питаха, щях да лисна порядъчно количество синя боя върху платното и резултатът щеше да е като на предишните платна, но естествено, не го казах на глас.

— Винаги ли е такава в началото?

— Понякога. Мисля, че ѝ е трудно, защото след това направо потъва в рисуването. Почакай и ще видиш. Няма да можеш да я накараш да продума, да не говорим за храна.

По план аз трябваше да остана цяло лято във „Вила Роза“, да изчакам Лейла, която щеше да замине за известно време при своя приятелка в Рим, след което да прекараме още няколко седмици

заедно. Надявах се да е променила плановете си сега заради кученцето. А и перспективата майка ѝ да откачи и да не иска да говори малко ме стряскаше. Само че Лейла имаше нужда от силни преживявания — от мъже, в които да се влюбва, от нощи с пиене и лудории. С всеки изминал ден все повече забавяхме темпото на живот и се боях, че много скоро тя ще се отегчи до смърт.

— Скай, Скай — извика Лейла. Едва ли кученцето бе научило името си, но познаваше гласа ѝ и със смешно накривена глава заподскача тромаво към нея. — Не е ли прекрасен? — възкликна Лейла, вдигна го и го целуна по нослето.

— Какво ще стане с него, когато си тръгнем?

— Майка ми ще го задържи и ще се грижи за него. Ще ѝ прави компания. А аз ще го виждам винаги когато идвам.

Тази сутрин закусвахме с препечен хляб, обилно намазан с мармалад от нар, който Бабета бе правила миналата есен с плодове от градината. Виждах я, че вече е в градината и обръща пръстта там, където бе решила да засади царевица, но точно сега нямах време да сляза и да ѝ помогна. Бяхме решили Лейла да ме закара до пристанището в града, преди да е дошло време за обяд, за да мога да говоря с родителите на Тонино и да разбера какво очакват от мен. Нямах представа това редовна работа ли ще бъде — с фиксирани часове, и дали изобщо имаха нужда от мен.

Поне успях да прекарам цели три седмици в пълна почивка, през които се забавлявах да приготвям малките тестени *ньоки*^[2] със сирене рикота и доматен сос, пържех сепия, пълнена с подправки и билки от градината, приготвях ароматна яхния с риба и чесън. Храната ни идваше в повече и често я споделяхме с Бабета и Нунцио. Възрастната жена с охота ми даваше рецептите за ястия, на които я беше учила майка ѝ. Но беше време да получа уроци от професионалисти. Освен това непрестанно си повтарях колко много ми липсва суетенето и динамиката на кухнята в големия ресторант.

Малкото рибарско селище този път ми се видя далеч по-многолюдно. Повечето маси пред кафенетата и ресторантчетата бяха заети от първите туристи за сезона, чувах гласовете на американци, тук-там различавах акцента на англичани, та дори и на австралийци. Представях си какво ставаше тук в разгара на сезона.

Оставих Лейла пред витрината на малък бутик и поех към пристанището да търся ниската бяла сграда със сините чадъри отпред, която Рафаела ми бе показала. Както очаквах, като изключим черната дъска отпред с изписани няколко блюда, отново не се виждаше никакъв знак, от който да личи, че това е ресторант. Прочетох, че в този ден се предлагат ястие от октопод, пържени пълнени сардини, салата от калмари и любимите ми *спагети але воньоле*^[3].

Обстановката вътре бе съвсем домашна. Няколко маси, друга черна дъска с менюто и стар бюфет с подредени чинии и чаши. Рафаела бе в далечния край на салона и режеше тънки като цигарена хартия резени прошуто за антипаста.

— А! *Буонджорно*, Алис — усмихна се жената, щом ме видя, и за пореден път затаих дъх при вида ѝ. — Тъкмо навреме идваш. При нас започна да става напрегнато и с благодарност ще приемем помощта на още две ръце.

— Мога да започна още днес — предложих аз. — Само ми покажете какво да правя.

— Не, не — поклати Рафаела глава. — Днес само ще опиташ храната. Ако искаш да ни помагаш, ще започнеш от утре.

— Но...

— Вече ти казах, че нашият ресторант няма нищо общо с този на Тонино. Къде е красивата ти приятелка? С нея ли дойде? Да? Доведи я и седнете на някоя от слънчевите маси отвън.

Лейла изсумтя недоволно, когато я дръпнах от коша с шарени дрехи, пред който я открих. Съвсем скоро бяхме закусили и не искаше и да помисли за храна. Едва след като седна под чадъра с чаша студено бяло вино в ръка, настроението ѝ взе да се повдига.

Скоро Рафаела ни донесе няколко чинии с антипаста: прошуто, което току-що бе нарязала, няколко колбаса, малки сепии и зеленчуци на скара и кошничка хрупкав хляб. Не мина много и тя се появи с купи спагети с миди, полети с ароматен зехтин и пръснати отгоре листа от магданоз. Накрая получихме сардини, пълнени с хлебни трохи и домат и после топнати за кратко в горещо мазнина. Всичко това бе сервирано само със салата от листа на див пипер. Така и не ни показаха меню и се запитах дали тук не сервираха само онези шест-седем блюда, изредени с тебешир на дъската.

Лейла вече ме гледаше с поглед, оглупял от преяждане.

— Моля те, кажи ѝ да не носи нищо повече — жално рече тя. Въпреки всичко не успя да устои на прасковите, киснати в червено вино, появили се на масата за десерт.

— Само да освежите небцето си след добрата храна — отбеляза Рафаела.

Заведението не беше голямо, но преди да си тръгнем забелязах, че вече всички маси са заети. Мургав италианец с масивен златен ролекс от съседна маса се усмихна на Лейла един-два пъти и тя го изгледа крадешком под прикритието на дългите си коси.

— Да не се окаже и той твоят нов тип? — прошепнах аз.

— Не, но може би е типът на майка ми. Тъкмо нещо, с което да се поразее.

Рафаела не ни позволи да платим.

— Не искаме парите ви, но утре сутринта те очакваме. Ще можеш да отидеш с Чиро, съпруга ми, да купите прясна риба, а после ще направиш прясна паста. Тонино спомена, че си много добра.

Докато ставахме, италианецът с ролекса не сваляше очи от Лейла и на нея това определено ѝ хареса. Вниманието на противоположния пол не я караше да се чувства неудобно, все едно е изложена на показ, както го преживявах аз. Дори когато мъжът бе непривлекателен и възрастен, Лейла приемаше вниманието му с удоволствие.

Изкушихме се да се върнем при коша с шарените лъскави рокли, но бутикът бе затворен до пет следобед, както и всички останали магазини. Харесваше ми, че тук хората след сериозен и вкусен обяд не бързаха да свършат още куп неща, а си даваха време да преработят храната и да преживят вкусовете докрай. През целия си живот досега бързах да запълня всяка минута с неотложни задачи. Животът в Тривенто бе пълна противоположност и, честно казано, изпитвах огромно облекчение.

[1] На английски — думата означава небе. — Бел.пр. ↑

[2] Ньоките приличат на кнедли и представляват, пухкави топчета от тесто от картофи, брашно и яйце. — Бел.пр. ↑

[3] Spaghetti alle vongole. Блюдо от неаполитанската кухня, при което живите миди се варят заедно със спагетите и характерната течност, отделяща се при отварянето на мидите, придава особен вкус на спагетите. — Бел.пр. ↑

БАБЕТА

Бабета се опитваше да си спомни времето, когато бе момиче. Определено не бе напрегната и тревожна като Алис, но и със сигурност не бе така изпълнена с чувства като хубавицата. Беше тихо девойче, което знаеше какво се очаква от нея. Най-малката от общо четири момичета в семейството, тя можеше да продължи в училище, тъй като не се бяха появили нови бебета, които да изискват вниманието ѝ. Ала след като навърши тринайсет, баща ѝ настоя да остане вкъщи, точно както бе постъпил и с по-големите ѝ сестри. Беше се научила вече да чете и пише добре и да прави прости сметки. Скоро щеше да дойде моментът, когато самата тя да има семейство и деца, за които да се грижи, така че какво повече ѝ бе нужно?

Бащата не изпускаше дъщерите си от око. В това семейство не изникваха никакви проблеми, не се случваха неочаквани бременности. Свободата за Бабета се свеждаше най-вече до това да сплита косите на момичетата, да се кикотят и от време на време да играят на карти. Отиваха в Тривенто единствено придружени от майка си или баща си. Не познаваха тичането по плажа или возенето с моторници или скутери като днешните младежи. Да не говорим за пушене или клюкарстване.

Най-веселият ден, естествено, беше неделя. На черква сутрин, а след това един хубав обяд, обикновено риба или месо, ако можеха да си го позволят. Случваше се майка ѝ да купи телешка глава, която обезкостяваха, след което я слагаха да се пече с лук, целина, моркови и чаша винен оцет. Месото се поднасяше нарязано на тънки, топящи се в устата късчета. Когато настъпеше зимата, в менюто се включваше и супа. Бабета обожаваше тази от свински крачета със зеле. След като се нахранеха, си почиваха малко, вчесваха една на друга косите си, докато стане време да облекат най-хубавите си дрехи, и отиваха пеша до Тривенто.

Неделната разходка в града бе винаги една и съща. Хванати за ръце, четирите момичета крачеха напред-назад по протежение на главната улица, та чак до площада, следвани от майка си. Поздравяваха

познатите или спираха да поприказват. Това бе начин момичетата за женене да бъдат показани и да си намерят съпрузи. Така трите по-големи сестри на Бабета срещнаха мъжете, за които и се омъжиха. При Бабета нещата не се случиха точно така.

Нунцио не беше местен. Бе пристигнал от южните райони на страната, за да си търси работа по пътните строежи, и я беше видял на пазара да продава кошници. Тя бе усетила, че той не отглежда очи от нея, но не бе посмяла да отговори дори на погледа му, колкото и да я ръчкаха сестрите ѝ, които се заливаха от смях. Най-сетне той се яви в дома им и поиска разрешение от баща ѝ да я ухажва.

Позволиха им да се срещат, но винаги с придружител. Случваше се някоя от сестрите ѝ да идва с тях и тя бързаше да извърне глава, ако Нунцио уловеше ръката на Бабета.

Това, което изпитваше към него, не беше толкова любов, колкото любопитство. Освен с баща си, Бабета не бе имала възможност да бъде в присъствието на друг мъж. Правеха ѝ силно впечатление наболата му брада, едрите мишци, широките длани. Искаше ѝ се да разбере на какво мирише, как се съблича до кръста и работи под лъчите на силното слънце.

Денят, в който я помоли да се омъжи за него, тя се изплаши. Стресна я неочакваната му поява в хамбара, където тя плетеше кошници. Нямахме време да приглади косите си или поне да измие потта от себе си.

Изненадан, че я заварва сама, Нунцио започна да я целува и да притиска тялото си в нейното. Имаше нещо трескаво в напористите му движения и тя се опита да се измъкне.

— Няма нищо, всичко е наред, искам да станеш моя жена — почти изгруктя той, стискайки я здраво в прегръдките си.

Щеше ѝ се ухажването да продължи поне още година-две. По онова време едва бе навършила шестнайсет. Само че на Нунцио трудно можеше да му се откаже. Когато тя се опита да каже: „Не, не веднага“, той се отпусна до нея и заплака, притискайки носната си кърпа до лицето си. Тя не издържа, прегърна го и даде съгласие.

Сватбата се състоя в параклис, изсечен в планинския склон на няколко километра южно от тях в Калабрия. От тавана около олтара, който представляваше влажна студена дупка в скалата, висяха капещи сталактити. Тя трепереше в красивата си рокля и добре разбираше

какво означава изражението по лицата на сестрите ѝ. Да започнеш семейния си живот на такова мрачно и необикновено място не беше добър знак. Но това бе параклисът на семейството на Нунцио и тя искаше да му достави радост.

Близо година живяха с родителите му в Калабрия, но не бяха щастливи. Майка му с нетърпение очакваше появата на бебе и още първите няколко месеца започна да подхвърля намеци, след което и открити обвинения. Към края на същата година тя вече не говореше с Бабета, но не спираше да натяква на сина си и това обикновено ставаше в присъствието на младата му жена.

— Не я избра добре, ялова е. Да беше взел някоя от другите сестри.

Постепенно иначе нежният Нунцио започна да става раздражителен и Бабета се чувстваше много самотна. След дълги разговори успя да го убеди, че е по-добре да се преместят при нейните родители недалеч от Тривенто. Тя щеше отново да плете кошници, да спестява и когато бебето се появи, да помислят за свое жилище.

Това бе мечта, която се сбъдна след много години, но и след раждането на София животът им бе труден. Бабета се оказа страхлива майка, толкова много се боеше нещо да не се случи на това толкова чакано бебе, че Нунцио се съгласи, че е по-добре и за двете да останат да живеят поне известно време близо до нейните роднини. Спяха и тримата в нейната тясна моминска стая.

Когато старият Умберто Санторо почина и чуха, че семейство Барбиери търсят човек, който да се грижи за градините на „Вила Роза“, те разбраха, че това е техният шанс — работата вървеше с прилично жилище.

Посетители идваха рядко и мястото бе спокойно. Бабета и Нунцио имаха стар очукан мотопед веспа, с който пътуваха, притиснали помежду си малката София. Връщайки се в спомените, Бабета си даваше сметка, че това са били хубави години. Работата беше много, парите — малко, но тя нямаше представа какво би било иначе.

АЛИС

Чиро, съпругът на Рафаела, бе мургав мъж с изразителни черти; от пръв поглед се виждаше на кого прилича Тонино. Имаше нещо сурово в лицето му, което мигом грейна, щом зърна купчината прясно уловени миди и сребрилата кожа на сардините. Стана ясно, че всяка сутрин отива на пристанището и купува морски дарове за траторията направо от рибарските лодки. Мъжете си подвикваха, показваха стоката си, хвалеха се с уловена риба меч. Чиро не говореше английски, но дори да знаеше езика, не вярвам да имаше търпение да обяснява. Движеше се бързо между рибарите и стоката им, и броеше сръчно банкнотите, когато бе доволен.

Според мен купи по-малко от необходимото, но когато се прибрахме, Рафаела ми обясни каква е причината.

— Най-добре е рибата да се приготви до няколко часа, след като е извадена. Виж, като натисна месото, пръстът ми отскача веднага и не остава вдлъбнатина. Ето защо купуваме риба всеки ден. Никога не сервираме престояла или замразена стока.

— А ако взетото сутринта свърши бързо?

— Винаги свършва бързо и след това затваряме. Неслучайно местните се хранят при нас.

Рафаела ни посрещна с горещо кафе и току-що опечени бисквити, след което двамата с Чиро прегледаха с какво разполагат и обсъдиха менюто. Помогнах на Рафаела да напише ястията на дъската. Този ден щяха да сервират спагети с октопод в доматен сос със зехтин, чили и магданоз, супа от малки скариди, обикновени черни миди, миди сърцевидки, лингуини и див копър. От местните селяни Рафаела бе купила няколко пилета, които щеше да нареже на късове и да задуши с розмарин и лимон. От същата селска градина бе взела билки и млада коприва, от които бе направила мус с рикота, с който напълни равиоли.

Кухнята им беше тясна, но Рафаела и Чиро имаха някакво шесто чувство кой къде е и никога не се сблъскаха. Готвеха в мълчание и съвършен синхрон. Чиро разфасова пилетата на порции, докато Рафаела приготвяше сосовете. Месех тестото за паста и не спирах да

се удивявам. Как успяваха да работят редом ден след ден след толкова години брак? Какво ли мислеха за Тонино и големия му ресторант с всички уреди и улеснения?

Щом кухнята се изпълни с аромата на врящата храна и в основни линии блюдата бяха готови, седнахме да отдъхнем. Рафаела извади от фурната запечено тесто за пица, посипа отгоре смляна морска сол и сухи подправки и го поднесе с прозрачни резени прошуто и моцарела, толкова прясна, че още миришеше на биволско мляко.

— Алис, защо не ни разкажеш за себе си? — попита Рафаела.

Не знаех какво да отговоря. Не ми се струваше редно да призная, че съм попаднала в готварството случайно, ето защо ѝ обясних, че съм използвала възможността да започна в „Театро“, но съм установила, че е по-тежко от очакваното. Тя сбърчи нос.

— За мен това не е истинско готварство. Да работиш в голяма кухня, където следваш нечии нареждания и приготвяш блюдо, което друг е измислил... Никога не ми е харесвало.

— Откъде са вашите рецепти?

Рафаела се усмихна и отиде до бюфета, откъдето извади парцалива тетрадка с рецепти, написани на ръка. Страниците се ронеха и на места мастилото бе избеляло или размазано, но тя ги държеше като най-голяма скъпоценност.

— Беше на майка ми — обясни тя, като предпазливо заобръща страниците, от което схванах, че никога не бива да ги докосвам. — Беше изключителна готвачка и събираше рецепти цял живот. Много от блюдата, които сервираме, идват оттук, за други сме чули отнякъде или сме съчинили сами. Всеки ден научавам нещо ново за храната. Затова я обичам.

— Не съм сигурна дали харесвам храната, или не — с изненада се чух да казвам аз.

— Наистина ли? — шокирана възкликна Рафаела. — Но тя е много важна. Благодарение на храната в нашето семейство разговаряме, изразяваме благодарност, показваме грижата към някого, дори искаме прошка за нещо. Добрата храна трябва да се приготвя с любов. По вкуса ще разбереш какво чувство е вложено.

— Дори тази в ресторанта?

— Особено там.

Любовта в готвенето определено беше нова идея за мен, но трябва да призная, че нямаше и следа от напрежение в кухнята на траторията. Щом се появиха първите клиенти, Рафаела излезе да ги посрещне, настани ги на масата и взе поръчката им. Носех чините на клиентите, вдигах използваните съдове и пълнех високи чаши със сладолед или тирамису за десерт. През това време Чиро се разпореждаше в кухнята. Работеше съсредоточено, от време на време искаше да оформя порцията вместо него, разговаряше с мен най-вече с жестове или щракване с пръсти.

В малкия салон и на терасата отвън като че ли не бе останало свободно място. За разлика от клиентите на „Театро“, които боравеха изискано с нож и вилица, тук посетителите не идваха, за да се срещат или да се покажат. Привличаше ги единствено храната и те ѝ се наслаждаваха с наведени над чиниите глави, като гребяха енергично и попиваха с хрупкавия хляб всяка капка останал сос.

Когато си тръгна и последният клиент, затворихме и започнахме да събираме използваните чинии, а междувреме Чиро бе сервирал и за нас. Както ме предупреди, рибата бе свършила, ето защо ядохме моите равиоли, полети със сос с натрошени отгоре варени кестени и настъргано пекорино. Успях да опитам и малко от октопода, от задушеното пиле и сготвените на пара зеленчуци, подправени с лимон и зехтин, както и от хрупкавия хляб.

Докато се хранехме на терасата с чаша бяло вино с аромат на ябълки, Рафаела разказа някои неща от живота им. Чиро наследил пицария в центъра на Тривенто и доста време двамата работели там.

— Щом туристите започнаха да ни посещават, научих малко английски, за да мога да ги обслужвам.

— Сега говориш съвсем свободно — отбелязах аз.

— Харесва ми да уча, ето защо продължих да се занимавам. После Тонино реши да замине за Лондон, той има големи амбиции, и бях за кратко при него, докато си стъпи на краката. Другият ми син, Лучо, също говори английски. Единствен Чиро не знае повече от няколко думи.

— Какво стана с пицарията? Продадохте ли я?

— Не, Лучо я пое. Надявах се да се пенсионираме рано. — Тя се засмя и посочи с жест ресторантчето. — Май това е идеята на съпруга ми за почивка.

— Горката, и продължаваш да работиш толкова много.

— Не се оплаквам. — Рафаела хвърли поглед, пълен с обич, към мъжа, който изгребваше остатъците от октопода в чинията си. — Както казва Чиро, пенсионираш ли се — умираш. Пък и отваряме само за обяд, не работим и в неделя, защото рибарите не излизат този ден в морето.

Щом приключихме с обяда, те ме заведоха в къщата си. Беше само на няколко минути от траторията, с гръб, опрян в скалистия склон. Стаите бяха претрупани с мебели, но светеха от чистота и Рафаела ме разведе гордо, посочвайки прелестната гледка, разкриваща се от всеки прозорец. Накрая ми показа мъничък гараж, откъдето извади раздрънкан допотопен мотопед.

— Моята стара веспа... няма вид, но върви безотказно. Ще можеш да идваш с нея от „Вила Роза“ всеки ден.

В първия миг се поколебах, защото никога не бях карала мотопед, а и не видях каска. Но се качих и признавам, че усещането на вятъра в косите ми бе прекрасно. Почувствах се като истинско италианско момиче, докато натисках клаксона на завоите, за да предупреждавам насрещните коли за присъствието си. Щом стигнах върха на хълма, спрях, за да погледна пристанището отгоре. Различих покрития с плочи покрив на къщата на Рафаела и на траторията, видях и прибраните сини чадъри. По-нататък беше пристанището с танцуващите върху вълните закотвени лодки и откритото море, разпростряло се в безкрайната си синева.

Не можех да си представя как човек може да е нещастен на едно толкова красиво място.

БАБЕТА

От години дъщерята на Бабета не бе проявявала такъв интерес към градините на „Вила Роза“. Като малка играеше там, докато родителите ѝ работеха, но бе ясно, че не е наследила тяхната привързаност към земята и растенията, които оглеждаха. Не искаше ръцете ѝ да загрубеят от работа като тези на майка ѝ. Ноктите на София бяха внимателно изпилени и лакирани. Винаги носеше широкопола шапка, за да пази лицето си от палещите лъчи на слънцето.

Ала откакто англичанките пристигнаха, тя започна да посещава родителите си значително по-често. Донесе си чифт памучни ръкавици, за да помага на Бабета в градината. Не че си правеше труда да плеви или да сади. Жените от вилата я изпълваха с изгарящо любопитство и тя засипваше майка си с въпроси. Какви са обувките им, прическите, какво правят по цял ден и ако някоя се появеше, тя не откъсваше поглед от нея.

Бабета отговаряше пестеливо. Не спомена нищо за часовете, които прекарваше с Алис в пазаруване и готвене. Винаги когато дъщеря ѝ бе наблизо, се правеше, че не вижда момичето с кестенявата коса. А Нунцио, естествено, само мълчеше. Дори да бе забелязал, че жена му си е намерила приятелка, това толкова не го интересуваше, че нямаше защо и да го споменава.

София следваше майка си по петите, преструвайки се, че помага — или буташе градинарската количка, или носеше кошница. Ако кученцето се приближеше да я подуши, тя го прогонваше и започваше да се оплаква от мравките и летящите насекоми. Бабета се питаше кога ли най-сетне на София ще ѝ омръзне да задава въпроси.

— Къде отиде сега дребничката с мотопеда? Какво прави онази възрастната на скалите? Защо красивата пише на машина?

— Не мога да ти кажа. Не говоря английски — отговаряше Бабета. — А и не ме интересува. Тук съм, за да работя. — Обикновено отиваше да си вземе компост от ямата, в която хвърляха тор от прасетата и където София избягваше да я следва заради мухите.

В повечето сутрини Нунцио идваше да ѝ помага. Работеше до жена си, вършейки по-тежката работа. Безмълвно взимаше лопатата или греблото от ръцете ѝ и очевидно не даваше ухо на въпросите на дъщеря си, а и малко се интересуваше от нейното присъствие. Ако някоя от англичанките минеше край тях, по нищо не личеше, че е забелязал. Истината е, че обръщаше внимание само на кутрето. Баbeta забеляза, че вади от джоба си разни лакомства и дори ѝ се стори, че на лицето му се появява усмивка, когато то гонеше опашката си. С всеки следващ ден той прекарваше все по-малко време на своя стол и все повече в градините.

АЛИС

Дните се нижеха един след друг в приятен ритъм. Сутрин ставах преди всички, за да успея да стигна навреме до пристанището и да видя какво ще избере Чиро от улова на рибарите. Сетне, докато пиехме кафе, съставяхме менюто за деня. Много скоро се почувствах достатъчно уверена, за да правя предложения, и изпитах истинска гордост, когато ме оставиха сама да пиша на дъската.

Понякога, след като приключехме с клиентите и затворехме траторията, придружавах Рафаела на пазар. Обикновено поемахме по крайбрежието и се отправяхме към планинските села, където хората отглеждаха зеленчуци и други продукти. Навсякъде ни посрещаха с усмивка. Предлагаха ни разхладителни напитки и малки чинийки с маслини, после носеха кошници с диви аспержи или крехък артишок. Случваше се да намерим парче прошуто или одран заек. А можеше да си тръгнем и само с китка билки или подправки, с торба фасул или червени портокали.

Обиколката ни неизменно завършваше в пекарната на Тривенто, която държеше сестрата на Рафаела. Жената отскачаше до съседния бар и носеше по чаша силно подсладено еспресо или ни предлагаше да опитаме някой по-специален хляб. В слънчеви дни Рафаела винаги спираше пред възрастната жена на пейката до входа, с която водеше шумен оживен разговор.

— Силвана е добра стара приятелка — обясни ми тя. — Сестра ми купи от нея пекарната преди много години, но тя е забравила, че вече не е собственичка. Ето защо обича да прекарва дните си тук. Така научава всички клюки.

— На колко е години?

— Никой не знае точно. Погребала е двама съпрузи, а внуците ѝ не се интересуват много от нея. Така че ние сега сме нейното семейство.

Сестрата на Рафаела бе само няколко години по-млада, но не остаряваше така добре. Челото ѝ бе набраздено с дълбоки бръчки, а под уморените ѝ очи се виждаха тъмни кръгове. Тя внимателно

изслушваше клиентите си и дори бе оставила стол пред щанда, та ако разговорът се проточи, да приседнат.

— В Тривенто винаги нещо се случва — обясняваше Рафаела. — Скандал, който да се обсъди, смърт, раждане или изневяра.

— Тук май всички се познават — отбелязах аз.

— Израснали сме заедно, а и имаме дълга памет, нали, Силвана? В този град срещам не само хора, които ме мразят, откакто се помня, но и десетки приятели.

— Добре ли познаваш Бабета? — попитах аз, за да науча нещо повече за възрастната градинарка.

— Не толкова отблизо, но е добра жена.

— Каква е нейната история?

— Съвсем обикновена. Омъжи се, отгледа дете и винаги е работила много. Такава е съдбата на повечето жени тук в Тривенто.

— Сигурно сте можели да направите и друг избор. Не си ли искала да се преместиш? Да живееш някъде другаде?

— Трябваше да се грижа за родителите си — сви само рамене Рафаела. — А когато починаха, остана ми Силвана. Освен това имахме и пицарията. Чиро никога нямаше да се съгласи да я остави.

„Пица Ричи“ се намирал нагоре по тясна улица с изход на площада. Помещението беше малко, с белосани стени и дълги пейки, вътре се носеше аромат на босилек и моцарела. Малкият син на Рафаела, Лучо, работеше в нея сам и когато го видях за първи път, той, тананикайки, въртеше парче тесто между дългите си пръсти. Картината се запечата в съзнанието ми като живописна снимка.

Очаквах по-млада версия на Тонино — мълчаливец с остри черти и проблясъци на високомерие. У Лучо нямаше нищо такова. Щом чу, че вратата се отваря, той вдигна очи и видях едно от онези лица, които изглеждат завършени само когато са усмихнати. Беше с леко крив нос, резултат от детска лудория, с пълни устни, широко чело и високи скули. Но когато се усмихна, цялото му лице се преобрази в нещо прекрасно.

Само след пет секунди бях влюбена в него. Направо си загубих ума, а чувството ме завари съвсем неподготвена. Нито Чарли, а и нито едно от момчетата, с които бях излизала като тийнейджърка, не ме бе карал да се чувствам толкова замаяна и глупава. Много исках да ме харесват, но никога не бях изпитвала такъв копнеж както сега — да

стоя и да гледам този мъж как поръсва пицата с маслини или как залива с олио и оцет салатата от свежа рукола.

— На всяка цена трябва да опиташ храната на Лучо — рече Рафаела. — Прави най-хубавата пица, по-хубава е и от тази на баща му, макар никога да не съм го казвала на Чиро.

— И каква е тайната ти? — попитах аз, без да свалям поглед от мъжа пред мен.

— Любов, естествено. — Погледна майка си и се ухили широко, сякаш каза някаква тяхна обща шега.

Лучо ми приготви една пица с най-тънката основа, която някога бях виждала, препечена и с аромат на дървени въглища, покри я с пикантен доматиен сос и пръсна отгоре босилек и накъсани листа на рукола.

— Е? — попита само той, докато проследяваше вилницата с първата ми хапка.

— Най-добрата, която някога съм опитвала — признах аз. — Проста, но съвършена. Определено е приготвена с любов.

— Хайде, отхапи си, разкъсай я с пръсти — подкани ме той. — Яж я така, все едно си гладна. Тук в Италия това се счита за добри маниери.

Естествено, че не можех да го направя. Дъвчех бавно. Първо, защото исках да усетя с небцето си всеки нюанс, и второ, за да продължа колкото се може повече престоя си в неговата компания.

Канехме се да си тръгваме, когато на Рафаела ѝ хрумна една идея.

— Защо не дойдеш да порботиш при Лучо няколко дни? — предложи тя. — Тук си, за да се учиш, нали? Пицата не е нещо, което готвите в изисканите ресторанти, но все пак е прекрасна храна.

— С удоволствие — бързо се съгласих аз.

Рафаела кимна, сякаш бе убедена, че ще приема.

— Да дойде утре, а, Лучо? Ще ѝ покажеш как се подготвя основата и после соса. Не крий от нея тайните си.

— Ще го направите ли? — попитах на свой ред аз.

— Може би... — Не се усмихваше, когато ни помаха за сбогом, но изразът на лицето му в този момент стоя в съзнанието ми до сутринта.

БАБЕТА

Бабета никога нямаше да си признае, но дребната англичанка ѝ липсваше. Тя всяка сутрин излизаше рано и почти не се заседяваше във „Вила Роза“. Другото момиче очевидно бе започнало да скучае. Тракаше на машината както обикновено и играеше с кученцето в тревата, но Бабета бе готова да се закълне, че предпочита друга компания.

Познаваше този вид момичета — красиви и очарователни, но склонни към пакости. Добре помнеше, че по-голямата ѝ сестра бе също като нея и баща им въздъхна с огромно облекчение, когато най-сетне тя се омъжи и забременя. Само че Лейла не бе от онези, които лесно можеха да бъдат контролирани. Днешните момичета очакват повече от живота, искат да има вълнение и красиви вещи и често стигат до тъжни резултати... Поне Бабета така предполагаше.

Ето и сега наблюдаваше как Лейла седи на тревата и върти над главата си пръчка, за да види как ще скочи кучето. Това щеше да я забавлява за кратко, но скоро щеше да потърси нещо друго. Тези момичета разцъфват само когато някой им обръща внимание.

Щом свърши работата си в градината, Бабета се върна у дома. Трябваше да помете подовете и пътеките около къщата.

Но преди това искаше да сготви нещо различно за Нунцио. Тази мисъл се въртеше от дни в главата ѝ. Бе заколила две стари кокошки, които отдавна бяха спрели да снасят, и сега кокалите им вряха на печката. Взе дървена лъжица и опита бульона. Дали и хората са като бавно готвената храна? Дали с течение на времето характерите им увират и прекипват, докато накрая станат по-силни: по кибритлии, по-вгорчени или като Нунцио по-меланхолични и в крайна сметка се потопят в някаква дълбока тъга?

Беше решила да нахрани съпруга си с гозба, която поне ще го утеши или най-малкото ще му достави удоволствие. Истината е, че в последните години бе ограничила менюто им до съвсем основни неща. Супа от нахут с *патета*^[1] и домати. Слагаше на масата едно парче месо или риба по няколко пъти — претоплено веднъж, после

остатъците още веднъж, но с нови подправки или добавки. Храната винаги беше вкусна, но много далеч от онова, което готвеше, когато беше млада. Навремето тя винаги планираше какво ще е следващото ядене. Още преди да са приключили с обяда, тя мислеше за вечерята. Гордееше се с таланта си да нахрани еднакво добре и двацет души, и двама, особено когато цялото семейство — сестрите ѝ, мъжете им, децата, родителите ѝ и бабите и дядовците сядаха на масата. Това бе един от важните моменти на деня.

Едва когато започна да учи англичанчето как да готви някои прости местни ястия, в ума ѝ се зароди мисълта, че всъщност през годините, когато семейството се разпиля, е загубила много повече, отколкото си бе представяла. Времето, прекарано в кухнята за приготвяне на храна само за двама души, дълги години ѝ се бе струвало излишно. А и Нунцио с нищо не бе показал, че го интересува какво има на масата.

Сега обаче Бабета искаше да сготви нещо специално, нещо, което е вкусно и ще се запомни... Само така, чрез ароматите на неговата младост, щеше да подсети съпруга си за това какъв мъж е бил.

[1] Вид бекон, популярен в Италия. — Бел.пр. ↑

АЛИС

Имаше моменти, в които се улавях, че Чарли ми липсва. Свивайки се сама в леглото всяка вечер, разговарях мислено с него. Той обожаваше лятото в Италия, представях си го как обикаля от кафене на кафене и прекарва с часове в старите църкви. Естествено, щеше предварително да прочете и разучи всички пътеводители, за да ми разказва подробности за това, което виждаме. Щеше да има списък със задължителни забележителности в бележника, който неизменно лежеше в платнената му чанта. Вечер щяхме да седим под наровите дървета, да свиваме цигари и да съзерцаваме залеза. На Чарли тук много щеше да му хареса.

Това лято обаче той остана в Лондон и работеше без почивен ден. Дори да намереше време да отскочи за малко при нас, не мисля, че Лейла щеше да е във възторг от присъствието му. Веднъж дори надрасках набързо картичка и с нетърпение очаквах отговора му. Докато не видях Лучо.

Този първи ден, в който щях да започна, да се обучавам в правенето на пица, и то в непосредствена близост до него, се вълнувах толкова много, че мога да оприлича състоянието ми само на кипящ сос. Изобщо не бях на себе си. Пристигнах в Тривенто и видях, че усмивката липсва от лицето на Лучо. Мога да определя настроените му само като „бодливо“. Съвсем формално предложи кафе и сладкиш, сиропиран с ром, след което се залови да подрежда пейките и да бърше масите.

— Наел съм едно момиче, което не е свършило нищо снощи — промърмори той. — Погледни, истинска бъркотия.

— Мога ли да помогна с нещо?

— Не, не. Ще се справя, после може да започнем.

Питах се дали Лучо не беше съжалил, че е приел да работи с мен. Стоях встрани и го наблюдавах как оглежда измитите чаши за вино и ги забърсва отново с праметната през рамото му кърпа.

— Сигурен ли си, че нямаш нищо против да съм тук? — попитах аз най-сетне. — Няма да ти се пречкам. Може само да гледам, ако

кажеш.

Той спря за миг и ме погледна.

— Какво? А, не, няма проблем.

— Свикнал си да работиш сам, нали? — притиснах го аз.

Той ме удостои с нещо като усмивка.

— Сам със семейството ми.

Очевидно съществуваше някакво съперничество между Лучо и брат му. Това, че имаше славата на най-добър майстор на пици в Тривенто, трудно можеше да се сравнява с постижението на брат му, спечелил звезди „Мишелин“ и прославил се в цял Лондон, така че едва ли можех да му се сърдя, че не му е приятно моето присъствие. А може би е решил, че съм любимка на Тонино и затова съм пристигнала.

— Брат ти твърди, че имам доста да уча — подхвърлих аз. — Много трудно ми беше в неговия ресторант.

— Да, и мама спомена нещо такова. Каза ми също, че се отнасяш към храната като към сериозна задача и си твърде строга към себе си.

— Така ли?

— Тя обича да помага на хората. Ето защо иска да ти покажа как да се наслаждаваш, докато приготвяш храната, да изпитваш радост от това, което вършиш.

— Докато ти предпочиташ да не си губиш времето.

— Обещах да ти покажа и няма да се отметна. — Той се усмихна, но някак формално. — А може и да ни бъде приятно да работим заедно.

Лучо правеше всичко с огромна лекота. Държеше тесто в ръцете си от момче и за него не бе никакъв проблем да го превърне и в шоу — да го хвърля във въздуха, да го върти между пръстите си. Докато аз бях отчайващо несръчна. Пробивах кората, разтеглях я повече от необходимото, късах я, между пръстите ми излизаха криви форми, дори на няколко пъти изпусках от тестото на земята. Много бързо намразих миризмата на мая, както и лепкавата брашнена маса, която висеше от пръстите ми като безжизнена кожа. Най-много от всичко ме вбесяваше фактът, че толкова проста храна ме кара да се чувствам пълна идиотка пред Лучо, на когото, с цената на всичко, исках да направя добро впечатление.

Неговите пици излизаха от пещта с дървени въглища съвършено опечени и равни, а моите бяха разкривени и на буци. Не спирах да

бъркам и по едно време усетих, че Лучо е спрял да ме поправя и насочва, а се старая единствено да не се разсмее.

— Никак не е смешно — изсъсках аз. — Просто не ми се получава. Пълна скръб съм. Май най-добре да се откажа.

— За нищо на света. След време ще свикнеш. Смея се, защото майка ми наистина е права. Взимаш всичко прекалено сериозно. Какво, че малко тесто е паднало на пода, Алис? Голяма работа, като пицата ти на места е по-дебела и не е правилен кръг. Все още се учиш.

— Мразя да не правя нещата както трябва — въздъхнах аз.

— Всички сме така — улови раменете ми Лучо. — Нека спрем за десет минути. После ще продължим.

Отидохме до пекарната, седнахме на пейката до Силвана и тримата изпихме по едно кафе, което Лучо купи от съседния бар. Някои минавачи спираха, за да поговорят, други кимваха и отминаваха усмихнати, трети само поздравяваха. Част от лицата вече ми бяха познати, например мъжът със златния ролекс, който ни зяпаше по време на първия ни обяд в траторията, няколко добре облечени възрастни жени, които също бях мяркала при Рафаела. Щом отминеха, Силвана прошепваше по някоя клюка и Лучо ми превеждаше.

По едно време предложи да се връщаме на работа.

— Мислиш ли, че си готова да се захванем отново с тестото? — ухили се той.

Разсмях се въпреки желанието ми да остана сериозна.

— Безнадеждна съм, нали?

— Хората си мислят, че пицата е проста работа. В Лондон си поръчваш по телефона и ти я носят в кутия. Но обикновено тя няма вкуса на истинска пица, а много хора изобщо не умеят да я правят. Ти няма да си сред тях, обещавам.

Докато минавахме покрай сергиите на площада, си представях как ще продължи моето унижение. Но вместо да ме остави да се боря с тестото, Лучо ми показа нещо, което повечето главни готвачи определят с помпозното име *mis-en-place*, но той наричаше просто „пълнеж“ — мазнините, киселините, соса, подправките и друга съставка, които той държеше подръка, когато пицарията отвори.

Ключовата дума за Лучо беше „простота“. Неговите пици не бяха отрупани с продукти. Нямахше парченца розова шунка, покрити с безвкусни консервирани маслини, и със сигурност нямаше и следа от

ананас. Хората можеха да избират между пица, поръсена с настъргано прошуто и зелени листа на рукола и сушена сепия с чесън. Имаше и такава с аншоа, каперси и пресни домати, или по-богатата, с малки парченца артишок и разтопена моцарела. Лучо избираше „пълнежа“ в зависимост от сезона и сервираше пицата единствено със зелена салата, подправена със зехтин и лимон.

Всеки ден отваряше в пет следобед и много скоро всички места се запълниха — от туристи и местни жители. Момичето, което бе наел да сервира, направо тичаше между масите и плота, за да изпълни всички поръчки. Скоро и Лучо беше във вихъра си. Бе доста по-шумен от брат си, от време на време дори спираше, за да подвигне поздрав на някой познат или за да скастри момичето, ако видеше, че се бави. Тогаво демонстративно излизаше иззад плота и занасяше пицата на клиента.

Опитвах се да не преча много и да помагам, с каквото мога — пълнех стъкления съд с накъсани подправки или презареждах съдовете с „пълнежа“. Повечето време мълчах.

Клиентите се разотидоха след десет и половина. Следваше разчистване и слагане на ред в кухнята, а Лучо трябваше да приготви списък на продуктите, необходими за следващия ден, така че работата приключи към полунощ. В Лондон по това време щях да отида с останалите колеги да изпием по една водка някъде. Често се отбивахме в различни барове в малките часове на нощта. В Тривенто едва ли имаше отворен бар по това време и не можех да си представя как Лучо се разтоварва от напрежението в работата.

— Красива нощ — отбеляза той, докато заключваше вратата на пицарията. — Имаш ли нещо против да се поразходим с колата?

— Не, разбира се — колкото се може по-небрежно рекох аз. — Къде ще ходим?

Качихме се в миниатюрния фиат, който спокойно маневрираше из тесните улички. Гумите свиреха на завоите, които, по мое мнение, Лучо взимаше с неразумна скорост. Поехме по планински път, осеян с остри завои, покрай малко селище, в което ми се мярна открит параклис, и се устремихме нагоре към върха. Предпазният колан на моето място заяждаше, нямаше дръжка, за която да се заловя, ето защо впих пръсти в тапицерията на седалката и се стараех да не пищя, когато колата се плъзваше по наклона.

— Ще те заведе при Исус — опита се да надвика Лучо рева на мотора. Надявах се, че няма предвид буквално.

Най-сетне видяхме края на пътя, който завършваше в празен паркинг, и Лучо не устоя на изкушението да натисне рязко спирачките, при което колата направо се завъртя.

— Пристигнахме — рече той и извади ключа от таблото. — Ела да видиш нашия Исус.

Поведе ме покрай затворените сувенирни магазинчета нагоре по стълбите в подножието на осветената статуя. Едва сега си дадох сметка, че тя напомня аналогичната фигура над Рио де Жанейро, но по-модерна и вероятно не толкова висока. На всичкото отгоре бе обърната не с лице към морето, както очаквах, а към планината.

— Странно — не се сдържах аз, — защо е обърнал гръб на брега?

— Строена е през шейсетте години — обясни Лучо. — Мама разказва, че имало големи спорове кой да плати за изработката. Рибарите отказали да дадат пари и затова Исус им обърнал гръб. Всъщност е загубил, защото гледката не е така красива.

Лучо стоеше толкова близо до мен, че долавях аромата на прясна пица, просмукал се в дрехите му, примесен с типичната миризма на мъж, потил се дълги часове до пещта, с дървени въглища.

— Винаги съм обичал това място — обади се по едно време той. — Гледката е страхотна и през деня, но нощем е великолепна с този фон на тъмното море и светлините на рибарските селища по брега.

— Красиво е — съгласих се аз.

— Ами звездите? Като кристални са. След дългите часове в пицарията обичам да идвам тук, за да си припомням колко грандиозно е небето.

— В Лондон никога не можеш да видиш такова небе.

— Светлините на града унищожават блясъка на звездите. Как издържаш живота там, Алис? Пица в кутии, никакво небе... Ужасно.

Има и своите добри страни — настоях аз, макар в момента да не можех да изтъкна нито една.

— На всичкото отгоре работиш за брат ми — добави той. — И на това ако му викаш лесен живот...

Не знаех колко е редно да съм откровена.

— Не е точно така...

— Били сме заедно в кухнята като момчета. Заедно се учихме да правим пица.

— Какъв беше той тогава?

— Същият като сега. Винаги мечтаеше за нещо по-голямо, по-амбициозно и беше напълно сигурен, че няма друга истина, освен неговата — засмя се сухо Лучо. — Не се изненадвам, че работата при него е толкова напрегната.

— На мен ми харесва — уверих го аз. — Обичам да готвя. Но не съм убедена, че ми харесва животът на готвача.

— Права си — кимна той.

— А ти? — дръзнах да попитам аз. — Харесваш ли работата си?

Лучо изви лице към мен и очите му срещнаха моите. В този дълъг миг ми напомни за Тонино.

— Няма нищо по-интимно от готвенето — промълви той. — Сготвям нещо за теб с ръцете си, след което ти го поемаш в тялото си. Има ли нещо по-интимно?

— Май не — с мъчително преглъщане потвърдих.

— Не говорим, естествено, за стотиците глупости, свързани с поднасянето на храната — продължи той, напълно сляп за въздействието, което имаше върху мен. — Хората обичат да говорят за него, да пишат и да вдигат шум. Подреждат някаква малка купчинка в центъра на чинията, слагат всевъзможни украси, цветни сосове. Какъв е смисълът? Това не е живопис, а храна. Така че сготви нещо, изяж го и баста!

Толкова много въпроси напиреха в главата ми. Искях да знам подробности от миналото му, за семейството, какво е преживял и какво обича да прави. А вместо това стоях и безмълвно съзерцавах гледката пред мен, вдишвах прохладния нощен въздух и си напомнях, че разполагам с цяло лято, за да го опозная.

Наистина нямаше защо да бързам.

БАБЕТА

Бабета видя изненадата, изписала се по лицето на Нунцио. Бе заел обичайното си място на масата в очакване да му подаде претопления ориз от вчера или просто купа със спагети, подправени със зехтин и чесън. Вместо това получи купа *тортелини ин бродо*^[1]. Бе приготвила сама тортелините, напълнила ги бе с мус от панчета и пармезан и ги бе оставила да врат в деликатен пилешки бульон. Нунцио вдишва ароматите няколко мига, преди да опита супата.

Обра внимателно и последната капка и я погледна с надеждата да получи още. Тя обаче поклати отрицателно глава и донесе второ блюдо — *оссо буко*^[2], къкрило часове в лук, червено вино и домата, докато месото почти се беше разпаднало. Сосът бе достигнал необходимата гъстота. Нунцио не можеше да откъсне поглед от чинията, сякаш не вярваше на очите си.

— Яж, яж — подкани го Бабета.

Той насочи вилицата към устата си, после пак, и много скоро държеше костта с пръсти и всмукваше мозъка, сумтейки тихичко от усилието и удоволствието.

Щом се нахраниха, те си дадоха кратка почивка, за да преработят храната, изчаквайки да премине най-горещата част от деня. Бабета реши да не мисли за работата, която имаше да свърши, и се заслуша в дишането на съпруга си. Замисли се за следващи гозби, с които можеше да му достави удоволствие. Дали да не напълни червен лук с пекорино, или по-добре да приготви парче риба меч с домати, а защо не и агнешко фрикасе, със салвия и артишок?

Унесена в мисли за храната, тя задряма и главата ѝ се отпусна леко на рамото на Нунцио.

[1] Традиционна италианска супа от говежди или пилешки бульон с тортелини. — Бел.пр. ↑

[2] Милански специалитет от резен телешки крак, задушен с моркови, лук, канела и вино, който се сервира обикновено с ризото. — Бел.пр. ↑

АЛИС

В крайна сметка се научих да правя пица както трябва, макар никога да не успях да я завъртя с увереността на Лучо, нито да постигна съвършения баланс между вкус и аромат. Помагах му в натоварените часове в края на седмицата, а денем бях в траторията на Рафаела и Чиро.

Почти не се застоявах във „Вила Роза“. Времето бе по-топло и басейнът вече бе отворен, но придружих Лейла дотам само един-два пъти. Винаги ѝ обещавах за следващия ден, но все се отваряше някаква работа в ресторантите или пък помагах на Бабета — благодарение на усилията ни градината бе станала двойно по-голяма. Вече имахме предостатъчно зеленчуци и подправки. С такова удоволствие берях продуктите, които после сготвях, че не беше никакъв проблем да се лиша от един следобед на плажа, прекаран в излежаване.

Очевидно бе, че Лейла се отегчава все повече и повече, въпреки подскачащия около нея Скай. Писането продължаваше, но и книгата не успяваше да задържи интереса ѝ дълго. Вероятно трябваше да се досетя, че ще дойде да ме търси и като не ме бе открила в траторията, бе тръгнала по хълма, заварвайки ме да меся тесто редом с Лучо.

Стори ми се много красива този ден. С лек слънчев загар, едва забележимо напълняла, от което острите черти на лицето ѝ се бяха позагладили, тя бе наистина привлекателна и когато прекрачи прага на пицарията, чух как Лучо изсвири продължително.

— Значи тук си била, Алис — надникна приятелката ми над плота към бурканите с едри черни маслини и солените каперси, оставени там, за да са подръка. — Станала си специалистка по пиците, така ли?

Щеше ми се да не изглежда толкова красива, да бе забравила да си измие косата и летните дрехи да не прилепват така изразено на определени места.

— А, само помагам — промърморих аз и небрежно ги представих един на друг.

— Здравсти — усмихна се Лейла. — Приятно ми е.

— На мен също. — По гласа на Лучо личеше, че говори самата истина.

— Алис, дойдох да ти кажа, че заминавам за Рим утре сутринта — съобщи Лейла, докато се наместваше на столчето пред бара. — Каролайн не спира да ме кани.

— Добре — кимнах аз. — Но ще се върнеш, нали?

— Вероятно... Макар че ще се опитам да си намеря работа в някое от заведенията като келнерка, стига да не е голям проблем, че не говоря добре италиански. — Тя отново се усмихна на Лучо. — Освен ако тук не ви трябва келнерка.

— Той има вече — отсякох аз.

— Жалко. — Дори съжалението й прозвуча като покана за флирт.

— Все едно, надявах се, че можеш да се освободиш днес следобед и да прекараш с мен последния ми ден тук.

— Ами аз вече... — Вдигнах очи към Лучо.

— Защо и аз да не се освободя за час-два? — чух го аз да казва. — Тук всичко е под контрол. Имаме време да покажем на приятелката ти прекрасната гледка от планината.

Никога досега не бях се засягала, че мъжете предпочитат Лейла. Не ме разстройваше фактът, че тя неизменно привлича вниманието им, а аз оставам в сянка. В Лондон Чарли винаги бе наблизко и не ми липсваше мъжка компания. Сега обаче се вбесих от завладяващото й очарование и от начина, по който го употребяваше. Не исках и тук да бъда в нейната сянка. Не и ако това предвещаваше, че Лучо ще спре да ме забелязва.

Въпреки това се свих послушно на задната седалка във фиата, за да седне Лейла отпред. Опитвах се да не се дразня, когато отмяташе глава или избухваше в смях от лудото шофиране на Лучо, който съвсем по мъжки бе поласкан от вниманието й и караше още по-бързо.

За първи път виждах гледката през деня и признавам, че бе наистина завладяваща. Слънцето обливаше кафеникавите планински склонове над нас и те контрастираха на морето долу ниско, а човек имаше усещането, че старите рибарски колиби всеки миг ще се търколят по сипея. Тук-там се извисяваха кулите на параклиси, виждаха се тесните улици на Тривенто, сгушени в гънките на планината.

След като се насладихме на гледката, тръгнахме надолу по стар път, опасващ основата на паметника, и продължихме по обрасла с трева тясна пътека, която ни отведе до развалините на изоставено селище.

— Тук се е намирал първият Тривенто — обясни Лучо. — Преди много години тази част на Италия гъмжала от разбойници и те се установили тук, високо в планината, за да могат да се отбраняват.

Ясно виждах как моите спътници търсят близост. Пътеката бе толкова тясна, че имаше място само двама души да вървят един до друг, ето защо се оказвах или пред тях, или след тях, тъй като Лейла все успяваше да застане до Лучо.

Дори на бара в малкото ресторантче, където спряхме да прием кафе, тя се намърда между него и мен. Говореше прекалено високо и изобщо се държеше предизвикателно, а това видимо забавляваше Лучо.

— Колко жалко, че заминаваш за Рим утре — вре повтаряше той.

— В града ще е душно. По-добре остани тук, където от морето духа прохлада и свежест.

Обратно в пицарията застанах зад кухненския плот, а Лучо се настани на маса отвън с Лейла, за да пали цигарите ѝ и да долива бяло вино в чашата ѝ.

И когато забих петата на дланта си в тестото за пица, не можах да потисна негодуванието си спрямо Лейла. Защо трябваше да има всеки мъж? Не можеше ли да остави поне един за мен?

Лейла бе твърде прехласната, за да забележи, че съм намусена и не участвам в разговорите им. Загаси поредната си цигара и двамата се нахвърлиха върху пицата пред тях, бодейки парчетата с обща вилица.

Късно същата вечер, докато я наблюдавах как хвърля разноцветните си копринени поли и блузи, бродираните чантички и прозрачно бельо в куфара, слушах коментарите ѝ за Лучо.

— Как не можах да го срещна в началото, когато пристигнахме — вайкаше се тя. — Малко е млад за мен, но пък това не пречи да си прекараме приятно. Какво мислиш? Жалко наистина, щеше да е забавно.

— Е, сигурно ще намериш много като него в Рим.

— Едва ли има много такива, които да въртят пица с толкова дълги пръсти — заключи тя и хлопна капака на куфара. — Пък ако не

открива, винаги мога да се върна, нали?

Почувствах се за миг виновна от мисълта, че се надявам нещо да
я задържи по-дълго в Рим.

БАБЕТА

Вятърничавото момиче замина рано една сутрин и не се върна, но Бабета не съжеляваше. Нямаше да ѝ липсва тракането на пишещата машина, което нарушаваше тишината всяка сутрин, нито гледката на излегналото се на терасата момиче, което пушеше и час по час оправяше тъмните къдрави коси, които вятърът разрошваше.

Без нея животът във „Вила Роза“ тръгна в едно по-спокойно русло. Всяка сутрин Бабета и Нунцио излизаха да работят в градината рано, докато е прохладно. Аврора често им носеше кафе, когато се събуди, понякога към него имаше и хляб с желе от нар. Обикновено тя се обличаше в бял, омазан със синя боя гащеризон и голяма широкопола шапка, която я пазеше от слънцето. Имаше дни, в които Нунцио ѝ помагаше да пренесе статива при скалите, за да може да рисува там.

Щом слънцето започнеше да припича твърде силно, Бабета се прибираше в кухнята. Много скоро лукът в тенджерата ставаше златист, нарязаното пиле бе сложено, последвано от ризото с аспержи или цикория. Нунцио винаги знаеше кога е станало време за обяд и се появяваше на масата гладен и в очакване да получи порцията си, която неизменно обираше с коричка хляб до последната капка.

Всеки ден менюто бе различно: спагети с горчиви треви и аншоа, солена треска и печени чушки, телешки хапки с моцарела и прошруто. Макар всичко това да водеше до дълги преговори с месаря и рибаря, а и до по-сериозни харчове, за Бабета си струваше, тъй като искрено се радваше да види как се променя лицето на Нунцио в края на обяда всеки ден.

Въпреки усилията ѝ той все така се затваряше в мълчанието си и продължаваше да прекарва дълги часове в своя стол следобед. А неговият глас ѝ липсваше. Опита се да отвърне на упоритостта му с мълчание, но скоро се убеди, че така нищо няма да постигне. Може би той нямаше вече какво да каже, но пък тя искаше да споделя с него. Ето защо бърбеше, докато работеха редом в градината, сипеше в повечето време най-обикновени неща: че при това хубаво време

реколтата сигурно ще е добра, че домати направо са се „изстреляли“ след топлия дъжд. Нямахме начин да прочете по лицето му какво мисли за нейното бърборене. Той може би предпочиташе да чува песента на птиците или тази на щурците.

При посещенията на София се оживяваше едва забележимо, позволяваше да го целуне по бузата, но дори за нея нямаше думи.

Една сутрин Баbeta се поуспа и когато слезе в кухнята, завари мъжа си вече да мели зърната кафе.

— *Буонджорно*, Нунцио — поздрави тя както всяка сутрин.

И каква беше изненадата ѝ, когато той вдигна глава и кимна едва забележимо.

— *Буонджорно*, Баbeta — с подрезгавял от дългото мълчание глас промълви той, после отново потъна в тишина и продължи заниманието си.

АЛИС

Не признах пред никого какво изпитвам към Лучо. Може би бях твърде смутена и дори малко глупава, за да си падна по него като тийнейджърка. Запазих го в пълна тайна. Както и Лейла, бях наясно, че щом се прибера в Лондон, ще подновя отношенията си с Чарли. Те се движеха по този начин от години и никой от нас сякаш нямаше желание да промени каквото и да било. Прекарвахме неделите заедно, след което всеки се връщаше към ангажиментите си през седмицата, без да настоява за срещи до следващия уикенд.

Всичко това направо подлудяваше Лейла. Тя бе убедена, че съм с Чарли, защото след случилото се с мен изпитвам страх от всички останали мъже.

Истината бе, че бях изпълнена с недоверие. Нищо чудно това да бе причина и Лучо да ми се струва толкова привлекателен. Бях здраво свързана със семейството му, когато го срещнах: майка му бе моя приятелка, брат му — мой шеф и дори баща му като че ли бе привързан към мен. Общуването с Лучо дойде някак естествено.

Щом той преодоля първоначалното неудобство от това, че някаква непозната се върти в кухнята му, ние двамата много се забавлявахме. Когато не работехме, ми изкарваше ума с безумното си шофиране по крайбрежието или отскачахме до някой ресторант да хапнем и да изпием по чаша студена бира. С напредването на лятото очаквах приятелството ни да прерасне в нещо друго. Случваше се да ме щипне по бузата за добър ден или пък да преплете пръсти с моите, докато прекосяхме площада. Но тези едва забележими знаци на близост никога не преминаха в нещо друго.

Друга на мое място може би по-красноречиво би заявила намеренията си. Но за мен това определено беше непостижимо. Нито преди онзи непознат да връхлети в живота ми, нито след това.

Ето защо работех и чаках. Научих се да разпознавам прясната риба, да се пазаря с рибарите. Вече сръчно въртях бутилката със зехтин, знаех кои селяни отглеждат най-добрия зелен фасул и кои — най-вкусните домати. Докато крачех по улиците на Тривенто, местните

жители спираха, за да ми кажат *бонджорно*, сякаш бях една от тях. Започнах да се заглеждам дори в картините на Аврора и да откривам различия в синьото небе, което виждах. В отношенията ми с Лучо обаче нямаше никакво развитие.

— Разкажи ми за детството си — попитах го веднъж, докато стържех прошутото за пиците в този ден. — Винаги ли си знаел, че ще бъдеш готвач?

— В моето семейство нямаш друг избор — с известна печал в гласа отговори той. — Докато другите деца можеха да излязат да играят навън след училище, ние влизахме тук, за да помагаме на папа.

— Не ти ли харесваше?

— Тонино никога нямаше нищо против, но аз правех всичко възможно, за да се измъкна. Направо подлудявах баща ни.

— А майка ти?

— Тя като че ли знаеше, че винаги има време да се научиш да правиш пица. Преструваше се, че не забелязва как се изхлузвам навън. А Тонино можеше да свърши работа и за двама ни. Откакто го помня, е вманиачен на тема храна. Родителите ми имаха големи очаквания за него.

— Чувала съм майка ти да казва, че иска той да се ожени и да има деца — спомних си аз тревогата на Рафаела, докато обикаляхме околностите, за да търсим пресни зеленчуци. — Останах с впечатлението, че за нея това е по-важно от неговите амбиции за успех.

— Всяка италианска майка иска внуци — засмя се Лучо. — Моят с нищо не е по-различна.

Незададеният от мен въпрос увисна във въздуха известно време, докато Лучо не реши да продължи:

— Тя има същата тревога и за мен. Почти не минава ден, без да ме попита дали не съм срещнал най-сетне подходящо момиче и защо се бавя още.

— А ти правиш ли нещо по този въпрос?

— Откакто се помня, познавам момичетата в този град. — Той натискаше тестото пред себе си с кокалчетата на пръстите си. — Никое от тях не стана по-специално за мен. И също като Тонино не бързам за никъде. Мама е тази, която бърза.

— Не си ли мислил и ти като брат си да напуснеш Тривенто? Да отидеш в Рим например или в Лондон? От първата ни среща си

задавам този въпрос.

— И защо ми е да се местя? — вече подразнен попита той.

— Ами... Не знам, за да се пробваш може би. Да срещнеш други хора.

— Ето ти си нов човек и се запознах с теб, докато наглеждаме пиците в пещта.

— Значи си щастлив тук?

— Да не би да ме питаш дали предпочитам да съм като Тонино?

— Е, не чак...

— Смяташ, че непременно искам да съм като него, така ли?

— Не съм казала такова нещо. — Виждах, че вече е ядосан.

— Но аз не съм Тонино. И да, щастлив съм тук.

Той продължи да меси тестото, разговорът бе приключен. До края на вечерта работихме потънали в неловко мълчание. Когато и последният клиент си тръгна, затворихме и той не ме покани да се повозим с неговия фиат до върха при статуята или до някой от пустите каменисти плажове, където, съзерцавайки морето, разпускахме от напрежението, натрупано през вечерта.

Лучо си тръгна сам, а аз се прибрах във „Вила Роза“, разочарована и огорчена от факта, че изобщо не съм го познавала.

БАБЕТА

За Бабета животът не бе поел в очакваната посока. Като момиче не можеше да си представи, че ще дойде момент, когато няма да е заобиколена от многолюдно и шумно семейство. В дома на родителите ѝ бе винаги пренаселено. Все някой се караше с някого, друг подвикваше на дете или в съседна стая се говореше на висок глас. Дори когато двамата с Нунцио се отделиха, роднините ѝ влизаха и излизаха от къщата им, все едно и те живееха там.

Постепенно нещата се промениха. Баба ѝ и дядо ѝ починаха. Родителите ѝ ги последваха. Сестрите ѝ заминаха. Едната отиде в Рим, другата последва мъжа си в Америка, най-малката отпътува за Лондон. Всички те търсеха по-добър живот. Само тя и Нунцио останаха в Тривенто с малката си дъщеря и живяха така, както винаги досега.

Липсваше ѝ присъствието на хора. Рядко изключваше радиото в кухнята, но бърбренето на външни хора почти не нарушаваше тишината в дома им. Много лесно бе да избягват поводи за разговор, дори в първите години. Често споделяше мисли с него или пък говореше прекалено обстойно за някоя дреболия, случила се през деня. Знаеше, че той слуша само когато иска да ѝ достави удоволствие.

Мълчанието пропълзя между тях, щом София напусна къщата. Имаше дни, в които разменяха само по няколко думи на масата или в градината. След като Нунцио престана да работи на пътищата, прекарваха заедно по цял ден. Колкото повече се проточваше времето им в близост един до друг, толкова по-малко имаше какво да си кажат. Бабета така и не свикна с това. Улавяше се, че говори на статуята горе в планината, на зелените гущери, припичащи се върху камъните, дори на семената, които пускаше в земята. Звукът на собствения ѝ глас я успокояваше, особено след като Нунцио млъкна напълно.

Открай време беше такъв неотстъпчив. „Буонджорно е мъртъв“ беше ѝ казал в онази сутрин и тя знаеше, че това е така. Нунцио не виждаше вече смисъл да говори. Престана да се прави, че нещо го интересува.

Баbeta го наблюдаваше внимателно през цялото това време. Мислено си отбеляза нещата, които го радваха — малкото куче, ароматът на някои гозби. Мъчеше се да се сети какво друго би могло да го извади от мълчанието. Всяка сутрин, когато отговаряше с прегракнал глас на нейното *бонджорно*, тя се изпълваше с надежда. Колкото и да чакаше, друга дума не идваше, но тя не се отчайваше.

АЛИС

По всичко личеше, че не ми остава много време. Лейла бе изпратила картичка, изпълнена от край до край с паякообразния ѝ почерк и изцапана с няколко капки кафе. Беше се наситила на града и се готвеше да се качи на влака за Тривенто.

През следващите няколко дни се възползвах от всеки повод да бъда в пицарията, но не виждах никакви признаци за промяна в отношенията ми с Лучо. Останахме си само приятели.

Имаше мигове, които ми вдъхваха надежда. Един ден ме заведе на обяд в ресторант на няколко мили по брега, прочут с пастата си. Направихме поръчката си, върнахме менютата и известно време седяхме един срещу друг, без никакво друго занимание, освен да си приказваме.

Лучо ме засипа с въпроси, които досега не бе дръзвал да зададе. Къде съм израснала? Имам ли приятел? Разказах му за скучния малък град, от който така бързах да избягам, споделих и за Чарли.

— Не мога да кажа, че вече е истинско гадже. По-скоро — навик — обясних аз. — Обикновено се срещаме само в неделя, когато и двамата сме свободни.

— Готвиш ли за него? — неочаквано попита Лучо.

Замислих се и си дадох сметка, че винаги сме си взимали храна отвън или евтино къри от близкия индийски ресторант.

— Не, никога — признах аз.

— Нямате бъдеще — заключи Лучо уверено. — Ако не искате да пригответе храна един за друг, не сте привързани достатъчно.

— Мислиш ли?

— Погледни родителите ми. Те не си взимат храна от траторията за вечеря. Всяка вечер някой от тях готви за другия, сядат на масата и се хранят. Винаги съм си мислел, че това крепи обичта им.

— И до днес са луди един за друг, нали?

Бях наблюдавала Рафаела и Чиро в ресторанта им и макар да не се докосваха или целуваха час по час, не си шепнеха нежно, беше очевидно колко много се обичат.

— Така е, луди са един за друг въпреки годините, прекарани заедно — съгласи се Лучо.

В този миг се появи келнерът с поръчката ни и бе по-лесно да се храним, отколкото да говорим. За мен ротоло със спанак и рикота, а за Лучо — спагети със сардини и копър, с настърган лимон.

— Това е невероятно — въздъхнах аз след първата хапка. — Истинска наслада.

— Приготвят го в момента — обясни Лучо. — Няма нищо като предварителна подготовка и довършване или притопляне, което, предполагам, правите в Лондон.

— В „Театро“ няма начин да се справим иначе. Клиентелата е голяма. Мисля обаче, че пастата там е на ниво. Неслучайно има добра слава.

— Брат ми готви ли? — с убийствен сарказъм попита Лучо.

— Не точно — признах аз. — Застава до печката, когато изпробва ново блюдо, но през повечето време е по-скоро пълководец, който раздава заповеди на своята армия.

Лучо въртеше вилицата си в спагетите, но не ги опитваше.

— Сигурно и униформата му на главен готвач остава дълго чиста и безупречна.

— Така е много често.

— Какъв е смисълът? Това не е готвене.

Опитах се да сменя темата.

— Тази паста е много добра. Помня, че като дете ядяхме само консервирани равиоли... Най-ужасяващото е, че много ги харесвах.

Трудно обаче можех да отклоня вниманието му. Мислите му все още бяха заети с Тонино.

— Има хора, за които най-важното нещо е наградата — горчиво рече той. — Искат големия успех и постигнат ли го, се устремяват към следващ. Брат ми не се интересува вече от храната, а само от успеха.

Не знаех какво да кажа, но и сякаш думите нямаха голямо значение за него.

— Винаги съм смятал, че той ще е този, който ще поеме пицарията, а аз ще се махна и ще се занимавам с нещо друго. Тонино замина при първа възможност. Отначало за Рим, после Париж и накрая Лондон. Никъде не се задържа дълго, защото винаги е бързал да

постигне все повече и повече. А аз трябваше да остана тук и да поема пицарията.

Бях спряла да се храня и с периферното си зрение забелязах, че келнерът хвърля тревожни погледи към нас.

— С какво би искал да се занимаваш? — попитах Лучо.

— Имах идеи и планове, но след заминаването на Тонино се наложи да ги забравя. Всички те сега са без значение. Доволен съм от живота тук. — Той забодя вилицата си в чинията и се залови яростно с пастата пред себе си. За съжаление бе твърде нервен, за да усети богатството от аромати.

Но както обикновено настроението му се промени след миг. Когато след ресторанта си купихме сладолед и седнахме на плажа да го изядем, целият му гняв се бе изпарил. Навихме крачолите на панталоните си и оставихме вълните да мият глезените ни; кикотейки се, бързахме да погълнем стичащия се сладолед. Поехме по павираната алея покрай пясъчната ивица и Лучо ме хвана под ръка.

В края на следващата седмица Лейла се върна във „Вила Роза“. С купища нови дрехи и съвсем късо подстригана коса. Още с влизането грабна кученцето и тичешком обиколи градината с него на ръце. Скоро след това предложи да отидем в пицарията.

— Никъде в Рим не попаднах на пица като онази, която ти тогава направи — заяви тя. — Каролайн непрестанно ми предлагаше да опитвам местни специалитети като печено прасенце например. Боже, колко беше противно. Мечтая си за една малка пица само с домати и босилек, напръскана отгоре със съвсем малко зехтин...

— Казах на Лучо, че няма да работя при него тази вечер. Защо да не останем тук? Ще ти сготвя нещо друго. В градината има превъзходни домати и огромно количество босилек. И тук мога да ти направя пица.

— Не — смръщи вежди тя, — предпочитам да изляза. Ще питам и мама, дали не иска да се разходи. Не е лошо да спре поне за малко да рисува.

Лучо видимо засия, щом ни видя. Всичките му маси бяха заети, но той излезе иззад плота и разцелува и трите ни поред. Не бих казала, че се залепи за Лейла, но през цялото време хвърляше погледи към нас, изпрати ни и специално приготвени порции. Малки сепии, хвърлени на скарата, и крехки резени тиквички, полети със зехтин и лимон.

Лейла се настани на такова място, че да може да го наблюдава как работи. Не остави нито троха в чинията си, което бе необичайно за нея. Аврора също се хранеше с видимо удоволствие, докато не мога да кажа същото за себе си. Направих някакво усилие, защото това бе храна, приготвена от Лучо, и исках да покажа, че ми харесва, но истината е, че едва-едва преглъщах.

Докато ровех в чинията, забелязах, че майката и дъщерята изглеждат наистина добре. Наблюдавайки Аврора, можех да се досетя как ще изглежда Лейла след години. Имаше нещо замечтано в изпълнената ѝ с копнеж красота, допълвана от медните нюанси на косите ѝ и тези нейни дрехи от ефирни материи. Мислех си за майка ми, на която и през ум не ѝ минаваше да направи нещо с посребрените си коси, защото не виждаше за кого да го прави; прекарваше дните си в меки панталони, за да не изпитва притеснението на други дрехи, рядко слагаше дори гланц на устните си. В един миг се почувствах като истински аутсайдер до тези две жени. Не бях една от тях. Не принадлежах на техния свят.

Щом станахме да си вървим, Лучо отново излезе иззад тезгяха. Улови ръката на Лейла и я целуна за сбогом.

— Видя ли, че в града е твърде горещо? Ето че се, върна при нас.

— Така е, ти се оказа прав — усмихна му се тя. — Беше нетърпима жега. С нетърпение очаквам утре сутринта да отида да се изкъпя в морето.

— Плуване рано сутрин е чудесна идея — съгласи се Лучо. — Всъщност може и аз да дойда. Алис, ти няма ли да се присъединиш?

— Обещах на родителите ти да работя с тях в траторията. Не мога да ги подведа.

— В такъв случай ще бъдем двамата — обърна се той към Лейла.

Идеше ми да извикам от яд, но нищо не казах. Дори не дадох знак на Лейла, че нещо не е наред. Имаше ли изобщо смисъл? Лучо не се интересуваше от мен. И без това между нас нищо не се бе случило.

През цялата следваща седмица гледах да стоя колкото се може по-далеч от Лейла. Нямах смисъл да се опитвам да предотвратя нещо, което така и така щеше да се случи, поне да не ставах свидетел. Ето защо прекарвах още повече време в траторията, отивах там още по-рано и си тръгвах колкото се може по-късно. През останалото време

се навъртах в градината с Бабета или отивах да се разхладя в малкия басейн, образуван между скалите под къщата.

Когато няколко вечери по-късно Лейла не се прибра, знаех точно с кого е прекарала нощта.

БАБЕТА

Бабета се бе научила да наблюдава. С течение на времето бе станала много добра. Изминалите години с Нунцио я бяха научили да забелязва всяка дори най-малка промяна в нечие изражение. И макар да не можеше да разговаря с Алис и да нямаше никаква представа за живота на момичето отвъд „Вила Роза“, тя виждаше, че то е разстроено. Долови го от самото начало. Имаше нещо крехко в нея, нещо се бе прекършило и никога не бе заздравяло както трябва. Какво ли можеше да се е случило, питаше се често тя.

От известно време усещаше някаква нова лекота в изражението ѝ, особено след като онази другата замина. Лицето ѝ се разтягаше много по-често в усмивка, дори походката ѝ бе станала някак по-лека. Но ето че откакто вятърничавата ѝ приятелка се върна, Алис отново живееше някак със стиснати зъби. Бабета виждаше, че си намира занимания в градината, за да остане повече време сама, на няколко пъти дори се залови да помага на Нунцио, докато той прекопаваше лехите в тяхната малка градина. Интересна гледка бяха те двамата. Съпругът ѝ почти не се движеше, докато Алис не се спираше. И все пак нещо ги свързваше. Необяснимата тъга. Сякаш и двамата се бяха предали.

Бабета наблюдаваше момичето как работи в градината. Завеждаше я понякога в кухнята си, за да изпият по чаша лимонада от прясно изстискани лимони или да опита току-що сготвена гозба. Алис оставаше неспокойна. Усмивваше се, кимаше, но не посягаше да опита отново от особено вкусния сос, нито се интересуваше какво има в него.

Бабета искаше да помогне. Мъчеше се да измисли начин, по който момичето да открие поне малко щастие. Докато работеха заедно, тази мисъл не спираше да се върти в главата ѝ, все трябваше да има нещо, което можеше да направи. И най-неочаквано нещо ѝ хрумна. Спомни си, че знае едно място, което е още по-тъжно от Алис. То можеше да ѝ покаже колко мрачна и безнадеждна е посоката, към която се е запътила.

С известно усилие успя да я убеди да се качи с нея на мотопеда. Алис доста се обърка от тази нейна внезапна настоятелност да се разходят и даде да се разбере, че няма желание да напуска градината. Най-накрая се съгласи и двете яхнаха мотопеда. Бабета показваше пътя. Поеха на юг и пътуването, по време на което Бабета леко потреперваше при всяко разминаване с тежките камиони, се стори на възрастната жена по-дълго, отколкото очакваше. Така или иначе, тя намери мястото. Спряха пред схлупен параклис в скалите. Изминаха пеша стръмния последен участък до входа, след което слязоха по стръмни стъпала. Оказа се, че Бабета има още сили и издръжливост.

— Гледай ти! — възкликна Алис изумено, когато прекрачиха прага на просторната кухня с капещи сталактити, в чието дъно се виждаше олтар. Почти нищо не се беше променило, откакто преди много години Бабета се бе омъжила тук. Това бе все същото изоставено и неутешимо място, на което Бог бе избрал да заяви присъствието си. Но на Алис очевидно ѝ хареса. Тя докосваше стените и скалните образувания, които бяха като кожа на змия на пипане, и възкликваше изумена пред каменните фигури.

Бабета натопи пръсти в светената вода, прекръсти се и отиде да коленичи пред олтара. Зарадва се, че в този ден няма свещеник и никой не прекъсваше молитвата ѝ, нито очакваше тя да отиде на изповед. Възрастната жена затвори очи и отправи молитва за помощ за момичето. Молитвите ѝ преди време бяха чути и тя се надяваше и този път това да се случи, знаейки чудесно, че трябва да има търпение. Години наред се бе молила за дете, нищо друго не искаше и ето че най-накрая се бе появила София. Богът на Бабета обаче удовлетворяваше желанието тогава, когато той реши. Също като Нунцио бе тих и скръбен, но винаги готов на изненади.

Някак несръчно Алис коленичи до нея, сякаш не беше правила такова нещо от години. Вместо да затвори очи, тя вдигна поглед към тавана на необикновения храм и не склучи пръсти в молитва, но Бабета бе сигурна, че тя се моли. И от това ѝ стана приятно. Два гласа вместо един можеха и да накарат Бог да се поразбърза.

АЛИС

Не исках Лейла да разбира колко съм разстроена, защото в края на краищата тя нямаше вина. Мъжете я харесваха, тя се радваше на компанията им и в това нямаше нищо лошо. Това, което най-много ме нараняваше, бе, че за нея той бе просто развлечение, само средство за по-приятно прекарване на последните няколко седмици от лятото. Щом се приберяхме в Лондон, тя напълно щеше забрави за него.

Опитвах се да не заставам на пътя ѝ. Винаги имаше какво да се свърши в градината и на Бабета очевидно ѝ харесваше да ѝ помагам. Тя непрестанно ме канеше в дома си, за да ме почерпи с нещо, със студена лимонада или някоя вкусна хапка. Случваше се да идва след мен, когато отивам да поплувам в естествения басейн между скалите. Сякаш се грижеше за мен.

Стигна се дотам, че един ден ме накара да отидем в онзи странен параклис в пещерата. Лейла ни видя, когато се прибирахме, и се обиди, че не сме я взели с нас.

— И на мен щеше да ми хареса да видя такова място — рече тя, когато ѝ обясних какъв изумителен храм съм видяла. — Можехме да вземем колата на мама и всички да отидем.

— Съжалявам, но нямах представа къде ме води — опитах се да се извиня аз. — Лесно ще я намерим пак. Ще ти нарисувам пътя и можете с майка ти да отидете и сами.

— Защо ти не ме заведеш?

— Защото вече съм била там. Ако майка ти не иска да дойде с теб, вземи Лучо.

— Алис, какво става? — попита замислено Лейла.

— Нищо. Защо питаш?

— Държиш се странно, откакто се върнах от Рим. Сякаш не ти е приятно, че съм тук. Особено след като двамата с Лучо... — Изведнъж ѝ просветна. — По дяволите, ти го харесваш, така ли?

Нищо не казах.

— Мамка му! Той е първият мъж след онази случка, когато наистина харесваш, а аз се намесих и обърках нещата.

— Не е вярно. Нищо не си объркала.

— Но ти го харесваш, нали?

— Да — признах аз.

— Съжалявам — вдигна тя ръка ужасена към лицето си. — Господи, колко съм глупава! Изобщо не ми хрумна...

— Че защо да ти хрумне? Никога не съм споменавала. При това Лучо изобщо не ме забелязва. Ти нямаш никаква вина, Лейла.

— И все пак той много те харесва. През цялото време говори за теб... Колко му липсваш, когато не си в пицарията... Че е засегнат, че не се отбиваш в последно време. Той наистина, ама наистина те харесва.

— Но не и по начина, по който аз го харесвам.

— Може и да си права. — Забравила, че вече няма дълга коса, Лейла се опита да хване кичур, за да го пъкне в устата си, но не успя и продължи да го усуква около пръста си. — Ще скъсам с него веднага. Не е нужно да знае защо. Ще му кажа, че просто сме се забавлявали, но всичко свърши.

— Недей — с известно усилие я посъветвах аз. — Какъв е смисълът?

Лейла изглеждаше натъжена.

— Никога не е означавал много за теб май — меко подхванах аз. — Просто някой, с когото да си прекараш времето?

Тя кимна.

— И знаеш ли, Алис, той може да не се окаже такъв, за какъвто го мислиш. Много е на настроения, някак незрял и светът му е наистина много тесен...

— Всичко това ми е известно.

— И въпреки това го харесваш?

Потвърдих с кимване на глава.

— Така или иначе, няма никакъв смисъл да го харесвам.

— Споменавала ли си пред него за чувствата си?

— Смяташ ли, че това щеше да промени нещата?

— Не знам, честно казано — опита се тя да захапе отново косата си.

— Все едно. Няма значение. Вече е твърде късно. Най-добре да го забравим.

Лейла поиска много прегръдки и десетки уверения, че все още сме приятелки. Стояхме до късно вечерта, пихме вино и си говорихме. Тя все си спомняше разни истории от времето, когато бяхме в колежа, от първите ни години в Лондон. Смя се шумно, пи много.

Докато тя бърбеше, погледът ми се рееше из двора: избуялата бугенвилия, покрила терасата, шантавите цветни плочи върху терасата и отрупаното с листа нарowo дърво, обиколено от ниска ограда. Мина ми през ума как се чудех преди време възможно ли е човек да се чувства нещастен на толкова красиво място.

Толкова много неща научих оттогава — за храната, за това как се отглеждат продуктите за нея. Но най-важното, че е напълно възможно да си нещастен навсякъде, дори на такова съвършено място като „Вила Роза“.

ЧАСТ II

*„Смисълът да работиш много е в това, че
нямаш никакво време да се тревожиш за
случилото се или за онова, което тепърва ще се
случи. Кара те да живееш за момента.“*

Дейв Хюз,
австралийски комик

АЛИС

Никога не ми е допадала йерархията, наложена в кухнята на „Театро“ — задължителните бели униформи, необходимостта на всеки жест и подвикване да отговаряме с „Да, сър“ като работи. Сега обаче копнеех да се върна там с надеждата да се потопя отново в една дисциплина, наложителна за този тип приготвяне на храна, която може да заглуши вълнението от изминалите дни. Ако работя до безпаметност, мислех си често, може би няма да имам време да мисля.

И въпреки всичко се разделях с тъга с Тривенто. Харесваше ми да съм близо до земята и до морето, да усещам слънцето по кожата си и да плувам в солената прохлада на морето в спокойните горещи дни. Знаех, че ще ми липсват пластове синьо в изрисуваната небесна шир от картините на Аврора, но най-мъчително бе да се сбогувам с хората, които вече ми бяха станали близки.

Лучо бе особено изненадан, когато един следобед, в който Лейла предпочете да не прекъсва писането, отидох, за да се сбогувам.

— Останах с впечатлението, че тук много ти харесва — отбеляза той. — Мислех си дори, че би искала да останеш.

— С радост бих го направила, но се налага да се върна към предишния си живот.

— Почти не съм те виждал през последните няколко седмици, а ето че сега заминаваш. — Съдейки по гласа му, на него наистина му бе тъжно. — Кога ще дойдеш пак?

— Всичко зависи от това как ще се развият събитията.

— Знам, че ще е скоро — заяви той уверено. — Само месец-два в Лондон и ще си готова да видиш отново морето и да опиташ истински *спагети але воньоле*.

— Ще бъда толкова заета, че няма да ми остане време да мисля много за тук. А ако толкова много ми се доядат *спагети але воньоле*, в „Театро“ ги сервираме. В интерес на истината Тонино успява да достави миди от място, недалеч от Венеция и те уверявам, че са също толкова добри, колкото и тези тук.

— Поздрави брат ми от мен — смръщи чело Лучо. — Кажи му, че сме добре. Че телефоните продължават да работят, получаваме и поща също. И ако иска да се свърже с някого от нас, нищо не му пречи.

Нямах никакво желание да се оставям да бъде въввлечена във враждата между двамата братя, ето защо го целунах по бузата и побързах да си тръгна, за да не види той колко всъщност съм разстроена.

Подобен разговор се проведе и в траторията. Рафаела и Чиро вдигнаха такава гюрултия, десетки пъти ми благодариха за помощта и за многото работа, която съм свършила за тях, след което отвориха бутилка „Просеко“ и вдигнаха тост за бъдещето ми.

— Ще се върнеш към работата в истински голям ресторант, който няма нищо общо с малкото ни семейно заведение — въздъхна Рафаела. — Предай на нашия син, че знаем колко е зает, но няма да е зле да ни се обажда от време на време.

Прегърнахме се и те стояха на прага и махаха, докато завих зад ъгъла.

Едва когато настъпи моментът да се сбогувам с Бабета, сълзите бликнаха неудържимо. Тя беше стара и знаех, че е малко вероятно да я видя отново.

Щом разбра, че заминавам, тя тикна в ръцете ми кошница от юта, натъпкана със зеленчуци, и ме потупа нежно по бузата със загрубяла от работа длан.

— *Arrivederci e Buona fortuna* — рече Бабета и в този миг сълзите рукнаха по лицето ми.

Обърсах ги с опакото на ръката си.

— *Buona fortuna* и на теб. И *grazie... grazie* за всичко. — За пореден път се изненадах от самата себе си, като обгърнах набитото ѝ дребно тяло и я притиснах до гърдите си.

Ето че бях отново в Лондон сред тълпите, шума, наситения с оловни изпарения въздух, стараейки се да не мисля колко много ми липсва „Вила Роза“. Това бе моят живот и трябваше да свикна отново с него.

Още през първия ми ден в ресторанта преживях истински шок. Боях се, че ще отнеме време, докато свикна с работата на високи обороти, че ще са въведени нови блюда, които да разучавам, че ще са ми намерили заместник при пастата и ще ме върнат отново на

първоначалната подготовка. Ала промените, които заварих, бяха далеч по-сериозни.

Докато обличах бялата си работна униформа, чух непознат глас. Груб и висок, той се врязваше в обичайния тих ромон на гласовете по време на вечерната смяна.

— Хайде, приятели, стойте тук вече две минути. Ще искате да ви платя за цяла смяна, нали? На работа.

— Кой е този? — през зъби попитах Марио, момчето на салатите.

— Новият главен — процеди той едва чуто.

— Къде е Тонино?

— Отвори ново заведение в Сити. Разработва нещата там, а този новият — Раул, отговаря за всекидневната работа в „Театро“.

— Какъв е? — побързах да закопчаю и последното копче и нахлупих униформената шапка.

Марио държа вратата, докато изляза.

— Сама ще видиш — рече той.

Странно е как само един човек е в състояние да промени атмосферата. Преди тук беше невероятно тихо, почти като в църква, и най-силният шум беше от поставянето на тенджерите върху металните плотове или от затварянето на вратата на фурната. Всички си давахме сметка, че сме пред погледите на клиентите. Ето защо гледахме да се държим както подобава.

Раул обаче пет пари не даваше за зрителите оттатък стъклената преграда. Или може би тъкмо заради тях се стараяше да превърне всичко в представление. Беше дребен и хилав като хората, които или дълги години са взимали дрога, или са работили при високи температури. Идвал от някакъв ресторант в Ню Йорк — скъпо френско заведение, и бил убеден, че „Театро“ има нужда от раздрусване. През цялата вечер той правеше шумни забележки, ругаяше, обиждаше и се шегуваше грубиянски — жаргон, който никога не бях чувала до този момент, но на останалите им се струваше забавен. Кухнята се беше превърнала в място, кипящо от тестостерон, и ми направи впечатление, че няколко от жените бяха заменени с мъже, които не познавах.

Раул не само крещеше, но и мятеше предмети, ножове най-вече, мразеше келнерите, повечето от които имаха доста стреснат вид. Не си

правеше труда да запомни имената им, тъй че ги принуждаваше да отговарят на прякорите, които той им беше измислил: Свинско лице, Лайнар и други подобни. На всичкото отгоре употребяваше професионален жаргон от Ню Йорк, който очакваше всички ние да знаем.

Дълго не можех да разбера какво иска от мен, докато някой не ми обясни, че думата, която произнася, се отнася до „пълнежа“ за пастата.

Всичко това бе доста объркващо — все едно да се прибереш и да откриеш, че в дома ти са се нанесли съвършено непознати хора. Много от работниците вече подражаваха на Раул — гласовете им бяха високи, езикът — груб, да не говорим, че подмятаха ножовете като актьори от евтин каубойски филм и ако някой бе особено умел, Раул го окуражаваше с възторжено подсвиркваше.

— Мамка му — процедих в ухото на Марио при първа възможност. — Този е истински психопат.

— Така е — гласеше краткият отговор.

Радостта, че се връщам отново на работа при пастата, бързо отлетя. От първия миг, в който прекрачих прага на кухнята, бе ясно, че ще стана обект на подигравки от страна на Раул.

— Ти значи си Алис — хилеше се той насреща ми. — Чух за теб. Да видим какво можеш.

В началото не ми обръщаше внимание открито, но при всяка възможност се буташе в мен, особено ако носех нещо по-тежко. Блъсваше лакътя ми и дългата щипка за пастата падаше в тенджерата, а той не пропускаше да обяви на висок глас моята несръчност. Случваше се да уловя погледа му, в който не четях нищо добро. С две думи, атмосферата ставаше наистина неприятна.

Опитах се да спомена нещо пред Нико, помощник главния готвач, но той даде да се разбере, че няма интерес да се забърква.

— Какво очакваш, Алис? Пристигаш, след като си живяла при семейството на Тонино в Италия, и е известно, че си любимка на най-главния. Естествено, Раул ще се опита да ти стъжни живота. Стегни се или напусни. Изборът е твой.

— Не съм живяла при семейството му... — опитах се да обясня аз, но Нико изобщо не ме чу.

В „Театро“ продължаваха да предлагат менюто, изготвено от Тонино, и знаех, че рано или късно той ще се отбие. Не вярвах да е

загубил интерес към предишния си ресторант и да го остави на произвола. Убедена бях, че като види как се е разпасал Раул, ще го скастри както се полага.

Междувременно последвах съвета на Нико и се стегнах. Отговарях високо „Да, сър!“, стараех се да не надигам много глава и подминавах ругатните и обидите. Не виждах друг начин за оцеляване.

БАБЕТА

Нунцио я удостои с една-единствена дума:

— Заминаха? — когато видяха, че Аврора подкарва натъпканата с чанти кола. На мястото до нея седеше дъщеря ѝ, а Алис бе отзад.

— Заминаха — потвърди Бабета. Тя се замисли за градината със зеленчуци и за това, че нямаше кой да прибере обилната реколта.

— А кучето?

— Предполагам, че са го взели със себе си — отвърна Бабета, изненадана от неговата „разговорливост“.

Мъжът ѝ сви рамене, издаде долната си устна напред, сякаш малко се интересуваше от събитията около него. Бабета обаче бе сигурна, че никак не му е безразлично.

Няколко часа по-късно видяха, че колата се връща и от нея излезе Аврора с печално изражение. По лицето на Нунцио пробягна нещо подобно на усмивка.

— Сигурно ги е оставила на гарата — обади се Бабета, — а тя и кучето ще останат.

Без много да се бави, мъжът ѝ напълни джоба си с лакомства, взе лопатата и се отправи към „Вила Роза“. Минути по-късно видя как кутрето се спуска към Нунцио и подскача около него, докато той крачеше през градината. От мъжа ѝ се излъчваше спокойствие и Бабета се радваше за него.

Тя, за съжаление, не можеше да се похвали със същия мир в душата. Отпътуването на момичетата тази сутрин я разтревожи. Всички проблеми, които я бяха измъчвали преди тяхната поява, отново я хвърлиха в смут. Никой не отваряше дума какво ще стане с нея и Нунцио и тяхната малка къща. Аврора ги наблюдаваше, докато работят в градината, хранеше се с това, което отглеждаха, приемаше всичко, което ѝ носеха, и се държеше любезно при среща с тях. Никога обаче не предложи да им плати. Бабета нямаше представа какво мисли тази жена.

Взе метлата и тръгна да помете алеите на „Вила Роза“. Не виждаше причина да се отпуска. Много скоро листата на дърветата

щяха да започнат да падат, плодовете — да зреят, насажденията в лехите със зеленчуци да дават семена. През есента, повече от всякога, ролята на двамата с Нунцио щеше да проличи.

АЛИС

Правех всичко възможно да избягвам Лейла, което не беше много трудно, защото и двете имахме дълъг работен ден. Тя се нуждаеше от пари, за да има повече време да завърши книгата си. Майка ѝ бе спряла да изпраща месечните суми и тя поемаше две смени в бистрото, в резултат на което се прибираше изтощена до смърт.

Когато по една случайност се освободеше малко време и на двете ни, тя говореше единствено за „Вила Роза“.

— Много ми липсва кученцето ми — често повтаряше тя. — Мислиш ли, че можем да отидем там за Коледа? Мама сигурно ще се зарадва.

— Ти върви. Аз... ще работя — гласеше неизменният ми отговор.

Не беше толкова лесно да скършиш ентузиазма на Лейла.

— Има много време дотогава. Не се налага да решаваме отсега.

Никоя от нас не споменавахе Лучо. Нямаше смисъл. Но по някакъв начин темата стоеше между нас.

Още първата неделя след завръщането ни отидох да се видя с Чарли. Самият му вид с неизменния брой на „Гардиън“ и допотопните томчета с класика от поредицата на „Пенгуин“ ми подеждат окуражително. Беше си останал същият през това лято, което промени самата мен така драстично.

— Липсваше ми — прошепна той, докато лежахме, завити с леко пожълтелите му чаршафи и заобиколени от потъналите в прах броеве на списание „Ролинг Стоунс“. — А аз на теб?

— Ами да. Така мисля.

Опитах се да опиша „Вила Роза“, градината на Бабета и параклиса в пещерата, но на самата мен преживяното ми звучеше вече като забравено минало.

— Щеше ми се да мога да прекарам няколко седмици с теб — въздъхна с копнеж Чарли. — Може би следващия път, а?

— Не знам дали ще има следващ път. Научих онова, за което отидох в Тривенто. Може да замина другаде следващото лято.

— Защо не пробваме в Испания например? — На Чарли му се искаше да правим дългосрочни планове. — Или в Португалия? Чух, че било невероятно красиво.

— Може би. — Мечтите не бяха лошо нещо, макар да бях убедена, че нищо от това няма да се случи.

Същата вечер се отбихме в евтиния индийски ресторант наблизо, за да хапнем къри, и си спомних теорията на Лучо за значението на това да сготвиш за някого. Имаше в този човек и блясък, и енергия. В сравнение с него Чарли ми се виждаше скучноват и равен. Постарах се да изтикам Лучо назад в съзнанието си и да се съсредоточа върху мъжа, с когото бях.

Чарли не се беше отказал от намерението си да живеем заедно. Продължаваше да го споменава от време на време и аз отминавах идеята, но тази вечер, докато бодях с вилицата в пикантните „балти“ и се наслаждавах на различния им вкус, го оставих да говори.

— Приятелят ми Дейв има квартира на приземния етаж в Хайбъри с малка градина зад сградата. Напуска я в края на месеца и ще бъде свободна за наемане. Какво ще кажеш? Близко е до спирка на метрото, а и ще можеш да отглеждаш зеленчуци в градината, както в Италия.

— Трябва да помисля — отвърнах, но той бе успял да ме заинтригува.

— Не ти ли писна да живееш с кралицата на драмата Лейла? Сигурно е чудесно, че не трябва да плащаш наем там, но знаеш, че не може да трае вечно.

— Знам.

— Значи ще дойдеш да видим квартирата на Дейв? Ако я наемем, преди да бъде обявена на пазара, ще е чудесно.

Истината е, че не толкова исках да наема жилище с Чарли, колкото се стремях да се отдалеча от Лейла. А все още не бях узряла за идеята да заживея сама. Не бях готова да спя цяла нощ сама и все още се боях някой да не се вмъкне с нож в ръка, все едно колко ключалки съм сложила на прозорците и вратата.

Ето защо отидох да видя жилището и бях приятно изненадана. Градината се оказа доста голяма, така че имаше достатъчно място да направя няколко лехи през лятото. Видях дори малък навес, който спокойно можеше да бъде превърнат в нещо като оранжерия, в която да

сложва корени домати в кашпи. Беше съвсем близо до плувния басейн в Хайбъри, който, макар да не бе скалното образование под „Вила Роза“, бе все пак нещо. Пренасяйки се, нямаше да виждам почти всеки ден Лейла, която да ми напомня с присъствието си за Лучо.

— Харесва ми — казах на Чарли. — Мисля, че трябва да я наемем.

— Наистина ли? — зарадва се той, очевидно не бе очаквал да се съглася.

— Да, но имам няколко условия.

— Аха — погледна ме той изпод вежди. — И какви са те?

— Като начало не искам да виждам онази зелена кутийка с годежния пръстен — рекох аз с много строг тон, който можех да извадя от гърлото си единствено в присъствието на Чарли. — Ще живея с теб, но това съвсем не значи, че правим стъпка към брак.

— Ясно — прие той, макар че не успя да скрие напълно разочарованието си.

— И освен това нямам намерение да правя усилия да прекарвам някакво време със семейството ти. Никога не са ме харесвали и за мен това е достатъчно основание да не искам да се срещаме.

— Добре, нещо друго? — Личеше, че е обиден, и се почувствах зле.

— Няма друго май. — Огледах кухнята с излъскана чамова маса и френски прозорец към градината. — Това място ще е чудесно за нас, докато работим и можем да плащаме наема.

Нито за миг не се замислих какво ще означава да живея с Чарли, да се виждаме всеки ден, да си лягам всяка вечер до него, да подреждам бъркотията, която той оставяше след себе си. Мислех най-вече за щастието да имам свое парче земя в центъра на големия град, където можех да си почивам с чаша бира след изтощителния ден в „Театро“, където ставаше все по-напрегнато.

Когато съобщих на Лейла, че се изнасям, тя се натъжи, но не изглеждаше изненадана. Тя лежеше в този момент във ваната, зарита в пяна, и аз приседнах на ръба с чаша вино.

— Знаеш, че Чарли не е подходящ за теб, нали? — обади се Лейла, докато втриваше шампоан в косите си. — Не разбирам защо си се закачила за него.

— Защото държи на мен.

— Аз също държа на теб, Алис — плахо продума тя.

— Знам, но е време да се изнеса.

— Ще продължаваме да се виждаме, нали? — Тя потопи глава назад във водата, за да изплакне косата си, и така ми спести необходимостта да отговоря.

Не след дълго двамата с Чарли се нанесохме в новото жилище. Чувствах се вдъхновена от възможността за ново начало, за градината и за перспективата да живея с мои вещи. Накупих купища неща за кухнята — пасатор, комплект тигани и дълбока тенджерка. Докато ги подреждах в шкафове, реших, че е време да започна да готвя за Чарли.

БАБЕТА

Есента от край време беше любимият сезон за Бабета. Мнозина предпочитат пролетта заради свежата зеленина и първите пресни зеленчуци. За други това е лятото с неговите горещини и сладките плодове. Бабета нямаше нищо против останалата част от годината, но през есента бе най-щастлива. Това беше сезонът на зреенето, на събирането и на съхранението на всичко, което не можеше да бъде изядено.

В дъното на нейната градина имаше гигантски тикви, а дърветата край „Вила Роза“ бяха натежали от нарове. Есента беше времето, когато Бабета береше наградата за усилената си работа.

Бурканите чакаха да бъдат напълнени със сосове, сиропи и желета. Част от консервите щяха да заминат при София, друга част щеше да продаде и само малко от тях щяха да влязат в нейния килер. Бабета обичаше да знае, че са там, нейният своеобразен страж пред глада.

Тази година бе решила да даде част от консервите на Аврора, тъй като много от плодовете идваха от нейната градина. Тъкмо се мъчеше да прецени колко щеше да е справедливо да ѝ отдели, когато видя, че англичанката се е появила на входа им.

— Бабета? Бабета? У дома ли си? — викаше Аврора.

— Синьора? — Бабета излезе на терасата и засенчи очи с ръка.
— Влезте. Тъкмо щях да правя кафе. Да ви предложи една чаша?

— Би било чудесно — отговори жената и тръгна по пътеката, следвана по петите от кученцето. — Дойдох да помоля за услуга.

— Разбира се, какво мога да направя за вас?

— След няколко седмици трябва да се върна в Лондон за няколко седмици. Ще подготвям изложба на картините си. Бихте ли се грижили за Скай, докато ме няма? Знаете колко добро момче е. Сигурна съм, че няма да ви създава проблеми.

Бабета погледна рошавата глава и размаханата опашка в краката си.

— Разбира се, че може да остане при нас — рече тя, опитвайки се да прикрие облекчението, което изпита от това, че англичанката говори за кучето, а не за къщата.

— Чудесно, благодаря. Надявам се да не му липсвам много, след като ще е при теб и съпруга ти. — След кратка пауза Аврора продължи. — Има и още нещо.

— Да? — повдигна вежди Бабета.

— Става дума за грижата ви за градината. Ако нещата в Лондон потръгнат добре, може да поговорим за някаква сума, която да получавате редовно, както е било с предишните собственици. Свършихте толкова хубава работа тук.

— Благодаря — въздъхна Бабета, опитвайки се да прикрие поредната вълна на облекчение.

— Спокойно можете да приберете всичко, което отгледахте във „Вила Роза“. Вероятно ще успееш да го продадеш. Алис спомена, че жената от траторията, в която тя работеше, купувала продукти от различни хора.

— Рафаела Ричи, да, познавам я.

— Ще ѝ се обадя и ще ѝ предложи да се отбие, нямаш нищо против, нали? В неделя ще доведе Скай заедно с одеялото му и купичката за храна. Много ти благодаря. Задължена съм ти.

Щом жената си тръгна, Бабета отиде да потърси Нунцио и го завари да обръща компоста с вилата недалеч от кокошарника.

— Англичанката се връща у дома и ще остави кучето при нас за няколко седмици — съобщи му тя.

Той постоя известно време замислен, сетне кимна и продължи заниманието си.

— Имам много работа по това време на годината — продължи тя, — така че вероятно ти ще трябва да се грижиш за него, да го храниш и да го разхождаш.

— *Va bene*, ще го храня. И ще го извеждам — лаконично прие той.

От много време Бабета не бе чувала толкова дълго изречение и усети как сълзи напълват очите ѝ. Побърза да ги изтрие и се върна в кухнята, където тиганите вряха.

АЛИС

Не можех да повярвам, че с истинско удоволствие чета критичен материал за „Театро“, и то в „Дъндън Ивнинг Стандард“ от страховитата Фей Машлър. За щастие не храната бе обект на критиката ѝ, а обслужването. Сервитьорите били сприхави в онази вечер поради поведението на Раул, който ги тормозел. Такъв факт би бил приемлив, ако „Театро“ бе заведение от средна класа, но при цените, които плащаха нашите клиенти, те с право очакваха елегантно обслужване, а не заядливи подмятания. В кухнята се носели крясъци, вътре летели ножове, съдове дрънчали по пода; беше отбелязан и любимият номер на Раул да шибва келнерите с кърпата си с такава сила, че звучала като удар с камшик. Фей Машлър нищо не беше пропуснала.

— Тонино ще откачи — казах на Чарли. — Ще се върне в „Театро“ с такава скорост, че под краката му направо ще запуши. Онзи откаченяк, Раул, ще загази.

— Одобрява храната обаче.

— В „Театро“ не всичко е храната. Според Тонино всичко трябва да е свършено. Ще побеснее само от факта, че никой в салона не я е познал. Не, ще се появи и ще видим колко още ще остане Раул.

Онова, което най-малко очаквах, бе, че появата на Тонино ще влоши нещата още повече за мен. Точно както очаквах, той бе в ресторанта още на следващия ден. Беше прекарал часове, преди аз да се появя, в мъчителен разговор със старшите в кухнята. Всички бяха навели глави и най-вече Раул и горях от нетърпение да видя какво ще стане.

Опитах се да подслушам тихия разговор недалеч от прохода, докато подреждах пълнежите за паста пред себе си. Няколко резервации за тази вечер бяха отменени и Тонино бе убеден, че това се дължи на критичния материал във вестника. Хвърлих крадешком поглед към него и забелязах, че челото му е прорязано от бръчки, твърде дълбоки за възрастта му. Видя ми се по-скоро изморен, отколкото ядосан. Говореше се, че ресторантът му в Сити е в сериозен

преразход и хората, които го бяха подкрепили финансово, никак не били доволни. Тонино си имаше проблеми.

Забелязал, че го наблюдавам, той тутакси смени изражението си. Усмихна се и щом приключи разговора, дойде при мен.

— Е, как мина лятото в Италия? — попита ме той.

Имах чувството, че всички в кухнята са наострили уши.

— Прекрасно, благодаря, сър!

— Как са родителите ми?

— Добре. Чудесно бе да работя за тях. Помагах и на брат ви в пицарията.

Сега вече никой не криеше интереса си.

— Не те изпратих да се учиш да правиш пица, Алис... Надявам се, не си пропиляла времето си напразно.

— Ни най-малко. Научих страшно много неща. Благодарна съм, че ми помогнахте.

Дори нахаканият Раул не сваляше очи от нас и тайно се помолих Тонино да си тръгне час по-скоро.

— За нищо — потупа ме той по рамото, така че не остави никакво съмнение, че съм негова любимка. — Някой ден ще си поговорим какво си готвила по време на престоя там. Искам да знам всички подробности.

Следващите две вечери Тонино присъстваше в кухнята, следеше всичко да е идеално и дори обикаляше масите в салона, поздравяваше клиентите, нещо, което никога не бях виждала да прави. Вероятно смяташе, че това е необходимо, за да видят всички, че той отново държи нещата под контрол.

На третата вече го нямаше. Настроението бе спокойно, но Раул не пропусна да мине няколко пъти покрай мен и да ме бутне. Стори ми се дори, че подхвърли обидни думи по мой адрес. Произнесе ги толкова тихо, че не мога да кажа дори какви бяха.

Следващите седмици Тонино идваше без предупреждение и за Раул и приятелчетата му това се превърна в игра на котка и мишка. Гледаха да наваксат с простотиите си в отсъствие на най-главния. И щом се появеше, те мигом ставаха други.

Дебелашкото поведение ставаше все по-явно и забелязах, че разходките на някои от персонала извън кухнята зачестиха. Първо реших, че са оставили някъде бутилка, но после се сетих, че крият

нещо повече — най-вероятно кокаин. Случваше се Раул да стане особено раздражителен на моменти и често смъркаше.

Естествено, нищо не споменах пред Тонино, но с това, че демонстрира вниманието си към мен, той даде повод на Раул съвсем открито да продължи войната си с мен. Обидите и подмятанията вече летяха с повод и без повод. Те често биваха последвани от весело хихикане от страна на останалите.

Ето защо при следващото посещение на Тонино се свих, когато той сметна за нужно да ми подвикне пред всички:

— Ей, Алис, нали не си забравила, че искам да ми разкажеш за Италия?

— Не съм, разбира се. — Не смеех да вдигна поглед.

— А, за малко да пропусна, приятелят ти Гийон е отново в града. Има вече работа и е добре, доколкото разбирам. Мислех си, че може да искаш да го видиш.

— Наистина? — не издържах аз и вдигнах очи. — Благодаря. Непременно ще го посетя. — Какво облекчение! Гийон бе тъкмо онова, от което имах нужда сега. Нямаше да е честно да го товаря с моите тревоги, и то веднага след като се е прибрал от онзи център, но въпреки това горях от нетърпение да му разкажа за Раул. Не може да не е попадал на подобен главен готвач. Надявах се да го разсмея с приказките си и да чуя съветите му.

Нямах търпение да се срещна с него.

БАБЕТА

Капаците на „Вила Роза“ бяха плътно затворени; къщата изглеждаше като заспала и напълно изолирана от света, такава, каквато бе през по-голяма част от времето досега. Този път обаче имаше някаква по-дълбока тъга, сякаш бе изоставена.

Докато работеше в градината, на Бабета ѝ липсваха гласовете на доскорошните обитатели, тракането на съдовете откъм кухнята, дори чаткането на машината, нарушаващо монотонната песен на щурците. Тя се опитваше да спре все по-честите пристъпи на униние и постепенно потъна в нещо като летаргия. Всичко, което подхванеше, сега ѝ отнемаше много повече време, струваше ѝ се по-трудно от преди, появиха се нови болезки, стана по-непохватна. С напредването на есента я обзе тревога и тя поне веднъж на ден се замисляше дали София не беше права. Станала е твърде стара за този начин на живот.

Колкото повече Бабета попадеше в ноктите на старостта, толкова по-видимо Нунцио се измъкваше от тях. Работеше по-дълго и по-усилено, обра плодовете от нарското дърво, периодично гореше нападалите листа, метеше алеите, нищо че само те двамата и Скай минаваха по тях. Малкото кученце бе заело всеки миг от живота му. Докато Нунцио се хранеше, то стоеше под масата, с глава между лапите в очакване на някое късче. Спеше върху чергата в краката на леглото му и се будеше в мига, в който той отвореше очи. Щом Нунцио тръгнеше навън, Скай бе неизменно по петите му.

Бабета наблюдаваше как тези двамата са като пришити един за друг, как ръката на Нунцио често посяга към главата на палето, за да го помилва или да му подаде някое лакомство, как му промърморваше, докато работеше. Случваше се да спре и да го наблюдава с усмивка, докато гони политнал лист или птица. А когато седнеше на любимия си стол с кучето до него, на лицето му се изписваше доволство.

Един горещ следобед съпругът ѝ се бе изтегнал под сянката на дърво, а до него лежеше изтощено от жегата животното. Нунцио протегна ръка, мигновено облизана от спътника му, и я отпусна върху рошовото рамо.

Баbeta ги наблюдава известно време и неочаквано за самата себе си изпита завист към тези двамата.

АЛИС

Открих Гийон в бистро за вегетарианци в Ковънт Гардън, едно от онези малки заведения, в които чиновниците отскачаха за обяд. Храната бе проста: огромни салати със свежи подправки и различни бобови растения, няколко вида супи, сандвичи и сладкиши. Нищо от менюто не би трябвало да го затруднява, но когато го видях зад плота, ми направи впечатление, че прави очевидни усилия.

Стори ми се някак смачкан и посърнал. Бях поразена — сякаш се бе вдигнала завеса и сцената се бе оказала съвършено различна от очакваното. Въпреки всичко, щом ме видя, той се опита да влезе в старата си кожа. За части от секундата бе предишният Гийон, когото познавах.

— Ето я и малката Алис, която още не се е отказала да извърви мъчителния път към славата той с колеблива усмивка.

— Оказа се неравен, трънлив и осеян с капани — отвърнах аз.

Беше очевидно, че Гийон има нужда от помощ. Купища зеленчуци чакаха да бъдат нарязани, камара от купи трябваше да бъдат напълнени с храна, а до обяд оставаше малко време. Съвсем машинално измих ръцете си и се включих — започнах да режа лук, моркови и целина за основа на супа. Той ме изгледа изненадано, но не каза нищо.

— Предупредих те, че работата в „Театро“ няма да е лесна — обади се той по едно време. — Ако смяташ да правиш кариера в ресторант от висока класа, наистина трябва да обичаш храната. Да си обсебена от нея. Иначе животът ти ще бъде непоносим.

— Не храната е моят проблем.

Докато сечах парчета тиква, за да я сваря и направя на пюре за супа, развеселявах Гийон с разкази за Раул. Самият факт, че споделях с него всяка грубост и обида, ми носеше облекчение. Скоро супата вече вреше и се залових да стържа на рендето салатено цвекло за специалната енергийна салата. Едва тогава спрях да бърбя.

През цялото време Гийон не говори много, само кимаше, все едно бе чувал всичко това и преди.

— Какво да правя? — най-сетне попитах аз.

— Най-очевидното е, че трябва да напуснеш. Има толкова много други заведения в града. Не виждам защо да продължаваш да стоиш там.

— В такъв случай Раул печели.

— Не си на състезание, Алис. А и той очевидно печели, щом те кара да се чувстваш толкова нещастна. Така че напусни. Не разбирам защо се застоя толкова дълго там. Ти си решително момиче.

Само че „Театро“ бе единственото място, където имах някаква връзка със семейството на Тонино, която не бях готова да скъсам. Не исках да си го призная и мълчах известно време, разбърквайки счукани ядки с настърганото цвекло, след което добавих на киснатия предварително в лимонов сок червен лук. Поръсих отгоре пресен кориандър и дресинг, подправен с малко чили, отдръпнах се една крачка и признавам, че харесах много произведението си.

— Сигурна съм, че на Раул му е писнало да ме тормози — промълвих най-накрая. — Ако стисна зъби и докажа какво мога, ще се наложи да ме остави намира.

— Може би... Макар че се съмнявам. Грубиянът си остава грубиян. — Гийон взе моята салата и я постави във витрината до неговите. — Защо не се опиташ да кандидатстваш за новото заведение на Тонино?

— Не вярвам да успея. Винаги е казвал, че няма да прехвърля персонал от един ресторант в друг. „Театро“ е флагманът. Не иска да отслабва позициите му с много промени. Изрично ни предупреди за това.

— Не се съмнявам. Очаквах материалът в „Стандард“ да го е вбесил. Случи се в неподходящ момент. Има още много работа по новия ресторант и „Театро“ му е нужен, за да привлече клиенти.

— Тонино изглеждаше ужасно, напълно скапан — споделих аз. Чудя се дори дали не съжалява, че се е хванал с новото място.

— Амбициозен човек като него? — Гийон разбърка супата. — Бил съм свидетел на много такива примери. Първият ресторант е огромен успех, въобразяват си, че са му хванали цаката, и отварят следващ, след него още и така създават цяла империя.

— И ако не внимават, всичко може да се срути пред очите им.

— Точно така.

— Господи... Надявам се това да не се случи с Тонино.

— Аз също. Случва се да е високомерен и арогантен, но в тежък момент се отнесе благородно към мен.

За първи път моят приятел се доближи до проблема си.

— Известно ми е — меко се съгласих аз и се пристраших да продължа тази тема: — А сега? Как се чувстваш?

— Добре съм. — Очевидно не беше готов да говорим за проблема си.

— Чувстваш ли се по-силен? По-стабилен?

— Не точно.

Явно все още му бе трудно да признае.

Не исках да видя Гийон как пропада отново в пиенето, но не можех да измисля начин да му помогна. Ето защо всяка сутрин, преди да пристигнат сервитьорите, се отбивах във вегетарианското бистро. Не можех да обясня защо го правя, а и Гийон не питаше. Работехме един до друг, както навремето в „Театро“. Понякога коригираше начина, по който режа, друг път настояваше да сменя подправките, които съм избрала. Нямах нищо против, защото за мен това бе знак, че неговата увереност постепенно се възвръща.

Не ме смущаваше фактът, че работех по-дълги часове. Ако ръцете ми не бяха заети, а мозъкът ми не мислеше за следващата задача, ставах неспокойна. Излизаше, че единствено тежката работа крепи равновесието ми. Тоест не ми оставаха сили да мисля за бъдещето. Работата изпълваше целия ми свят и нямах нищо против.

По-добре, отколкото да го оставя празен и без смисъл, така поне си мислех.

БАБЕТА

Кухнята на Бабета бе зарита от плодовете на наровото дърво — множество кошници преливаха от лъскавите плодове, които Нунцио бе събирал цяла седмица. Самата гледка я караше да се чувства изтощена. Тайно се беше надявала да останат на земята и да изгният.

И миналата есен дърветата бяха дали почти толкова плод и тя прекара дълги часове в това да ги среже, бели и изцежда, след което напълни множество буркани с прекрасно червено желе и сироп. Не беше толкова трудно.

Само година бе минала оттогава, а Бабета имаше чувство, че е остаряла с много повече. Мисълта колко много работа я чака я насочи към свободния ракитов стол на Нунцио на терасата. Отпусна се и дълго наблюдава как мъжът ѝ цепи дърва за зимата, в неизменната компания на кучето.

Бабета се опита да мисли за наровете и за енергията, която ѝ бе необходима, за да разреже кората им с острия си нож, да извади сочните зърна и да ги изстиска с помощта на парче марля. Така си мечтаеше да е загърбила вече тази задача, сокът да е сварен със захар и лимон, докато се сгъсти, и да е налят в чистите стъклени съдове.

Звукът от мотора на кола я изтръгна от неприятните мисли. В първия миг Бабета си помисли, че това може да е англичанката, която пристига от Лондон по-рано от очакваното, и сърцето ѝ се сви при мисълта какво ще каже Нунцио, ако тя поиска да прибере обратно кутрето. Колата приближи и възрастната жена забеляза, че тази бе по-тъмна и по-стара, а жената, която излезе навън, бе по-възрастна и по-красива.

— Чао, Рафаела — провикна се Бабета и се надигна да посрещне гостенката.

— Чао — отвърна жената, спря да погали кучето и едва тогава тръгна по пътеката.

— Твоята съседка англичанката ми позвъни. Според нея може би имаш продукти, които би искала да продадеш. Отглеждала си зеленчуци цяло лято, а вече няма кой да ги яде.

— Така е, ела да видиш.

Бабета отключи портата на „Вила Роза“ и поведе гостенката към стройните лехи със зеленчуци и подправки, леко полюшвани от морския бриз.

— Виж ти, имаш и броколи — възкликна Рафаела. — Бих взела от тях. И от цикорията, магданоза и от хряна. Колко можеш да ми дадеш?

— Колкото искаш, сега голяма част от всичко това ще отиде на боклука.

Бабета донесе няколко кошници от къщата си и двете с Рафаела ги напълниха със зеленчуци и подправки.

— Истинско съкровище — мърмореше Рафаела. — Чиро ще бъде много щастлив. Сигурно ще ме прати отново.

По пътя обратно към портата Рафаела забеляза дърветата, чиито нарове бяха обрани.

— Колко много работа си свършила тук — отбеляза тя. — Какво ще правиш с всичките тези плодове?

— В кухнята са. Чакаат ме да ги преработя. Обикновено правя желе и сироп. А тази година нещо не мога да събера сили да започна.

— Сироп от нар — замислено повтори Рафаела. — Най-доброто за глазиране на свинско, печена патица или пиле.

— Права си.

— Чела съм го в тетрадката на майка ми — обясни Рафаела. — Остави ми я, преди да почине. Но от много време не съм попадала на такъв сироп.

— Ако успея да събера сили и го приготвя, непременно ще ти запазя — обеща Бабета.

— Защо да не ти помогна? — попита Рафаела след кратък размисъл.

— В замяна на това ще ми дадеш част от сиропа.

— Наистина ли би искала да участваш? — с надежда в гласа попита Бабета.

— С удоволствие — увери я Рафаела. — Ще се редуваме в рязането и изстискването.

— Нали знаеш, че това е мръсна работа — предупреди Бабета. — Трябва да си сложиш някакви стари дрехи.

— Да, разбира се. Нищо не цапа така, както сокът от нар.

Възрастната жена очакваше Рафаела да забрави обещанието си, но след няколко дни тя се появи отново, облечена в престилка и готова за работа. Купчината кошници, пълни с плодове, не я уплаши. Пое първия плод и с усмивка посегна към ножа, който Бабета ѝ подаде.

— Толкова е красив, все едно някой го е лъскал специално. Честно казано, сокът никога не ми е харесвал много. Твърде ми е горчив на вкус.

— Точно затова го правя на сироп — съгласи се Бабета. — Макар работата да е много.

Скоро двете заработиха в чудесен синхрон. Рафаела режеше плодовете, а Бабета ги изстискваше. Нунцио стъпваше предпазливо и се стараше да избягва срещата с двете жени. От време на време ѝ се струваше, че го чува да подсвирва на кучето, но бе твърде заета с изстискването, за да се тревожи за това какво прави той.

Докато работеха, двете си приказваха. Рафаела говореше най-вече за опасенията си, че синовете ѝ не искат да се женят и да раждат деца, нещо, което било голямата ѝ мечта. Надявала се ресторантът, в който влагат толкова много труд, да остане за семейството. Бабета, на свой ред, говореше за миналото, за писмата, които макар и рядко получаваше от сестра си в Америка, за това как се е променил Тривенто. Увлечени в работа и в приказки, те неусетно изпразниха кошниците и останаха само купчините обелки и сухите семки, както и редица високи буркани и шишета, в които Бабета щеше да налее сгъстения сироп.

— Май няма да остане много от плодовете, след като се сварят — предупреди Рафаела.

— Всяка година и аз това се притеснявам — обади се Бабета. — Но сиропът винаги стига до следващата есен, което е важното.

— Ще говоря довечера с Чиро как да го използваме в траторията — усмихна се Рафаела. — Преди много години веднъж сготвих патица със сироп от нар, червени портокали и сладък лук. Може да опитам отново.

— Звучи добре — рече Бабета. Не помнеше откога не е хапвала нещо, което някой е сготвил без нейно участие. — С удоволствие бих опитала нещо такова.

— Защо не дойдеш да хапнеш при нас? — подкани я Рафаела. — Двамата с Нунцио може да използвате стария мотопед, който дадох на

Алис. Трябва да е още някъде във „Вила Роза“. А и нищо няма да ви струва. Ще ни плащате в зеленчуци.

— Нунцио няма да иска — унило сподели Бабета.

— Попитай го все пак. Може да се съгласи.

Бабета се замисли. Мъжът ѝ крепеше панталоните на кръста си със старо парче канап, ръцете му бяха почернели от пръстта. Старата смачкана шапка рядко падаше от главата му и от години не се бе отдалечавал на повече от няколко метра от дома им. Нямахше начин да отиде да хапне на терасата на някакъв ресторант, около който се разхождат туристи. Това никога нямаше да стане.

АЛИС

Тонино продължаваше да ми обръща по-специално внимание и Раул не спираше да ме тормози. Започнах да се питам що за идиотка съм, щом продължавам да стоя в „Театро“, при условие че по-голямата част от деня ми минаваше в рязане на зеленчуци, бъркане на салати и супи в едно вегетарианско бистро. Харесваше ми свободата да създавам свои комбинации от продукти, възможността да готвя това, което ми хрумва, вместо да се придържам към нечии рецепти. Вероятно това имаше предвид Лучо, когато твърдеше, че готвенето има смисъл, когато се прави с любов.

Да започна работа в малко бистро щеше да е равносилно на поражение. А докато бях наета от най-известния главен готвач в Лондон, можех да разчитам на кариера в бранша. Да напусна би било лудост, отвърщах аз, докато Чарли настояваше, че времето, което прекарвам там, не си заслужава, особено като се има предвид неуравновесеното емоционално състояние, в което ме заварваше в редките случаи, когато си бях у дома.

— Наистина ли искаш да станеш главен готвач? — попита ме той една неделя вечер. — Това ли е най-голямото ти желание? Ами семейството, децата? Едва ли ще можеш да си позволиш всичко наведнъж.

— Нямам още трийсет — изтъкнах аз и се стоварих на канапето с дистанционното на телевизора, за да проверя какво върви в момента по различните канали. — Не мога да мисля за толкова далечно бъдеще.

— Работата е там, че аз все по-често се замислям — тъжно продължи той. — Искам един ден да се ожения и да имам деца. Мечтая за такова бъдеще с теб, но...

— Нали се разбрахме, да не повдигаме темата за брак? Говорихме за това още преди да се нанесем.

— Така е.

— Тогава?

Чарли взе дистанционното от ръката ми и изключи звука.

— Докога ще ме наказваш за оная тъпотия? Вярно е, че ти изневерих, но беше преди толкова години.

— Не те наказвам.

— А на мен ми се струва, че точно това правиш. Не можеш да ми простиш, Алис. Какво те държи толкова здраво в миналото? Обясни ми.

— Освен че ти ме напусна, бях и изнасилена. — Не можех да повярвам, че успях да произнеса думата.

— Тогава да отидем на терапия или да се консултираме със специалист, нещо, което хората правят в такива случаи — с много топлота в гласа рече той. — Алис, и двамата остаряваме, а сме от толкова време заедно. Нека да продължим живота си напред.

— Какво искаш да кажеш? — с убийствено леден глас попитах аз. — Да продължим напред? Що за изтъркано клише?!

— Нищо повече от това, че искам да мислим за бъдещето. Не става дума само за брака и децата, а и за това кои сме и какво искаме. Имам нужда да планирам живот с теб.

Точно този разговор не исках да водя с Чарли. Не можех да повярвам, че той успя да ме въвлече в него.

— Ами ако ти кажа, че съм напълно щастлива с това, което имаме сега, и не изпитвам никакво желание да правя планове, да променям каквото и да било?

— Тогава ще се наложи аз да предприема някои промени — с огромно съжаление рече Чарли.

— Какви например?

Той бе втренчил невидящ поглед в екрана пред себе си, но бе ясно, че обмисля нещо.

— Чарли?

— Ами... Виж, щом се оказва, че не искаме едно и също от живота и ти не си готова да направиш някакво усилие... би било разумно да... — Той замълча, но все пак се насили да продължи. — Не го искам, но...

В този миг ми просветна.

— Напускаш ме, така ли?

— Не, няма такова нещо.

— Но ми поставяш ултиматум.

— Моля те само да си помислиш какво искаш от живота. Излиза, че искаме различни неща, прав ли съм? В такъв случай може би пътищата ни трябва да се разделят. И така ще бъде най-добре и за двама ни.

Първата ми реакция беше неистов гняв.

— О, за бога, имам си достатъчно ядове и без всичко това! — Грабнах дистанционното и включих звука.

Той сви рамене и отиде в спалнята, за да си чете и да слуша музика. Щом изчезна от погледа ми, тъга измести яда от съзнанието ми. От години се опирах на нашата връзка и сега виждах, че тя отива към своя край, ако не приема да сключим брак. Нима можех да си го позволя, след като видях колко лесно ми се завъртя главата от блясъка на един мъж като Лучо например. Сериалът, на който се бях спряла, бе някаква комедия, но по лицето ми неудържимо се стичаха сълзи.

Следващата вечер в „Театро“, очевидно усетил, че съм поязвима от друг път, Раул започна да ме тормози от самото начало на смяната.

— Нещо си крива днес, Алис? В цикъл си май.

Както обикновено държах езика си зад зъбите.

— Ето затова жените не стават за главни готвачи — обърна се той към персонала в кухнята. — Все нещо не им е наред с хормоните. На тях не можеш разчиташ. — Хвърли ми кос поглед, за да провери дали е постигнал желанния резултат.

Правех всичко възможно лицето ми да остане каменно и се съсредоточих над подготовката за пастата.

— Припомнете си само кои са най-известните готвачи в света. До един са мъже — не мирясваше Раул. — Жените не могат да им стъпят на малкия пръст. И не разбирам защо продължават да драпат за тази работа. Няма начин да успеят.

Всички мълчаха, никой не дръзваше да се обади, най-малкото Сара, отговорничката за сладкишите, която винаги гледаше да стои възможно най-далеч от Раул и с облекчение наблюдаваше как е взел мен на мушка. Въпреки всичко съумях да запазя мълчание. Но наистина започваше да ми писва.

По-късно вечерта бързо почистих работното си място и напуснах кухнята една от първите. Често отивах с колегите да пийнем по едно, но този път се прибрах веднага и се опитах да освободя напрежението

с една бира и вестника, който Чарли бе оставил разгърнат на масата в кухнята.

С химикалка бе оградил голяма статия за откриване на нова галерия. Материалът бе илюстриран с три-четири картини, които ми се сториха познати. Пластове синьо се спускаха над масивни острови, заобиколени от развълнувано море. Това бяха работи на Аврора, които тя беше завършила през лятото. Някои познавах, други очевидно бе рисувала след заминаването ми. Много ми се искаше да видя какво бе излязло изпод четката ѝ, какво бе привлякло вниманието ѝ... Бабета, приведена над лехите със зеленчуци, Нунцио, който буташе количката, наровите дървета и розовите стени на къщата. Очевидно критикът си бе помислил същото, което и аз. „Творбите са брилянтни в техническо отношение, пишеше той, но е време Аврора да продължи и да се преоткрива.“

Не беше поместена снимка на Лейла, но бях сигурна, че е присъствала на откриването, за да подкрепи майка си. И макар сама да бях направила избор да изляза от живота им, изпитах известно съжаление.

Допих бирата си и се загледах в синьото небе на картините, заслушана в тихото похъркване на Чарли в съседната стая. Бях се разделила с Лейла, а всеки момент щях да загубя и него. Колко ли още бъркотии щях да сътворя?

БАБЕТА

Всеки път, когато виждаше как се запълват рафтовете с консерви, Бабета изпитваше чувство на задоволство. Толкова много буркани и бутилки вече бе наредила, че скоро нямаше да има къде да ги слага. Редиците със сироп от нар ѝ напомняха за Рафаела и поканата да хапнат в малката трактория долу на пристанището.

Естествено, можеше да помоли София да я закара. Тя с радост би приела тази възможност да се покаже с най-хубавите си дрехи и най-неудобните обувки, и то на място, където майка ѝ познаваше собствениците. Само че в главата на Бабета имаше друга картина — те двамата с Нунцио на маса край пристанището. Представяше си бялата покривка, колосаните салфетки, гарафа с вино и прибори, излъскани до блясък. Предвкушваше и удоволствието от печената патица, залята със сок от нар, и си представяше изражението на съпруга си, докато се наслаждава на храната. По три-четири пъти на ден спираше да работи и отправяше поглед към статуята на Исус на планинския склон, чудейки се как да осъществи своя замисъл.

Една сутрин отиде до навеса и откри стария мотопед, който Алис използваше по време на престоя си. Изтика го пред къщата така, че Нунцио да го види.

— Гледай — рече тя. — Какво ще кажеш?

Той сви само рамене и погледна кутрето, после мотопеда.

— Прав си — кимна Бабета, сякаш прочела мислите му. — Това може да е проблем. Ще гледам да измисля нещо.

От години не бе плела кошници, но пръстите ѝ очевидно не бяха забравили движенията. Тя работеше вечер, когато Нунцио и кутрето си бяха легнали. Първите няколко ѝ се видяха недостатъчно стегнати, а и дръжките бяха или прекалено дълги, или прекалено тесни, а самата кошница — недостатъчно широка. Но събрала сили от филия препечен хляб, дебело намазан с желе от нар, Бабета продължи да плете, докато не получи желаниия резултат.

Показа на Нунцио какво е оплела и той я погледна някак несигурно. Въпреки това позволи тя да му нахлузи на раменете

дръжките и да постави в кошницата малкия Скай.

Кученцето нямаше нищо против, стига да бе близо до Нунцио. За него нямаше нищо по-важно.

Бабета Не предложи да ходят някъде с мотопеда, не и на първо време. Нунцио бе достатъчно щастлив да се разхожда в градината, следван по петите от Скай и тя се радваше да ги наблюдава.

Рафаела дойде няколко пъти за зеленчуци, докато лехите не се изпразниха напълно. Когато видя, че мотопедът продължава да стои под наровото дърво в центъра на двора, където го видя за първи път, тя само повдигна вежди.

— Използва ли го вече?

Бабета поклати отрицателно глава.

— Кажи на мъжа ти да го подкара и да направи едно кръгче по пътеките на склона. Моторът е много стар. Ако не се използва дълго време, изобщо може да не тръгне.

Нунцио само кимна, щом тя повтори думите на приятелката си. По-късно същия ден тя видя, че той се върти около допотопното возило и след малко чу моторът му да пърпори нагоре-надолу по хълма. Кученцето, естествено, го следваше. Това се повтори и следващите няколко дни, като кучето вече седеше в кошницата на гърба му, ако Нунцио решеше, че е изморено или замаяно от силната горещина.

При следващото си посещение Рафаела видя, че мотопедът е преместен.

— Радвам се, че сте го изпробвали — възкликна тя. — Тъкмо навреме. Пробвах онази вечер печената патица и стана превъзходна, така че я включихме в менюто за утре. Да ви запазя ли маса?

— Не мисля, че... — подхвана колебливо Бабета.

— Купих птиците от стария Анджелио Зесто. Специално ги угои за мен. Ще станат чудесни. Не бива да ги изпускате.

— Нунцио няма да иска — въздъхна тя. — Излишно е да го питам.

— Все пак ще ви запазя маса — направи се, че не я е чула Рафаела. — Ще ви чакаме.

АЛИС

Една вечер най-неочаквано загубих контрол. Раул се бе държал необичайно кротко в началото на смяната — един-два пъти само ме замери с кърпата си, но внезапно изникна зад гърба ми и като залепи двете си длани за задните ми части, ме стисна с всичка сила.

— Стегнаха сме се, а, Алис? — ехидно подхвърли той.

Точно в този момент държах в ръка дългата щипка, с която вадах спагети. Без да се замисля, се извъртях и я опрях в гърдите му. Той отскочи светкавично и добре че го направи, защото със сигурност щях да го промуша.

Няколко секунди стояхме така в пълно мълчание, докато и двамата осъзнаем какво се е случило. Лицето на Раул постепенно се разтегна в ликуваща усмивка.

— Ти си напълно и безвъзвратно уволнена. И не си мисли, че като си дружка на Тонино, това ще те спаси. Дори той не може да преглътне подобно държане.

— Не можеш да ме уволниш, защото напускам — изсъсках аз.

— Така ли? Изчезвай тогава и да не си помислила да се връщаш. Преоблякох се светкавично и докато натиквах бялата си униформа в шкафчето, сълзите рiekнаха. Сега вече наистина нямах нищо.

Никой от персонала не можа да срещне погледа ми, докато минавах за последен път покрай кухнята. Махнах с ръка на първото такси и отидох право в квартирата на Гийон в Майда Вейл. Той вече бе приключил работния си ден и седеше пред отворена бутилка червено вино. Нищо не казах за това, че е започнал отново да пие, просто го оставих да ми донесе чаша, за да му правя компания.

— Дали да не се захвана с нещо друго? Започвам да си мисля, че не съм достатъчно издръжлива, за да готвя — въздъхнах аз след първите няколко глътки.

Той цъкна с език.

— Тази вечер имаш право да се напиеш, но утре взимаш вестника и започваш да си търсиш работа. Не всички главни готвачи са като Раул. Все ще намериш добра кухня, където да започнеш.

— Мислиш ли, че трябва да говоря с Тонино? Да му разкажа какво се е случило? Имам чувството, че съм предала доверието му.

— На твое място не бих си правил този труд. Забрави за него.

— Ами ако Раул ме злепостави пред колегите? Няма да мога да си намеря работа.

— Аз си намерих работа след всичко, което стана с мен. А твоето единствено провинение е заплахата да мушнеш главния с вилицата — разсмя се Гийон. — Как бих искал да видя тази сцена!

— На част от мен ѝ се иска наистина да го бях пробола. Дори не знам как стана. Никога досега не съм правила подобно нещо.

Гийон беше добър приятел и поразпита тук-там сред познатите си, така че много скоро получих работа във френски ресторант в Ковънт Гардън. Сервираха най-вече храна за хората, които отиваха на театър, а късно вечер заведението се напълваше с актьори. Те пиеха през повечето време, ядяха малко и много рядко си плащаха сметките, ето защо никой не се изненада, когато се наложи да затворят и аз отново се оказах без работа.

Много се изкушавах да се мушна в леглото, да се завия през глава и да остана така няколко седмици, но се боях да не влоша още повече отношенията си с Чарли и така освен без работа да се окажа и без покрив над главата. Майка ми много се тревожеше и все повтаряше, че няма проблем да се прибера и да остана известно време при нея, но това бе последното, до което щях да прибегна. Тя водеше свой собствен живот в свръхтоплото си жилище, денят ѝ се ръководеше от програмата на телевизията, а мненията по всички житейски въпроси взимаше директно от таблоидите. Когато останех при нея за повече от два дни, накрая винаги се скарвахме жестоко за нещо.

Ето защо поех риска и приех временна работа в заведение за спагети недалеч от Холбърн. Главният им готвач бе заминал у дома си в Италия за няколко месеца, за да се грижи за болния си баща, и аз останах да поддържам работата и установеното меню. В евтиното ресторантче цареше добра атмосфера и аз ходех на работа с удоволствие. Истината е, че вместо да приготвям всеки ден прясна паста, варях готова от магазините и след това я потапах в червен сос. Ризотото беше предварително подготвено и когато имаше поръчка, само го довършвахме. Хлябът и десертите купувахме отвън, а не ги

приготвихме в кухнята, рибните продукти и двама замразени. Това си беше място за бързо хранене от най-обикновен тип, но беше забавно.

Гледах ден да мине, друг да дойде. Преструвах се, че всичко е ОК. Не си позволявах да се тревожа за това какво ще стане, когато титулярят се върне, и гледах да избягвам Чарли, правейки се, че никога не сме водили онзи разговор за бъдещето.

И тогава една вечер, когато се прибрах, го заварих да спи на канапето, а няколко куфара стояха наблизо.

— Какво значи това, Чарли?

— Утре сутринта си тръгвам, Алис. Много съжалявам.

— Моля те, недей. Имам нужда от теб.

— Известно ми е. Но интересуваш ли се от мен?

Той се обърна с лице към облегалката и затвори очи.

Тъкмо бях стигнала пред вратата на стаята, когато той отново се обади:

— Твоят приятел Гийон се обади. Поиска да ти предам, че се връща в онзи възстановителен център. Помоли също да отидеш утре сутрин, за да говорите за някаква работа. Може кариерата ти отново да тръгне нагоре, Алис.

БАБЕТА

Сякаш стана чудо. Нунцио както обикновено бе потънал в безмълвие и вниманието му се делеше между кучето и храната в чинията му, но всичко останало се случи както си го беше представяла. Денят бе студен и нищо чудно, бе началото на зимата. Тълпите туристи бяха оредели и те двамата бяха почти единствените посетители в траторията. Рафаела им бе приготвила маса близо до брега. Нямаше менюта, нито трябваше да взимат решения. Донесоха им храната и виното, след което Рафаела се оттегли.

Пристигането им тук се оказа по-лесно, отколкото Бабета си бе представяла. Същата сутрин тя му даде да облече дрехи, които от години не бяха излизали от шкафа. Нунцио изглеждаше леко смутен, но се подчини. Тя сложи кошницата на гърба му, а после и кученцето в нея и го поведе към мотопеда.

Усещането да се носят по крайбрежния път бе на истинска свобода. Нунцио на кормилото, а кучето между двамата. Съпругът ѝ сякаш не се интересуваше много накъде са тръгнали, но безмълвно следваше нейните указания. Посуетиха се малко повече, докато закачаха поводата за каишката, но в крайна сметка кутрето позволи да го поведат към заведението.

Ако Рафаела не се бе държала по този начин, прекарването нямаше да протече така добре. Тя не ги посрещна по по-специален начин, не се засуети излишно около тях. Посочи им само мястото и ги остави сами.

Нунцио се залови с патицата и видимо се наслаждаваше. Ръката му от време на време се стрелваше под масата, за да може и кучето да опита храната.

Всеки път, когато вратата на траторията се отвореше, Бабета чуваше шума от разговорите вътре. Тук-там на пристанището се виждаха групи хора, които се радваха на есенното слънце, движеха се бавно, спираха от време на време, за да разменят по няколко думи с познати. Седнала на масата пред траторията, Бабета се чувстваше

едновременно част от живота на останалите и все пак — някак изолирана.

Ароматът на храната, която Рафаела им донесе, бе особено наситен и той, заедно с двете глътки вино, които отпи, замаяха Баbeta. Тя се хранеше колкото се може по-бавно, защото знаеше, че всяка следваща хапка приближава края на този изключителен и направо съвършен ден.

АЛИС

Моментът беше изключително подходящ за мен. Гийон бе поискал да се върне отново в рехабилитационния център, преди пиенето му да излезе извън контрол. Стори ми се много бодър и оптимистично настроен, но имаше нужда от готвач, който да го замести във вегетарианското бистро за няколко седмици, но, без да му отнеме работата, докато отсъства. Аз бях очевидният избор. Можех да работя там денем, а нощем в италианския ресторант за спагети, докато главният готвач се прибере. Програмата ми щеше да е така запълнена, че нямаше да усетя липсата на Чарли. А точно от това имах нужда.

Въпреки всичко натовареността надхвърли очакванията ми. Наложих да правя поръчки на продукти и да слагам цени на предлаганите ястия. Не бях правила нищо такова и в началото си блъсках главата, изчислявах и планирах и само се молах в края на месеца да не сме на минус. Все пак основната ми грижа бе храната да е добра и клиентите да си тръгват доволни.

В много отношения обаче работата ми беше самотна. Бях непрестанно сред хора, но никой не се интересуваше от това какво мисля или какво ме вълнува, нямаше с кого да споделя хрумналите ми идеи. Лейла, Чарли, Гийон... Това бе моето семейство, а ето че се налагаше да се справям без тях.

От понеделник до петък дните минаваха в смазващото еднообразие на задълженията ми. Рано сутрин бях в бистрото и се залавях със заготовките, следваше напрегнатият обяд, след което почиствах и планирах продуктите и менюто за следващия ден. Щом приключех, се хвърлях в първото такси и застъпвах на смяна в италианския ресторант в Холборн, където всичко се повтаряше отново.

Докато дойдеше време да се прибера вечер бях така изтощена, че се стоварвах на леглото и бързах да заспя, знаейки, че имам само няколко часа, за да си отпочина.

Поръчах да сложат допълнителни ключалки на прозорците и на вратите, но въпреки тях не се чувствах много комфортно сама. Преди да се прибера в стаята си, проверявах навсякъде, дори в гардероба и

под леглото. Всеки полъх на вятъра в градината ме будеше и при всеки вой на полицейска сирена, сърцето ми ускоряваше ритъма си. Веднага щом програмата ми станеше по-лека, щях да потърся друго жилище — отдалечено от приземния етаж и с множество ключалки между мен и външните хора. Дотогава трябваше да се примиря с неудобствата на квартирата си.

И през почивните дни не бях кой знае колко щастлива, защото имах да запълня много часове. Вегетарианското бистро беше затворено и до момента, когато трябваше да тръгна за италианския ресторант, ме деляха доста свободни часове. Купувах си „Таим Аут“ с културната програма на града, където отбелязвах кои изложби или филми бих искала да видя, но така и не се надигах от канапето, чувствайки се неудобно от това, че трябва да отида сама и да попадна в компанията на семейства и двойки. Предпочитах да остана у дома и да изпробвам блюда, да замесвам тесто за пица по начина, който Лучо ми бе показал, или да правя паста с тиква и козе сирене. Не че успявах да изям и една десета от приготвеното, но заниманията ме успокояваха.

Човекът, когото не можех да изчистя от съзнанието си, бе Тонино. Мъчно ми беше, че нещата в „Театро“ приключиха по този начин, при това съзнавах, че вината е моя. Никой не дръзваше да дразни Раул и да поеме риска да се превърне в мишена на неговите заяждания. Дори келнерите, които откровено го мразеха, избягваха да влизат в пререкания с него.

Колкото и да чоплех мозъка си, за да измисля как да се свържа с Тонино и да му обясня какво се случи, не намирах начин. Не бях добре дошла в „Театро“, а не дръзвах да се появя просто така в „Палио“, новия му ресторант в Сити, или да се мотая наоколо, надявайки се на случайна среща.

Бях запазила статия от една от неделните цветни притурки, в която се съобщаваше за откриването на новия ресторант. Бяха снимали Тонино в кухнята с униформата му на главен готвач, но снимката, която привлече вниманието ми, беше негова детска снимка. На нея се виждаше слабичко сериозно момче, което седеше на една пейка със закръгления усмихнат Лучо. Между двамата бе Рафаела и по фона отзад се досетих, че това трябва да беше пейката пред пекарната на площада в Тривенто. Всеки път, когато поглеждах изрезката от вестника, изпитвах необяснима носталгия.

Главният готвач на италианския ресторант се върна и зае мястото си, така че вечерите ми се освободиха и се превърнаха в същото мъчително свободно време, както и дните в края на седмицата. Би трябвало да се възползвам от свободните часове, за да започна да си търся по-добро и по-евтино жилище, но сякаш нещо бе изцедило цялата ми енергия. Обзета от неукротим гняв, лежах по цели вечери на канапето и прелиствах готварски книги, често задрямвах така и се събуждах с лице, покрито от цветна илюстрация на телешки котлет с пресни картофи.

Стана така, че Тонино ме откри. Появи се във вегетарианското бистро един понеделник следобед, докато дъвчех края на молива и съставях седмичното меню.

Видът на познатото лице така ме зарадва, че се ухилих широко и изчаках да прекоси салона и да се облегне на плота срещу мен със самочувствието на собственик.

— Уволних Раул — лаконично рече той и замлъкна, очевидно в очакване на реакцията ми.

— И си тук, за да ми предложиш старата ми работа?

— Не.

— Тогава защо?

— Защо го уволних ли?

— Не, защо си дошъл? — Видях, че хвърля светкавичен поглед на обстановката и за части от секундата вече беше наясно с положението ми.

— Всъщност дойдох да те поканя на вечеря.

— Моля? — стъписах се аз от неочакваното предложение.

— Ако не си заета тази вечер, бих искал да те заведа на вечеря — с необичайно официален тон повтори Тонино. — Така и не успяхме да поговорим за прекарването ти в Италия. Тази вечер съм малко по-свободен и може да се възползваме от възможността.

— И къде ще отидем?

— В „Театро“, разбира се.

— И защо?

— Въпросите ти не са много подходящи при покана за вечеря — развесели се Тонино. — Човек обикновено казва „да“ или „не“. Та кое от двете?

— Ами... май, да. Ще дойда.

— Добре, ще запазя маса за седем. Не закъснявай.

— Ще ми кажеш ли нещо повече за Раул? Защо го уволни?

— Мислех, че ти най-добре трябва да знаеш — усмихна се той.

След това нямаше начин да си събера мислите и да продължа със сметките и планирането на седмично меню. Представях си как седя на една маса в „Театро“ с Тонино срещу мен и познатите келнери бързат да ме обслужват, а колегите ми от кухнята приготвят храната.

Идеята бе направо немислима, но горях от нетърпение да го преживея.

БАБЕТА

Зимата, когато леденият вятър и дъждовете брулеха градината и принуждаваха Бабета да си седи вкъщи, от край време бе най-празното време за нея. Тя нямаше почти никакви занимания, освен да цепи дърва, да поддържа огъня и да слага тенджерата за поредната супа или яхния върху печката. Тази година нещата се промениха.

Макар „Вила Роза“ да остана затворена и бурите по крайбрежието да бяха свирепи като всяка година, Бабета не помнеше друг зимен сезон като този. И всичко благодарение на стария мотопед, който Рафаела настоя да задържат. Очуканото моторче отвори нов свят за Бабета и Нунцио.

Тя не се чувстваше достатъчно уверена, за да се качи сама, но в по-топлите дни Нунцио се оставяше да бъде убеден да я откара до Тривенто, дори един-два пъти в неделя я заведе на черква, макар да седеше отвън, докато тя се изповяда.

Кутрето бе неизменно притиснато между двамата в своята кошница, така че тя не можеше да се хване за кръста на мъжа си, докато взимаха острите завои на стръмния път по крайбрежието. И въпреки това Бабета се чувстваше толкова по-близо до съпруга си, прекарал години в пълна изолация от света.

Нунцио също изглеждаше щастлив от кратките им пътешествия до Тривенто или покрай брега чак до Калабрия и по-големите градове, разположени на няколко километра по-нататък. Случваше се дори сам да дойде да я потърси, нахлузил вече на гърба си кошницата с кучето. Тогава тя бързо сменяше кърпата на главата си, за да е по-представителна.

Все по-често отпращаше месаря или рибаря, които се отбиваха, за да предложат стоката си, защото бе заредила дома си с продукти, за които се бе спазарила добре на пазара в Тривенто.

Жителите на градчето ги посрещаха с усмивка, когато виждаха стареца с жена му и кученцето, което тътреше крака след тях. Все някой ще се спре, за да помилва рошавата му глава, а келнерките от кафенето на ъгъла винаги имаха купичка с вода за него. Нунцио си

оставаше все така мълчалив, но не възразяваше, когато Бабета спираше да размени по някоя дума или клюка с познат.

Никога не се застояваха в Тривенто повече от половин час, само колкото Бабета да глътне малко живот и разнообразие. Тя винаги се връщаше с радост у дома, където приготвяше нещо вкусно за Нунцио, докато той дремеше пред огъня, който тя беше накледила за него.

Ако вятърът бе твърде силен или валеше, те оставаха у дома. Бабета или кърпеше старите им дрехи, или месеше тесто за паста, която оставяше да изсъхне върху кухненската маса, докато си дремне следобед. Сънуваше пролетта, когато земята в градината ѝ щеше да се затопли и англичанките щяха да се върнат. Може би щеше да успее да отгледа достатъчно зеленчуци, та да ги разменя за прекрасната храна в тракторията на Рафаела.

Понякога в нея се надигаше неясната тревога, че животът може и да не се нареди така, както ни се иска, че нещо лошо дебне в тъмните ъгли. Тя обаче отказваше да допусне лошите мисли твърде близо до себе си и слушаше тихото ритмично похъркване на съпруга си в очакване да дойде краят на зимата.

АЛИС

Очаквах да чуя нещо от страна на Тонино за истинската причина да ме покани на вечеря, но до самия край на вечерта така и не разбрах.

Посещението ми в „Театро“ като клиент бе равносилно на това да влезеш в един съвсем различен свят. Докато минавахме през оградения със стъкла коридор, който разделяше кухнята, преди да влезем в салона, за кратък миг си спомних горещината и суетнята там. Хвърлих бърз поглед към вътрешността на кухнята и видях няколко познати лица, но и доста такива, които не разпознах. Всички те работеха с добре познатата ми бързина и концентрация.

Масата ни беше в самото дъно на салона и Тонино се погрижи да седна с гръб към кухнята. Озовала се пред стените с бутилки, в които се отразяваха свещите, запалени зад мен, невероятно бързо забравих отруденото си всекидневие. Изцяло се потопих в лукса на колосаните ленени покривки, на искрящия кристал и дребните ритуали по отварянето на менюто и отливането на виното, по избирането на прясно опечените хлебчета в кошничката.

Направи ми впечатление, че в менюто са включени нови блюда — Тонино държеше на разнообразието. Видях, естествено, и някои от любимите ми ястия. Кой ли се грижеше сега за пастата?

— Ще ми позволиш ли аз да поръчам? — попита Тонино, макар изречението му да не прозвуча много като въпрос.

— Чудесно би било — съгласих се аз и оставих елегантната папка.

Той бързо изреди поръчката и по нищо не личеше, че се колебае много. Картофени галушки със специален сос с подправки, гъби с пюре от фасул, чушки с бадеми, салата от манатарки и трюфели и печен заек. Храната бе значително повече от това, което можехме да погълнем, но от нас не се и очакваше такова нещо. С поведението си Тонино ми подсказа, че въпросът е да опитаме и да оценим блюдата, а не да се натъпчем.

— Как върви „Палио“? — попитах аз, щом келнерът изчезна към кухнята с нашата поръчка.

Тонино изкриви лице, сякаш бе сложил нещо горчиво в устата си.

— Още не сме изчистили някои проблеми. Салонът е двойно по-голям от този и клиентелата е свършено различна. Много неща не успях да предвидя, но се борим.

Като си спомних как преди бях отговаряла с безкрайно много покорни „Да, сър“ на Тонино, сега се почувствах поласкана да седя на една маса с него и да слушам проблемите му.

— Кой сега е главен готвач тук? — попитах аз с надеждата да насоча разговора към изригването на Раул.

— Назначих Нико. Справя се прекрасно — лаконично отговори той.

— Значи нещата са се канализирали в кухнята — продължих да пробвам аз.

— Не се тревожи. Храната ще е добра — усмихна ми се той. — Нико знае какво прави.

— А Раул? — направо попитах аз.

— Доколкото знам, върнал се е в Ню Йорк.

Много по-късно научих какво всъщност се бе случило. Съвсем случайно срещнах колега от това време и той ми каза, че Тонино се появил веднъж без предупреждение и заварил Раул и Нико да смъркат кокаин в задното помещение. Гневът му бил изпепеляващ и ужасяващ. Тонино бе от хората, които не говорят високо, пестят думите и жестовете — съвсем нетипично за италианците, ето защо за всички избликът му на ярост бил истински шок.

Раул не направил и опит да спори, когато му казали да си върви и да не се връща. Нико започнал да се моли и обещавал всичко, само и само да бъде оставен да запази мястото си. За всеобща изненада Тонино го повишил с думите, че разчита Нико да ръководи работата така, както би го направил той самият.

Съдейки по храната, която ни донесоха, стратегическият му ход бе проработил. Естествено, че всички в кухнята много се бяха постарали. Винаги когато някой началник пристига в ресторанта, става много напрегнато и всеки се старае до максимум. А с шеф като Тонино, който е известен перфекционист, напрежението трябва да е било непоносимо.

Храната наистина беше вълшебна. Вкусвайки я, и то в салона, който Тонино бе проектирал на практика сам, оцених истински таланта му.

— Значи никакъв Раул повече — въздъхнах аз, когато донесоха *amuse bouche*^[1].

Очаквах Тонино да ме засипе с упреци, че съм загубила самообладание и в резултат сега губя времето и дарбата си в елементарни супи и карфиол с къри във вегетариански ресторант. Нищо такова обаче не се случи. Вместо това заговорихме за Италия, за храната, която съм готвила или опитала там, интересуваше се какво мисля за градчето, в което беше израснал.

— Направо не мога да повярвам, че минаха вече няколко месеца, откакто се върнах.

— Не мислиш ли да заминеш там отново през пролетта? — попита Тонино. — Сигурен съм, че родителите ми ще бъдат благодарни за помощта ти, особено когато туристите започнат да прииждат.

Поклатих глава неуверено.

— Щом Гийон се върне, ще трябва да потърся истинска работа. Не мога да си позволя да не работя още едно лято.

— В такъв случай по-нататък. Не вярвам родителите ми да се преместят другаде.

Времето, прекарано с Тонино, напълно се различаваше от онова с брат му. Той говореше толкова сдържано, че се налагаше да се навеждам напред, за да чуя какво казва. Нито се усмихваше, нито се смееше толкова често. Животът бе за него нещо сериозно, а храненето — по-важно от всичко. Донякъде бях запозната със странностите му, но по време на вечерта, прекарана само с него на този малък остров, какъвто е една маса в ресторант, си дадох сметка колко различни са двамата братя и защо никога нямаше да постигнат разбирателство.

От ордьовъра до основното ястие говорихме за незначителни неща. Все чаках Тонино да стигне до причината да ме покани, но и след сиренето и кафето нищо такова не се случи.

За няколко минути ме остави сама, за да отиде до тоалетната, и докато чаках, си зададох въпроса струва ли ми се привлекателен. По никакъв начин не можех да се досетя за какво мисли, което придаваше известна загадъчност на личността му, а тихата му настойчивост бе

наистина завладяваща. Питах се дали е студен, или просто сдържан. Дали не му липсват някои качества. Създаваше усещане, че щорите на неговата емоционалност за спуснати до половина, но всеки миг може да се затворят безвъзвратно.

Разделихме се на улицата, преди да ме качи на такси.

— Много ми беше приятно — заяви Тонино. — Трябва да го направим отново, и то скоро.

Съгласих се с усмивка, като не спирах да се чудя какво всъщност иска този човек от мен.

[1] Буквален превод от френски: радост за устата. Предлага се от главния готвач на ресторанта като „комплимент“ с размер на хапка в началото на обяд, или вечеря и обикновено е с освежителни съставки, но не и като заместител на ордъовъра. — Бел.пр. ↑

БАБЕТА

Нунцио издъхна в самия край на зимата. Една ясна утрин Бабета го завари неподвижен и студен в любимия стол от ракица, със сгушено в краката му кученце. Тя го зави с одеяло и се зае с къщната си работа, все едно е заспал. Сготви и остави тенджерата на печката, правейки се, че той е в градината и като се върне, топлата храна ще го чака. По едно време чу кучето да скимти отвън на терасата и сякаш точно този звук я събуди за истината.

Свали ключ от куката зад вратата и с бавни стъпки се отправи към „Вила Роза“. Откакто англичанките заминаха, не бе имала повод да влиза там и сега се чувстваше като неканен гост. Бяха ѝ оставили ключа за спешен случай и този май наистина беше такъв.

Вътрешността на къщата ѝ се видя влажна и студена. Прах покриваше списанията и книгите, по первазите на прозорците се виждаха умрели мухи. Бабета откри телефона и набра номера на София, приготвяйки се да изрече думите на глас.

След три-четири позвънявания най-сетне чу гласа на дъщеря си.

— Моля — с обичайната си енергия произнесе дъщеря ѝ.

Бабета пое дълбоко дъх и каза:

— Баща ти почина. — И зачака да чуе жалостните вопли.

В крайна сметка София се погрижи за всичко. Уреди тялото на баща ѝ да бъде пренесено в дома на покойниците и планира погребението. Написа списък с нещата, които трябва да се свършат, с формулярите, които трябва да попълнят, със сметките, които трябва да платят, и едно по едно ги отмяташе, щом бъдеха приключени. Тя готвеше и подреждаше къщата на майка си.

Освободена от обичайните си грижи, Бабета изведнъж се почувства загубена. Седеше в стола на Нунцио, завита с одеялото, което още пазеше миризмата му, мъчеше се да си спомни най-приятните мигове от живота им. Най-много обичаше да извиква спомените от времето, когато София беше малка и Нунцио ги водеше

на плажа, където играеше с нея, водеше я в морето и щом някоя по-висока вълна наближеше, той я вдигаше високо, а момиченцето пицеше от удоволствие.

Баbeta протегна ръка и зарови пръсти в козината на кучето, черпейки успокоение от топлината на неговото тяло. В съзнанието ѝ изникна образът на Нунцио, по плувки, загорял и мускулест от строителните работи. Те двамата не мислеха много за бъдещето по онова време, нито си даваха сметка колко бързо ще остареят.

Ето че сега бе впила поглед в гледката, която той толкова често бе наблюдавал, и за нищо на света не можеше да се насили да мисли за онова, което я очаква. Прекарваше празните часове в милване на кучето и мисли за миналото.

Преживяното и познатото ѝ вдъхваше чувство на сигурност.

АЛИС

Искрено се зарадвах, когато Гийон се появи след престоя си в онзи център — бодър и готов да започне работа. За пореден път се озовах в странната ситуация без доходи, изоставена в жилище, което не можех да си позволя, и с много дълги часове, които се чудех с какво да запълня.

Улових се, че твърде често мисля за Чарли. Не беше се обаждал от сутринта, в която се изнесе, и се чувствах засегната. Бях звъняла няколко пъти в офиса му и оставях съобщения, но той не се обади.

По същия начин се държах аз самата по отношение на Лейла, така че нямаше защо да се оплаквам. Седмици наред, след като напуснах Майда Вейл, тя ме търсеше по телефона, уговоряхме се да се видим на по едно питие, на кафе или за обяд, но аз все забравях или пък намирах начин да отменя срещата. Най-сетне, изглежда, Лейла се отказа от мен и ето че същото се случваше с Чарли. Вината беше единствено моя и въпреки това в мигове на самота не можех да не се замислям за това, което изпуснах.

Когато Тонино се обади и ме покани за втори път на вечеря, нямах никаква причина да откажа. Предложи да отидем този път в „Палио“, а аз бях много любопитна да видя заведението.

Не виждах защо трябва да се обличам специално за него. Тонино бе свикнал да ме вижда в униформата на готвач с твърде комичната шапка. Въпреки това си купих малка черна рокля, която съвсем не беше по джоба ми, и обувки с немислимо висок ток и тънки каишки.

Докато се обличах и подреждах косата и грима си по-дълго от обичайното, не спирах да се питам какво всъщност правя.

Ала щом прекрачих прага на „Палио“, искрено се зарадвах, че съм положила цялото това усилие. Пищният интериор създаваше усещане за богатство. Салонът бе с формата на мидена черупка, очевидно по подобие на площада в Сиена, а стените бяха покрити с много реалистични картини от конните състезания в същия този град. Попадайки вътре, човек имаше усещането, че е част от изумително празненство с ярки костюми и веещи се знамена. Впечатлението бе

наистина вълнуващо и в първия миг застинах. За кой ли път изпитах чувството на неудобство, че съм не на мястото си въпреки защитната опаковка на скъпата рокля и обувки.

В този момент зърнах на бара Тонино, който бе вдигнал ръка, за да привлече вниманието ми. Когато доближих, той ме целуна по двете бузи и не можех да не забележа, че хората бяха обърнали погледи към нас. Елегантни млади жени, добре охранени банкери, безупречно облечени съпруги, всички те се питаха вероятно кое е това съвсем невзрачно момиче с кестенява коса и как така се е озовало в компанията на най-нашумелия главен готвач в града.

Докато разглеждах менюто и отпихах от коктейла, който Тонино ми поръча, си дадох сметка колко дързък е замисълът на „Палио“. Тонино си бе поставил амбициозната задача да наблегне на кухнята от Северна Италия — много и различни видове блюда, включващи зърнени храни, каквато е полентата например, с фазан, крем супа от кестени и *патета*^[1]. Това не беше кухнята, с която той бе израснал. Правеше опит да се откъсне от връзките си с юга, от пастата, леките домати сосове и морската храна. Менюто в „Палио“ бе далеч по-богато, също както и клиентите.

Забелязах, че Тонино следи внимателно изражението ми, докато чета какво се предлага, но без да прави коментар. И този път избра какво да поръчаме, без да попита за моите предпочитания.

Чудех се за какво ли щяхме да си говорим още една дълга вечер, но той се беше подготвил и за това. Още с първото блюдо повдигна въпроса за брат си и не спря да връща разговора към Лучо, докато не приключихме със сиренето, кафето и порцията *панфорте*^[2].

Изглежда Тонино беше решил да изчерпи темата до дъно и се интересуваше от всички подробности — как изглежда Лучо сега, какво и как готви, има ли някакви планове.

Първоначално дори ми беше приятно да говоря за мъжа, който така бе обсебил съзнанието ми. Отговарях обстойно на всички въпроси, описвах как сме прекарвали дните, преразказах дори някои от разговорите ни.

Едва по-късно ми хрумна, че това съперничество между двамата братя е двустранно. Тонино не искаше да изпуска брат си от поглед, страхувайки се, че той ще го настигне в това негласно състезание. Дали не говорих твърде много?

Опитах се да насоча разговора към други теми, като например ресторантския бизнес, здравословното състояние на Гийон, с две думи, всичко, което ни свързваше по някакъв начин. Тонино обаче не беше приключил.

— Излиза, че вие двамата сте прекарвали доста време заедно — обеди, разходки, обща работа в пицарията. Кой първи предложи да работиш при него?

— Майка ти — отговорих без никакво колебание аз.

— Така ли? — вдигна той изненадано вежди. — Всъщност разбирам. Появи ли се хубаво младо момиче, тя не пропуска възможност да го срещне с някой от синовете си.

— Нямахме такова нещо — уверено отрекох аз. — Тя беше убедена, че за мен ще е полезно да науча различни техники.

— Само че брат ми умее да прави единствено пица, а талантлив млад готвач като теб ще овладее тази техника за по-малко и от половин ден. Сигурно има друга причина да прекараш толкова много време с него.

Той ме изгледа с повдигната вежда и едва сега си дадох сметка за подозрението му, че нещо повече се е случило между мен и Лучо.

— О, не, наистина нямаше нищо повече — започнах аз, но внезапно се смутих и млъкнах.

Тонино ме удостои с вяла усмивка, все едно искаше да каже, че това не му влиза в работата, и най-сетне поиска да сменим темата.

— Знаеш ли, доста е рано още, не искаш ли да дойдеш да пийнем по нещо в апартамента ми?

Видял изражението, изписало се на лицето ми, той се усмихна развеселен.

— Само едно-две питиета, Алис. После ще те кача на такси, за да си отидеш у дома. Знаеш, че си в безопасност с мен.

От покровителствения начин, по който той се засмя, се почувствах като пълна тъпачка. Оказваше се, че очаквах от мъжете винаги най-лошото, дори когато не давах повод за това. Той наистина се държеше арогантно и високомерно, но дълбоко в себе си вярвах, че е почтен човек.

Без да чака съгласието ми, Тонино даде знак да донесат палтото ми и поиска келнерът да ни повика такси. На задната седалка в колата

гледах да не се докосвам до него, не го поглеждах дори в очите. Имах доверие на Тонино, но не исках да изпращам грешни сигнали.

Жилището на Тонино бе на висок етаж в сграда с изглед към реката. Изглеждаше луксозно, цяла стена с прозорци разкриваше красива гледка към светлините на нощен Лондон. Всичко беше толкова чисто и подредено, сякаш всеки момент щяха да пристигнат фотографи да снимат за някое лъскаво списание за вътрешно обзавеждане.

Първата му работа бе да налее две пълни чаши уиски „Лафройг“.

— Трийсетгодишно, единичен малц — рече той, докато ми подаваше чашата. — Имаш ли нещо против?

— Не, благодаря — протегнах аз ръка, макар да не съм голям любител на уискито.

Навън беше студено, но Тонино настоя да седнем на терасата. Донесе ми одеяло, като обеща уискито да свърши останалото, за да се стопля.

— Обожавам тази гледка — сподели той и се отпусна до мен. — Има дни, в които прекарвам по шестнайсет часа затворен в кухня и не успявам да видя дори небето. Седенето тук ми се отразява много добре.

— На мен също понякога ми липсва небето — замечтано въздъхнах аз. — Особено онова, което се виждаше от прозореца край Тривенто. Има нещо специално в небето там.

Той мълчеше, но след малко се наведе и докосна устните ми със своите, толкова леко, че едва ли можеше да се нарече целувка.

— Извинявай, сам казах само питие, но беше по-силно от мен усмихна се Тонино, но този път не бих нарекла усмивката му вяла.

— Всичко е наред — бях поласкана и също се усмихнах. — И двамата имаме вкус на уиски.

— При това на добро уиски. — Наведе се отново към мен и този път ме целуна както трябва.

Затворих очи, отпуснах назад глава и не възразих на развитието на нещата.

[1] Италианска разновидност на бекона, който се обработва със сол и подправки и се оставя да съхне. — Бел.пр. ↑

[2] Италиански сладкиш от сладък сироп, от захар и мед, в който се пускат оваляни в брашно сушени плодове, ядки, подправки и

шоколад. Десертът се пече за кратко време, а след като изстине се поръсва с пудра захар. Текстурата на сладкиша е като на карамелен бонбон. — Бел.пр. ↑

БАБЕТА

Дните се сляха в една голяма празнота за Бабета. Вече не забелязваше времето навън, не забелязваше и смяната на сезоните. Понякога седеше с часове в стола на Нунцио, докато скимтенето на подгизналото от дъжда кученце не я изтръгне от унеса. Вероятно за това хората го наричат жалене за починалия. Никога досега не беше се чувствала така — нито когато баба ѝ и дядо ѝ починаха, нито когато най-малката ѝ сестра си отиде, нито дори когато родителите ѝ напуснаха този свят.

Това бе една друга, по-специална празнота.

Рафаела идваше често да я види. Покриваше Бабета със завивки в студените дни, оставяше храна в кухнята. И София, загрижена за майка си, се отбиваше поне два-три пъти седмично. Обикновено изпълваше тишината с думи, които Бабета не искаше да чуе.

— Ще помислиш ли за преместване, мамо? Не може да останеш тук сама. Твърде изолирано е, а и има много стъпала. Скоро няма да можеш да ги изкачваш, така че по-добре е да се преместиш, докато все още имаш сили.

Дъщеря ѝ бе изпълнена с добри намерения. Не можеше да проумее защо някой предпочита това уединено място вместо оживения град. Бабета не знаеше как да формулира точно какво изпитва. Харесваше Тривенто като нещо лъскаво и забавно, но от години наричаше тази къща тук свой дом, който не бе готова да напусне.

— Добре съм си — настояваше тя. — А и не съм сама. Ето и кучето е с мен.

И наистина, Скай бе непрестанно в краката ѝ, макар тя да не му подаваше лакомства час по час.

— Голяма помощ, няма що — презрително подхвърли София. — Да видим каква работа ще свърши, ако някой връхлети тук и те пребие, както четеш във вестниците.

— Не чета вестници — упорито заяви майка ѝ.

— Добре де — въздъхна дъщеря ѝ. — Нали слушаш радио?

— Тук не изпитвам страх.

— Така или иначе, скоро няма да можеш да останеш тук. Без *rara* няма да можеш да се грижиш за градината в съседство. Онази богата англичанка със скъпата чанта ще те изрита при първа възможност.

— Не ми се вярва.

— Поне ела да разгледаш какви жилища се предлагат в Тривенто — удари го на молба София. — Има агенция за недвижими имоти и веднъж се отбих за малко информация. Ще се изненадаш, като видиш какви хубави квартири има. Модерни, съвсем лесни за поддържане, на крачка от пазара... Не искаш ли поне да ги видиш?

— Някой път — намусено се съгласи Бабета. — Нямам бърза работа. Ще се преместя само ако се наложи.

— Значи да уговоря среща с жената от агенцията, така ли?

— Да, разбира се. Прави каквото искаш. — Не ѝ се мислеше за това. Искаше само да я оставят на мира, за да гледа небето.

АЛИС

Нощта, прекарана с Тонино, бе изненада във всяко отношение. Не изпитах никакво неудобство, не се оплетох в дрехите, докато той ме събличаше. Липсваха и приказки за това какво ще правим оттук нататък. Бе нещо като нов танц, в който водеше Тонино. Просто следвах движенията му.

Уискито определено помогна да се изгладят някои „неравности“. Бях изпила поне три или четири, преди да влезем вътре, замаяна от студения въздух и целувките. Първо спряхме за известно време на канапето, след което минахме в спалнята и през цялото време нямах думата за каквото и да било. Никой от двамата не говореше. И докато реша дали това е, което наистина искам, вече нямаше начин да спра развитието на събитията.

След това той заспа веднага, а аз останах будна, замислена за това какво ще се случи оттук нататък. Може би формален, сконфузен разговор на сутринта с лъжливи обещания да се чуваме? Или пък готовност да го направим отново? Ако той наистина проявеше такова желание, аз дали го исках?

Нещо в мен ликуваше, че най-сетне съм се откъснала от Чарли и съм позволила на друг мъж да ме докосва. Нищо чудно и да съм се почувствала поласкана след толкова години в сянката на Лейла. Погледнах чернокосата глава на Тонино на възглавницата до мен и първото, което помислих, бе: „Не е истина“.

В крайна сметка трябва да съм заспала. Когато на сутринта отворих очи, установих, че съм се свила в извивките на тялото му и едната му ръка ме държи здраво. Опитах се да се измъкна, но след няколко неуспешни опита се предадох и останах така.

Ако не бях толкова самотна в този момент, вероятно щях да съм по-силна. Следващите няколко месеца се оставих да бъда въввлечена в живота на Тонино. С никого не споделих за нощите, прекарани с него, дори и с Гийон. Ставах сутрин рано и отивах във вегетарианското бистро, за да помагам на приятеля си, но той по нищо не разбираше, че не идвам от дома си.

По негов съвет се свързах с агенция за временна заетост и повечето вечери бях ангажирана с почасова работа в кухните на различни заведения най-вече в Уест Енд. Щом приключех, отивах в апартамента на Тонино, където той обикновено ме чакаше на терасата с две чаши уиски.

Имаше някаква сила в Тонино. Знаеше точно какво иска, работеше за целите си бавно и методично, докато ги постигнеше. Заведения, пари, одобрение, жени — подходът бе един. Беше стабилен и ме караше да се чувствам в безопасност, сякаш можех да разчитам, че ще се грижи за мен. Най-важното, беше деликатен.

Никой не знаеше за нас, сигурна бях. И двамата много внимавахме никаква информация за връзката ни да не се прокрадне навън в живота ни. Ако телефонът му звъннеше, никога не се обаждах. Повечето ми вещи стояха в апартамента ми с градината, нищо че рядко спях там. И точно както през онази първа наша нощ, никой не подхващаше разговор за това какво ще стане после.

Мислех, че съм щастлива. Толкова много неща харесвах в Тонино — звученето на неговия акцент, италианските песни, които тананикаше, докато приготвяше набързо проста паста за импровизиран обяд за двама ни в неделя. Обичах да слушам как говори за храната и за дома си. А най-вече бях благодарна, че не се налага да прекарвам нощите сама, освен в случаите, когато пожелаех. Никога не изпитах силното привличане, което имах към брат му, но не можех да устоя на удобството, което той ми създаваше.

Няколко години след първата нощ заедно той предложи да се преместя при него. Липсваше романтика, дори намек за това, че връзката ни се е задълбочила. Мотивите му бяха от практично естество.

— Истинска лудост е да даваш толкова пари за наем, след като повечето време прекарваш тук. Помисли само колко много ще спестиш.

Купи ми дори мобилен телефон, така че да го използвам от апартамента му. Живеехме заедно и въпреки това криехме връзката си. Струваше ми се нелепо, но както той обясняваше, имал причини.

— Знаеш каква е майка ми, когато стане дума за внуци — небрежно отбеляза той. — Особено като знаем колко те харесват. Ще ни стъжнят живота. А на нас така ни е добре, нали, Алис?

Нямах нищо против цялата тази тайнственост. Предчувствах, че Гийон не би одобрил, ето защо и него държах в неведение. Радвах се, че така мога да избегна и всички публични изяви на Тонино, че няма да се налага да отговарям на въпросите на майка ми. Най-добре ни беше да сме заедно, но разделени. С две думи, държахме се встрани от реалността.

Дори не се пренесох при него в истинския смисъл на думата. Нищо от кухненските принадлежности не напусна кутиите и опаковките. Защо да си правя този труд, след като у Тонино имаше всичко необходимо? Произведенията на изкуството по стените, мебелите, всичко беше негово. Аз просто се мушнах в дома му и прибрах вещите си в ъгълчета и други скрити места — малко дрехи в гардеробите и чекмеджетата, няколко компактдиска до стереоуредбата. Никой, който прекрачеше прага, не би се досетил, че живея там.

Не че Тонино канеше гости. Публичното му лице бе за ресторантите и щом затвореше вратата на апартамента, се затваряше в убежището на личното си пространство. Дори тук имаше места, които той криеше от мен. Никога не съм предполагала, че толкова обича да чете, докато съвсем случайно не попаднах на купища книги, прибрани в един шкаф. Открих романи, повечето от които бяха добра литература, дебели токове за история и изкуство. До този момент си мислех, че единствените му книги са готварските, наредени в кухнята.

Тонино ми се разкриваше бавно, частица по частица. Това бе вид загадка, която поддържаше интереса и любопитството ми. Постепенно забравих, че всъщност другият брат бе обект на желанията ми. Все пак избрах по-лесния път и останах с този тук.

БАБЕТА

Бабета почти веднага съжали, че се е съгласила да гледа апартаменти в Тривенто. София действаше бързо, уреди срещи с жената от агенцията и повлече майка си в поредица от стаи в каменни постройките.

— Тази тук ще изглежда прекрасно, ако сложиш сандъчета с мушката на перваза — бодро отбеляза София. — Да не говорим как ще светне стаята, ако закачим красиви пердета и наредим шарени възглавнички. Какво ще кажеш за онази стая с малката тераса? Като нищо може да гледаш там някои подправки.

— Сенчеста е — възрази майка ѝ. — Никога не вижда слънце.

— Отхвърли всички места, които обиколихме, мамо. Никъде не ти хареса.

Как да обясни на дъщеря си, че ако седне на онази тераса, ще вижда само един малък квадрат от небето, голям колкото носна кърпа.

— Не ми хареса, нито там, нито тук — стисна упорито устни Бабета.

— Все някъде трябва да живееш — взе да губи търпение София. — Жената ни отдели толкова време днес.

— Не съм я молила — отсече Бабета и вдигна очи към небето, което тук специално бе една тясна дълга ивица, очертана от покривите на сградите от двете страни на тясната улица.

— Майка ми от години живее на едно и също място — чу тя София да обяснява на агентката. — Трудно ѝ е да направи промяната.

Стегната в деловия си костюм, онази също бе започнала да губи търпение.

— Мога да ви предложа още само едно място — рече тя. — Тривенто е малък град и хората пазят стаите си за почиващите през летния сезон. Малко квартири се предлагат за постоянно.

Бабета не одобри и последното място, макар на София много да ѝ хареса. Модерно обзаведена кухня, баня с душ и биде. От прозореца се виждаше и малък ъгъл от площада.

— Това тук е най-доброто, нали, мамо? Малко по-скъпо е от предишните, но е добре да го наемем. Имаш достатъчно спестявания и можеш да си го позволиш.

— Ще си помисля — отклони взимането на решение Бабета.

— Съвсем близо е до пазара и пекарната. Всеки ден ще можеш да сядаш при Силвана и да си приказвате.

Не искаше да обяснява, че изобщо не се интересува от бърборенето на някаква старица, и то ден след ден.

— Ще си помисля — повтори тя.

И ето я отново в стола от ракиа с прострялото се чак до хоризонта небе. София, естествено, беше права и рано или късно щеше да се наложи да се премести. Но пролетта приближаваше и тя както всяка година щеше да излезе в градината, да засади разсада с домати до колчетата, забити от Нунцио в земята, да хвърли малко тор в пръстта за артишока, да посее семена от рукола в най-плодородната почва. И ако имаше късмет, щеше да се порадва още един сезон на своите зеленчуци.

АЛИС

Вече бях започнала да се убеждавам, че никога няма да стана известен главен готвач. Въпреки твърдението на Тонино, че имам талант, знаех, че онова, което ми липсва, е мотивация. Местата, на които предпочитам да замествам, определено ми напомняха за тракторията на Рафаела — малки квартални бистра с ограничено меню и дружелюбен персонал. Спрях да се стремя да съм постоянно ангажирана, вече не се тревожех, че ми липсва теоретична подготовка, започнах да съкращавам дори часовете за работа.

Дните ми бяха свободни, тъй като Гийон вече нямаше нужда от мен. Пиенето му беше под контрол, работата във вегетарианското бистро — също. И тъй като не се налагаше да плащам наем за жилището си, не се тревожех, когато не ме викаха да замествам. Разполагах с много свободно време, но това не ме изнервяше като преди. Прекарвах дълги часове в четене на книгите, които открих в шкафа на Тонино, или готвех в кухнята му. Записах се на курс за декорация на торти и открих, че ми харесва. Нямах обаче желание да продължа в тази насока, защото не виждах как ще си изкарвам хляба с глазури на сватбени торти. Истината е, че не се виждах, в каквато и да е дейност.

Една сутрин прелиствах страниците на някакъв вестник в кафене в Ковънт Гардън и попаднах на снимка на Лейла в раздела за рецензии. И на нея, както и на мен годините бяха започнали да си личат — около очите, там, където преди кожата бе гладка, сега се виждаха тънки черти. Гледах снимката и усетих, че тя ми липсва. Едва тогава се зачетох в материала — рецензия за романа, който бе написала. Беше озаглавен „Сестри по душа“ и рецензията бе направо хвалебствена. Книгата била свежа, умна и оригинална, авторката била нов талант, чиито работи по-нататък трябва да се следят. Смути ме фактът, че докато пишеше книгата си, Лейла бе споменала, че това ще е историята на едно куче, а в материала на вестника не се споменаваше нищо такова. По-скоро ставало дума за две приятелки състудентки, които се разделят, след като едната прекарала нощ с гаджето на другата

и минали години, докато двете отново намерили пътя си една към друга.

Прочетох рецензията поне три пъти, поразена и гневна от това, че Лейла е използвала нашата история, без да ме попита дори. Имената, както и някои факти бяха променени, но всеки, който ни познаваше, щеше да види, че героините сме ние двете.

Знаех една книжарница съвсем близо до станцията на метрото, ето защо тръгнах направо към нея, за да видя дали имат книгата на Лейла. Още от вратата видях голяма купчина на щанда за нови заглавия, а до нея бе закачена статията от вестника. С лека вътрешна съпротива, че изсипвам пари в джоба на Лейла, си купих книгата, махнах на едно такси и се отправих обратно към дома на Тонино. От четенето в кола винаги ми се завиваше свят, но този път не се сдържах и отворих първата страница.

Лейла пишеше така, както говореше. Пестеливо, забавно и винаги с драматичен контекст. Докато поглъщах книгата същия следобед, си дадох сметка колко умна е Лейла — бе взела епизоди от нашия живот, които сръчно бе свързала с друга идеи и спомени. Не беше точно нашата история, но образите имаха много общо с нас.

И двете момичета например бяха без бащи също като мен и Лейла. Тя чудесно знаеше, че баща ми си бе тръгнал, когато съм била съвсем малка, за да създаде друго семейство с жената, която бе предпочел пред майка ми. Много пъти ѝ бях разказвала, че до юношеството си не помнех да съм получавала дори картичка за рождения си ден или за Коледа. Докато бащата на Лейла бил женен и Лейла се появила в резултат на краткотрайната връзка на Аврора с него, без тя дори да му каже, че е бременна.

Знаех, че липсата на баща бе сред малкото неща, които ни свързваха и докато четях, останах с впечатление, че и тя е на същото мнение. Същата тази липса свързваше по някакъв странен начин здраво образите, независимо от разликите в двете момичета: едната бохем и дива, също като Лейла, а другата — съвсем обикновена, с работнически произход като мен.

Вече не изпитвах гняв, а по-скоро любопитство към начина, по който Лейла бе представила живота ни. Когато стигнах до епизода, в който тя преспа с моето гадже, отново се ядосах. И когато накрая двете героини се срещнаха отново, вече плачех.

Беше се стъмнило, когато затворих и последната страница, и бях изпаднала в онова сънливо, леко отнесено състояние, в което изпадаш след дълги часове в четене в тиха стая. Не можех да реша какво изпитвам. Част от мен не беше съгласна с това Лейла да открадне историята ни. Нима не знаеше, че ще я прочета? Щеше ми се да ѝ се обадя и да я попитам какво си мисли, но подновяването на връзките с нея щеше да разбърка отново живота ми. Ето защо мушнах книгата в един от шкафовете на Тонино и реших да забравя за нея.

Няколко седмици след това цялата бъркотия на предишния ми живот се стовари върху добре подреденото ми ново всекидневие. Както си крачех по Лонг Акър в Ковънт Гардън и реех поглед по витрините, забелязах позната фигура да върви към мен. С червеникава коса, далеч не хубав, засмукал цигара...

— Чарли! — провикнах се аз.

Той вдигна очи и се усмихна.

— Ей, Алис! — радостно ме поздрави той, сякаш се бяхме видели предишния ден.

— Какво правиш тук? — попитах аз, внезапно оглупяла от радост, че го виждам.

— Имам свободен ден. Реших да се помотая из музикалните магазини. А ти?

Застанали на средата на тротоара, очевидно пречехме на минавачите и те или ни побутваха, или ни заобикаляха.

— Аз също се шляя. Искаш ли да прием по нещо на крак? — импулсивно предложих аз. — Тук наблизо има една хубава кръчма.

— Добре. Ако искаш, ще те черпя една бира — предложи Чарли.

Нищо в него не ми се видя променено. Същият тип чанта през рамото му, преливаща от книги втора ръка и вестници, леко протритите дрехи, поочукани обувки „Док Мартен“.

— Колко отдавна не сме се виждали — отбелязах аз, когато ни подадоха пълните чаши. — Опитах се да се свържа с теб, но...

— Имах нужда да се откъсна напълно от теб — прекъсна ме той.

— И без това ми беше трудно.

— Разбирам те. Понякога това е единственият начин да сложиш край.

Известно време разговорът се въртеше в безопасна територия — предимно за работа. Чарли на два пъти получил повишение и

кариерата му във филмовата индустрия се развивала добре. Изненада се, когато разбра, че при мен нещата са в пълен застой.

— Може би ако не беше толкова напориста в работата си тогава, нещата между нас щяха да се развият по различен начин — с тъга заключи той.

— Но не съжеляваш, че си тръгна, нали?

— Някои неща се подредиха — простичко сподели Чарли.

От вътрешния джоб на сакото си извади ламинирана снимка. Хубава тъмнокоса жена държеше новородено бебе на ръце, опряла лице в главата на детето.

— Твои ли са?

Той кимна.

— Двамата с Мери не можем да се похвалим с дълга история. Няма обвинения от нейна страна, нито прегрешения, поне засега. Но пък имаме Грейс. Прекрасна е, нали?

— И двете са прекрасни.

— А можеше да си ти, Алис.

Начинът, по който го каза, ме накара да съжеля малко тази тъмнокоса Мери.

— Аз също имам връзка — побързах да се изтъкна аз. — Живея с Тонино Ричи, главния готвач от „Театро“, помниш ли го?

Още докато произнасях думите, съжалих. Отношенията ни с Тонино бяха толкова премерени, че когато ги нарекох „връзка“, и то пред Чарли, мигновено магията се развали и осъзнах, че тя е много далеч от нормалното. Истинска мимикрия на връзка. Знаех го през цялото време, разбира се, но се бях старала да не мисля за това.

— Той ли е човекът, с когото би искала да имаш деца? — попита Чарли, докато прибираще снимката на сигурно място в джоба.

— Да — отвърнах аз, придържайки се към измислицата. — Най-вероятно. Когато настъпи подходящият момент.

ЧАСТ III

„Имали ли сте някога усещането, че се дистанцирате от собствения си живот? Много често правя нещо обикновено, като това да пъхна ключа в бравата, и не мога да повярвам, че това е моята врата и моят живот.“

Шехерезад

Голдсмит, британска еко
активистка, бивша
манекенка

АЛИС

През следващите десетина години Тонино създаде цяла империя и името му се прочу и извън кръговете на любителите на изисканата храна, където главните готвачи не са хора, които готвят, а нещо много повече: известни личности с много ресторанти, кулинарни книги и благотворителна дейност. Тонино бе навлязъл в тези среди много повече, отколкото си представях.

Когато започна да печели наистина сериозно, купи голяма къща в покрайнините на красиво селце в Хартфордшър, където аз се оттеглих. Сградата и околността бяха като изваден от приказка английски дом извън града — стара тухлена сграда, обрасла с бръшлян, и просторна, заградена със зид зеленчукова градина. Бях свободна и започнах да обработвам почвата, както Бабета ме бе учила преди толкова години. Часове наред обръщах и прекопах, торях, насипвах компост и пусках семена. Климатът в района не беше много благоприятен, ето защо отглеждах домати си в оранжерия, която Тонино накара да построят за един от рождените ми дни. Всяка година разширявах градината, садях овощни дървета и храсти.

Майка ми идваше от време на време, но не се чувстваше добре в присъствието на Тонино, така че предпочиташе да остава само когато той беше зает с работа. Истината е, че много време стоях сама, но постепенно това спря да ми пречи. Къщата бе оборудвана със здрави ключалки и охранителна система, имах неколцина симпатични съседи и майки от пони клуба, готови винаги да изпият по едно кафе, да не говорим за възрастните любители градинари, с които разменях информация и разсади. През пролетта и лятото работех дълги часове в градината, а есента бе време за консервиране на произведеното. Зимата бе сезонът на мечтите.

Оставах встрани от вниманието, с което бе заобиколен Тонино. Когато журналисти идваха да снимат и да пишат за неговата прекрасна еко градина, той обуваше чисто новите си гумени ботуши, хващаше лопатата и заставаше в лехите с картофи, или пълнеше кошници с плодове и прясно снесени от кокошките яйца. Всеки репортер, стига да

иска, можеше да забележи, че ботушите са прекалено чисти, за да са били употребявани и преди, че по пръстите на Тонино липсват издайническите следи от работа с пръстта. Но тях това малко ги вълнуваше и те си тръгнаха с необходимата им история — бяха видели с очите си прочутия майстор готвач и неговия идиличен живот в провинцията с домашно приготвени туршии и консерви, които се продават на местния пазар, с грах, който той береше, за да им приготви *паста е пизели* за обяд, с кухня, изпълнена с аромат на мая, където се печеше пресен хляб. Това, което не знаеха, бе, че един час след като си тръгнаха, той се качваше на колата си, защото дори в неделя следобед Тонино имаше програма. Аз оставах да се занимавам с градината си.

Винаги имаше какво да се прави — да се почистят плевели, да се подкастрият дървета, да се отгледа разсад. През зимата можех да си позволя да се облека елегантно и да обядвам с Тонино в Лондон в някое от множеството му заведения, като например еко бистрото, което откри в Белгрейвия и където по рафтовете стояха наредени и се продаваха десетки буркани с внимателно обозначените ми домашни консерви.

Хората вече знаеха за нас. Гийон научи скоро след като заживях в провинцията и точно както очаквах, след като преодоля изненадата, ми даде да разбере колко силно не одобрява избора ми.

— Защо точно Тонино? — попита той.

— Не знам... Просто така се случи — признах аз.

— Очаквах повече от теб — вбесен възкликна той. — Какво стана с амбициите ти? Отказа се от всичко, така ли?

— Не знам дори дали съм имала амбиции — въздъхнах аз. — Сигурна съм само, че исках да изживея всеки момент от живота, да изцедя онова, което ми предлага. Оказа се, че и това май не е правилният избор. Може би тайната е в това да си щастлив с онова, което имаш, вместо да се стремиш непрестанно към нещо друго?

— И все пак човек трябва да има някакви цели, не съм ли прав?

— Най-вероятно. Целта тази година е да отгледам аспержи и малко повече домати за доматен сос, който Тонино да продава в бистрото. Смяташ ли, че това е достатъчна цел?

— Така готвиш живота си на слаб огън — отбеляза Гийон. — В провинцията живееш на бавни обороти, все едно пред теб е цялото време на света.

Тонът му определено беше язвителен, но идеята за живот, който ври бавно, ми поддейства успокояващо.

— Какво мислиш за бъдещето? — заяде се той.

— Не мисля. Че кой мисли?

Изобщо не споменах, че отношенията ми с Тонино бяха станали чисто формални. Колкото и да е невероятно, семейството му все още не знаеше за нас. Той ги държеше на разстояние и отклоняваше всеки почин от тяхна страна да го посетят под предлог, че е твърде зает, за да им отдели достатъчно време. А когато отиваше при тях в Италия, аз си оставах в дома му, при градината.

Признавам, че в малкото време, което прекарвах с мен, беше внимателен и нежен, но нямах представа какъв е животът му през останалите часове от деня. Това, което успях да схвана, бе, че за него бъдещето се заключаваше единствено до още повече работа и нови завоевания. Независимо от натиска, на който го подлагаше майка му, той отклоняваше всички теми, свързани с брак и деца. Не съм си давала сметка, че ги искам, докато не осъзнах, че няма да ги имам. В една част от моя живот Тонино нямаше никакво участие и това не беше само градината, приятелите или дори времето, прекарано с Гийон. Имаше и друга, за която никога не споменах пред него.

Два пъти в месеца се качвах на влака за Лондон и се срещах с Чарли. Обикновено отивахме в зоологическата градина в Риджънтс Парк или в някой музей — все места, където децата имаха с какво да се забавляват.

Чарли имаше вече две — Грейс и Мия, две прекрасни момиченца, чиито коси той се стараеше безуспешно да сплете като майка им. Отношенията между него и Мери не бяха потръгнали и се бяха разделили, когато Мия бе още бебе. В края на всеки две седмици Чарли ги взимаше и трескаво се стараеше да измисля занимания, с които да запълни времето си с тях. В такива дни платнената му чанта преливаше от книжки за оцветяване, кукли Барби и той вече знаеше думите на песни, които никога не попадаха в рецензиите на любимото му „Ню Мюзик Експрес“. Иначе той продължаваше да е моят Чарли, човекът, с когото се чувствах най-спокойна. Харесваше ми дори самата мисъл за тези тайни срещи с него.

Поддържахме връзка и по електронната поща и настроението ми винаги се повдигаше, когато откриех, че имам съобщение от него.

Често включвах лаптопа си само за да проверя, дали ми е писал. В повечето случаи ми пращаше заглавието на книга, която си мислеше, че може да ми хареса или на филм, който не бива да пропусна.

Случваше се да си представя, че момичетата са мои. Вчесвах косите им и ако някой се обърнеше към мен като тяхна майка, не бързах да уточнявам коя точно съм. Казвах ми леля Алис и на оживените кръстовища винаги ми подавах ръка. Много мили момиченца. Завиждах на Мери много повече за тях, отколкото за Чарли.

Ако Тонино научеше за срещите ни, със сигурност щеше да ревнува. При това мъжката му гордост щеше да бъде засегната. Нищо, че отношенията между мен и Чарли оставаха чисто приятелски, не исках те да са повод за проблеми и се бяхме разбрали да не ме търси по телефона.

Ето защо, когато една дъждовна неделна сутрин чух гласа му по телефона, направо подскочих.

— Какво искаш? — изсъсках аз.

— Току-що видях във вестника некролог за майката на Лейла — обясни той. — Починала от някакво рядко заболяване на кръвта, от което никой не подозирал, че страда. Помислих си, че би искала да знаеш, извинявай.

Затворих и се отпуснах на ръба на леглото. Не можех да повярвам, че някой, който е кипял от енергия, може да си отиде от този живот. Загубата на Аврора с нейната любов към небето и тиха щедрост бе голям удар. Може би защото не я бях виждала от онова лято във „Вила Роза“ и не бях станала свидетел на остаряването ѝ. Или може би защото толкова много приличаше на Лейла. Така или иначе, устоите ми се разлюляха — вече не можех да разчитам на нещата, които бях смятала за непоклатими.

— Кой беше? — попита Тонино с дрезгав от съня глас. Бяхме останали до късно в леглото и той още не се беше разсънил.

— Един приятел, за да ми съобщи, че майката на Лейла е починала. Не мога да повярвам.

— Влез в интернет и виж дали е истина — предложи той с все още затворени очи.

Така и направих, прочетох още няколко материала във връзка с нейната смърт, в които се подчертаваше колко известна художничка е

Аврора, чиято дъщеря Лейла е авторка на бестселъри. Реших, че трябва да направя нещо. Сега Лейла беше сама и най-малкото, което можех да сторя, бе да ѝ изпратя картичка или писмо.

Близо половин ден се опитвах да съчиня нещо до нея, докато дъждът плющеше по прозорците и ми пречеше да изляза в градината.

На Тонино му омръзна да ме гледа, качи се на влака и замина за Лондон, а аз продължих да се боря с чепатите си изречения и изтърканите фрази на съчувствие. Най-вероятно Лейла щеше да е затрупана от подобни излияния и едва ли щеше да посегне към моето, но ми се струваше жизненоважно да го съчиня както трябва.

В крайна сметка написах поредица от спомени за онова синьо лято, което прекарахме заедно: за това как Аврора рисуваше и носеше статива си долу при скалите, как се опитвах да я съблазня с моята паста, как пиехме студена лимонада, загледани в красивите залези. Написах името си най-отдолу и тръгнах към пощата, преди да съм размислила. Нямах представа какъв е адресът ѝ, но намерих в интернет координати на литературния ѝ агент и изпратих писмото си на него, с надеждата да ѝ го предадат.

След около месец пристигна отговор. Беше написан с черно мастило с характерния паяжинообразен почерк и докато го четях, сякаш чувах гласът на Лейла.

Скъпа Алис,

Зарадвах се на писмото ти. Бях като премазана от собствената си и на още много хора скръб и това изчерпа до край силите ми. А и има толкова много формалности, които трябва да се изпълнят, когато човек напусне този свят. Ето защо не мога да ти опиша какво облекчение бе за мен да поседя за малко, да чета писмото ти и да си спомням. Няма в живота ми друг толкова светъл период, както онова лято, макар че ходих там много често след това.

Трябва да взема решение и какво да правя с „Вила Роза“. Да я продам, да я дам под наем, да я задържа... Не знам. Продължавам да искам съвет от мама. Веднъж дори се улових, че набирам телефона ѝ. Представяш ли си?

Винаги съм те чувствала като сестра, Алис. Сега съм сама и имам крещяща нужда от сестра. Би ли се върнала? Би ли дошла с мен във „Вила Роза“, за да ми помогнеш да реша какво да правя с нея? Бих могла да поканя някой друг, но не знам защо ми се струва, че ти си най-подходящият човек. Моля те, кажи, че ще дойдеш.

С обич, разбира се, Лейла

Писмото ме изненада. Бях очаквала нещо по-сдържано. Като си помисля само, колко лошо се бях държала с Лейла през всичките тези години. Имаше, разбира се, моменти, когато си мислех да ѝ се обадя, но гордостта ми ме спираше. След това тя издаде онази своя книга, прочу се и вече стана твърде късно. Можеше да реши, че я търся заради славата ѝ.

Ето че сега предлагаше да възобновим приятелството си, но приемех ли, това означаваше да се върна в Тривенто, а не бях сигурна, че мога да го направя.

Много бяха причините, поради които можех да откажа: усложнението от това, че семейството на Тонино е там, абсурдността да отида толкова далеч с някого, когото не бях виждала повече от десет години, градината ми, която винаги ме задържеше в близост до къщата. Но най-вече ме вълнуваше въпросът редно ли е.

Може би се бях отегчила и изпитвах нужда да направя някаква промяна в еднообразното си всекидневие. А и нищо чудно Лейла да ми липсваше. Кой може да каже какъв е истинският мотив за стъпките, които предприемаме? Така или иначе извадих лаптопа си и написах адреса на електронната поща, който видях най-горе на писмото ѝ.

„Добре, ще дойда“ — написах след кратко колебание.

ВИЛА РОЗА

Портата и капаците на прозорците на „Вила Роза“ бяха широко отворени. От вътрешността на сградата се чуваше радио, а пред външната врата бе оставена кофа с парцал. Очевидно някой бе решил да почисти на бърза ръка. Нямаше време за истинско „събуждане“ на дома, за боядисване на стените и излъскване на дървените повърхности. Трябваше да се отстрани най-големият прахоляк, да се измие и подсуши пода.

— Откъде се взима целият този прах? — проехтя гласът на Рафаела от стая на горния етаж. И няколко минути по-късно: — И през ум ни ми е минавало, че някой ден, и то в края на живота си, ще чистя отново тази къща. *Porca la miseria*, кога ще се науча да казвам „не“ на хората?

Щом застла леглата с чисти чаршафи, тя слезе долу и застана пред входната врата. Огледа градината — истинска катастрофа. Нужни бяха дълги дни работа, за да се оправи, но тя нямаше да се занимава с това. Все пак може би щеше да й остане време да оплеви поне цветните лехи най-близо до сградата или по-добре да сложи няколко саксии с невен покрай стената, за да освежи гледката.

— Жалко — въздъхна тя. — Наистина е жалко. — Вдигна кофата и тръгна към кухнята.

Когато се съгласи да подготви къщата за писателката англичанка, си мислеше, че ще са й нужни само няколко часа. Беше й приятно да направи тази услуга. Но беше забравила какво става с една къща, в която никой нищо не е пипнал, как времето застила като прах празните стаи и мухъл се настанява във всяко празно пространство.

Беше започнала да се пита дали нямаше нещо особено в тази къща, та всеки я изоставяше. Фасадата имаше нужда от боя, а растителността наоколо — от хубаво окастряне. А щеше ли да има кой да забележи, ако всичко отново бъде както трябва?

„Вила Роза“ не се бе променила много от времето, когато Рафаела бе съвсем млада. Току-що овдовяла тя пристигна тук за първи път, изпълнена със съмнения какво може да очаква от живота оттук

нататък. По-голяма част от времето готвеше за американеца, издигнал статуята на Исус, и още помнеше, колко силно впечатление ѝ бе направил с вида и излъчването си. В крайна сметка и за двамата „Вила Роза“ се бе оказала временна спирка между два етапа от живота им. Бяха преминали през него, както и всички останали.

Рафаела бе убедена, че мястото заслужава по-добра съдба — собственик, който ще прекарва тук лято след лято. Докато чистеше мръсотията, полепнала по пода в кухнята, се запита дали да не надникне и във фурната.

АЛИС

Изпитах истинско облекчение при вида на „Вила Роза“. Бях си представяла как би могла да се промени през годините, но в мига, в който я зърнах през отворената порта, установих, че тя си е все същата.

Пристигнах със самолет до Рим, оттам с влака до Тривенто, откъдето взех такси. Не можех да откъсна очи от гледката, докато вземахме завоите по стръмния планински път. Лейла щеше да ме чака във „Вила Роза“, но се мъчех да не мисля за нея. Наблюдавах стръмните скали и изсечените от вълните скални ръбове, съзерцавах просторното синьо небе и всички онези части от пейзажа, които толкова много ми бяха липсвали през годините.

Щом таксито спря, обърнах очи към дома на Бабета. Какво ли беше станало с тази толкова мила старица. Сигурно бе напуснала този свят. Ако това бе така, дано поне краят ѝ да е бил лек.

В този миг видях Лейла, която идваше да ме посрещне и изчака под наровото дърво, докато се разплатя с шофьора на таксито. Видя ми се красива, но някак крехка.

— *Чао, бела.* — провикна се тя. С нещо ми напомни предишната Лейла, но това беше само далечен спомен. Скръбта бе изцедила цветовете от цялото ѝ същество. Връчи ми чаша лимонада и ме поведе към терасата. — В името на миналото — едва чуто промълви тя.

Видя ми се изтощена. С повехнала кожа на лицето. Тук-там в иначе черната, небрежно прибрана назад коса се виждаха сребристи нишки.

— Много съжалявам — рекох аз. Думите бяха слаби, но какво друго да каже човек.

— За какво по-точно? — извърна тя лице към мен.

— За загубата ти и... за това, че те разочаровах.

Известно време тя мълча замислено.

— Мисля, че на всичко това трябва да сложим точка. Какво ще кажеш? Може би така ще успеем и да го забравим. Но кажи ми, Алис, защо? Какво те накара да ми обърнеш гръб? Само случката с Лучо ли е причината?

Очаквах рано или късно този въпрос и въпреки това не знаех какво да отговоря.

— Не съм сигурна — колебаех се аз.

— Не може да не си разбрала колко важен човек беше ти за мен. — По всичко личеше, че Лейла говори много сериозно. — Колко голяма нужда имах от приятелството ни.

Гледах я втренчено, отвратена от себе си, копнееща да не говорим за тази минала история и всички останали бъркотии, които забърках и за които не исках да мисля.

— И въпреки всичко го направи.

— Знам... Много съжалявам.

— Няма нужда да го повтаряш. Единственото, което искам да знам, е защо.

Въртях чашата между пръстите си и се мъчех да намеря начин да го обясня.

— Каж ми защо — настояваше тя с изтънен от напрежение глас.

— Предполагам, че... Мислех си, че ако не мога да имам Лучо, то тогава ти не трябва да имаш мен — признах най-накрая.

— Значи си ме наказвала?

Кимнах засрамена.

— А когато осъзнах каква глупост е това, не виждах вече път назад.

— Бях сигурна, че след първата ми книга ще се обадиш — с копнеж в гласа продължи Лейла. — Тази книга беше нашата история. Писмото ми до теб. Всъщност може и да не си я чела.

— Чела съм всичките. И книгите, и интервютата ти във вестниците и списанията. Наистина всичко.

— Но не се обади.

— По онова време ти жънеше толкова много успехи, че не вярвах да ти е до мен.

— Мама така и не успя да го проумее — горчиво се засмя тя. — Беше решила, че аз съм направила нещо ужасно. Разказах ѝ историята с Лучо, но тя не искаше да повярва и все питаше: какво още? Според нея грешката била единствено в мен, защото Алис не е такъв човек.

С всяка следващата дума се чувствах от зле по-зле.

— Защо ме повика тук? — попитах аз. — За да проведем само този разговор ли?

— Не, не разбира се. — Тя протегна ръка и докосна лакътя ми с изстинали от студената чаша пръсти. — Писах ти и в писмото, че те чувствам близка като сестра. Сега съм съвсем сама, мама я няма, имам много любовници, но не и съпруг. Нуждая се от сестра. Наистина, Алис.

— И избра мен. Готова си да ми простиш, независимо от това, че аз не мога да ти простя за Лучо?

— Да.

— И знаеш, че нищо няма да е същото като преди? Вече сме други хора.

— Естествено, че сме други. — Неочаквана усмивка разтегна лицето ѝ. — Може би не знаеш, че от време на време се чувам с Чарли, за да разбере как си.

— Та ти дори не го харесваш — възмутих се аз. — Винаги си била против него.

— Не знам, вероятно съм омекнала — сви рамене тя. — Много ми помагаше да разбере какво става с живота ти през всичките тези години.

Това, че са си говорили зад гърба ми, ме порази.

— В такъв случай знаеш, че живея с Тонино.

— Да — кимна тя. — Чарли не мисли, че си щастлива с него. Според него го правиш заради удобството. В интерес на истината той има още доста какво да каже по въпроса.

Бях забравила, че не можеш лесно да заблудиш хората, които те познават и безпогрешно могат да отделят новите ти обвивки, да разгадаят пренареждането, което си мислиш, че правиш, за да разчетат скритото отдолу. Почувствах се зле.

— Живея в красив дом и запълвам времето си с неща, които ми доставят удоволствие — отбранително занареждах аз. — Дай боже всеки му да има моите проблеми.

Лейла само се усмихна.

— Няма значение. Да изпием още по една чаша и да влезем вътре да хапнем. Добре чу. Сготвила съм нещо за теб. Макар че едва ли ще ти направи голямо впечатление.

Едва когато атмосферата между нас се разведри, успях да се огледам както трябва. „Вила Роза“ изглеждаше някак овехтяла. Къщата имаше нужда от боядисване, а в градината долу се виждаха стръкове

неприбран артишок, разцъфтял в пурпурни тръни, и преплетени домати прорасляци, саморазсадили се на воля.

— Жалко наистина — въздъхнах аз. — Ако беше тук, Бабета би се възмутила, като види на какво е заприличала градината ѝ.

— Бабета ли? — вдигна изненадано поглед Лейла. — Тя е още тук. Чудя се какво да поискам за къщата ѝ.

— Наистина ли? — не вярвах на ушите си аз. — Онази възрастна жена е още жива? Тя трябва да гони стоте.

— Нямам представа на колко е — засмя се Лейла. — Знам само, че като луда кара стария мотопед по пътищата. Направо се е прочула в района. Дори успява да напъха стария Скай в някаква кошница и я слага на гърба си. Гледката не е за изпускане.

— Шегуваш се, нали?

— Не — поклати глава приятелката ми. — Непременно отиди да я видиш.

Мисълта, че Бабета е още наблизо, внесе известно спокойствие в душата ми. Може пък и да не сме се променили толкова много.

Слънцето постепенно се спусна в морето и розовото зарево, обагрило небосклона, съвсем изсветля. Влязохме вътре, за да хапнем. Лейла беше приготвила лека вечеря — запечени във фолио крехки филета от бяла риба с каперси, маслини и лимон, прясна салата от рукола и затоплен във фурната хляб.

— Чудесно — похвалих я аз. — Просто, но вкусно.

— Заслугата не е моя — сбърчи нос Лейла. — Рафаела ми каза какво да приготвя.

— Рафаела ли? — това бе поредната ми изненада. — Виждате ли се?

— Да. Често се отбива. Почти е осиновила Бабета след смъртта на съпруга ѝ. Тя е и причината старицата да кара онзи мотопед.

— Променила ли се е? — не можах да скрия любопитството си аз. — Още ли е така красива?

— О, да. И мисля, че нейната хубост няма да увехне до края на дните ѝ.

Втрених се в празната си чиния.

— Ще ми се да я видя отново.

— Тя със сигурност ще иска да се срещнете, още повече че живееш със сина ѝ.

— Тя обаче не знае за това.

— Напротив — смутено произнесе Лейла. — Вината всъщност е моя. След като Чарли ми разказа за вас, го споменах между другото пред Рафаела. Нямах представа, че е тайна.

— Наистина не разбирам. Знаела е за нас, а нищо не е споменала пред Тонино.

— Вероятно защото е засегната. Или бясна. Тя не е лесна. А и повече от очевидно е, че двамата с Тонино не си говорят много. Винаги заявява, че той е толкова зает с бизнеса си, че няма време да ѝ се обажда дори.

— Сигурно това е причината — кимнах аз.

Изкушавах се да питам за Лучо, дали продължава да прави пици, дали е все така привлекателен... Оженил ли се е... Не ми се искаше да призная, че още мисля за него. Ето защо насочих разговора към безопасни теми. Помолих Лейла да ми разкаже повече за Бабета.

— Мама се съгласи да я остави в къщата им в замяна на това, че ще се грижи за кучето и градината. Сега вече е твърде стара, за да може да прави нещо повече от това да мете алеите, и според мен се преструва, че не вижда колко запуснато е тук всичко останало. Никога не посмяхме да повикаме някой друг да оправи малко градината, защото тя щеше да вдигне страхотна врява.

— Аз ще се заема — отсякох аз. — Докато съм тук, ще разчистя. Но ще трябва да наемеш някой, който да продължи да поддържа всичко. Градините са своенравни създания. Оставиш ли ги без контрол, правят каквото си искат.

— Наистина ли би го направила? — с огромно облекчение попита Лейла. — Само като си помисля колко подивяло е всичко, не искам да прекрача прага навън.

— Познато ми е — засмях се аз.

От този миг нататък общуването ни стана далеч по-леко. Лейла донесе плато със сирене, белени орехи и тънки резени плодове и го сложи на масата между нас. Беше толкова приятно да седим и да си бърбим. Усетих как настроението ми значително се подобрява.

Скоро след това обаче мислите ми отново бяха завладени от проблемите, които ме очакваха отгътък стените на „Вила Роза“ — гневът на Рафаела, чарът на Лучо. Толкова много усложнения. Май

беше най-добре да остана скрита тук сред високата трева и преплетените бурени колкото се може по-дълго.

БАБЕТА

Бабета бе решила да носи траур за англичанката художничка, макар да не бяха роднини. Жената бе толкова мила с нея, че тя се почувства длъжна да ѝ окаже съответното уважение. Черната рокля, която носеше, докато бе в траур за Нунцио, още ѝ ставаше. Един-два бода тук и там и беше готова. Знаеше, че младите хора не си правят труда да спазват едновременните традиции, като жалейните дрехи например, но тя не виждаше причина да се променя.

Поизтупа дрехата и си помисли, че вероятно за последен път я слага. Толкова малко хора останаха от тези, на които държеше. Само дъщеря ѝ, онези прекрасни две нейни дъщери — близначките, които дойдоха на този свят не без намесата на лекарите, и Рафаела, която чувстваше като член на семейството. Всички те със сигурност щяха да я надживеят.

Не че Бабета чувстваше приближаващия се край. Вярно, че с всяка следваща година болките по тялото ѝ се увеличаваха, ставите ѝ се сковаваха все повече и тя леко се прегърби, сякаш бе постоянно наведена над парче земя. Откакто Рафаела я окуражи да кара сама старата веспа, Бабета имаше чувството, че една по-млада жена се е вселила в нея. Тази жена искаше да пътува без каска, за да усеща по-добре вятъра в косите си, и натискаше газта докрай заради удоволствието от скоростта. Жена, която се чувстваше по-свободна от всякога.

Промените, които настъпиха в живота ѝ, изненадаха самата Бабета. Той се изпълни с малки удоволствия. Почти всяка сутрин тя отиваше на пристанището и прекарваше по един-два часа в траторията, където се залъгваше, че помага на Рафаела. Нарязваше прошутото, подреждаше масите, но най-вече пиеше кафе и опитваше стотвеното от Чиро. Той обичаше да изпробва нови блюда и тя винаги с радост му казваше какво мисли.

Следобед помиташе алеите на „Вила Роза“ и се наслаждаваше на жизнеността на бурените, които постепенно завземаха градината. Преди години пръстите я заболяваха да ги скубе, но сега вече не

виждаше смисъл да го прави. Много скоро те поникваха отново. Тя виждаше някаква красота в тяхната упоритост, в начина, по който с невероятна скорост се оплитаха един в друг и разстилаха сочната си зеленина.

От време на време хвърляше семена, но после ги забравяше. Седмици по-късно се сецаше и ги заварваше увити в бурени. Въпреки че не бяха завързани както трябва и бяха обрасли с плевели, все пак се раждаха някакви домати или подправки, които носеше на Рафаела. Градината бе подивяла до голяма степен, но продължаваше да я изненадва с богатия си урожай.

Щом приключеше с алеите, Бабета яхваше отново мотопеда и отиваше да пие кафе в любимото си кафене, след което сядаше на пейката на Силвана пред пекарната. Старицата отдавна беше починала, отнесена от една тежка и дълга зима, но хората, както и преди спираха пред тази пейка, разменяха новини и клюки. Бабета с изненада установи, че изпитва радост от това да е част от тази малка общност.

Светът се променяше прекалено бързо, или поне на нея така ѝ се струваше. Хората искаха неща, за каквито не биха и помислили преди. Но Тривенто оставаше до голяма степен такъв, какъвто е бил открай време. Зад сергиите и в салумерията Бабета виждаше същите лица, вярно, поостарели и с много повече бръчки, но познати. Слагаха на масата гозби, каквито се готвеха тук от време оно, откриваха радости на същите места. Напролет това беше *феста*, с фойерверки, музика и сергиите на циганите. През лятото плажовете всяка година привличаха тълпи. Зиме всеки гледаше да стои по-близо до огъня у дома. Животът следваше все същия ритъм.

И винаги оставаха по няколко старци, които носеха траур и жалееха за загубите си както се полага.

АЛИС

В първия миг застинах объркана. Не познах варосаните стени и овехтялата завивка, с която бях покрита. Нужни ми бяха две-три секунди, за да осъзная, че съм във „Вила Роза“, в същата стая, в която бях спала преди много години.

Двете с Лейла стояхме до късно предишната нощ. Изпихме няколко бутилки от местното червено вино, но то едва ли е било силно, защото спях добре и главата не ме болеше тази сутрин.

Първо трябваше да изпия чаша кафе — силно и гъсто, каквото го пият италианците. После щях да се обадя на Тонино. Той беше бесен, че дойдох тук. От негова гледна точка сякаш бях нарушила някакво неизречено обещание. Не можех да си представя каква ще е реакцията му, когато разбере, че семейството му знае за нас. Най-добре беше да оставя всичко за момента, когато се прибера в Лондон.

Лейла още спеше и къщата тънеше в тишина. Движех се предпазливо в кухнята, за да не я събудя, защото съдейки по кръговете под очите ѝ, тя не спеше добре напоследък.

Изпих кафето си, измъкнах се навън и се отправих към портата на „Вила Роза“. Лейла ме бе развеселила с разказа си за Бабета и обиколките ѝ по крайбрежието с мотопеда, а и исках да се видя отново със старицата.

Може би в живота идва миг, когато човек престава да старее. Много години бяха минали, откакто не се бяхме виждали, но те бяха оставили твърде слаба следа върху Бабета. Кожата ѝ бе по-сбръчкана, фигурата бе вече леко приведена, но също както и преди, щом ме видя на прага си, лицето ѝ изгря в щастлива усмивка.

Чух старичкият вече Скай да лае откъм кошницата си в кухнята, но бе станал прекалено мързелив, за да се надигне да ме посрещне. Бабета ме поведе към дневната с доста нисък таван и ме покани да седна край огъня, който вече бе запалила, за да прогони студа от ранната пролетна утрин.

Тя промърмори нещо на език, който аз продължавах да не разбирам и излезе от стаята. Когато се върна, носеше поднос с кафе и

чиния бисквити, които сигурно бе пекла сама.

Известно време тя говореше и говореше, а аз кимах, сякаш разбирам италиански. Най-сетне ми кимна енергично с глава да я последвам на терасата ѝ, а оттам по стълбите надолу към градината.

Спряхме при старата веспа, паркирана под скован надве-натри навес от ръждясали тенекии. Бабета извади мотопеда и ми даде знак да се кача на седалката зад нея.

Опитах се да откажа с въртене на глава, но тя потупа настоятелно обвитата с кожа седалка.

— *Andiamo, andiamo* — повтаряше тя.

Спомних си колко трудно бе човек да спори с нея и волю-неволю се подчиних.

Понесохме се по неравния терен с такава скорост, че машината проскърцваше и дори да бе чула протестите ми, Бабета се правеше, че не разбира. Изпълнена с решителност, тя продължаваше напред, изпрацана от клаксоните на колите и камионите, които ни отминаваха по неравния път по крайбрежието, след което сви рязко към пристанището.

Едва след като спря, успях да си поема въздух и да се огледам. Малко неща се бяха променили тук. Същите очукани рибарски лодки се полюшваха между лъскави яхти, същите бутици и кафенета опасваха пристанището, а в края му се вееха чадърите пред траторията на Рафаела, но сините бяха заменени с червени.

Бабета ме побутна натам с рамо и въпреки видимата ми съпротива ме насочи с рамо в указаната посока. Нямаше как, подчиних се със съзнанието, че рано или късно тази среща предстоеше.

— Рафаела! — провикна се старицата, когато почти бяхме стигнали. — РАФАЕЛА!

— О, Бабета! — чух аз радостния възглас на жената отвътре.

Откъм ресторанта до нас достигна аромат на запържен лук, а до вратата чакаха да бъдат прибрани кутии с пъпки артишок. Рафаела се появи на прага усмихната, бършейки ръце в някаква кърпа. Видя ме и примигна нерешително, но бързо се съвзе.

— Алис, ти ли си наистина? — възкликна тя.

Както ми бе разказала Лейла, Рафаела бе все така хубава, само косата ѝ беше започнала да побелява тук-там. Кожата бе гладка,

фигурата стройна като на момиче. Тонино не беше взел нищо от майка си. Спокойното си излъчване бе наследил от баща си.

— Аз съм — промълвих аз, застанала няколко стъпки зад Бабета, сякаш се боях, че не съм добре дошла.

Жената пристъпи напред и ме целуна по двете страни, обърна се и извика Чиро. Следващите няколко минути стояхме и се гледахме сконфузени.

Без да усеща създалото се напрежение, Бабета изпълни мълчанието с изблик от оживен монолог на италиански.

— Казва, че те е довела тук, за да преведа онова, което иска да ти каже — обясни Рафаела.

— И какво е то?

— Ами това, че е загубила съпруга си Нунцио отдавна и сега е сама. Исква да знае какво те е задържало, та не си успяла през всичките тези години да дойдеш да постоиш тук. Исква да знае дали си щастлива, женена ли си, имаш ли деца.

— Не, не съм женена... — заекнах. — И нямам деца.

— Известно ми е — сбърчи чело Рафаела. Много добре знаех какво означава особената ѝ интонация. — Но не го разбирам.

— Просто така се случи. Нямам смислено обяснение.

— Но не искаш ли всичките тези неща? Това ли е причината?

— Аз... Тонино... — подхванах неуверено, спасена от поредния водопад от думи, с който Бабета ни заля, като междуременно ме потупваше по бузата, все едно бях малко момиче.

— Радва се, че си тук — преведе Рафаела, — защото е вече пролет, време за работа в градината и се надява да останеш по-дълго, за да ѝ помогнеш. Колко време смяташ да останеш? Пак ли цяло лято?

— Не мога да кажа нищо определено — опитах се да обясня, този път по-спокойно. — Докато Лейла има нужда от мен. Едва ли ще е през цялото лято. Имам градина, за която трябва да се грижа.

— Ще ми се да мога да я видя — стрелна ме с многозначителен поглед Рафаела. — Но друг път ще говорим за това. А сега най-добре да влезем вътре, защото мисля, че ще вали. Ще ви предложи нещо за пиене и бишкоти, които Чиро опече тази сутрин. Хайде, влизайте.

В първия миг вътрешността на траторията ми се видя съвсем същата. Все така имах чувството, че са ме поканили в дома си. Настанихме се на маса близо до кухнята, за да изчакаме дъждът да

отмине, докато Чиро готвеше вътре. Много скоро не издържах и влязох при него. Той ми се усмихна и повдигна капациите на няколко тенджери, за да вдъхна аромата на сосовете, които вряха вътре.

— Продължаваш ли да готвиш? — попита Рафаела, когато се върнах при двете жени.

— Не съвсем. От години не работя в ресторанти.

— Но продължаваш да си готвач. Личи си. — Тя ме изгледа многозначително.

Дъждът спря и с облекчение станах да си вървим, въпреки че ме очакваше още едно пътуване с мотопеда и Бабета. Този път тя караше по-спокойно, дори успяваше от време на време да извърне глава, за да ми каже по нещо, което вероятно смяташе за важно, все едно дали го разбирам, или не. Един-два пъти долових името на Рафаела и Лучо. Всеки път, когато споменавах името му, тя подсвирваше особено, но така и не схванах какво има предвид.

Лейла вече беше станала, когато най-сетне пристигнахме във „Вила Роза“. Заех се веднага да приготвя голяма купа спагети за трите ни, като използвах пикантния сос, който видях в хладилника.

Вече на масата, Лейла се опита да проведе разговор с Бабета, но италианският ѝ бе толкова оскъден, че дори аз схващах някои от думите. Изглежда си говореха най-вече за кучето. По едно време очите на Лейла се наляха със сълзи и тя започна да ги трие със салфетката до чинията си.

— Какво има? — попитах аз, разтревожена от внезапната смяна в настроението ѝ.

— Питала ли си се защо Бабета е в траур? Дори забрадката ѝ е черна.

— Не, честно казано. — Смятах, че повечето възрастни италианки се обличат в тъмни дрехи.

— Току-що ми каза, че е в траур в знак на уважение към майка ми. Алис, тази жена е намерила начин да скърби за нея, а аз още не мога да повярвам, че я няма. Боже, какво ще правя? — Лейла захлупи лицето си с ръце. — Как ще се справя с това сама?

— Ще остана с теб — спонтанно обещах аз. И наистина го мислех. — Ще бъда тук, докато имаш нужда от мен.

БАБЕТА

Бабета наблюдаваше как дребната англичанка работи в градината и яростно скубе и почиства. Кастреше провисналите клони, унищожаваше преплетените израстъци на висящите растения и прочистваше плевелите в зеленчуковата градина. Не беше поискала помощ, но Бабета се включи, като трупаше на куп изрязаните растения на ниската тераса. Може да беше свикнала с бурените, но с радост би запалила клечка под тях.

Другата — Лейла, през повечето време стоеше настрана. Бабета знаеше, че е пред компютъра си на кухненската маса и нещо пише, а кучето е в краката ѝ. Така бе прекарала последните няколко седмици и прекъсваше работа само колкото да се разходи до скалите или да си легне, ако вали. Бабета забеляза, че е започнала да носи предимно черни дрехи. С тях лицето ѝ изглеждаше още по-бледо.

Тази вечер, щом се стъмни, двете момичета щяха да дойдат, за да видят как Бабета ще запали огън в памет на Аврора. Бе събрала и наредила наоколо доста сухи клони, за да може огънят да се разгори добре, преди да стигне до суровата зеленина. Миризмата на дим щеше да се просмуче в косата и дрехите им, а лицата им щяха да се затоплят от пламъците, докато гърбовете им щяха да замръзнат.

След това щяха да вечерят заедно, както правеха всяка вечер. Може би и Рафаела щеше да дойде и да донесе някои вкусни неща, останали от обяда в тракторията.

През годините, прекарани в самота, Бабета се бе научила да наблюдава лицата на хората и забеляза, че винаги когато Рафаела се появи, лицето на дребната англичанка се променя. Нищо специално, просто раменете ѝ се сковаваха, а изражението ѝ се вкаменяваше, сякаш тя цялата се стягаше, за да посрещне нещо неприятно.

Тази вечер, когато огънят се разгори, лицата и на четирите щяха да се осветят и тя щеше да се опита да ги наблюдава, защото беше време тази тъга, измъчваща момичето, да изгори и да се изчисти, както огънят ще изгори плевелите на кладата.

АЛИС

Винаги съм обичала големите огънове. Напомнят ми за детството ми, когато в деня на празника на Гай Фокс^[1] баща ми палеше огън в задния двор. Разрешавах ми да го гледам единствено от прозореца на стаята си, защото мама се боеше от пламъците и държеше единственото й дете да стои далеч от тях. Стоях от началото до края и гледах като омагьосана как огънят превръща дървото в жарава, която искреше като скъпоценни камъни.

Бабета се вълнуваше от този огън повече и от мен. Беше събрала на куп изскубнатата растителност и очевидно планираше някакво тържество. Дори извади от мазето си някаква прашна бутилка бренди, с което искаше да ни почерпи.

— Кой знае какво има вътре и като нищо ще ослепеем, ако пием от него — предупреди ме Лейла, докато гледаше купчината клони и треволяци. — Мислиш ли, че това там въобще ще се разгори?

Лейла все още ми приличаше на претоплена храна от вчера — всички аромати и вкусове отдавна бяха излетели. През повечето време я оставях сама, защото никога не знаех какво да кажа. Старата Лейла кипеше от живот, присмиваше се на всичко, докато сегашната искаше само да се скрие.

— Предполагам, че можем да използваме брендита, за да тръгне огънят по-бързо — опитах се да се пошегувам аз.

Тя обаче дори не се усмихна.

— Не спирам да си мисля, че ще ме напуснеш, Алис — едва чуто промълви тя. — Всяка сутрин се събуждам и очаквам да те заваря да си събираш багажа.

— Казах ти, че ще остана.

— За цялото лято ли?

— Да... Ако имаш нужда от мен, ще остана.

Тя се усмихна някак особено и започна да обикаля кладата един път, два пъти, след това неочаквано заподскача наоколо, обзета от неочакван прилив на енергия.

— Защо не напълним къщата с хора? — провикна се тя. — Покани приятели от Англия, да си направим купон и да вдигнем малко шум. Накарай Тонино да дойде. Да дойде и Чарли с момиченцата. А може и Гийон, ако искаш.

— Сигурна ли си? — стъписах се аз от внезапната промяна в настроението ѝ. — Какво ще стане с работата ти? Нямаш ли нужда от тишина и спокойствие?

— Точно сега имам нужда само от шумна компания — повиши глас тя. — От хора... от живот... от високи гласове.

— Лейла?

— Не ме гледай така. Не искам да съм с черни дрехи и да страдам мълчаливо. Така че нека да запалим огъня и да направим празненство, точно както Бабета иска. Да си сложим огнено червило и да се полеем с парфюми. Жалко, че нямаме фойерверки. Дали Бабета знае откъде да си вземем? — Тя постоя миг-два замислено, след което се затича стремително по тревата, кучето едва смогваше да я настигне. Не мина много и видях, че двете с Бабета са яхнали веслата и се насочват нагоре по хълма. Тъжната, някак непълноценна Лейла ме тревожеше, но маниакалният човек, в който се превърна за миг, ме плашеше.

След около час двете се върнаха с голяма кутия, шепнеха си заговорнически и я понесоха към кухнята. Известно време продължих да скубя и чистя плевели, чудейки се дали да продължа настъплението си към бугенвилеята. Сега градината ми се видя доста оголена, което не беше първоначалното ми намерение. Но това, да чистиш поникнали не на място туфи растения, беше направо като наркотик. Сега, когато бях сложила някакъв ред, се чувствах далеч по-добре.

Когато се прибрах в кухнята, заварих Бабета да готви за вечеря. Беше замислила истинско пиршество от миди, скариди и раци, задушени в лек доматен сос, но нито тя, нито Лейла ме оставиха да се включа.

— Излез от кухнята — нареди Лейла. — Хайде.

— Но...

— Ние двете ще приготвим всичко за тържеството. Ти свърши сама тежката работа в градината, сега е време да си починеш.

Онази самоналожена веселост все още я държеше и реших да не споря. Отидох да се изтегна на леглото си за малко. Замислих се за

Тонино, който за моя изненада съвсем не ми липсваше. Последното, което ми се искаше, беше да го поканя тук, за да бъде част от голямо празненство с моите три приятелки. Запитах се дали наистина бях го избрала, защото това бе най-лесният път, както Чарли беше споменал пред Лейла. Мисълта, че са ме обсъждали, за пореден път така ме ядоса, че станах и закрачих нервно от стаята до обраслата с глициния тераса и обратно, не знаейки какво да правя със себе си.

Слънцето се спускаше вече към хоризонта, когато чух Бабета да вика:

— Алииз! Алииз!

— Идваам — провикнах се в отговор и изпитах истинско облекчение, че най-сетне нещо се случи.

Трите се наредихме около купчината с изскубана трева с по чаша червено вино в ръка и зачакахме Рафаела да пристигне и да се стъмни съвсем.

— Ето така искам да се сбогувам с майка си — с огромен великолепен огън.

— Така да бъде — съгласих се аз.

Слънцето вече почти бе залязло зад хоризонта, когато Рафаела се появи. На приглушената светлина и дългите сенки изглеждаше още по-красива.

Със съвършено сериозни лица следяхме как Бабета поднесе факела си към кладата. В първия миг реших, че няма да се запали, но вслушвайки се в съвета ми, Лейла бе изляла брендите отгоре и за всеки случай бе добавила и малко бензин. Бабета от своя страна бе нахвърлял клони и подпалки, съхнали от дълго време под нейния навес.

Мълчахме. Очаквахме да видим дали пламъците ще подхванат плевелите от градината. Огънят се разгоря и ние отстъпихме назад с пламнали от горещината лица и подлютени от дима очи. Лейла се разсмя весело и доля вино в чашата си.

— Толкова е красиво! — възкликна тя. — Страшно ми харесва. Погледнах Рафаела, за да видя дали намира нещо неестествено в държането на приятелката ми, но тя не откъсваше очи от огъня.

— Ако се взреш — обърна се Лейла към мен, — ще видиш фигури. На галопиращи коне, на призраци... Различаваш ли ги?

Бабета хвърляше дърва в огъня с разтеглена в усмивка уста. Беше почти в екстаз. Нима аз бях единствената, която не беше завладяна от

вида на пламъците?

Завита с широк червен шал, Лейла допълваше чашите ни и танцуваше около огъня, като си тананикаше тихичко. Отдръпнах се още няколко крачки и се опитах да наблюдавам гледката като страничен човек. Приведената фигура на старицата, загърнатата във вълнен шал по-млада жена и трета, която не помръдваше.

Когато съвсем се стъмни, Бабета и Лейла заключиха кучето и извадиха фойерверките си. Първо запалихме бенгалския огън, после няколко римски свещи и въртящи се цветни колела.

Оставиха ракетите за накрая. От тях бяха взели най-много. Те избухваха в тъмното небе над нас и разцъфтяваха като цветя една след друга, а искрите им падаха надолу като дъжд. Лейла се оказа съвсем права — нямаше по-добър начин да се простим с майка й.

Сякаш съобщавахме на небето, че тя си е отишла.

[1] Всяка година на 5 ноември англичаните отбелязват с фойерверки и огньовете „Денят на благодарност за спасението“ в памет на английския войник Гай Фокс, който през 1605 г. трябвало да запали фитила на 36 бурета с барут, за да бъде вдигнат във въздуха Уестминстърския дворец. Заговорът на английските католици бил разкрит и Гай Фокс бил екзекутиран на 31 януари 1606 г. — Бел.пр. ↑

БАБЕТА

Бабета усещаше бузите си топли и опънати от горещината на пламъците. Бързаше да настърже пармезан и да нареже хрупкавия хляб. Мидите и малките калмари, които беше купила, имаха нужда само от няколко минути във вrelия бульон, приготвен по-рано през деня.

Всички пиха много, особено Лейла, и атмосферата в кухнята на „Вила Роза“ беше наистина празнична. Бабета слушаше с удоволствие разговора на трите жени, нищо че не разбираше и дума. Достатъчно ѝ беше да чува ромонът на гласовете им, да се чувства участник в нещо.

Точно както бе намислила, тази вечер тя ги наблюдаваше. В началото не видя нищо особено. По едно време забеляза, че дребната англичанка страни от Рафаела. Не биеше на очи, вероятно и Рафаела не го забелязваше, но за Бабета англичанката се държеше като дребно животинче, което те доближава, сетне, сякаш засрамено в последния миг, бърза да избяга. Дори тук, в кухнята, се повъртя, докато избере стола, най-отдалечен от Рафаела.

Бабета сипа супата в купи и ги понесе към масата. Лейла, за кой ли път тази вечер, доливаше вино в чашата си — бузите горяха на бледото ѝ лице, а пръстите ѝ въртяха косата тревожно.

Докато опитваше бульона, тя насочи вниманието си към Рафаела и с изненада установи промяна в лицето на приятелката си. Жената се усмихваше, вдигаше чашата си, за да се чукнат, заявявайки, че фойерверките са се оказали страхотно хрумване, но бе видимо потисната. Какви сенки може да са се спуснали над живота на Рафаела — питаше се Бабета, — та радостта да е толкова трудно постижима за нея.

АЛИС

Непрестанно се опитвах да се извиня на Рафаела, но всеки път, когато се доближавах до нея, се отказвах. Амбицията на Тонино да запази тази тайна нарани и двете ни и не си представях как няколко думи ще поправят нещата. Ето защо все я заобикалях с надеждата да избегна директния разговор.

Вечерята след паленето на огъня вървеше трудно. Мъчех се да подхвана теми, които са далеч от живота ми в Лондон, като каквото и да кажех, неизменно спестявах името на Тонино.

Въздъгнах с истинско облекчение, когато тя стана да си върви. Двете с Лейла събрахме мръсните съдове и ги оставихме в умивалника, а Бабета зави останалите парчета хляб в салфетката си и също се прибра. Знаех, че ще ги вкара в употреба — в каймата за кюфтета или препечени за закуска на следващия ден. В нейната кухня нищо не се изхвърляше.

Последното, което си мислех, че ще се случи, беше, че ще остана насаме с Рафаела, на която ѝ отне известно време, докато събере нещата си: ключовете за колата, телефона, съдовете, в които бе донесла малко храна, буркан с консервирана сърцевина от артишок, приготвен от Бабета за нея. Докато тя събере всичко това, Лейла вече ни беше пожелала лека нощ и нямаше кой да играе ролята на буфер между нас.

В продължение на няколко дълги мига се гледахме в очакване. Най-сетне Рафаела пое инициативата и попита с подрезгавял глас и твърд тон:

— Срамуваше ли се да ми кажеш, Алис?

— Не, няма такова нещо.

— Излиза, че всички ние не те оценихме правилно. — Гласът на Рафаела потреперваше от възмущение. — Що за жена живее с един мъж, който дори не е неин? След което идваш тук и си мислиш, че можеш да продължаваш да криеш връзката си с моя син. Мислех, че сме приятелки... Че двамата със съпруга ми се отнесохме добре с теб и ти го оцени тогава.

— Не аз настоявах това да се държи в тайна — опитах се да се защитя аз. — Тонино би могъл да ви каже, но реши да не го прави. Защо не се сърдиш на него?

— Не се тревожи. И на него съм му много сърдита. Сърдита съм и на двамата си сина по различни причини. Преливам от гняв.

— А Чиро? Той какво казва?

— Гледа да не е твърде строг към лошите черти на синовете ни.

Питах се къде ли беше сбъркал пък Лучо, за да му е сърдита и на него.

— Много добре разбирам обидата ти — опитах се да я успокоя аз. — Но според Тонино щяхте да ни притиснете да се оженим и да имаме деца. Точно това искаше да избегне.

— Да го притисна ли? — високомерно подхвърли Рафаела. — Цяла вечер очаквах да повдигнеш въпроса. От какво се страхуваш. Какво мислиш, че ще направя?

— Не знам... Беше ми неудобно.

— Обичаш сина ми. Какво неудобно има в това?

— Работата е там... Не мисля, че истински го обичам. — Застинах, потресена от онова, което изрекох на глас.

От гърдите на Рафаела се откъсна силна въздишка, тя ми обърна гръб и затръшна вратата след себе си.

Останах така, заслушана в шума на колата, която тя подкара бързо нагоре по пътя. След няколко минути чух гласа на Лейла, която очевидно е била в дневната и бе чула разправията ни.

— Не мина май много добре — констатира тя, след като влезе в кухнята.

— Мислиш ли? — сухо попитах аз.

— Не се ядосвай. Рафаела е просто избухлива. На сутринта ще е по-спокойна и ще можете да говорите по-спокойно.

— Каква бъркотия забърках само.

Лейла извади една мръсна чаша от умивалника и наля в нея остатъка от виното в бутилката.

— Целият живот е една голяма бъркотия, Алис. Точно затова ми е толкова интересно да пиша за него. Ти наистина ли не си влюбена в Тонино?

— Не виждам как бих могла да бъда.

— А сигурна ли си, че не търсиш нещо, което не съществува?

— Имаш предвид голямата любов ли? Голямата страст? Не, според мен двамата с Чарли сте напълно прави. С Тонино съм, защото той е по-лесният избор. По-безопасният. А той е с мен, защото съм готова да водя живота, който той предпочита.

— Предполагам, че така можеш да си щастлива дълго време — отбеляза Лейла.

— Така е. Била съм и доволна от живота си.

— А сега?

— Трябва да си тръгна, а се боя да го направя. Не искам да съм сама.

— Не си — нежно каза Лейла. — Имаш мен, нали не си забравила?

— Така е, но знаеш какво имам предвид.

— Виж, прекарай лятото тук. Живей отделно от Тонино известно време и главата ти ще се избистри. Ще се върнеш в Лондон и ще сложиш ред в живота си.

— Ами Рафаела? Дали няма да сподели с Тонино какво казах преди малко?

— Малко вероятно е.

— Откъде си толкова сигурна?

— Рафаела е бясна и на двамата си сина. Тонино не ѝ казва нищо. Лучо ѝ казва прекалено много.

— Какво имаш предвид?

— Миналата година Лучо направил бебе на някакво местно момиче и двамата решили тя да направи аборт. Не знам по каква причина, той споделил това с майка си, която, естествено, настояла да запазят бебето, предложила да го отгледа сама или да помага на момичето с всички възможни средства.

— И те въпреки това направили аборта.

— Именно. И разбили сърцето ѝ. Мама ми разказа тази история. Тръгнали приказки и станал огромен скандал.

— Абортът е разрешен в Италия, нали?

— Така е, но въпреки това... Приличните момичета, или поне тукашните, не абортират. В интерес на истината, има хора в града, които от година не ядат пица.

— Горкият Лучо — въздъгнах аз.

— Горката Рафаела — контрира ме Лейла.

— Сега разбирам защо си изпусна нервите с мен.

— Тя е жена с голямо сърце, но и лесно кипва. Иди да се срещнеш с нея утре. Обясни й.

— Може би ще отида... Ще си помисля.

Не исках да казвам на Лейла, че човекът, когото всъщност исках да видя, бе Лучо. И че не бях готова да чакам твърде дълго.

БАБЕТА

Бабета спа до късно и когато най-сетне се събуди, нямаше сили да направи нищо повече от това да се надигне и да се отпусне в новия ракитов стол, който Рафаела ѝ бе помогнала да си купи. Мразеше да харчи пари, но столът на Нунцио бе започнал да гние и да се разпада, а тя обичаше да сяда на терасата, завита със старото одеяло и да си спомня за него и за живота им заедно.

От време на време хвърляше поглед към „Вила Роза“, чудейки се дали не ѝ се причуват гласове, или просто някоя птица бе изчуруликала.

Бе прекарала прекрасно предишната вечер. Огънят, храната и особено фойерверките, които Лучо им намери. Донесе ги от училището — цяла кутия, иззети от учениците през последните една-две години. Не го попита откъде знае за кутията, макар да имаше известни подозрения. Беше се появила млада учителка от друг град, хубавка, точно такава, каквито Лучо харесваше.

Жалко, че и той не дойде. Тя още усещаше приятната тръпка да поднесе клечката до фитила и да чака той да се запали. На Лучо щеше да му хареса. Той още тогава отказа поканата ѝ, въпреки че тя го уверяваше, че могат да го изчакат за фойерверките, докато затвори пицарията.

Бабета извърна лице към слънчевите лъчи и задряма, спомените от предишната вечер се преплетоха с въпросите, които се въртяха в главата ѝ. Какво става с Рафаела? Ами с Алис? Какво може да се направи за Лейла? Не искаше да повярва, че животът ѝ се свърза така тясно с жените в съседство. На всичкото отгоре, сякаш само тя виждаше, че са възникнали проблеми, които трябва да бъдат изгладени.

Но не веднага. Този топъл пролетен ден бе за други неща. Беше решила да дреме тази сутрин, тъй като нямаше неотложни задачи. В кухненските ѝ шкафове имаше достатъчно храна, къщата беше подредена, градината във „Вила Роза“ — изчистена. Щеше да помързелува в тази свободна утрин, да гледа как белките се стрелкат

между клоните на боровете, да гали кучето, когато побутне коляното ѝ с муцуна, и да съзерцава небето и морето, също както Нунцио.

АЛИС

На сутринта след паленето на кладата „Вила Роза“ се събуди в пълно затишие. Внезапният изблик на енергия бе изцедил силите на Лейла, а и от Бабета нямаше и следа в съседния двор.

Запълних един час с разходка до морето и по пътеката покрай брега. Бяха се появили няколко нови сгради, но всичките бяха затворени и със здраво заключени прозорци и врати в очакване на летните си посетители. Някой си бе направил труда да прокара прилична пътека, над която хвърляха сянка дърветата от двете й страни. Покрай паянтова ограда от сковани на кръст клони човек можеше да стигне до груби стъпала, а оттам до малък естествен залив, заобиколен от остри скали. Може би в горещите дни човек можеше и да поплува там, макар камъните по брега да бяха доста остри. Тук се усещаше миризмата на гниещи водорасли, обърната с дъното нагоре рибарска лодка бе изтеглена навътре, а зад нея върху скалите бе просната рибарска мрежа.

Стъпила така на самия бряг, с поглед към морето, имах чувството, че с удоволствие бих останала тук цяло лято. Не изпитвах желание час по-скоро да пъкна ключа си във вратата на къщата на Тонино и отново да се превърна само в неин обитател. Единственото нещо, което наистина ми липсваше, бе градината ми, но едно такова парче земя често се превръща в истински тиранин, ето защо не изпитвах кой знае какви угризения, че бях оставила списък със задачите, които трябваше да се свършат. Нека Тонино се тревожи сега за тях. Все щеше да намери някой в селото, който да поддържа градината. А междувременно разполагах със стръмния терен в двора на Лейла и трябваше само да измисля как и какво да насадя.

Може би малко подправки и салати непосредствено до вратата на кухнята, размишлявах аз по обратния път. Овощните дървета — естествено щяха да останат, но в горния край на градината можеше да сложа две-три палми, за да очертаят някаква граница, а и за малко повече сянка. Нямаше смисъл да започвам, докато не направя план, ето

защо известно време оглеждах замислено голата земя, след което тръгнах към кухнята, за да видя какво може да сготвя.

В къщата не бе останала почти никаква храна. Открих няколко полупразни кутии с ориз арборио, но с толкова много гъгрица, че най-добре бе да ги изхвърля. Имаше и буркан с маслини, хванали мухъл, и твърдо като камък парче пармезан. През по-голяма част от времето се бяхме хранили с донесени от Бабета ястия — тави с лазаня, които печеше в нашата фурна, супи и пресни зеленчуци, задушено швейцарско цвекло, увито в бекон и след това запържено в масло, крехък зелен фасул със салвия.

Беше ми приятно да се потопя в мързеливото удобство, някой друг да готви за мен, но вече ме сърбяха ръцете да приготвя нещо сама. Искаше ми се да чувам отново ударите на ножа в дъската, докато режа лука, да го хвърля в сгорещения зехтин и да усетя аромата му, да следя реакцията на хората, докато опитват сочното ризото, което съм бъркала двайсет минути, да комбинирам задушното парче телешко с вкуса на лимоните, откъснати от дървото пред кухненската врата, да сготвя сепия в собствения ѝ мастилено син сок.

Но преди това трябваше да отида до Тривенто, за да напазарувам. Беше някъде към десет сутринта, а пазарът затваряше по обяд, така че рискувах да заваря само онова, което е останало и другите жени са подминали. Старият джип на Аврора бе паркиран встрани от къщата, но знаех, че лостът на скоростите се мести трудно, а спирачките бяха меки, ето защо не исках да рискувам по острите завои на стръмния път.

Взех яке и шапка и тръгнах да търся Бабета. Заварих я на терасата пред къщата ѝ с изложено на слънчевите лъчи сбръчкано като орех лице. Помислих, че спи, но доловила очевидно стъпките ми, тя отвори очи.

— *Буонджорно* — поздравих аз бодро.

В отговор тя само махна с ръка.

Опитах се да обясня, че имам нужда някой да ме закара до пазара, но очевидно молбата ми само я изтощи още повече. Преди да съм завършила със сложната си жестикулация, тя посочи с палец навеса, където държеше веспата, и отново притвори клепачи.

Дори се зарадвах, че Бабета нямаше желание да дойде. Усещането да карам малкия мотопед, чийто клаксон натисках на

острите завои, предупреждавайки за присъствието си, бе прекрасно. Бях забравила какво удоволствие ми доставяше.

Паркирах го пред вратата на необитаема сграда в една от страничните улички. Развързах кошниците и се отправих към сергиите на пазара.

Купувах предпазливо, както ме бе учила Бабета, не се поддавах на изкушението на големите пити пармезан, купищата пресни пролетни зеленчуци или нанизите дебели ароматни колбаси. Имаше достатъчно време и за тях през следващите седмици, но в този момент можех да пренеса само онова, което ми трябваше за вечеря.

И тъкмо си мислех, че кошниците ми са достатъчно тежки и трябва да се връщам при мотопеда, когато чух глас, който отдавна се надявах да чуя.

— Алис, ти ли си това? — До сергията с прясна биволска моцарела стоеше Лучо. — Наистина си ти.

Изминалите години бяха го променили едва забележимо. Тънки бръчици около очите, тук-там посребрени коси. Изражението, високите скули, пълните устни и извит нос си бяха същите. И усмивката. Достатъчен ми беше само един поглед, за да се уверя, че този мъж има предишното въздействие върху мен.

Лучо протегна ръце и ме целуна по двете бузи, сетне отстъпи крачка назад, огледа ме и отново ме целуна, отпуснал едната си ръка на кръста ми, откъдето така и не я свали.

— Изглеждаш чудесно — увери ме той.

— Ти също.

— Лейла ми каза, че си пристигнала. Само чаках да се поосвободя и да дойда да те видя. Но знаеш как е, когато работиш в кухня. През зимата беше сравнително спокойно, но времето се стопли и започна да става натоварено.

— Аз също се канех да се отбия при теб — небрежно подхвърлих аз. — Но днес накупих всичките тези продукти и сега бързам да се прибера, за да ги сготвя.

— Все същата Алис — засмя се Лучо. — Винаги обсебена от храната.

Дали знаеше за мен и Тонино? Най-вероятно. Не исках обаче да се докосвам до тази тема, за да не би по някаква причина майка му да не му е споменала.

— Но може да изпием по едно кафе — отбелязах аз. — Или си много зает?

— Зает съм, разбира се, но ела да ти направя кафе в пицарията — предложи той. — Докато се вари, ще можем да си поговорим. Също като в доброто старо време, нали?

Кимнах и той, отпуснал отново ръка на кръста ми, ме поведе през площада към малката уличка с пицарията.

Пещта вътре не беше запалена и в помещението бе доста хладно. Стените бяха прясно боядисани и вътре още се усещаше миризмата на боя. Дългите пейки бяха излъскани и лакирани, кашпа пълна с разцъфтели мушката посрещаше клиентите пред вратата.

Менюто не беше променено. Забелязал вниманието, с което го преглеждах, Лучо се засмя унило.

— Старата примавера и маринара — отбеляза той. — Предпочитанията на хората са все същите.

— Нямаш ли някакви нови специалитети?

— О, да, през лятото, когато дойдат туристите, правя пица с чипс за децата.

— Чипс ли, слагаш чипса и печеш?

— Да — засмя се той. — Няма да ти предлагам този вариант. Виждам по изражението ти, че не си във възторг.

— Какво стана с храната, приготвена с любов? — засмях се аз. — Не допускам, че пилееш любовта си за пица с чипс.

Лучо се разсмя весело. През цялото време, докато говорехме, използваше всеки случай да ме докосне — когато ми подаваше чашата с кафе, когато ме заведе до стола, поставен пред плота.

— Разкажи ми какво те доведе в Италия след толкова време — попита Лучо, докато почистваше пещта от пепелта и неизгорелите въглени.

— Лейла има нужда от мен. Сега, след смъртта на майка си, е сама.

— Така е, тъжно е, когато майка ти си отиде. Горката Лейла, животът не се оказа особено благосклонен към нея, според мен. Струва ми се, че никога не е била много щастлива. За разлика от теб, Алис. Имам чувството, че харесваш живота си.

— Лейла направи успешна кариера — опитах се да защитя приятелката си. — Докато аз лично не съм постигнала абсолютно

нищо. Поне в сравнение с нея.

Лучо подреди дървата и подпалките и запали малката купчина. Щеше да поддържа огъня през целия следобед, докато дебелиите каменни стени се нагряят достатъчно и достигнат подходящата температура за опичането на тънката пица.

— Успешен е онзи живот, който ти харесва — отбеляза той, наблюдавайки добре ли се разгарят подпалките. — Ето, виж мен, например. Стоя си тук, пека пица с чипс за туристите, защото ми харесва. Мислиш ли, че бих бил по-успешен, ако отида в Лондон, за да поднасям тънки порцеланови чинии с измислени блюда на богатите хора? Не мисля. Ще се чувствам точно като приятелката ти.

Една подличка част от мен изпита задоволство от думите му. Цялата стара ревност и завист сякаш набъбнаха като втасващо тесто за пица. За пореден път се запитах какво точно знае Лучо за моя живот в Лондон.

— Трябва да вървя. Взех назаем веспата на Баbeta и тя сигурно вече се чуди къде съм.

Изтупвайки прахта от дървата по ръцете си, Лучо тръгна да ме изпрати до вратата, сякаш бях специален клиент, а не момичето, което някога му помагаше в кухнята. Вече бях прекрачила прага, когато той сложи ръка на рамото ми и аз извърнах лице към него, очаквайки като една глупачка, че ще ме целуне.

Вместо това той поклати глава с думите:

— Не мога да повярвам, че принадлежиш на брат ми, Алис — и затвори вратата.

През стъклото видях как тръгна отново към пещта.

БАБЕТА

Почувствала се напълно отпочинала след още една нощ здрав сън, Бабета се събуди рано, изпълнена с решителност. Закуси както всяка сутрин със силно кафе и сух хляб, обилно намазан със сливов мармалад, и докато дъвчеше бавно и преглъщаше, започна да прави планове.

През повечето време, прекарано в раkitовия стол, в мислите ѝ бе Рафаела. Винаги досега си бе въобразявала, че животът на приятелката ѝ е огрян от слънцето на късмета. Имаше работлив съпруг, чудесни синове, успешен бизнес, а какво друго би могла да иска една жена? И ето че сега тъмни облаци хвърляха сянка върху живота ѝ.

Бабета се загърна здраво с вълнения шал, за да се предпази от студения вятър по пътя, яхна веспата и пое към пристанището. Скоро щеше да дойде лято и нямаше да има нужда от черния вълнен шал, но засега се радваше, че го има.

Завари приятелката си да седи на една от слънчевите маси пред траторията, потънала в сериозен разговор със съпруга си. Щом я видяха, млъкнаха и Рафаела я поздрави високо с добре дошла.

— Липсваше ни вчера, Бабета. Канех се по-късно през деня да отскоча да видя дали си добре.

— Няма нужда. Добре съм. Измръзнах по пътя насам. Добре ще е да изпия нещо, за сгряване.

— Веднага — изправи се Чиро. — Ще ти сваря кафе. Какво ще кажеш и за няколко бишкоти, опекох ги снощи. Ако ги одобриш, ще можеш да си вземеш и за вкъщи.

Останаха сами и Бабета се усмихна.

— Много се грижете за мен — рече тя. — Какво щях да правя без вас.

— Имаш своето семейство — София и близначките също са край теб — напомни Рафаела.

— Така е — кимна старицата. — Но семейството е друго нещо. Моята София не спира да ми казва какво да правя, как да живея. Ти никога не си го правила.

— Така е. Семейството може да е най-хубавото нещо... Както и най-трудното понякога — съгласи се Рафаела.

Слуховете за Лучо и бременното момиче бяха стигнали до ушите на Бабета. Нямаше човек да не знае историята. Цяла една седмица това бе тема за разговор за всички, които се отбиваха при пейката на старата Силвана пред пекарната.

— Той е добро момче, всички го знаем — каза Бабета. — Само дето е малко слаб, стане ли дума за жени. Всички мъже са такива.

— За кого от двамата ми сина говориш? — Остри нотки прозвучаха в гласа на Рафаела.

— За Лучо, разбира се. Много го обичам — побърза да уточни Бабета. — Няма човек, който да не го харесва.

— Лучо е стар проблем — изправи се Рафаела и се отправи към пристанището. — Други проблеми ме тормозят сега.

— Тонино?

Рафаела кимна.

— Обясни ми, ако можеш, защо един син няма да сподели с майка си важни събития от своя живот? — Гласът на жената пресекуваше от вълнение. — Такива, които ще я зарадват. Всяка сутрин, щом си отворя очите, първото нещо, за което мисля, е това. И не ми дава мира през целия ден.

С крайчеца на окото си Бабета видя, че Чиро се доближава с подноса с кафе и бишкоти.

— Не разбирам наистина...

— Няма значение — сви рамене Рафаела. — Вече наистина няма значение. Искам само да знаеш, че и на мен, и на Чиро ни е много приятно да се грижим за теб. Надявам се, когато стигна твоите години, да има човек, който да направи същото и за мен.

АЛИС

Не вярвах, че Лейла говори сериозно, когато ми каза, че иска да покани много хора, за да напълни „Вила Роза“, но тя повдигна темата отново, докато обядвахме в един от следващите дни навън под лъчите на топлото слънце.

— Ще бъде хубаво лято — рече тя. — Ще плуваме, ще се наслаждаваме на чудесна храна и на много вино. Какво отговори Чарли, когато му каза за поканата ми, ще доведе ли момиченцата? А Гийон?

— Не съм им се обадила още — признах аз. — Не знаех, че наистина го мислиш.

— Мисля го, разбира се. Защо иначе ще ти го казвам?

— Ами твоите приятели? Не искаш ли да поканиш тях.

— Те очакват да се държа по определен начин, а точно сега не съм много склонна да играя роля.

— Какво имаш предвид?

— Канят ме на вечеря, когато искат да се покажат пред останалите. И невинаги е лесно. Едни откровено не те харесват, други — са решили да не те харесват. Много енергия се иска, за да живееш в този свят. Духовна енергия имам предвид.

— Която ти липсва?

— В момента — да.

— Но Гийон и Чарли никога не са...

— Не са ме харесвали, нали?

— Е... Истината е, че са мои приятели.

— Знам, ето защо си мисля, че няма да се наложи да правя голямо усилие. Ще са тук, ще изпълнят мястото с шум. Ще са тук заради теб, а не заради мен — обясни тя.

— Не съм много сигурна, че те разбирам — засмях се аз, — но ще ги поканя, ако настояваш. Ще е весело, ако момичетата на Чарли са тук. Много са сладки.

— Мама щеше да се радва да види къщата пълна с деца. Тъгуваше, че аз нямам.

— И защо нямаш? — попитах любопитно.

— За малко да имам — призна Лейла. — Забременях случайно, но направих тежък спонтанен аборт. Когато ме пуснаха от болницата, се качих на първото такси и отидох право в приюта за кучета в Батерси и осинових два помияра. Освен теб, те са най-добрите ми приятели. Тъжно е, нали?

— Къде са сега?

— У дома в Уолдингам, с моята икономка. Тъгувам за тях. А ти, Алис? Защо вие с Тонино не сте си направили бебе?

— Защото той не иска — прехапах устни аз.

— А ти?

— Оказа се, че искам. Трябваше ми много време да го осъзная.

— Питала ли си се как можеше да протече животът ти, ако не те бяха изнасилили? — най-неочаквано попита Лейла.

Застинах.

— Не мисля вече за това.

— Но промени целия ти живот.

— Все пак не това е причината да нямам деца — възразих аз.

— До известна степен е. От този момент избра сигурното и се придържаш към него. Дори сега не си убедена, че обичаш Тонино, но си мисля, че в края на лятото ще се върнеш при него. Всичко останало, ще е прекалено голям риск, нали?

— Лейла, не искам да се месиш така в моя живот — отсякох аз, като станах и започнах да събирам мръсните чинии. — Винаги го правиш.

— Защото съм твоя приятелка — рече тя. — И защото ме е грижа за теб.

Гневно и шумно започнах да мия чиниите, без да се интересувам, че може да се отчупи някое парче. Докато блъсках чистите съдове в шкафа, си спомних решението си, че искам да живея пълноценно. Ако Лейла беше права, значи бях направила точно обратното.

Щом се успокоих, се обадох на Чарли и Гийон и им оставих съобщения, в които ги молах да дойдат. Колкото повече хора се съберяха, толкова по-малко време щеше да има Лейла да ме въвлича в безсмислени разговори.

Толкова по-малко време щях да прекарвам с нея.

БАБЕТА

Първото, което чу Бабета, бяха детските гласове. Две малки момиченца се смееха и си подвикваха едно на друго. Изпълнена с любопитство, тя слезе от терасата и тръгна бавно към портата на „Вила Роза“. Видя две красиви деца с дълги руси коси, сплетени надвенатри. Някой бе завързал люлка на здравите клони на бугенвилията.

Изпод наровото дърво, седнал на сгъваем стол, ги наблюдаваше блед мъж. Той носеше шапка, която да го пази от силното слънце, а в ръцете си държеше вестник. Бабета се поколеба на входа, питайки се кои може да са тези хора. В този миг на вратата на кухнята се появи друг мъж с шарена риза. Крепеше чайник с двете си ръце.

В друг случай Бабета би прекосила двора, за да почука на кухненската врата. Но тези непознати хора я смутиха. Дори това, че стои така на портата и наблюдава децата, ѝ се струваше нахален. Ето защо се обърна и се прибра в къщата си.

Целият този ден пристигаха и заминаваха коли. Бабета чуваше как хората в съседство се хранят навън, как приборите тракат по чиниите, как гласовете ту стихват, ту се извисяват, от време на време избухвайки в смях. Този на Лейла бе най-висок, но се чуваше смехът и на Алис — по-висок от обикновено, най-вече, когато играеше с децата. По едно време на Бабета ѝ хрумна да отиде да помете алеите, но си помисли, че няма да е прилично.

Тъкмо тогава старият Скай се надигна от кошницата си и разтърси козина с изплезен навън език. С леко сковани от артрит крака той пристъпи напред и слезе по стълбите. Подуши известно време тревата, след което ушите му щръкнаха и вирвайки сивата си муцуна, изляя дрезгаво.

— Скай, Скай — разнесе се гласът на Лейла.

Кучето размаха опашка при този звук и в лек тръст се понесе към „Вила Роза“.

— Спри, глупаво куче — изсъска Бабета, но устремен напред Скай не я чу. Тя потътри крака след него, убедена, че не може да му се има доверие, когато наблизко има деца. Пръстчетата им са толкова

малки, а неговите зъби, макар и пожълтели, си бяха зъби на куче. Ами ако неволно го натиснат и той отвърне рязко?

Когато най-сетне стигна в двора, завари Лейла да коленичи пред Скай и да показва на момиченцата как да го милват нежно. Кучето вече се търкаляше на земята и предлагаше голия си корем.

— Всичко е наред, Бабета — успокои я Лейла на своя лош италиански. — Виж колко му харесват децата. Ела, моля те, да те запозная с нашите гости. Ще останат тук няколко седмици, така че не се притеснявай от тях.

Последва малко несръчно представяне, Лейла ѝ помогна да повтори няколко пъти имената.

— Чарли, Гийон... Чарли, Гийон.

Никой от мъжете не говореше италиански и Бабета се питаше как да се държи с тях, докато са тук.

— Моменто — въздъхна само тя и тръгна към своята къща. Започна да рови из шкафовете в кухнята. Постла на дъното на една кошница памучна кърпа на сини и бели квадратчета и започна да слага отгоре най-вкусните неща, за които се сети — печени предишната вечер бисквити, буркан сладко от праскови от миналата есен и малко *панетоне*^[1], което София бе купила за нея. Понесе всичко това към „Вила Роза“ и завари всички около масата на двора, заети да белят пресен грах.

Бабета кимна на мъжа с шарената риза и му подаде кошницата си. Човекът кимна усмихнато и отвори веднага кутията с бисквити. Лейла се запъти да приготви още чай, а Алис се премести малко встрани, за да направи място за Бабета.

Старицата се намести между останалите и също като тях посегна към торбата с грахови шушулки и започна да ги отваря, пускайки свежите зърна в цедката в центъра на масата. Алис и Гийон нещо си говореха, докато пръстите им сръчно действаха. От време на време някое топче отскачаше и се търкулваше под масата, където Скай с охота го поглъщаше. Много скоро Лейла донесе чая и бисквитите на Бабета бързо-бързо изчезнаха.

С напечен от слънцето гръб, жената белеше, заслушана в бърборенето на останалите.

[1] Вид сладък италиански хляб, смятан за символ на Милано и се подарява обикновено за Коледа или Нова година. — Бел.пр. ↑

АЛИС

Очертаваше се едно спокойно и изпълнено с идилия лято. От време на време се чувствах виновна, че оставям дните да текат безметежно един след друг, но бързо свикнах сутрин да се излежавам на плажа, а следобед да се изтягам на сгъваем шезлонг, докато Чарли играе с децата на терасата. В гаража зад къщата открихме кашон, пълен с допотопни играчки. Чарли намери някъде стара маса за тенис и обяви състезание на Гийон. Момиченцата се занимаваха най-вече с намерените тук кофички и лопатки. Преди много години някое семейство бе оставило тук всичките тези неща и ето че сега влязоха в употреба.

Известно време се тревожех, че Лейла ще съжали, че отвори дома си за моите приятели, но тя се включи в играта на пинг-понг, водеше момичетата на разходка из околността и видимо се забавляваше. Дори Бабета се включи в групата, като всяка сутрин се появяваше с нещо приготвено и настояваше да се редуваме в кухнята.

— Малко ми е неудобно да оставяме старицата да готви, след като и двамата сме майстор готвачи — отбеляза веднъж Гийон. — Не е ли редно тя да си седи, докато ние се занимаваме с храната?

Посочих му Бабета, която показваше на децата как да търкалят тестото, за да се получи дълга змия за ньоки.

— Мислиш ли, че можеш да я спреш? — засмях се аз. — Тя е направо в стихията си и не помня да съм я виждала толкова щастлива.

— Сигурно е самотна тук през зимата.

— Тук е не само самотно, но и диво — споделих аз. — Видя ли картините на Аврора с бурите? Някои от тях са изправени до стената в дневната.

— Хвърлих им един поглед. Изумителни са наистина.

— Сигурно е добре да имаш талант. Някак по-лесно решаваш накъде да насочиш живота си.

— Ти имаш талант, Алис. Страхотен готвач си — рече Гийон.

— Много мило, че го казваш, но не мисля, че е вярно. Справям се, разбира се, но не мисля, че съм гений.

— Съжالياваш ли, че се впусна в тази професия?

— Не, не бих казала. Сега обаче сякаш се събуждам с усещането, че съм живяла нечий чужд живот. Непрестанно се питам как и защо започна всичко.

— Съвсем нормално е. Всеки има такива моменти.

— Хората, които познавам, сякаш нямат такива съмнения. Ето ти и Чарли например. И двамата изглеждате като хора, които никога не са подлагали на съмнение правилността на своя път.

— Всеки от нас има своите проблеми. А и за теб не е късно. Можеш да промениш нещата. Прави нещо, което обичаш. — Гийон замълча и ме изгледа продължително. — Бъди с някого, когото обичаш.

— Дори това не знам как да направя. Откъде да започна. Сякаш имам нужда някой да ми подсказе.

— Както се досещаш, съм минал през дълга терапия — въздъхна Гийон. — И въпреки това, не мисля, че овладях техниката на живота. Това, което знам със сигурност, е, че понякога просто трябва да подхванеш нещо и да вярваш, че ще се получи.

Ако този разговор бе започнат от Лейла, щях да скоча и да избягам, за да го прекратя, но ето че няхах нищо против да го водя с Гийон. Следващите няколко дни не спирах да мисля върху думите му — докато играех с момичетата на плажа сутрин, докато приготвях набързо макарони и доматиен сос за обяд. Понякога слизах при скалите под „Вила Роза“ и гледах морето. Тук бе мястото, където мислите ми бяха най-бистри.

През повечето време мислех за нещата, които не искам да правя. Така стигнах до заключението, че животът ми не е да бъда майстор готвач. Не исках да бъда и придатък на Тонино. Не беше трудно да видя къде сбърках в миналото. Но не виждах и пътя си напред.

Една сутрин, докато работех в малката градина, която бях засадила за Лейла, се запитах защо хората не си отглеждат сами пресните зеленчуци. Дори ако става дума за няколко салати и подправки, ще изпитат задоволството и радостта да откъсват и консумират собственото си производство. Защо толкова малко хора, дори тези, които имат градини и дворове, не го правят. В този миг сякаш прогледнах. Разбрах какво искам да бъда.

За първи път се престаших да го спомена няколко дни по-късно, докато двамата с Чарли се разхождахме между боровете по онази нова

пътека към скалистия залив.

— Хрумна ми една идея — започнах аз колебливо.

— Така ли? — усмихна се той окуражаващо.

— Искам да започна градинарски бизнес.

— Не си се занимавала с озеленяване — посочи той. — Досега си правила градини само за ядливи растения.

— Точно за това става дума. Бих могла да помагам на хората, които искат да отглеждат биопродукти. — Усетих, че започвам да се разпалвам. — Например да предлагам разсад и дори, ако искат, да им показвам как да го отглеждат.

— Все си мислех, че храната и готвенето са твоята страст. Какво ще стане с кариерата ти на майстор готвач? — изненада се Чарли.

— Отдавна е свършено с нея. Прав си, харесвам да работя с храна, но много отдавна разбрах, че животът в кухнята на ресторант не ми допада. Той е като наркотик. Страхотен начин е да запълниш деня си така, че да не ти остава време да мислиш за нищо друго. Но тогава вече не става дума за самата храна. Това не е готвене с любов.

— Така ли? И защо да не е. — Усетих, че любопитството му е разпалено. — Винаги съм мислел, че си обзета от идеята за храната.

— Вярно е. Харесва ми да отглеждам храна и да мисля за това какво ще се получи от нея и дали ще бъде вкусно — съгласих се аз. — За мен това е нещо като алхимия. Но да си готвач на конвейер, означава да вършиш все едно и също отново и отново. Няма я магията.

Разказах му какво съм прочела в интернет за отглеждането на разсад. Може да се постави в дървени сандъчета, така че да не се налага дори да се навеждаш или коленичиш.

— Няма нужда и да копаяш — продължих аз. — Не всеки може да има градина до кухнята си, както е тук във „Вила Роза“. Искане много работа. Но не значи, че хората не могат да се хранят с пресни зеленчуци, вместо да ги купуват в пластмасови опаковки от супермаркетите. Това е за мен храната.

Очаквах Чарли да започне да излага десетки причини, поради които идеята ми няма да проработи, но се случи тъкмо обратното — беше заинтригуван.

— Можеш да ги продаваш и по интернет — подхвърли той. — Ако подготвиш различни размери и обеми, така че хората да поръчват

толкова, колкото могат да поберат в градината си. Ако са в дървени сандъчета, все ще изтраят няколко години.

— Значи смяташ, че от това може да излезе нещо?

— Защо да не излезе? Стига да обмислиш добре нещата и да направиш предварителната подготовка.

— Сериозно ли говориш?

— Напълно — усмихна се Чарли. — Идеята ми се струва страхотна. Как се сети за нея?

— Мъчех се да си изясня какво ми харесва най-много — развълнувано заобяснявах аз. — Дадох си сметка, че отглеждането на храни ми носи най-голяма радост. Бабета ме научи на основните правила и сега ми се иска да предам нейното знание и опит. Мога да започна да изпращам мостри със семена, дори и рецепти за приготвянето на онова, което ще израсте от тези семена, да предлагам демонстрации някъде, докато нещата потръгнат. Но поне ще работя нещо, което истински ми харесва.

По-късно същия следобед двамата седнахме на кухненската маса и той ми помогна да направя план за действие. Оказа се, че трябва да се обмислят цял куп неща, но Чарли методично ги отхвърляше едно по едно и докато дъвчеше края на молива, планираше всяка стъпка.

— Мога да ти помогна с малък капитал — предложи по едно време той. — Да бъда твой партньор в сянка. Стига да ме приемеш, разбира се.

— Господи, разбира се — възкликнах аз. — С огромна радост.

— Значи ще бъдем бизнес партньори — погледна ме той. — Е, не точно така си представях отношенията ни, но е по-добре от нищо.

Не схванах намека му, поне не в първия момент. Може би бях ангажирана твърде много с планиране на бъдещия си бизнес, за да мисля за Чарли и за чувствата, които някога ни свързваха. Едва късно вечерта, вече в леглото, докато се мъчех да заспя, си спомних думите му и се запитах какво ли можеше да означават. Възможно ли бе след всичките тези години Чарли да продължава да ме обича? И дори да е така, какво изпитвах аз към него?

Някъде към шест сутринта ми омръзна да се въртя, убедена, че така и така няма да заспя, след като хиляди мисли жужат в главата ми. Ето защо реших да стана. Къщата сякаш не очакваше появата ми — капациите бяха плътно затворени, звуци на ранната утрин, като хъркане

и кашляне, долитаха иззад затворените врати. Бях се насочила към банята, когато вратата на стаята на Лейла внезапно се отвори и затвори зад мен.

— И друг ли не може да спи като мен? — подхвърлих през рамо, извивайки глава в очакване да видя Лейла, огряна от първите слънчеви лъчи. Оказа се, че това бе Лучо, с разрошена коса, стиснал дрехите в едната си ръка, а обувките — в другата.

Сложи пръст пред устата си и се усмихна.

— Шшт, тя още спи — прошепна той.

Нищо не казах. За огромна моя изненада вътре в мен нищо не трепна.

БАБЕТА

Напълно увлечена в живота, който кипеше зад оградата на „Вила Роза“, Бабета съвсем забрави за останалия свят. Не се сецаше да отиде с мотопеда до Тривенто, за да пазарува или да научи последните клюки, не се сецаше и за приятелката си Рафаела на пристанището. Дните ѝ потекоха в приятен ритъм. Сутрин спеше толкова, колкото ѝ беше приятно, след това ставаше, замесваше и опичаше тава с бисквити или хляб. Преди обяд занасяше своите малки подаръци във „Вила Роза“, където помиташе алеите, надникваше и в кухнята, за да види имат ли нужда от помощта ѝ, сетне сядаше на масата за обяд с онова, което те бяха приготвили. Обикновено децата, наметнати с хавлиени дрешки подобни на пончо и лепнеци от солената вода и пясъка след плажа, се разхождаха в градината с филия хляб, намазана с течен шоколад, докато възрастните отваряха бутилка изстудено вино и си взимаха сирене и плодове или хрупача *таралини*^[1].

Когато се измореше или слънцето започнеше да напича твърде силно, тя отиваше у дома и дремваше на своя ракитов стол. Останалите обикновено се разхождаха до подножието на статуята или се качваха в колата за по-дълга обиколка по крайбрежието, където пиеха кафе в някое кафене. Момиченцата винаги махаха през задното стъкло, докато колата изкачваше стръмнината, а Скай отговаряше с продрания си лай.

Този следобед тя, както обикновено, се бе отпуснала в своя стол, когато чу мотора на приближаваща към къщата ѝ кола. Отвори изненадано очи и познала стария фиат на Рафаела, я жегна чувство на вина.

— Толкова съжалявам, приятелко, че не се обадох през всичкото това време — провикна се тя към гостенката си, която изкачваше стъпалата към терасата.

— Реших, че е крайно време да мина да видя какво става. Разтревожих се, помислих, че не се чувстваш добре. Срецнах обаче Лейла и тя ми каза, че си много заета. — Рафаела приседна на най-горното стъпало и въздъхна. — Много са стръмни тези стъпала. Не знам как ги катериш всеки ден. Може би дъщеря ти е права и е добре

да се разделиш с тази къща, преди да ти стане твърде трудно да ги изкачваш.

Бабета смръщи сбръчканото си лице.

— Няма да се местя... и не съм болна.

Тонът ѝ бе сърдит, но Рафаела са направи, че не забелязва.

— Разкажи ми какво правиш. Лейла спомена, че често сте заедно.

— Ами да. Помагам на англичаните да приготвят храната си, да се грижат за децата — с видима гордост обясни Бабета.

— Две красиви момиченца, нали? Видях ги да тичат след чайките на пристанището.

— Красиви и изморителни — въздъхна Бабета. — Добре че съм наоколо, че горката Алис няма да има и миг спокойствие.

— Как е тя? — с любопитство попита Рафаела.

Бабета се замисли и едва сега си даде сметка, че момичето се бе променило след идването на приятелите ѝ. Усмиваше се по-често, присъствието ѝ се забелязваше много повече от преди. Не беше онази сянка, която Бабета познаваше.

— Добре — рече тя. — Всички са добре.

Поприказваха още малко и Бабета отиде да направи кафе, което изпиха на терасата.

— Вероятно скоро ще си тръгват — отбеляза спокойно Бабета.

— Сигурно — съгласи се Рафаела. — Тук са само за отпуската си. Лейла спомена, че двете с Алис правели планове да останат цялото лято. Искат да свършат повече неща в градината.

Бабета насочи поглед към своите лехи с домати, вече доста обрасли с истинска гора от бурени.

— Градината иска много работа — мъдро заключи тя. Проследила погледа ѝ Рафаела се усмихна.

— Знаеш ли, имам няколко часа. Кажи ми къде са количката и мотиката ти, да видя ще успея ли да дам малко въздух на доматиите ти.

Двете се заловиха за работа и на Бабета ѝ стана неудобно, че е толкова по-бавна от приятелката си.

— Ако затворя част от доматиите в бутилки, непременно ще ти донеса — обеща тя. — Както и част от сладкия червен лук. Много хубав стана тази година.

— Ако искаш, мога да изпратя мъжа ми да ти помогне малко с по-тежката работа — предложи Рафаела. — У нас има място само за няколко сандъчета с подправки и ще съм ти благодарна, ако позволиш да засадим при теб нещо и да го гледаме. Каквото и да говориш, това място е твърде голямо за теб.

— Много време мина, откакто имах мъж, който да ми помага — съгласи се възрастната жена. — Липсва ми това време.

— Договорихме се в такъв случай. Ще идваме следобед да ти помагаме в градината и когато нещо остане в повече, може да го използваме в траторията. Така ще е добре за всички. Не знам защо не съм се сетила по-рано.

Те продължиха да работят и постепенно освободиха голяма част от растенията. По едно време чуха моторите на колите, които се връщаха във „Вила Роза“. Чу се затръшване на врати и Бабета видя, че Лейла и децата са слезли по-рано, за да берат цветя от поляните край пътя.

Старицата ги наблюдава известно време с присвити очи.

— Знаеш ли — продума тя след малко, — мисля, че момичето е бременно.

— Моля? — изненадано възкликна Рафаела.

— Лейла. Погледни тялото ѝ. Кръстът ѝ е наедрял и коремът ѝ е някак извит напред. Но и не само това. На обяд само близна виното, а вчера отказа да пие кафе. Точно така се чувствах със София. Не можех да помисля дори за вино или кафе.

— Бременна ли? — не вярваше на ушите си Рафаела.

— Ами, да. Така мисля.

Рафаела не откъсваше очи от момичето и двете деца, които ѝ подаваха букетите си, а тя им посочваше още цветя наоколо.

— Май си права — съгласи се по-младата жена. — Сега и аз забелязвам. Божичко!

— Какво има? — погледна Бабета тревожно приятелката си.

Рафаела се поколеба. Красивото ѝ лице бе напрегнато.

— Моля те, не казвай нищо на Чиро засега — помоли тя. — Мисля, че знам кой е бащата.

Излишно беше да споменават името на Лучо на глас. По-късно, докато прибираще инструментите под навеса до старата веспа, Бабета

си мислеше за изражението, изписало се на лицето на Рафаела и се надяваше този път по-малкият ѝ син да направи каквото е редно.

[1] Суха закуска, срещана най-често в Южна Италия, подобна на нашите солети или малки гевречета. Имат различна форма, може да бъдат варени или печени, солени или сладки. — Бел.пр. ↑

АЛИС

Очаквах Лейла да покаже поне съжаление, когато най-сетне се престаших и ѝ казах, че съм видяла Лучо да излиза от стаята ѝ, но тя не показа дори най-малко неудобство. Запали цигарата си с клечка от печката и си наля чаша портокалов сок, след което се настани на масата срещу мен и сви по типичния за нея небрежен начин рамене.

— Предполагам това значи, че си тръгваш, така ли?

— Затова ли го направи? — стъписах се аз. — Като проверка дали ще си тръгна?

— Не ставай смешна.

— Тогава защо?

— Правим го от известно време. Всяко лято, когато идвах да се видя с мама, спях с него. Ти изчезна от живота ми и вече нямаше значение какво ще кажеш.

— А ти не можеш да си сама и винаги трябва да имаш любовник, така ли?

— Така животът е по-интересен. Хора като Лучо и мен го разбират, за разлика от теб. — И тя побърза да добави: — Били сме заедно не повече от няколко пъти. Мислех си дори, че няма да има повече.

Проследих как загаси цигарата и стана, за да вземе друга.

— При това — продължи тя с крайчето на устните си, докато палеше новата цигара и дръпна, за да я разпали, — сега си с Тонино и смятах, че си се простила с надеждите, свързани с Лучо. Не можеш да имаш и двамата братя, нали?

— Не искам нито единия, нито другия — отсякох аз.

— За бога, Алис, не се дръж като дете. Щом толкова държиш, върви си.

Тя се въртна и се запъти към стаята си. Напоследък се заседаваше по-дълго там — очевидно най-сетне бе намерила, макар и частичен, покой и спеше повече от обикновено. Най-добре беше да я оставя да ѝ мине до момента, в който можехме да говорим разумно и спокойно.

Валеше тих напоителен дъжд и макар небето да бе покрито с облаци, в градината бе свежо. Исках да се измъкна навън и се мъчех да измисля някакво място, където дъждът нямаше да ме намокри прекалено. Единственото такова място бе странният параклис в пещерата, който Бабета ми бе показала преди много години. В ден като този приглушената светлина и капещите сталактити щяха да са любопитна гледка. Отидох да говоря с Чарли и момичетата, за да видя дали биха искали да отидем.

Излизането с тях винаги беше придружено от суетня и спорове — докато си намерят обувките, връхните дрехи и пуловерите. Цялата тази гюрултия влудяваше Чарли, но не и мен.

— Да, Мия, можеш да вземеш куклата си, щом иска да дойде с нас. Не, Грейс, няма да ядем сладолед този път — обяснявах аз, докато Чарли се бе скрил зад един брой на „Венити Феър“ и се правеше, че не знае какво се случва наоколо.

Докато колата следваше завоите на пътя край брега, запяхме песните, които децата знаеха от детската градина. Страшно ме развесели фактът, че Чарли знае всички думи.

— Като си спомня колко стриктен си бил винаги с твоите броеве на „Ню Мюзик Мегъзин“ и колекцията си от плочи — опитах се да го подразня аз, — сега направо не мога да те позная.

— Децата променят всичко — отвърна той. — Сама ще го разбереш, когато му дойде времето.

— Няма да ми се случи — поклатих енергично глава. — Вече съм много стара. Късно ми дойде умът.

— В последно време много жени раждат и в по-напреднала възраст — отбеляза той.

— Да, но те имат партньори.

За миг Чарли отклони поглед от пътя и ме погледна сериозно.

— Ти нямаш ли? — попита той. — Не си ли вече с Тонино?

— Не. Макар че, признавам, още не съм му съобщила новината.

— Излиза, че най-сетне ще приключиш тази история. Ще се разстрои ли според теб? — Не личеше Чарли да го е грижа кой знае колко. — Или може би го очаква?

— Не знам. Много е затворен. Предполагам, че ще се вбеси, че нарушавам реда, който според него е добре организиран. И гордостта му ще бъде наранена. Но нищо повече, ако трябва да съм честна.

— Винаги се е държал добре с мен, даваше ми много свобода. Не мога да го зарежа по телефона.

Следващите няколко секунди Чарли мълча, докато най-накрая доста високо изтърси:

— Самодоволен, властен тъпанар.

— Какво е тъпанар, татко? — попита Грейс от задната седалка.

— Нещо, което не е подострено.

— Ще го острим ли?

— Не днес. Сега отиваме да видим пещерата, която леля Алис иска да ни покаже.

Бях забравила колко стръмна е пътеката до входа на параклиса. Някъде към средата момичетата се разхленчиха и се наложи Чарли да качи Мия на раменете си, а аз започнах да бутам Грейс отзад. За страничен наблюдател трябва да сме приличали на семейство. Дори аз се чувствах като част от тях.

Щом пристъпихме във варовиковата пещера, изпълнена с мраморни фигури, момичетата се развълнуваха. Разтичаха се да разглеждат, подвикваха си една на друга с висок шепот.

— Странно е тук — отбеляза Чарли. — Не съм виждал такова нещо.

— Мисля, че Баbeta и съпругът ѝ са се женили тук.

— Необикновено място за такъв ритуал. — Чарли оглеждаше, изпълнен с любопитство. — Представяш ли си го? Трябва да е било страхотно.

— Вероятно, но не мисля, че някой от нас би трябвало да се вълнува на този етап от брачна обстановка.

— Не съм убеден. Каква е тази история с Тонино все пак? Защо така внезапно реши да приключиш?

— Не е внезапно. Отдавна трябваше да го направя. Наскоро осъзнах, че съм се пуснала по течението и по този начин обърках много неща.

— Значи нова работа и нов мъж, така ли? — развесели се внезапно Чарли.

— Не знам за това, но ново жилище — със сигурност. Не мога да живея повече в неговата къща.

— Много си смела, Алис. — Чарли наблюдаваше как момиченцата му надничат през прашните прозорци. — Всъщност

винаги си била смела.

— Смела ли? Не мисля. Вървя натам, накъдето ме тласнат обстоятелствата. Или поне така беше досега.

— Трябва да знаеш, че съм насреща за всичко, стига да кажеш... — практически, емоционално, каквото искаш. — Забравил за децата Чарли не откъсваше очи от мен. — Само кажи.

— Благодаря ти. Не знам какво бих правила без приятели като теб и Гийон. Не съм сигурна, че ви заслужавам.

— Наистина? Според Гийон ти си единствената причина той все още да има работа. А що се отнася до мен... ние с теб винаги сме се заслужавали.

Момичетата с писъци се върнаха при нас и започнаха да ме молят да отидем за сладолед. През голяма цепнатина в скалата видяхме, че дъждът е спрял, и най-сетне се предадохме и отидохме до близкия плаж, където продаваха сладолед.

Чарли си взе с шамфъстък, аз избрах лимоново сорбе, а момичетата, естествено — ягодов. Седнахме на плажа да гледаме вълните и другите семейства, които правеха същото, и се замислих, че имаше време, когато не бе никакъв проблем тези деца да са и мои. Няколко обрата, решения, които бяха взети или не бяха, и животът ми можеше да поеме в съвсем друга посока.

— Пазиш ли още онзи смарагд? — съвсем спонтанно попитах аз. — Говоря за пръстена, с който ми предложи брак?

По нищо не личеше Чарли да е изненадан от неочаквания ми въпрос.

— Да, Алис. Още го пазя.

Сетне отхапа дъното на фунийката и децата избухнаха в смях, когато видяха как сладоледът на баща им потече по ръцете му.

БАБЕТА

Бабета се бе отказала от опитите си да помага на хората да търсят щастието. Събитията така бързо следваха едно след друго, че човек не можеше да разчита на доскорошните си основания за добро решение. Беше твърде стара, за да ги следи или разбира. Затова пък можеше да прави други неща — да откъсне салата или подправки от градината си, да изпече хляб и да посипе с брашно крехката му коричка, да покаже на някое малко момиче как тестото, което стисва и излиза между пръстите ѝ, се превръща на паста. Можеше да споделя познанията си, храната си, компанията си, но беше безсилна да промени или предотврати сътресенията в нечий чужд живот.

Беше напълно убедена, че дъщерята на художничката е бременна, както и че самата тя още не знае за това. Вчера, когато отиде във „Вила Роза“ да приготви доматен сос за спагети, Лейла се оплака, че направо ѝ се гади от миризмата на чесън толкова рано сутрин. Лицето ѝ пребледня и тя побърза да излезе навън. По-късно същия ден Бабета ѝ предложи няколко сухи бисквити с джинджифил и момичето с радост си гризна от тях.

— Точно от това имах нужда — рече тя на Бабета. — Стомахът ми се бунтува, а може да съм пипнала стомашен вирус. Направо не съм на себе си.

Бабета нищо не каза. В този момент мислите ѝ бяха заети с другата, с Алис, чието лице грееше от радост, изместила напълно тъгата, толкова характерна за нея съвсем доскоро. Цветовете ѝ бяха станали наситени, хубавите ѝ черти изпъкваха. Бабета забеляза и как мъжете я гледаха. Гийон — по един начин, Чарли — по съвсем друг. Какво ли значеше това? Старата жена често взимаше момичетата, или ги люлееше на люлката, или ги водеше в градината, като се стараеше да ги задържи там колкото се може по-дълго да миришат цветя, да берат билки и подправки. Тя не знаеше дали това помага, но винаги когато се връщаше, заварваше Алис и Чарли заедно.

Така или иначе не можеше да тича постоянно след нечии деца. Ето защо реши, че през ден ще ходи рано сутрин да пие кафе с Рафаела

и ще ѝ помага да подготви заведението за посетителите на обяд. Лъскаше приборите, бършеше чашите до блясък и проверяваше дали пред всеки стол на масата е сложена салфетка. Обикновено я молеха да опита нещо от това, което се готви, за да провери дали не трябва да се добави щипка сол или малко оцет балсамико. Друг път помагаше да решат какво да правят с рибните продукти, донесени от Чиро сутринта. Един-два пъти дори остана, за да приеме поръчки от първите клиенти и да им препоръча някое блюдо.

Баbeta реши да престане да се тревожи за проблемите на другите. Просто нямаше време за това.

АЛИС

Оставаха само няколко дни, преди Чарли и Гийон да потеглят за Рим. Планът им беше да отделят малко време, за да разгледат някои забележителности: Колизеума, фонтана „Ди Треви“, Испанските стълби. Бяха платили предварително за стаите си в хотела, всичко бе уредено, но и двамата сякаш нямаха голямо желание да тръгват.

— Нямам спомен някога да съм бил толкова спокоен — сподели с мен Гийон. — Като си представя тълпите в Рим в тази жега, направо ми настръхват косите.

Много се тревожех преди идването на Гийон как ще понесе факта, че ще се налива с минерална вода и плодов сок, докато ние си пием виното, а чудесно знаех колко дълго бе издържал преди това без алкохол. Но дори да беше преживял някаква криза, с нищо не го показва.

— Толкова ми се иска да можеше да останеш още малко — уверих го аз. — Мисълта, че ще остана насаме с Лейла малко ме плаши.

— Нещо не е съвсем наред с нея, нали? — сбърчи вежди Гийон. — Не е само скръбта за майка ѝ и обичайната ѝ лудост. Изглежда ми много по-отнесена от обикновено.

— Не знам какво ще стане след края на лятото. Не ми се струва разумно да остава сама.

— Има още няколко седмици до тогава. Може би ще успее да се вземе в ръце. — По тона на Гийон личеше, че не е много убеден.

— Все още не е решила — да продаде ли тази къща, изобщо къде иска да живее. Сякаш се намира в задънена улица.

— Единственото, което можеш да направиш, е да бъдеш до нея, Алис.

— Известно ми е.

— Дълги години двамата с Чарли мислехме същото и за теб — призна Гийон.

— Че съм в безизходица ли?

Той кимна с глава и продължи:

— Ето че най-сетне се освободи, нали? Само че човек сам трябва да го поиска. Никой не може да ти помогне. — И той се засмя весело. — Чуй ме само. Говоря като човек, минал през прекалено много терапии. Май е време да спра с тях.

Докато помагах на децата да изберат с кои дрехи да се облекат за разходката в Рим и ги отделях, за да ги сложим най-отгоре в куфарите, проведох с Чарли разговор, много подобен на този с Гийон.

— Това — не — възрази Мия срещу джинсите. — Принцесите не носят панталони. Само красиви рокли.

Чарли ми хвърли поглед, пълен с отчаяние.

— Моля те, ела с нас в Рим. Мисля, че няма да успея да се справя сам.

— С голямо удоволствие бих дошла, но моментът не е много подходящ да оставям Лейла сама.

— Доста е напрегната, нали? — не можеше да отрече Чарли. — Толкова се забавляваше, когато дойдохме и после нещо се промени.

— Стомахът ѝ не е наред напоследък. Забеляза ли, че цяла вечер седи пред една чаша вино. Това е толкова нетипично за нея.

— Едва докосна и еспресото си сутринта. — След тези думи Чарли ококори широко очи, сякаш изведнъж прозря някаква истина. — По дяволите, знаеш ли, че може да е бременна?

Сега вече и моят стомах се разбунтува.

— Как е възможно? Тя е над четирийсет, освен това вече има един спонтанен аборт.

— И какво от това? Иначе всичко се връзва. Спи повече. Живее само с джинджифиловите бисквити, които Бабета пече за нас. Само не разбирам как може да съм толкова сляп. Мери беше точно такава и с двете момичета.

— Сигурно си прав, но тя нищо не е казала.

— Може и самата тя още да не знае. Когато си даде сметка, че е бременна с Мия, Мери беше вече в четвърти месец. Смяташе, че е от напрежението и е пребледняла повече от обикновено, защото е изморена. Нищо чудно и Лейла да мисли същото. Все пак наскоро загуби майка си. — Чарли замълча и се замисли. — Все пак кой ли може да е бащата?

Картината на Лучо, който се измъква на пръсти от стаята на Лейла, изникна в съзнанието ми.

— Аз май знам кой е — замислено отговорих аз.

— И кой е според теб?

— Не го познаваш. Не е важно.

— По лицето ти виждам, че е важно — възрази Чарли. — Да не е бивше твое гадже?

— Не. Просто човек, който си мислех, че може да се окаже по-специален — с известна неохота обясних аз. — Но съм се излъгала.

— Е, сега ще стане специален за Лейла — отбеляза Чарли. — Ще ѝ се наложи да намали малко темпото. Едно е да споделяш леглото си с този и онзи, когато си на двайсет, и съвсем друго на нейната възраст. Започва да става малко тъжно.

— Чарли! — бутнах го аз с пръст в гърдите. — Не ставай сексист.

— Същото бих казал и за мъжете — опита се да се защити той.

— Не всеки си сядва на задника и започва да се държи подобаващо. Може и да не иска да задържи бебето. Някаква друга приятелка на Лучо забременяла от него и двамата решили тя да направи аборт.

— Лучо значи — замислено повтори Чарли. — Той е този, специалният.

— Но не е такъв в действителност — уверих го аз. — Най-обикновен мъж.

БАБЕТА

Бабета беше сигурна, че никой не знае. На пейката на старата Силвана пред пекарната се говореше за друго — хваната в изневяра съпруга, скандал, свързан с кмета на града и някакви пари. В последно време не беше чувала да се споменава името на Лучо. А англичанките в подножието на възвишението отдавна не бяха повод за коментари. Ако хората бяха чули нещо, щяха да го споделят, и то най-вече с Бабета, която би могла да добави нови факти. Никой не ѝ бе казал нищо.

Въпреки всичко, при следващото си ходене до Тривенто, тя се отклони от обичайния си маршрут и сви към пицарията на Лучо. Завари го при запалената пещ, така че вътре в помещението бе страшно задушно.

— Уф — изпухтя Бабета, щом прекрачи прага. — Доста е горещо тук.

Лучо вдигна очи и се усмихна.

— А, Бабета. Да не би да търсиш подпалки? Искаш ли да опиташ най-добрата пица, която някога си вкувала?

Без да дочака отговора ѝ, той взе топка тесто и започна да го разтяга на ръка.

— Както те познавам, ти ще харесаш нещо просто, резени домати, накъсан пресен босилек, парчета биволска моцарела. Никакви фантазии, нали Бабета?

— Щом казваш. — Тя се покатери на стола пред плота. — Но не съм дошла да ям.

— Така ли? За какво тогава?

Тя задържа известно време погледа си върху него. Лучо, който винаги е бил привлекателен, продължаваше да има вид на хлапак с тази падаща над очите коса, докато се навеждаше над пицата за нея. За Бабета бе съвсем ясно как очароваше той жените и за миг дори изпита благодарност, че се омъжи за Нунцио толкова млада, защото само така нямаше да има възможност да бъде привлечена от мъж като този.

— Дойдох да поговорим, но първо ще опитам пицата ти.

Изяде цялата пица, дори опушената и прегоряла коричка, оставайки моцарелата да се разтопи на езика ѝ заедно с леко киселия вкус на домата.

— Не ти липсва апетит — отбеляза Лучо с възхищение.

— Оказва се, че и на теб също. — Тя бутна празната чиния и обърса устните си със салфетката.

— Нещо не те разбирам.

— Мисля, че много добре разбираш.

Лучо продължи да я гледа въпросително.

— Ще се наложи да ми обясниш, мила госпожо.

— По мое време, когато един мъж направеше бебе на някое момиче, трябваше да се ожени за него. Нямахме такова нещо като ходене по болници и освобождаване от детето. Никой не оставяше едно момиче опозорено.

— Пак се започна — въздъхна Лучо. — Щях да бъда с нея, ако семейството ѝ не беше толкова против мен. Искаха нещо по-добро за дъщеря си от обикновен пицар. Изпратиха я в Лондон, за да е достатъчно далеч от мен.

— Не говоря за онова момиче — уточни Бабета.

— За кого тогава? Доколкото знам няма друга жена, която да е бременна от мен. — Той замлъкна и впи очи в лицето на Бабета. — Коя е тя? Какво знаеш?

— Че колко са момичетата?

Мъжът взе чинията ѝ и я пусна в умивалника.

— Не е твоя работа.

Бабета се засегна от стрия му тон.

— Навремето, ако мъж откаже да се ожени за момиче, което е опозорил, изпращаха полицай да го принуди — напомни му тя.

— Известно ми е, но това време отмина, нали?

Бабета слезе от стола.

— В такъв случай сам трябва да направиш онова, което е правилно, Лучо — тръгна си тя. — От теб зависи.

— Чакай — провикна се той след нея. — Няма ли да ми кажеш за кого става дума?

Бабета се замисли за миг, но накрая тръсна глава.

— Сам ще разбереш и то скоро. Благодаря ти все пак за пицата. Беше точно толкова добра, колкото обеща.

АЛИС

Беше рано сутринта, когато чух как Лейла повръща в тоалетната с пълни със сълзи очи и дръпната назад коса.

— Да ти донеса нещо? — попитах аз. — Вода? Кърпа?

Тя се отпусна назад.

— Не, благодаря ти. Чувствам се обаче ужасно. Може би е време да потърся лекар. Този вирус се задържа прекалено дълго.

— Никога ли досега не ти се е случвало подобно нещо?

— Не, мамка му.

Приседнах на ръба на ваната.

— Нито веднъж?

— Накъде биеш? Не може ли да ме оставиш да умра на спокойствие? — едва изрекла думите, тя се хвърли към тоалетната чиния, тласната от пореден пристъп.

— Според мен може и да не е вирус — опитах се да обясня, след като пристъпът отмина. — Повръщаш сутрин, миризмата на алкохол и кафе те отблъсква. Все признаци на нещо друго...

Лейла вдигна поглед и пред очите ми лицето ѝ се промени, докато осъзнаваше за какво говоря.

— Мамка му... Мислиш, че съм бременна?

— А не си ли?

— Миналият път не се чувствах така.

— Но би могла да си бременна.

Лейла захлупи лицето си с длани.

— Божичко, само това ми липсва. — Тя сякаш се смееше и плачеше едновременно. — Възможно ли е това да е късмет?

— Трябва да купим тест за бременност от аптеката. Един от онези с листчета, върху които се изпишкваш.

— Добре — съгласи се тя. — Възможно ли е да съм толкова глупава?

— Ако се окаже вярно... ще кажеш ли на Лучо?

— Не — категорична беше тя.

— И какво ще правиш?

— Не знам. Как да гледам бебе сама? В момента дори за себе си не мога да се грижа.

— Може би Лучо ще...

— Не! Отношенията ни са съвсем други. Не бих искала да се обвързвам с него, та дори и с дете.

— Но не можеш и да го махнеш.

— Не — далеч по-кратко каза тя, — не мисля, че бих могла.

— Не е нужно да се справяш сама — напомних ѝ аз. — Имаш мен. Ще съм лелята на бебето ти. Харесва ми. Да си имаме бебе с теб.

— Наистина ли? — Лицето ѝ вече беше мокро от сълзи. Погалих полепналите по главата ѝ вече посребрени кичури.

— Ако наистина си бременна, животът ще се промени, но не е задължително да е към по-лошо.

— Това май беше моя реплика.

— Може би е мой ред да ти я напомня.

Лейла отпусна ръце на корема си с онзи типичен за бременните жест.

— Бебе — изумено рече тя. — През всичкото това време се опитвам да реша какво да правя, а ето че сега то взима решенията ми.

Колкото и да е странно, щом се уверихме, че Лейла е бременна, изведнъж ѝ пролича. Фигурата ѝ се промени, стана някак по-плътна, коремът ѝ се закръгли. Двете се питахме дали Бабета е забелязала преди нас. Непрестанният поток от бисквити с джинджирил я издаде и макар ние да не ѝ казахме нищо, тя започна да носи за Лейла бистри бульони, малки порции деликатни равиоли, с две думи, храна, доста по-различна от иначе силните ѝ на вкус ястия.

Грижех се за Лейла, за спокойствието ѝ, за това да свикне с онова, което предстои. Разхождахме се дълго и бавно, обикновено придружавани от кучето. Много често, докато работех в градината, Лейла прибутваше един от шезлонгите близо до мястото, където стоях, така че да можем да си говорим за бъдещето.

— Ако е момиче, ще го кръстя на мама, разбира се, но ако е момче... В живота ми няма нито едно име на значим мъж. Може да е нещо италианско.

И двете усещахме присъствието на Рафаела и Чиро, които работеха в градината на Бабета. От три-четири седмици посещенията им зачестиха — подреждаха и почистваха лехите със зеленчуци,

прекопаваха каквото е необходимо. Лейла странеше от тях, за да не трябва да отговаря на въпросите им. Беше твърдо решена, бебето никога да не стане част от семейството им, то си беше само наше. Опитвах се известно време да възразявам, напомняйки ѝ, че преди Рафаела беше нейна приятелка и е някак нечестно да я наказва. Лейла обаче беше твърдо решена и не отстъпваше.

— Двамата с Лучо само се забавлявахме — повтаряше тя. — Никога не сме искали това да се превърне в нещо сериозно. А едно дете определено прави нещата сериозни.

— Може би ще иска поне да види детето — продължавах аз.

— Ти наистина не го познаваш — с лека усмивка се опита тя да ме просвети. — Той е момче от малък град, което се възползва от добрия си външен вид. Не иска нищо от това да се променя. Харесва живота си такъв, какъвто е.

— Ти го изкара наистина ужасен.

— Не е ужасен, просто е егоист.

— Предполагам, Тонино е същият. — Едва сега ми хрумна това прозрение. — Двамата са толкова различни на пръв поглед, а всъщност много си приличат. Всичко с тях е чудесно, стига животът да тече така, както са си го намислили.

— Предполагам, италианските майки твърде много разглеждат синовете си и резултатът е налице — замислено заключи Лейла. — Не затова не искам Рафаела да се меси.

— А защо тогава? Ако ми кажеш, може да спра да ти досаждам с настояванията си.

— Майка ми ме отгледа сама и аз нямах нищо против — отбеляза Лейла. — А това ще е единственото дете, което някога ще имам.

— Искаш, значи, нещата да са така, както бяха за теб и Аврора?

— Искам всичко да е свършено.

Колкото и да се опитвах да я разубедея, тя оставаше непреклонна. Не желаше никое друго семейство да е ангажирано по някакъв начин с живота на детето ѝ — да ѝ казва как да го облича, какво да яде, кое училище да посещава.

— Това е моето бебе, а не тяхното — упорито повтаряше тя.

С напредването на лятото и двете някак се чувствахме укрепнали и готови за промените, които ни предстояха. Бяхме готови да се

сбогуваме с „Вила Роза“, съзнавайки, че може би много скоро ще бъде продадена и никога няма да се върнем тук. Готови бяхме да се върнем в Лондон и да обърнем нова страница от живота си.

БАБЕТА

Времето захладя и Бабета усети приближаването на края. Чаршафите и кърпите във „Вила Роза“ бяха изпрани, сгънати и прибрани в гардеробите. Градинарските инструменти — почистени, смазани и сложени на място. Шкафовете в кухнята бяха изпразнени от храни, които можеха да се развалят.

Преди една седмица по настояване на Лейла в дома на Бабета бе прокаран телефон. Поставиха го върху специална масичка в ъгъла на кухнята — малко пластмасово устройство с бутони, което тя бършеше, но все още не бе използвала. Бабета обеща да вдига слушалката, когато звънне, но все си мислеше, че младата жена си харчи напразно парите. През всичките години досега бе минавала и без телефон и не виждаше смисъл това да се променя.

— Ще можем да ти се обаждаме, когато се приберем в Лондон — обясняваше Лейла. — Ти нали ще наглеждаш „Вила Роза“ както досега? И ще помиташ алеите от време на време, макар че ще идва градинар да довърши онова, което Алис започна това лято.

Лейла бе придобила навика да почесва час по час корема си. Носеше дрехи по-свободни, отколкото бе необходимо и бременността ѝ се превърна във всеизвестен, но непризнат официално факт.

Дори Рафаела все още не бе намерила повод и начин да поговорят. Вратите на „Вила Роза“ останаха затворени за нея и тя не направи опит да ги прекрачи. Лучо се бе опитал да се отбие, но го върнаха от вратата и той не направи втори опит. Допускаха само Бабета с нейните щадящи стомаха храни и цялата ѝ доброта. Никой друг.

Ето че там започна прибирането на нещата, сигурен знак, че краят на лятото е близо. Скоро трябваше да бъдат обрани нарочете, да се извадят стъблата на доматиите, да се хвърли тор в земята, преди да се насади лупина. Да се направят туршии и консерви, с които да се напълнят шкафовете, да се зареди навесът с дърва за зимата. Скоро слънцето нямаше вече да топли така, небето щеше да се покрие с облаци и бури щяха да започнат да брулят брега.

Докато се готвеше за зимата, Баbeta не можеше да не мисли и дали англичанките ще се върнат отново следващата година. Дали „Вила Роза“ няма да остане отново необитаема и затворена, докато един ден не се появи стройната синьора със своята кожена папка, за да подготви къщата за продажба.

В последния ден им помогна да натоварят чантите и куфарите в стария джип на Аврора, остави ги да я прегърнат по няколко пъти и да целунат сбръчканото ѝ лице. Издутият вече корем на бременната я побутваше леко. Тя гледа към пътя, докато махайки с ръце, те се загубиха, следвани от тъмната струя дим на колата.

Баbeta бе почти сигурна, че това място нямаше да ги види повече.

АЛИС

Това, от което най-много се плаших, бе как ще кажа на Тонино. Трябваше да се сетя, че той бе човек, който не обича усложненията, ето защо няма и сега да усложни нещата повече от необходимото. Помогна ми да прибера нещата си в кашони, които лично донесе и след това натовари в буса, с който Гийон дойде да ме прибере. Седнахме за малко на пейката с изглед към градината, на която бях отделила близо десет години от моя живот, за да поговорим за последен път.

— Ще се справиш ли? Имаш ли достатъчно пари? — попита той.

— Всичко ще е наред — успокоих го аз. — Известно време ще остана при Лейла.

— Виждам, че си убедена в правилността на решението си. — Говореше тихо и спокойно, също както в онази първа наша вечер в „Театро“, както и когато показваше на някого как да приготви блюдото или къде греши.

— А ти? — попитах аз.

— Естествено, ще ми липсваш, Алис.

— Ще си намериш някоя друга вероятно. — Косата му бе започнала да посивява, кожата му също не беше вече на млад мъж, но продължаваше да е все така привлекателен.

— Да, ти също.

Изправих се, за да почистя няколко бурена, които новият градинар бе пропуснал.

— Истината е, че не съм в процес на търсене — отговорих аз. — Не затова си тръгвам. Имам нужда да остана известно време сама. Искам да откроя коя съм и коя искам да бъда.

— Никога не съм те спирал да правиш каквото и да било, най-малкото да бъдеш себе си — някак докачено уточни Тонино.

— Така е — седнах отново до него аз. — Но в същото време направи така, че да продължавам да не знам коя съм.

— Това тук не те ли спира — посочи той градината пред нас. — Положи толкова много труд и време, а сега искаш да си тръгнеш.

— Ще има още много и нови градини. Надявам се поне.

Той взе дланта ми, чиято кожа бе толкова загрубяла от работата във „Вила Роза“, че направо дращеше.

— Съжалявам, че потънал в собствения си живот, не съм ти дал онова, от което си имала нужда. Предполагам това е част от неудобството да си с майстор готвач. Но ако съм честен докрай, не бих променил нищо, дори да имах възможност.

Наведе се и долепи леко устните си върху моите, както онзи първи път на терасата в апартамента над Темза.

— По-добре да вървя — станах аз. — Гийон ме чака.

— Довиждане, Алис. — Той стисна за последен път пръстите на ръката, която държеше. — Бъди тази, която искаш.

Докато се качвах на мястото до шофьора, забелязах, че Гийон е изненадващо весел. Той натисна педала на газта и няколко пъти повтори под звуците на хрущенето на чакъла под гумите:

— Не гледай назад, Алис. Не гледай назад.

Поехме по пътя към града и Гийон продължи:

— Ако пиех, щях да те заведа някъде да изпием бутилка шампанско.

— Не се чувствам много празнично, ако трябва да съм честна.

— Но пък вече си свободна. Този проблем висеше над главата ти цяло лято и ето че го реши.

— Така е. Сега започва трудната част — посочих аз. — Да се роди бебето на Лейла, да сложа началото на бизнеса си. Има толкова много неща, които трябва да свърша.

— Нищо от това няма да ти се опре. Просто отхвърляй малко по малко.

— Имаш предвид по едно нещо на ден? — сбърчих аз лице в комична гримаса.

— Не съм казал това — засмя се Гийон. — А и не си падам много по клишетата.

Колата спря пред сградата в Майда Вейл и натрупахме кашоните в свободната стая. Странно бе, че отново се озовавах тук след всичките тези години. Лейла беше останала за известно време в къщата си в провинцията на юг от Лондон, разположена сред цял акър градина и опасана с тисови храсти, ето защо апартаментът бе сега на мое разположение. Спомних си първия ден, в който се озовах тук, пристигайки направо от гарата, изпълнена със страхове и решителност.

През всичките тези години не се бях освободила нито от едното, нито от другото.

Животът ми бе направил пълен кръг, дотам, че дори взех няколко смени в бистрото. Собственикът бе друг, стените бяха боядисани и обстановката бе променена, но то продължаваше да бъде много посещавано кафене в квартала. През почивните дни поемах и кухнята, така че се наложи отново да облека униформа и да вляза в ролята си на майстор готвач. Преходът стана съвсем естествено.

През дните от седмицата прекарвах дълги часове в планиране на бъдещия си бизнес. Чарли идваше често вечер, отваряхме бутилка вино и преглеждахме докъде съм стигнала с организацията. Вълнуваше се, че е част от това начинание, но в същото време се държеше на разстояние. Направи ми впечатление, че избягва внимателно ситуации, при които можеше да се доближи по-близо. Ако аз приготвях вечеря, той измиваше съдовете. Щом се изтягах на канапето, за да гледаме телевизия, той седнаше в креслото. На раздяла нямаше целувка по бузата, само махваше с ръка и обещавахе да ми изпрати съобщение на сутринта.

Докато бяхме във „Вила Роза“ имаше моменти, в които ми се струваше, че между нас се заражда по-голяма близост. Сега обаче той се бе отдръпнал и често се питах как ли прекарва вечерите си, когато не сме заедно. Представях си, че води други жени на кино или на вечеря.

И се оказа, че ми пука повече за подобна възможност, отколкото предполагам.

БАБЕТА

Бабета извади дебелите шалове от гардероба и неспирно зареждаше огнището с дърва. Животът ѝ, както всяка зима, течеше със забавени темпове. Увита във вълнените си дрехи и стоплена, тя седеше през повечето време вкъщи. Хората идваха да я видят. София с дъщерите си, за да хапнат при нея топла супа на обяд, а по-късно през деня се отбиваше Рафаела. През повечето време обаче оставаше сама.

Когато телефонът за първи път извънтя и разцепи тишината, тя толкова се изненада, че не знаеше какво да прави. Най-сетне се сети, вдигна слушалката и чу гласа на Лейла. Разговорът вървеше трудно, поради лошия италиански на момичето, поради тайната, която лежеше между тях, и заради проклетата пластмаса, която старицата трябваше да държи залепена за ухото си.

Пък и Бабета нямаше какво много да разкаже. Дните се нижеха еднообразно, нищо особено не се случваше. При посещенията си Рафаела винаги носеше по някоя новина или клюка, която знаеше, че старицата ще оцени. Приятелката ѝ изпълваше мълчанието на къщата и Бабета слушаше с благодарност.

Случваше се да дойде по-рано през деня, тогава успяваше да я изведе навън, за да обиколят пустата и оголена градина на „Вила Роза“ или да погледат вълните долу при скалите.

— Лятото, през което живях тук, често идвах да гледам морето — спомняше си Рафаела, заставайки толкова близо, че солена вода пръскаше лицето ѝ. — Няма по-добро място за мислене. Но това беше много отдавна, преди да се омъжа и да родя децата. Когато по-голяма част от живота бе пред мен.

— Ти и сега не си стара — напомни Бабета. — Имаш много дни напред.

— Понякога си мисля, че не ми е останало нищо, което да очаквам от живота — мрачно отбеляза Рафаела.

— В Англия ще ти се роди внуче. Не може да не се надяваш на това.

— Как бих могла? Лейла даде ясно да се разбере, че не желае синът ми да има каквото и да било участие в това. Предполагам, той можеше да настоява, да я накара да го приеме в живота си... Но той не пожела. Не и Лучо.

— Опитах се да говоря с него, не знам дали знаеш.

— Каза ми, че си ходила — усмихна се Рафаела. — Беше направо шокиран. Едва тогава осъзна, че Лейла е тази, на която е направил бебе, и мисля, че му олекна. Тя има средства, има кариера. Може да си позволи да отгледа дете и без него.

Бабета изсумтя и се загледа във вълните в очакване приятелката ѝ да продължи.

— Не разбирам какво стана и с двамата ми сина. Не сме ли двамата с Чиро достатъчно добър пример за тях? Дали не сбъркахме с нещо, докато бяха малки?

— Не можеш да търсиш за всичко вина в себе си.

— Според мен, метнали са се на моето семейство. Брат ми Серджо е същият. Никога нямаше да родя синове, ако знаех, че ще приличат на него.

— Не го мислиш. Обичаш момчетата си, Рафаела.

— Разбира се. Но колкото повече ги обичам, толкова повече ме нараняват.

— Не са лоши момчета... Така е. Тонино е неуморен. Лучо е очарователен и обичен.

Рафаела смръщи лице.

— Добри момчета са — повтори заключението си Бабета, тъй като не знаеше какво точно да каже за утеха.

— Не са лоши, но нещо са сбъркани — промълви Рафаела. — Няма безгрешни, добре го знам. Но заради грешките на Лучо внукът ми ще живее в Англия и няма да знае, че съществувам. Нали си представяш как се чувствам от това?

— Какво казва Чиро?

— Че трябва да изчакаме. Нещата щели да се наредят от само себе си. Но не го вярвам. За разлика от него не храня никаква надежда.

Бабета улови ръката на приятелката си и я поведе обратно нагоре по стъпалата към „Вила Роза“.

— Помниш ли колко много ми помогна ти, когато Нунцио умря. Тогава си мислех, че животът ми е приключил, че това е краят на

всичките ми надежди. И благодарение на теб подкарах старата веспа.

— Естествено, че си спомням.

— Сега ти се чувстваш самотна и искам да ти помогна.

— Нищо не можеш да направиш.

— В нощта, когато запалихме онази клада, всички ние бяхме много близки.

— Така е — нетърпеливо се съгласи Рафаела.

— И вие двете с Лейла бяхте приятелки.

— Така мисля.

— Какво мислиш, че ще стане, ако отидеш при нея сега?

— Къде, в Лондон ли?

Бабета кимна.

— Ще ми каже да си вървя и ще ми тръшне вратата. И то ако мога да я открия. Та аз дори не знам къде живее.

— Аз обаче имам и адреси, и телефонни номера — побърза да изтъкне Бабета. — Те настояха да ми ги оставят. Лесно ще я намериш. Само че готова ли си да рискуваш?

Рафаела се загледа в розовите стени на къщата пред тях.

— Може никога повече да не се върнат тук — въздъхна тя. — Ще прекарват летата си някъде другаде, също като предишните собственици. Къщата е обречена на изоставяне. Няма късмет това самотно място.

— Възможно е и да си права — съгласи се Бабета. — Но ако поискаш, може да промениш това.

— Не мисля — отсече Рафаела. — Това дете е загубено за мен. Няма смисъл да се надявам.

АЛИС

Щом периодът със сутрешното повръщане на Лейла премина, настроението ѝ се подобри значително. Тя пристигна в Лондон, за да започнем двете с нея да купуваме неща за бебето, нещо, което ѝ достави искрено удоволствие. Подготовката, планирането, харченето на пари, пълненето на чекмеджетата с всичко необходимо видимо я разведри.

Аз обаче се тревожех за момента, в който тя щеше да се сблъска с неизбежното: бебе, което плаче през по-голямата част от нощта в прекрасното си легълце люлка или което повръща в новичките си дрехи на Диор. Докато се разхождах из магазините — чисти и бели, и миришещи на бебешка пудра и лосиони, хвърлях поглед към корема ѝ, доста щръкнал напред с бебето на Лучо, и се питах как ще се справя тя след раждането.

Чарли бе този, който насочи вниманието ми към това колко неподготвена е тя.

— Говорих с нея и видях, че тя няма ни най-малка представа какво я чака — все повтаряше той. — Храненето посред нощ, смяната на памперси, коликите... И никаква подкрепа, освен твоята, разбира се.

— И все пак мисля, че ще се справи.

— Да не би някога да се е справяла с нещо?

— Не ѝ се е налагало досега.

— Имам лошо предчувствие — предупреждаваше ме Чарли.

— Мога ли според теб да направя нещо?

— Там в Италия има едно семейство. Не можеш ли да я убедиш да включи и тях?

— Лучо е мъж, с когото тя просто спеше — започнах аз колебливо. — Не иска да поддържа връзка с него.

— А родителите му? Те какво мислят? Или както винаги, Лейла ще се хвърли в нещо, без да се интересува от чувствата на другите?

— Не знам. — Все по-виновна се чувствах пред Рафаела. — Ще се опитам да говоря отново с Лейла, но не храня голяма надежда.

Щом повдигнах въпроса, сянката, която бе изчезнала в последно време от лицето ѝ, мигновено се спусна отново. Напомни ми, че според нея няма никаква причина да смята, че бебето има нужда от баща, след като и двете сме се справили в живота без такъв.

С всяка следваща седмица тя ставаше все по-едра и все така непреклонна. Коледа прекарахме в извънградската ѝ къща, Гийон и Чарли с момичетата се присъединиха за няколко дни преди Нова година. Всички се движехме на пръсти покрай нея, за да не я безпокоим излишно.

По-голяма част от времето прекарвах в кухнята и готвех всевъзможни топли ястия, за да се сгреем, задушавях говеждото, докато се разпадне напълно и сосът се сгъсти. Печах гледани на свобода пилета и приготвих леки крем супи от говежди бульон, който вреше по цял ден. Освен че беше много студено, до къщата на Лейла се стигаше по един разкалян разоран път и стояхме предимно вътре, близо до камината, печяхме груб хляб, който мажехме със солено масло, или торти, обилно полети с шоколад и крокан.

Неочаквано за мен Лейла започна да се храни обилно. Тя ядеше с тиха решителност, посипваше всяко ястие с едро настърган пармезан и обливаше с разбита сметана всеки сладкиш. Предишната ѝ страст да следи и брой калориите остана в далечното минало. Гийон приготви чудесна яхния от леща с много подправки и няколко часа по-късно заварих Лейла да изтребва последните зрънца от дъното на тенджерата. Чарли изпече на скара говеждо филе и тя погълна няколко големи парчета, наслаждавайки се на вкуса и аромата на хряна, с който ги бе посипал. Събирахме се около голямата дървена маса близо до камината, вечер запалвахме и свещи и Лейла подаваше първа чинията си, за да получи щедра порция от това, което някой от нас бе сготвил.

— Уф, още едно пиршество — въздъхна Гийон, когато приключихме с вечерята последната вечер. — Преместих колана си с няколко дупки вече. Отдавна не бях прекарвал толкова вкусна Нова година.

Те двамата с Лейла вдигнаха чашите си с минерална вода, докато ние с Чарли се присъединихме с нашите големи тумбести чаши, пълни с пино ноар.

— За бъдещето — рекох аз. — За бъдещето на всички ни.

Гийон единствен посмя да произнесе думите, които в различни варианти се въртяха в главите на всички ни.

— Жалко, че Бабета не е тук с нас, за да сподели „скромната“ ни храна, както го правеше в Италия.

Бяхме станали да приберем съдовете и приборите от масата.

— Какво ли прави милата душа по Коледа и Нова година? Дали е останала сама, как мислите?

— Не вярвам. Има семейство — обади се Лейла. — Предполагам, че е с тях на празниците.

— Смяташ ли да отидеш там това лято? — небрежно подхвърли той, колкото да поддържа разговора. — В прекрасната „Вила Роза“.

— Най-вероятно ще продам къщата — някак неуверено отвърна Лейла. — Не виждам сериозна причина да се връщам там сега, когато мама вече я няма.

Гийон поне привидно не забелязваше напрежението и продължи:

— Но бащата, онзи красавец от пицарията, няма ли да иска да види детето си? Бабата и дядото със сигурност. Мисля, че няма как да не се върнеш там.

— Не съм длъжна — отсече Лейла.

Най-сетне Гийон долови металните нотки в гласа ѝ.

— Разбирам, това е нещо по-специално за теб, нали?

— Не знам какво имаш предвид под „нещо“, Гийон. А и да ти кажа правото, не е твоя работа.

— Права си — сви той рамене. — Не е моя работа, но не бих искал да виждам как правиш грешка.

— Е добре, да поговорим тогава — вече вбесена се съгласи Лейла. — Щом разбра, че съм бременна, Лучо поиска да говорим веднъж. Докато майка му изобщо не се интересува. Никой от тях не дава пет пари за бебето и за мен това не е проблем.

— И двете знаем, че това не е вярно — тихо се обадох аз. — Рафаела би дала мило и драго да участва в живота на това дете. Мечтае за това от дълги години.

— Ами Бабета? — стъписан попита Гийон.

— Не я мисли... Тя винаги е добре. Има си семейство, забрави ли?

— Да, както и твоето бебе — добавих аз дръзко, знаейки чудесно колко важно е това, което казвам.

Така приключи нашето празнуване на Нова година — в потиснато настроение.

Лейла се прибра в стаята си, за да се цупи на воля, а ние с Чарли се настанихме на канапето, порядъчно подпийнали, докато Гийон продължи със словоизлиянията си.

— Знаеш ли, Алис, тя очаква ти да поемеш цялата тежест и да се въртиш на пета около нея. Направиш ли го, ще си същата глупачка, каквата е и тя.

— Не, не, Алис няма да го направи — обади се Чарли. — Аз поне ще се постарая да не го допусна.

— Само гледай. Няма да има сила, която да я спре. Не виждаш ли, че отношенията между тях са такива открай време. Лейла е кралицата, докато Алис — камериерката.

— Тук съм — прекъснах го аз. — Нали не сте забравили? Освен това процесът е двустранен. Лейла е до мен винаги, когато имам нужда от нея.

Гийон изсумтя възмутено и продължи да нарежда по адрес на Лейла какво ли не, докато накрая се измори и отиде да си легне. Ние с Чарли останахме, за да се насладим на последните отблясъци в камината. Бедрата ни почти се докосваха, тъй като възглавниците между нас бяха хлътнали.

— Странно е — доста сънливо отбелязах аз, — винаги съм смятала, че вие сте истинското ми семейство — ти, Гийон и Лейла.

— Така излиза — съгласи се той. — Истината е, че Лейла се държи съвсем като сестра. На моменти направо ме изкарва от кожата ми и въпреки всичко се тревожи за нея.

— Докато Гийон е наставляващият по-голям брат.

— А ние с теб, Алис? — Кракът му почти докосна моя.

— Какво каза? — разсеях се за момент аз.

— Каква е нашата връзка с теб? Защото не те чувствам като сестра. Никога не съм имал братски чувства към теб.

— Така е. От толкова време сме приятели, нали? Ти наистина си моето семейство.

Чарли отпусна крака си до моя — топъл и тежък.

— Също както с Лейла — опитах се да продължа — се затварям за теб на моменти, обвинявам те за всичко, което не върви както трябва. Наистина съжалявам, че понякога се държа зле.

Ръката му обгърна раменете ми и пръстите му стиснаха моето рамо.

— Чарли? — отпуснах аз глава на рамото му и зададох въпроса, който се въртеше в главата ми от седмици насам. — Има ли някой друг в твоя живот? Жена имам предвид.

— Не — отвърна той. — Престанах да се занимавам с жени, след като не мога да имам тази, която искам.

— А ако все пак можеш? Ако тя най-сетне е разбрала, че на този свят иска теб?

Той не сваляше странния си поглед от мен и размърда ръката зад гърба ми.

— Мислиш ли — насилих се да продължа аз, — че след всичко, което се случи, може все пак да се ожениш за мен?

От гърдите му се отрони сух нервен смях.

— Да се ожения за теб? Ти май наистина искаш онзи смарагд.

— Не, Чарли — уверено заявих аз. — Искам теб.

БАБЕТА

Пролетта настъпи и Бабета започна да чака синьората с кожената папка. Убедена бе, че тя ще се появи, ще започне да се суети, да прави списък със задачи. Сетне щеше да закачи надпис на портата на „Вила Роза“, с който се съобщава, че имотът отново се продава, макар че никой друг, освен Бабета няма да го види или да се заинтересува.

Мълчеше си, но докато гледаше през кухненския прозорец как Рафаела и Чиро прекопават и садят в градината, както бяха обещали предишната есен, се тревожеше, че те може и да си губят времето. Дали щяха да видят първите узрели домати и лъскавите зелени листа на магданоза? Не и ако синьората се появи, а тя със сигурност щеше да дойде всеки момент.

Старата жена имаше чувството, че вътре в нея нещо се бе променило драматично. Опита се да си спомни кога, вместо да стъпва, е започнала да влачи краката си. Кога започна да пристъпва предпазливо надолу по стълбите и да дреме по цял следобед? Тази последна зима костите я боляха повече от обикновено и сега светлината на пролетното слънце я дразнеше. Тя стоеше вътре и чакаше.

Дори телефонът спря да звъни. Не ѝ липсваха мъчителните разговори с Лейла, но не преставаше да мисли за нея, опитвайки се да си представи живота ѝ в Англия. Вероятно бебето вече се беше родило, детето на Лучо. Алис със сигурност беше при нея, за да се погрижи за всичко, за което Лейла не се сещаше. Бабета си ги представяше как се суетят и действат, докато часовете минават един след друг, около малкото създание в ръцете им.

Добре помнеше тези първи дни и седмици. Децата порастват и много скоро се отделят, но в първите месеци те са само твои. Представяше си какво изпитва Лейла, откривайки този факт. Отново поглеждаше през прозореца към приятелката си Рафаела, заета със саденето на фасул във вече топлата земя, докато мъжът ѝ, също както Нунцио навремето, прекопава пръстта, и си мислеше колко ли голяма е тяхната болка.

Болка, която и Бабета изпитваше. Много пъти в края на лятото си беше представяла как седи под сянката на наровото дърво и полюшва с ръка люлката или бди над детето, докато Лейла пише, а Алис готви в кухнята. Беше се зальгвала с мечти за бъдещото лято.

По-късно си даде сметка, че нищо такова няма да ѝ се случи. Лейла бе прибрала най-добрата част от бъдещето и го пазеше само за себе си. Лучо не я спря да го направи.

Бабета погледна празния ракитов стол във на терасата, покрит с овехтялото одеяло. Въздъхна тежко и дръпна прокъсаните завеси на прозореца. Може Рафаела наистина да бе права.

Нямаше на какво да се надява.

АЛИС

За втори път през живота си държах връзката си в тайна. Смарагдът на Чарли стоеше прибран в кутийката и само ние двамата знаехме за обрата в отношенията ни. Имаше особена прелест тази тайнственост, в откраднатото преоткриване на телата и удоволствията. Не исках да съсипвам всичко това с коментари и думи на странични хора.

Нямаше как да се спасим от тях. Родителите на Чарли щяха да са недоволни, Лейла — също. Бившата му, както и дъщерите, също щяха да искат да се изкажат. Гийон със сигурност щеше да добави нещо. Не още. Все някога щяхме да си признаем.

Исках да изчакаме поне до появата на бебето. След Коледа Лейла стана неспокойна. Сякаш едва сега осъзна какво предстои. Трябваше да я преведем през раждането и първите няколко седмици и едва тогава да ѝ кажа за плановете си, в които тя не участваше.

Последните няколко седмици обсипвах Лейла с вкусни неща. Леки шоколадови мусове с рикота, солени пръчици, малки медени кексчета, залети с масло. Пълнех кутии, които оставях в дома ѝ и заварвах след това празни. Измислях и печех други сладкиши.

Докато насищах тялото ѝ със захарни изделия, си дадох сметка, че не изпитвам завист към Лейла, така изпълнена с бебето на Лучо и заета изцяло с мисли за него. Когато ме караше да сложа длан върху корема ѝ, за да усетя как рита, нито за миг не ми се поиска да съм на нейно място. Бях щастлива с Чарли и вече родените му дъщери, както и с живота, който ме очакваше.

Затова станах по-добра към Лейла. Дните ми минаваха в изпипване на подробностите на моя бизнес, а нощите — в мекото легло на Чарли. Междувременно отделях по няколко часа и на Лейла. Тя наистина имаше нужда от тях.

Малко преди термина тя се пренесе в Майда Вейл и заживяхме заедно, точно както във времето, когато бяхме момичета.

— Не искам някакво глупаво раждане у дома — споделяше тя. — Нека да има лекари, апарати и някой, който да ръководи бъркотията на

едно раждане. Освен това искам и ти да си там, Алис. Обещала си ми. Нали не си забравила?

Синът ѝ се роди с щръкнал черен перчем и кожа, по-мургава от тази на баща му. Наблюдавах как сбръчканото малко личице се отвори, чух първия му писък на объркване и изненада, като през цялото време държах ръката на Лейла, докато най-сетне тя не ми позволи да се дръпна.

— Чувствам се готова — призна тя скоро след това. — Не го очаквах, но наистина е така.

— А чувстваш ли се различна? Променена? — питах аз, почти убедена, че това преживяване ще ме отмине. Ето защо исках някой да ми разкаже за него.

— Чувствам се нужна. — Лейла докосваше пръстите и бузките на детето. Вдишваше аромата му. — И много се радвам, че е момче.

Никой не споменаваше Лучо. Не попитах и дали името му ще фигурира в документа за раждане, ще му съобщи ли, че има син. Последното, което исках, беше да развалям момента с неподходящи въпроси.

Много бързо Лейла установи, че ще се справи с майчинството. Тя премести люлката от детската стая до своето легло, за да може да чува дишането му през цялата нощ. Не спираше да чете в интернет — за режима на кърмене и спане, след което като папагал повтаряше всичко пред мен. И за моя изненада дори започна да готви.

— Може да се наложи да му приготвя някаква храна — обясни тя, когато видя изумлението ми.

Но бебето все още нямаше име. Седмици наред се забавлявахме с това да измисляме от откачени по-откачени имена, като Гийон и Чарли се надпреварваха кой ще даде най-смахнатото предложение: Тристан, Криспин, Гейлорд. Лейла посрещаше шеговитото настроение добронамерено, но така или иначе синът ѝ оставаше без име.

— Това ще бъде първото важно решение за неговия живот и не искам после да съжалявам — обясняваше тя.

Пролетта премина плавно в лято и едва тогава всяка от нас се престаши да сподели тайните си.

— Спрях се вече на име — първа започна Лейла, докато седяхме под гигантските храсти на живия плет в къщата ѝ извън града. —

Знаела съм го от първия миг, но просто не исках да го призная. Ще го нарека Ричи.

Произнесе думата с английски акцент, но нямаше никакво съмнение за какво става дума.

— Та това фамилията на баща му — изумих се аз. Не очаквах такова нещо. — Защо?

— Защото заслужава да има някакво наследство.

— В такъв случай, сега, когато вече си майка, си променила мнението си по отношение на семейството на Лучо.

— Вече всичко е различно, Алис — призна тя. — Не съм сигурна какво точно ще направя, но знам как искам хората да се обръщат към него.

Време беше и аз да си призная за връзката ми с Чарли и внимателно следях как се променя изражението ѝ. Тя избухна във весел смях.

— След всичките тези години и всичко, което се случи между вас, ти ще се жениш за Чарли.

— Да — усмихнах се аз. — Това е, което искам, там е мястото ми.

— Като си помисля само, че през цялото време съм настоявала, че той не е подходящ за теб — унило въздъхна Лейла. — Излиза, че съм грешала.

— Не е сигурно. Не мисля, че Чарли беше за мен, говоря за миналото. Но откакто се появиха децата му, всичко се промени... Аз също. Сега обаче нещата са други.

— Ти и Чарли — засмя се отново Лейла. — Естествено, ще направим сватбата тук. Градинска сватба с голяма шатра. Нека ти помогна да я организираме.

— Благодаря ти за предложението — започнах аз след кратко мълчание, — но с Чарли имаме друга идея.

— Така ли? И каква е тя?

— Говорили сме си и...

— Е?

— Смятаме, че е най-подходящо да го направим там, откъдето всичко започна да се променя за нас.

— Господи, не! Само това не! — Лейла бе започнала да се досеща. — Сега ще ми кажеш Италия, нали?

— Точно така. Едно специално място в Италия. Много специално.

БАБЕТА

От много години Бабета не беше ходила на сватба. Краката ѝ бяха обути в чисто нови обувки, меката синя рокля, която София настоя да си купи, обгръщаше набитото ѝ дребно тяло, а върху нея бе наметната с шал в подходящ цвят. Нужен ѝ беше, защото, макар навън да бе горещо като в разгара на лятото, тук вътре бе влажно и студено.

— Що за избор на място да се жениш — изсъска София в ухото ѝ.

Бабета се огледа — стените и белите мраморни статуи на места бяха изядени от непрестанно капещата от покрива вода.

— Двамата с баща ти се оженихме тук — процеди тя в отговор. — Тук започнахме съвместния си живот. Защо Чарли и Алис да не се оженият тук?

Никакъв смисъл нямаше да споменава пред дъщеря си и за новото начало, което се зараждаше отново тук, пред очите на всички. Лейла и Рафаела седяха една до друга на пейката с бебето между тях и водеха скован разговор. Нямаше съмнение, че Лейла бе променена — липсваха острите ръбове на характера ѝ. След като момичето се бе срещнало с единствената друга жена, която обичаше детето ѝ точно толкова, колкото и тя, защо да не омекне?

Бабета внимателно бе проследила предпазливото държане на Рафаела, която остави Лейла да направи първата плаха стъпка. Това определено беше начало.

Около тях бяха насядали някакви непознати — семейството на Чарли, майката на Алис, приятелите им и други хора, чиято връзка с младоженците бе единствено кръвна. Бабета размърда пръсти в неудобните си модерни обувки и твърдо решена никога повече да не ги обуе, извърна усмихнато лице към присъстващите.

Тук беше и Гийон с риза на райета и цветя, доста необичайна за вкуса на Бабета, с порозовяло от радостно вълнение лице. Бе хванал ръката на Бабета и ѝ помогна да премине през влажния терен, след което я настани на единственото място, където няколко лъча слънчева

светлина проникваха през дупка в пещерата, за да ѝ е по-топло. Той час по час извърщаше глава, за да види идва ли Алис.

Бабета също реши да погледне към входа и тъкмо навреме, защото в този миг музиката започна и на прага се появи истински облак от бяла дантела и тюл. Надяваше се службата да не продължи твърде дълго и свещеникът да не говори докато му пресъхне устата. Искаше да чуе Чарли и Алис, да види израженията на лицата им, докато се гледат. След това щеше да се върне във „Вила Роза“, където ги очакваше пиршество.

Бабета бе предложила сама да приготви храната, но с голямо облекчение прие отказа им. В замяна на това осигури най-добрите продукти — пресен копър и червени портокали за салатата, подправки и марули, всичко това откъснато още рано сутринта. Много се надяваше двамата майстор готвачи да не съсипят продуктите, докато яростно се състезават в кухнята, и непримиримостта, която цареше между двамата, да не вгорчи храната.

Дори Рафаела зяпна от изненада, когато първо Лучо, а после и Тонино предложиха да пригответ сватбеното угощение. Никой от тях не желаше да присъства на церемонията в църквата, нито да споделя кухнята с някой друг. И двамата настояваха и никой не отстъпи.

Бабета само си представяше какво тряскане на съдове и прибори оглася помещението, докато двамата синове на семейство Ричи се мъчат да се надскочат един друг. Щеше да има блюдо след блюдо — цял следобед, та чак до вечерта. Тонино бе напълнил с мус от раци и лимон цели планини от крехки равиоли, а Лучо бе приготвил цял казан с макарони и комбинация от меса. Бяха взели назаем чинии и чаши, в градината под наровите дървета вече бяха поставени дългите маси, а по клоните висяха фенери, които щяха да бъдат запалени, щом настъпи вечерта. Едва когато настъпи нощта, Бабета щеше да запали кладата, приготвена от Гийон, и към края щяха да изстрелят фойерверките, донесени пак от Лучо.

Бабета с нетърпение очакваше да види „Вила Роза“ изпълнена с цветове и светлина. Тържеството щеше да продължи до късно с танци и безкрайни наздрависи за щастие. Щом се измори, Бабета щеше да се наслаждава на шума и топлото нощно небе от стола си на терасата.

Тя изви врат, за да види как Алис върви по пътеката. Момичето бе отхвърлило тъгата от лицето си като зимно палто в първите дни на

пролетта. Надяваше се тя да трае дълго за нея, преди настъпването на нов сезон.

АЛИС

Бях толкова изтощена, че се отпуснах между чаршафите, без да мърдам. Чарли вече беше в леглото и чувах равномерно му дишане, долавях топлината на тялото му. Нямахе нужда да протягам ръка, за да го усетя до себе си. Нямах нужда дори от целувка. Повече от достатъчно ми беше да дишам до него.

Въпреки десетките ми страхове, денят мина прекрасно: майка ми и семейството на Чарли, които седяха като наказани един до друг на пейката, срещата на Лейла с Рафаела, двамата ѝ настърхнали един срещу друг синове, разпореждащи се в кухнята. Всичко това вгорчаваше голяма част от очакванията ми, но Чарли настоя да си представим кое е най-страшното, което може да се случи: някоя драматична сцена или пресолено ястие. Нищо от това не можеше да помрачи радостта му.

Настоя да се облека като истинска младоженка, макар да бях убедена, че съм попрехвърлила възрастта за такова нещо и се боях да не изглеждам нелепо. Признавам, че беше прав, защото докато пристъпвах по пътеката, долових колко съблазнително е шушненето на коприната и дантелата. Бялата рокля изглеждаше прекрасно на фона на грубо изсечените стени на пещерата и звука от капещите сталактити.

Сатенените ми обувки, естествено, бяха съсипани от локвите, които нямахме как да прескоча. Сега роклята лежеше като смачкана купчина на пода в стаята ни във „Вила Роза“. Не се тревожех за нея, защото смятах да приключа с тази част от живота си. Нямахме да гледам повече назад, а само напред. Към ухаещите на кафе целувки сутрин, към медения месец с приятелите във „Вила Роза“ и после към новия си дом и другия живот.

Бях нетърпелива да заровя отново пръсти в земята и да гледам как расте посаденото от мен. Мисълта да споделям с другите онова, което ме бе научила Бабета, да споделям с тях моята рецепта за живот, беше опияняваща.

— На четирийсет и четири съм, а имам чувството, че животът ми едва сега започва.

Чарли бе почти заспал и най-вероятно не разбра това, което му казах. Но нямаше значение.

Важно бе да го изрека.

БАБЕТА

Бабета спеше така дълбоко, че Рафаела нямаше сърце да я събуди, за да се премести в леглото си. Тя зави раменете и коленете ѝ с допълнително одеяло, за да не ѝ стане студено, ако случайно духне прохладен бриз откъм морето. Нощта беше топла и нямаше голям проблем в това да прекара няколкото часа до изгрева навън.

Рафаела стоя така известно време, заслушана в тихото похъркване на възрастната жена. Главата ѝ бе клюмнала на гърдите, а очите бяха плътно затворени. Сгушен в краката ѝ, старият Скай също спеше дълбоко. Не помръдна дори когато Рафаела намери стара черга и зави и него.

Задържа ръката си върху топлата му глава, след което обърна очи отново към Бабета. Тялото ѝ беше вече изкривено и натежало като старо нарово дърво. Никой не знаеше възрастта ѝ и още колко ще остане здраво стъпила на земята. Можеше това да са още дълги години или само една.

Рафаела се наведе и целуна бузата ѝ — топла и лъскава като стара кожа.

— Лека нощ, приятелко — прошепна тя и остави Бабета за остатъка от нощта до момента, когато гледката на гладката морска повърхност под небесната синева щеше да я посрещне на следващата сутрин.

Издание:

Автор: Ники Пелегрино

Заглавие: Рецепта за живот

Преводач: Теодора Давидова

Издание: първо

Издател: Санома Блясък България

Град на издателя: София

Година на издаване: 2012

Тип: роман

Националност: английска

Печатница: Инвестпрес АД

Редактор: Таня Горчивкина

ISBN: 978-954-8186-95-7

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/10749>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.